

ILINNIARTITAANERMUT PILERSAARUT II UDDANNELSESPAN II

2021

Naalakkersuisut Ilinniartitaanermut Pilersaarutaat II 2021

Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut,
Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik

Naalakkersuisuts Uddannelsesplan II 2021

Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke
2021

Ilusilersuisoq | Layout: irisager.gl

Assit | Fotos: Christian Klindt Sølbeck

NAALAKKERSUISUT ILINNIARTITAANERMUT PILERSAARUTAAT II
NAALAKKERSUISUTS UDDANNELSESPLAN II

ILINNIARTITAANERMUT PILERSAARUT II UDDANNELSESPLAN II **2021**

Imarisaa

7	1 Aallarniut
15	2 Atuarfik sioqqullugu ingerlatsivik
15	2.1 Aallarniut
16	2.2 Suliniutit
17	2.2.1 Ulluunerani ingerlatsivinnut neqeroorutit tamanut
18	2.2.2 Ulluunerani paaqqinnittarfinni sulisuusut eqqarsaatigalugit Periusissiaq aamma Iliusissanut Pilersaarusiaq
20	2.2.3 Atualerneq sioqqullugu suliassaqaarfik
21	2.2.4 Ataatsimut isigisunik meeqqanut, inuusuttuaqqanut ilaqutariinnullu suliniutit
27	3 Meeqqat atuarfiannut suliassaqaarfik
27	3.1 Aallarniut
29	3.2 Suliniutit
29	3.2.1 Meeqqat atuarfiannut atatillugu inatsisinik nutarterineq
31	3.2.2 Meeqqat atuarfiannik ingerlatsisut akornanni nukittorsakkamik suleqatigiinneq pitsaassusiler-suinikkut atuarfiullu ineriartortinneqaarneratigut
32	3.2.3 Meeqqat atuarfianni atuartitsisut pisortallu piginnaasaasa ineriartortinneqaarnerat
33	3.2.4 Oqaatsinik pigisaqalertarnerup nukittorsarneqaarnera
35	3.2.5 Immikkut ittumik atuartitsinerup peqataatitsinerullu annertusisamik aallunneqaarnerat
37	3.2.6 Naqiterisitsisarnermi periusissiaq
38	3.2.7 Paasissutissiisarneq
39	3.2.8 Atuartut qanoq atugaqaarnerat
40	3.2.9 IT-mi perorsarneqaarneq aamma teknologiiimik paasinninneq
43	4 Inuusuttuaqqat ilinniagaqanngitsut imaluunniit suliffeqanngitsut
43	4.1 Aallarniut
44	4.2 Suliniutit
44	4.2.1 Meeqqat Atuarfianniit inuusuttuaqqat ilinniartitaanerit ikaarsaartarneq eqaannerusumik aaqqissuussaq
46	4.2.2 Majoriami iltersuisarneq
48	4.2.3 Atugaarsornerunngitsunik ingerlatsinerit
50	4.2.4 Nunaqaarfinni isorliunerusunilu ilinniartitaanernik kivitsinissaq
50	4.2.5 Suliniut imminut pilersortuuneq annertusisaaq
53	5 Ilinniarnertuunngorniarfik
53	5.1 Aallarniut
55	5.2 Suliniutit
55	5.2.1 GUX-imik nutarterineq
59	5.2.2 eGUX
60	5.2.3 2-årig GUX
61	5.2.4 GUX-S
63	5.2.5 GUX-P
65	6 Inuusutissarsiutinut ilinniartitaanerit
65	6.1 Aallarniut
67	6.2 Suliniutit
67	6.2.1 Sungiusaammik suliffissat amerlanerusut
69	6.2.2 Aalisakkanut suliffissuarnut immikkut siunerfeqaar-tunik ilinniartitaanerni neqeroorutit suliaqaarneq

Indhold

7	1 Indledning
15	2 Førskoleområdet
15	2.1 Indledning
16	2.2 Initiativer
17	2.2.1 Dagtilbud til alle
18	2.2.2 Strategi- og handleplan for fagpersonale på daginstitutionerne
20	2.2.3 Førskoleområdet
21	2.2.4 Helhedsorienteret indsats for børn, unge og familier
27	3 Folkeskoleområdet
27	3.1 Indledning
29	3.2 Initiativer
29	3.2.1 Revision af lovgivningen på folkeskoleområdet
31	3.2.2 Styrket samarbejde mellem folkeskolens aktører omkring kvalitets- og skoleudvikling
32	3.2.3 Kompetenceudvikling af folkeskolens undervisere og ledere
33	3.2.4 Styrkelse af sprogtilegnelsen
35	3.2.5 Øget fokus på specialundervisning og inklusion
37	3.2.6 Forlagsstrategi
38	3.2.7 Formidling
39	3.2.8 Elevtrivsel
40	3.2.9 IT-dannelse og teknologiforståelse
43	4 Unge uden uddannelse eller arbejde
43	4.1 Indledning
44	4.2 Initiativer
44	4.2.1 Smidigere overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse
46	4.2.2 Vejledning ved Majoriaq
48	4.2.3 Ikke-boglige forløb
50	4.2.4 Uddannelsesløft i bygder og yderdistrikter
50	4.2.5 Projekt Øget Selvforsørgelse
53	5 Gymnasiet
53	5.1 Indledning
55	5.2 Initiativer
55	5.2.1 Revision af GUX
59	5.2.2 eGUX
60	5.2.3 2-årig GUX
61	5.2.4 GUX-S
63	5.2.5 GUX-P
65	6 Erhvervsuddannelser
65	6.1 Indledning
67	6.2 Initiativer
67	6.2.1 Flere praktikpladser
69	6.2.2 Udvikling af uddannelsesstilbud målrettet fiskeriindustrien

69	6.2.3	Imarsionermut tunngasunik ilinniartitaanerit nukittorsarneqarnissaat	69	6.2.3	Styrkelse af søfartsuddannelserne
70	6.2.4	Piginnaanernik pigineqareersunik nalilersuisarneq	70	6.2.4	Realkompetencevurdering
72	6.2.5	Piginnaasanik ineriartortitsiniarluni pikkorissartitsisarnerit	72	6.2.5	Kompetenceudviklingskurser
75	7	Qaffasinnerusunik ilinniartitaanerit	75	7	Videregående Uddannelser
75	7.1	Aallarniut	75	7.1	Indledning
78	7.2	Suliniutit	78	7.2	Initiativer
78	7.2.1	Qaffasinnerusunik ilinniartitaanerit pitsaassusissaannik qularnaarineq	78	7.2.1	Kvalitetssikring af videregående uddannelser
79	7.2.2	Qaffasinnerusunik ilinniartitaanernut inatsisilianik nutarteraluni malinnaatitsineq	79	7.2.2	Opdatering af lovgivning om videregående uddannelser
81	7.2.3	Silaannaap pissusaasa allanngoriartornerat pillugu Ilulissani kandidatinnngoriarluni ilinniartitaanermik aallartitsisoqarsinnaaneramik periarfissaasinnaasut	81	7.2.3	En mulig kandidatuddannelse i klimændring i Ilulissat
82	7.2.4	KTI-mi teknikkimut tunngasunik ilinniartitaanerit	82	7.2.4	Tekniske uddannelser på KTI
85	7.2.5	Pinngortitamik ilisimatusarnermut atatillugu ilinniartitaanerit	85	7.2.5	Naturvidenskabelige Uddannelser
86	7.2.6	Pinngortitalerineramik ilisimatusarnermi Bachelori	86	7.2.6	Bachelor i naturvidenskab
87	7.2.7	Ilisimatusarfimmi oqaatsinik ilinniartitaanernut qitiusumik ingerlatsivik	87	7.2.7	Sproglæringscenter ved Ilisimatusarfik
87	7.2.8	Isumaginninnermut suliassaqarfiit iluanni ilinniartitaanertigut suliniutit	87	7.2.8	Uddannelsesindsats inden for det sociale område
91	8	Suliassaqarfiit akimorlugit suliniutit	91	8	Tværgående initiativer
91	8.1	Aallarniut	91	8.1	Indledning
91	8.2	Suliniutit	91	8.2	Initiativer
91	8.2.1	Ilinniartitaanernut periusissiaq 2030	91	8.2.1	Uddannelsesstrategi 2030
92	8.2.2	Ilinniarfiit peqqissutsimik siuarsaaviusut	92	8.2.2	Sundhedsfremmende skoler
94	8.2.3	Pimmatiginnittarnermut atatillugu suliniutit	94	8.2.3	Indsats mod mobning
95	8.2.4	Pitsaanerusumik nuna tamakkerlugu ilitersuisarneq /siunnersuisarneq	95	8.2.4	Bedre landsdækkende vejledning
99	8.2.5	ATTAT-mi naammassisinnaasanik annertunerulersitsineq	99	8.2.5	Øget kapacitet på ATTAT
100	8.2.6	IKT-mik atuilluni kiffartuussineq	100	8.2.6	IKT-tjenester
101	8.2.7	Ilinniartitaanernut atatillugu sanaartukkat	101	8.2.7	Uddannelsesbyggeri
102	8.2.8	Ilinniartut ineqarfiinik sanaartorneq	102	8.2.8	Kollegiebyggeri
104	8.2.9	Nunami tamarmi inuuneq naallugu ilinniagaqartarnermut piginnaasanut killiliussat	104	8.2.9	National kvalifikationsramme for livslang læring
107	9	Ilanngussat - Inaarutaasunik suliniutissat	107	9	Bilag - Afsluttede initiativer
107	9.1	Aallarniut	107	9.1	Indledning
107	9.2	Suliniutit	107	9.2	Initiativer
107	9.2.1	Atuagarsornikkut pikkorissaqqittarneq	107	9.2.1	Bøglig opkvalificering
107	9.2.2	Nunaqarfinni siunnersuisarneq / ilitersuisarneq	107	9.2.2	Vejledning i bygder
108	9.2.3	Inuussutissarsiutinut ilinniartitaanerit naatsut	108	9.2.3	Korte erhvervsuddannelser
109	9.2.4	Ilinniagaqarnerisutit aamma ilinniartut ineqarfeqarneranni aqqissuusseqqinneq	109	9.2.4	Uddannelsesstøtte- og kollegiereform
110	9.2.5	Ilinniartitaanernut sanaartorneq	110	9.2.5	Uddannelsesbyggeri
111	9.2.6	Kalaallisuuliornermik Ilinniarfimmi aallarnisaasut	111	9.2.6	Iværksættelse på Kalaallisuuliornermik Ilinniarfik
111	9.2.7	Kalaallisuuliornermik Ilinniarfimmi atuartitsissutissanik ineriartortitsineq	111	9.2.7	Udvikling af undervisningsmaterialer til Kalaallisuuliornermik Ilinniarfik
112	9.2.8	KTI-mi kalaallisuut atuakkanik tunngaviusumik ineriartortitsineq	112	9.2.8	Udvikling af grundbog på grønlandsk til KTI
112	9.2.9	Maskinmesteritut ilinniartitaaneq	112	9.2.9	Maskinmesteruddannelse
114	9.2.10	FishTechGL	114	9.2.10	FishTechGL
115	9.2.11	Aalisakkerineramik teknologiimi Diplomingeniøri	115	9.2.11	Diplomingeniør i Fiskeriteknologi

1 Aallarniut

*"Ilinniartitaaneq tunngaviuvoq, aqutissiuussisoq
paasinninnissatsinnut aamma qanoq
iliuseqarnissatsinnut nunarsuatsinni
ajornartorsiutinut piusunut tunngatillugu,
ilutigisaanillu inuunerup uagutsinnut namminernut
pitsaanerulersinnissaanut aqutissiuusisoq."*¹

*FN-ip nunarsuarmi tamarmi piujuaannartitsisumik
ineriartortitsinerimi anguniagai*

Aallaqqaasiutigalugu eqqaaneqassaaq, Naalakkersuisut Ilinniartitaanermut Periusissiaat aamma Ilinniartitaanermut Pilersaarutaat II aamma tunngavilliippat EU-mik Peqatigiinnermut Isumaqatigiissutitsinnut suleqatigiinnitsinnullu, tamanna kinguneqartarmat Kalaallit Nunatta aningaasartuutissanut tapiissutisarnernanik. Aningaasat Kalaallit Nunaata Peqatigiinnermut Isumaqatigiissut aqutigalugu tigusagai aningaasaliissutaasarput tigo-riaannaat EU-meersut piffissami ukiunik 7-inik sivisussusilimmi ataatsimullu 1,6 mia DKK-nik annertussuseqarlutik. Aningaasaliissutit taakkua ukiumoortukkaartunik agguanneqartarput, anguniagassat aalajangersarneqarsimasut pilersaarusiatusat pap-pialaatini nalunaarusiortarnermik tunngaveqartumik. Aningaasaliissutit ukiumoortumik qaffariaateqartarput, taamaasillunilu Kalaallit Nunaata 2014-imi tiguai 173 mio. DKK-it, 2019-imi qaf-fariaateqartut 241 mio. DKK-nut. Peqatigiinnermut Isumaqatigiissummi EU-lu suliaasumi kiffaanngissuseqarpugut uagut nam-mineq ilinniartitaanitsinnik aqqissuussisarnitsinnut, nunatsinni nammineq pissutsinut naleqartitatsinnillu ersersitsisusunik. Ilutigisaanik Peqatigiinnermut Isumaqatigiissut nunatsinnik aki-sussaaffiliivoq ilinniartitaanitta qaffasissusiannik annertusaanissamut, tamatumalu naammassisaqarfiusumik ingerlannissa-anut, ingerlaavartumik peqqissaartumillu aamma nalilersuiffigis-arnissaanut. Aamma tamatumani qanimut eqaatsumillu Ilinniarti-taanermut Aqutsisoqarfimmik kommuninillu tallimaasunik sule-qateqarnissaq qitiulluinnarluni inissisimavoq, tassami meeqqat atuarfiannik pitsanngorsaaneq aammalu ilinniartitaanerni inuit amerlanerusut ingerlatsilernissaat meeqqat atuarfiata kingorna pingaaruteqartumik qitiulluinnarmat, soorluttaaq Naalakkersui-sut Ilinniartitaanermut pilersaarutaanisut, taakkualu pingaarner-siunerni Peqatigiinnermut Isumaqatigiissummi piffissamut 2014-imiit 2020-imut atuuttumi qaffasissumik inissisimatinner-qarlutik. Peqatigiinnissamut Isumaqatigiissutissaq nutaaq maan-na isumaqatigiinniutigineqarpoq, naatsorsuutigineqarlunilu 2022-ip aallartisimalernerani naammassineqassasoq. Suliamik tamatuminnnga ingerlatsineq Covid-19-ip kingunerisaanik ki-nguarsarneqarsimavoq.

1 Indledning

*"Uddannelse er det grundlag,
der både gør os i stand til
at forstå og gøre noget ved
verdens problemer og samtidig
gøre livet bedre for os selv."*¹

*FN's Verdensmål for Bæredygtig
Udvikling*

Indledningsvis skal det nævnes, at Naalakkersuisuts Uddannelsesstrategi og Uddannelsesplan II også danner grundlaget for vores samarbejde med EU via Partnerskabsaftalen, der indebærer, at Grønland årligt modtager budgetstøtte. Beløbet som Grønland modtager under Partnerskabsaftalen er en konstant indtægt fra EU i en 7-årig periode på samlet op imod 1,6 mia. DKK. Beløbet bliver fordelt årligt mod at skulle afrapportere for de op-stillede mål i programmeringsdokumentet. Beløbet stiger årligt, Grønland modtog således 173 mio. DKK i 2014, hvor det i 2019 er steget til 241 mio. DKK. Vi har frihed i Partnerskabsaftalen med EU til at forme vores uddannelser, så de afspejler grønlandske forhold og værdier. Samtidig giver Partnerskabsaftalen os et ansvar for at sikre, at vi hæver vores uddannelsesniveau, at dette gøres effektivt, at indsatsen løbende evalueres, samt at resultaterne analyseres nøje. Også her er et tæt og smidigt samarbejde med både Uddannelsesstyrelsen og alle fem kommuner essentielt, idet forbedring af folkeskolen og målsætningen om at få flere i uddannelse efter endt folkeskole, ligesom i Naalakkersuisuts Uddannelsesplan, er højt prioriteret i forbindelse med anden del af Partnerskabsaftalen, der gælder for 2014-2020. En ny partnerskabsaftale er ved at blive for-handlet og forventes færdig omkring primo 2022. Denne proces har været forsinket grundet Covid-19.

¹ <https://www.verdensmaal.org/4-kvalitetsuddannelse>

¹ <https://www.verdensmaal.org/4-kvalitetsuddannelse>

Ilinniagaqarnek sorpassuartigut inummut namminermt inuiaqatigiinnullu pitsaasunik sunniuteqartarpoq. Piginnaanngorsarfiusumik ilinniagaqarnikkut periarfissiisoqartarpoq toqqissisimasumik siunissamik imminut ilaqtutanullu pilersitsinissamut, kiisalu nunatsinni ineriartortitsinissamut. Taamaattoq ilinniagaqarsinnaanermut tunngaviusut periarfissat assigiingillat. Taamaatumik Naalakkersuisut sulissutigaaat killiliussassanik pilersitsinissaq pitsaassusilinnik ilinniagaqarnissamut, inuunerlu tamaat ilinniagaqarsinnaanermut, nunatsinni innuttaasut tamaasa eqqarsaatigalugit.

Ilinniartitaanermut Pilersaarut II 2021 tassaavoq iliuusissanut pilersaarut, suliniutissanik ukiup tulliuuttup ingerlanerani aallartinneqartussatut kissaatigineqartunik imaqartoq. Suliniutissat Naalakkersuisut pingaartitaannik anguniagaannillu Naalakkersuisut Ilinniartitaanernut Periusissiaanniittunik imaqarput. Ilinniartitaanernut Pilersaarummi II-mi Ilinniartitaanernut Periusissiami aqqqissuussineq malinneqarpoq, ilinniartitaanernullu pineqartunut atatillugu suliniutissanik anguniakkanik angusaqarnissamut aqqutissiuusseqataasunik imaqarlutik. Anguniakkat aallaavittut ukioq 2012 tunngaviusutut aallaavigalugu suliaapput. 2005-imi Ilinniartitaanernut Pilersaarutip pilersinneqarneraniit ilinniartitaanernut pilersaarutikkut ilinniartitaanerni ineriartortitsineq ersersavigineqartarpoq. 2019-imi innuttaasut 40%-iisa missaat 16-iniit 74-inut ukiullit meeqqat atuarfiat sinnerlugu ilinniagaqarsimasuupput, tamannalu ukiut 10-it matuma siornamut sanilliullugu 9 procentpoint-inik qaffariaateqarnerulluni. Tamatumani 12%-it qaffasinnerusumik ilinniakkamik naammassisaqarsimapput, tamannalu ukiut 10-it iluanni 3 procentpoint-it missaannik qaffariarnerulluni. 28%-ingajaat ilinniarnertuunngorniarnermik, inuussutissarsiutinut ilinniartitaanermik imaluunniit ilassutitut pikkorissarnernik naammassisaqarsimasuupput. Tamannalu ukiut 10-it matuma siornamut sanilliullugu 6 procentpoint-it missaanik qaffariarnerulluni.

Meeqqat atuarfianni angusat inuiaqatigiinni ukiuni kingullerni annertuumik isiginarneqalersimapput, minnerunngitsumik meeqqat atuarfiata aammalu ilinniartitsisunngorniarnarluni ilinniartitaanerup 2015-imi aammalu 2016-imi nalilersuivigineqarnerisa kingorna. Nalilersuinerit arlariit ersarissumik takutippaat naalakkersuinikkut siunnerfiusut meeqqat atuarfiani naammassiat pitsaassusiinik nukittorsaaniarneq naammaginartumik naammassineqarsimangitsoq. Meeqqat atuarfiannut unammilligassat annertunersaasa ilagisimavaat sulilu ilagalugu inatsisiliornikkut siunnerfiusut perorsaanermut tunngaviusussat ator-tuulersinniarneqarnerat, meeqqanik ataasiakkaanik namminer-nik aallaaveqartussaq, meeqqallu nammineq ilikkagaqarnissamik tunngavigisaanik aallaaveqartussaq. Minnerunngitsumillu ajornartorsiutaasarpoq immikkut aallunniarneqartarneri atuartut assigiingitsunik peqquteqartunik unammilligassaqartartut, ilikkagassatigut imaluunniit inuttut. Meeqqat inuussuttuaqqallu amerlasuut ajoraluartumik peroriartornerminni oqimaatsunik atugassaqartitaasarput, atugarissaarsinnaanermut, ilinniagaqarsinnaassutsimut atuartitaanermullu annertuumik sunniuteqarsinnaasartunik. Qitiuvoq angajoqqaat akisussaaffimmik tiguisar-

At tage sig en uddannelse har mange positive effekter både for en selv og for samfundet. Med en kompetencegivende uddannelse følger nemlig gode muligheder for at skabe en tryk fremtid for sig selv og sin familie samt udvikling i landet. Dog er forudsætningerne for at tage sig en uddannelse ikke ens. Naalakkersuisut arbejder derfor på, at skabe de rette rammer for kvalitetsuddannelse og give muligheder for livslang læring for alle landets indbyggere.

Uddannelsesplan II 2021 er en handlingsplan, som indeholder de initiativer, der ønskes igangsat over det kommende år. Initiativerne understøtter Naalakkersuisuts visioner og mål, som er præsenteret i Naalakkersuisuts Uddannelsesstrategi. Uddannelsesplan II følger strukturen fra Uddannelsesstrategien, og lister målene for hvert uddannelsesområde efterfulgt af initiativer, der skal bidrage til at indfri målene. Målsætningerne er som udgangspunkt beregnet på 2012 som basisår. Siden Uddannelsesplanen blev igangsat i 2005, har uddannelsesplanen kunnet vise en udvikling på uddannelsesområdet. I 2019 havde ca. 40% af befolkningen mellem 16 og 74 år en uddannelse ud over folkeskolen, hvilket er en stigning på 9 procentpoint på 10 år. Heraf havde 12% færdiggjort en videregående uddannelse, hvilket udgør en stigning på ca. 3 procentpoint på 10 år. Knap 28% havde gennemført en gymnasial uddannelse, erhvervsuddannelse eller et suppleringskursus. Det er en stigning på ca. 6 procentpoint på 10 år.

Folkeskolens resultater har været genstand for stor samfundsmæssig opmærksomhed de seneste år, særligt siden folkeskolen og læreruddannelsen blev evalueret i henholdsvis 2015 og 2016. Begge evalueringer påviste klart, at de politiske intentioner med at styrke kvaliteten af folkeskolen ikke var blevet opfyldt tilfredsstillende. En af de største udfordringer for folkeskolen har været og er stadig at implementere lovgivningens intentioner om en pædagogik, der tager udgangspunkt i det enkelte barn og dets læringsforudsætninger. Det er især vanskeligt at tilgodese elever, der af en eller anden årsag har udfordringer f.eks. fagligt, socialt eller personligt. Mange børn og unge oplever desværre svære opvækstbetingelser, som kan have stor betydning for deres trivsel, læring og udvikling. Det er centralt, at forældrene tager ansvar og deltager aktivt i

neri eqeersimaartumillu meeqqami ilikkagaqartarnerani aamma atuartitaanerani peqataasarnerat. Angajoqqaalli taamaakkaluar-toq assigiinngitsorujussuarnik meeqqami atuartitaaneranut tapersersuinissaminut periarfissaqartarput, taamaattumillu aalajangiisuulluni aamma atuarfimmi meeqqat namminneq ataasiakkaat atugaannik angajoqqaallu periarfissanik aallaavigisaanik qitiutitsilluni aallaaveqartarneq. Piumasaqaataavoq suliassaqarfiiit fagit - ilikkagassat - ataasiakkaat akimorlugit suliniuteqartarneq, taamaattumillu peqqinnissaqarfik aammalu isumaginnit-toqarfik akulerunneqartariaqarput meeqqat ataasiakkaat atugaasa pitsanngorsarniarneqarneranni. Meeqqat atuarkianni unammilligassat ersersinneqartarput misilitsinnerni angusatigut aamma meeqqat atuarkianni inaarutaasunik nalilersuisarnertigut, kisianni aamma atuartut meeqqat atuarkiata kingornagut ilinniartitaanermut ingerlaqqittartut aqutugalugit. Atuartut ilikkagassalerinermikkut assigiinngitsunik unammilligassaqartut immikkut aallunneqarnerisa saniatigut suli ingerlaqqittumik pilersinneqartassapput ilikkagassalerinertigut atugassarititaasut pitsaasut, meeqqat atuarkianni atuartunut pikkorissunut pissut-sinullu naleqqussarluarsimasunut.

2019-imiit 2020-imut inuusuttuaqqat kingusinnerpaamik meeqqat atuarkianniit anerminniit ukioq ataaseq qaangiuttooq inuusuttuaqqanut ilinniartitaanernik aallartitsisartut amerlassusiat 37,5%-iniit 40,3%-inut qaaffariaateqarpoq. Inuusuttuaqqat meeqqat atuarkiata kingornagut inuusuttuaqqanut ilinniartitaanernik aallartitsisartut amerlassusiat 2013-imiit assigiinnartutut inissisimasimavoq, appariaateqartarlutik qaaffariaateqartarlutillu 10 procentpoint-it missaannik. Taamaattumik arlaqartunik unammilligassaqarluta inissisimavugut, qularnaarumallugit inuusuttuaqqat pitsaanerpaanik killilersukkanik atugassaqartinissaannut ilinniartitaanernut atatillugu. Ajoraluartumik takusarpagut meeqqat aamma inuusuttuaqqat amerlasuut meeqqat atuarkianni piginnaanissanik naammattunik pissarsisannginneri, inuusuttuaqqanut ilinniartitaanerni ingerlaqqinnissaminut atugassaminik, taamaattumillu aqutissarititaat allat pisariusullu aqutigeqqaarlugit inuusuttuaqqanut ilinniartitaanerni ingerlaqqissinnaasartut. Aammalu inuusuttuaqqat pikkorissaqqinnernik ingerlatsisartut akornannissaq, imaluunniit efterskolenik aq-qussaagaqartartut amerlasuut ilinniartitaanerni ingerlaqqinngitsoortarput, aqqissuussaasunillu ingerlatsiviusut avataannut piinnarnartut.

Kalaallit Nunaanni ilinniagaqarsinnaanermut periarfissat amerlanerulerput, inuusuttuaqqallu ilinniarnertuunngorniarkinnaam-massisartut 2018-imiit 2019-imut inunnik 10-inik amerleriaateqarlutik, naak inuusuttuaqqat 18-it aamma 24-it akornanni ukiul-lit malunnaatilimmik 2012-imiilli ikiliartorsimagaluartut (6.578-inut 2012-imi, 5.543-inut 2020-imi). Ajunngitsup tungaanut anikitsunnguamik ilinniakkaminik naammassisaqartartut amerliartorput. 2019-imi ilinniakkaminik naammassinnittut taamaasillutik 1.092-iupput. Ilinniartitaanerit ajunngitsumik ineriartortitsiviusut tassaapput inuusutissarsiuutinut ilinniartitaanerit, ilinniarnertuunngorniarkinnaam ilinniartitaanerit aammalu bachelorinngorniartunik ilinniartitaanerit. - Taamaattumillu tamatu-

deres barns læring og skolegang. Forældre har dog meget forskellige forudsætninger for at støtte op om deres barns skolegang, og det er derfor afgørende, at man også i skolen tager udgangspunkt i det enkelte barns situation og forældrenes forudsætninger. Dette kræver en tværfaglig indsats, hvorfor både sundhedsområdet og socialområdet skal inddrages for at forbedre trivselen for det enkelte barn. Udfordringerne i folkeskolen afspejler sig blandt andet i trintestresultaterne og folkeskolens afsluttende evalueringer, men også i den andel af elever, der fortsætter i uddannelsessystemet efter folkeskolen. Udover at der skal være et fokus på de elever, som på forskellig vis er læringsmæssigt udfordrede, skal der fortsat skabes gode læringsvilkår og udviklingsmuligheder, for de dygtige og veltilpassede elever i folkeskolen.

Fra 2019 til 2020 steg andelen af unge, som senest et år efter endt folkeskole påbegyndte en ungdomsuddannelse fra 37,5% til 40,3%. Andelen af unge, som senest et år efter endt folkeskole påbegynder en ungdomsuddannelse, har forholdt sig nogenlunde statistisk siden 2013 med en fluktuerende udvikling på omkring i alt 10 procentpoint. Vi står derfor over for en række udfordringer i forhold til at sikre de bedste rammer for de unges videre uddannelsesforløb. Vi ser desværre, at mange børn og unge ikke opnår tilstrækkelige færdigheder i folkeskolen til at kunne fortsætte direkte på en ungdomsuddannelse og derfor må erhverve sig de nødvendige færdigheder ad omveje. Og selv blandt dem, der gennemgår et opkvalificeringsforløb eller vælger at tage på et efterskoleophold, er der mange, der aldrig kommer videre i uddannelsessystemet og desuden ender uden for systemet.

Uddannelsesmulighederne i Grønland bliver flere, antallet af unge, der blev færdige med en gymnasial uddannelse steg fra 2018 til 2019 med 10 personer til trods for at antallet af unge mellem 18 og 24 år er faldet markant siden 2012 (6.578 i 2012 til 5.543 i 2020). Der er en svag positiv udvikling i antallet af fuldførte uddannelsesforløb. I 2019 var der således 1.092 fuldførte forløb. De uddannelser, som er i en positiv udvikling er erhvervsuddannelserne, de gymnasiale uddannelser og bacheloruddannelserne. - Det skal derfor i forlængelse af dette bemærkes at udviklin-

munnga ilassutitut aamma oqaatigineqassaaq ilinniartitaanernut kingullernut marlunnut tunngatillugu ineriartorneq isumallualersitsimmat bachelor-inggorniartunik kandidat-inggorniartunillu ilinniartitaanerit ukiuni aggersuni ilorraap tungaanut ineriartortitsivijumaartut. Taamaattumillu ilinniartitaanernik ingerlatsivik immikkut ineriartortitsivigiumallugu aallunneqarpoq, taamalu ilinniagassat sammivii amerliartortinneqarlutik, suliffeqarnermik ingerlatsivinni pisariaqartitsineq naapigiarsinnaajumallugu. 2019-imi misiligutsit aqqissuussineq ukiuni marlunni eGUX-imi ilinniartitaaneq aallartinneqarpoq. Soraarummeerni angusat takutippaat eGUX-imi ilinniagaqartut GUX-imi ilinniarnertuunngorniartutulli allatut angusaqartarneri, aammalu eGUX-imi ilinniarnertuunngornialersartut ilinniarfiit pioreersut saaffigisa-gaasa avataaneersuugajuttut. Inuusutissarsiutinut ilinniartitaanernik suliassaqarfimmi ilinniartitaanernik neqeroorutaasartut ineriartortinneqarnerat aalisakkanik suliffissuaqarfimmut saaffiginnittunik ingerlaqqippaq, aammalu maskinmesteritut ilinniartitaaneq 2022-imi aallartinneqarnissaat naatsorsuutigineqarluni. Ilisimatusarfiullu aamma ilinniartitaanernik periarfissat amerlanerulersippai inatsisilerituutut bachelor-itut ilinniartitaanermik ilanerisigut, soorluttaaq sulissutigineqartoq pingortitalerineri bachelor-itut ilinniartitaanermik pilersitsinissaq.

Naak suli ingerlaqqittumik suliassanik suliniutissanillu amerlasuunik ilinniartitaanernut suliassaqarfimmi peqaraluartoq, suli ilungersorluta sulissutigissavarput ilinniartitaanerit pitsaassusissaasa qaffasissumik inissisimanissaat, aammalu inuusuttut piginnaanernik qaffasissunik aallaavissaqarnissaat, ilinniakkamik toqqakkaminnik naammassinnittarnissaannut. Tamatumani piumasaqaataavoq siunnerfilersugaasunik siunnersuisarnitsinni ilitsersuisarnitsinnilu suliniuteqartarnissarput, nunat tamalaat akornanni suleqatigiinnitsinnik nukittorsaanissarput, kiisalu ilinniakkani nammineri killiliussat sapinngisamik pitsaasuunissaat, atuarfimiit aallartsittumik ilinniakkamik aallartitsisarnermi, ilinniakkamillu naammassinnilluni soraarummeernermi allagartartaarnermi. Aamma isumagisassaraarput meerartatta sakkussaminnik eqqortunik peqartarnissaat, imminnut ilikkagaqartarnerminnilu akisussaalerinissaminnut inuuneq tamaat namminneq ilinniakkamik ingerlatsisinnaajumallutik. Tamanna iluatsisappat meeqqap inunngornerminiit ukiuani siullermillu aallarte-reertariaqarpugut, siusissumik suliniuteqalersarnek aalajangiisusarmat kinguaariit tulluuttut ilinniakkaminnik naammassillugu ingerlatsisinnaassusiannut.

Ataatsimoorussamik suliassaqarfiillu fagitigut akimorlugit nukittorsarumallugu aamma Ilinniartitaanermut Pilersaarut II suliavoq, isiginiarlugittaaq isumaginnikkut suliniutissat allat, -ilaatigut Inuuneritta III-mi naleqqat 5-it, tassanilu minnerunngitsumik naleqqat 1 aamma 4, inuttut peqqissutsimik meeqqallu tamarmik pitsaasunik alliarterneminni atugaqarnissaanik samminiffiusut, taakkua naleqquttuummata siuliani killiliussat arlaqartut naammassineqarnissaannut. Nutaanik 2021-ip upernaavani Naalakkersuisoqalerneratigut suliassaqarfimmi allannguisoqarsimavoq. Atualernek sioqqullugu ingerlatsivik Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Timersornermut Ilageeqarnermullu

gen for de to sidstnævnte uddannelsesni-veauer giver forhåbning om en ligeledes positiv udvikling for bachelor- og kandidatuddannelserne de næstkommende år. Der fokuseres derfor på at udvikle uddannelsessektoren, så udbuddet af uddannelsesretninger forøges og bedre kan imødekomme arbejdsmarkedets behov. I 2019 startede forsøgsordningen med en 2-årig eGUX uddannelse. Resultaterne fra eksamenerne peger på, at eleverne ved eGUX klarer sig på niveau med andre GUX-elever, og at eGUX rækker ud til en gruppe af elever, som de fysiske skoler ikke når. På Erhvervsuddannelsesområdet arbejdes der fortsat med at udvikle uddannelsesstilbud målrettet fiskeriindustrien og en maskinmesteruddannelse forventes også opstartet i 2022. Ilisimatusarfik har ligeledes udvidet sit uddannelseskatalog med en juridisk bacheloruddannelse og der arbejdes også med at etablere en naturvidenskabelig bachelor

Selvom der fortsat er mange igangværende initiativer og projekter inden for uddannelsesområdet, skal vi fortsat arbejde hårdt for at sikre, at kvaliteten af uddannelserne holder et højt niveau, og at de unge har de bedste forudsætninger for at gennemføre den uddannelse, de vælger. Det kræver, at vi arbejder målrettet med at tilbyde bedre vejledning, at styrke vores internationale samarbejde, samt at vi gør hvad vi kan for at sikre så gode studierammer som muligt for de studerende hele vejen fra skole- og studiestart til de står med eksamensbeviset i hånden. Vi skal også sørge for, at vores børn bliver udstyret med de rigtige værktøjer til at kunne tage ansvar for sig selv og sin egen læring hele livet igennem. Hvis det skal lykkes, er vi nødt til at sætte ind allerede i barnets første leveår, da en tidlig indsats er afgørende for kommende generationers forudsætninger for at fuldføre en uddannelse.

For at styrke den helhedsorienterede og tværfaglige indsats er Uddannelsesplan II også udarbejdet med et øje på andre sociale indsatser – bl.a. Inuuneritta III's 5 pejlemærker, hvoraf især pejlemærke 1 og 4, som beskæftiger sig med mentale sundhed og gode opvækstvilkår til alle børn, er relevant for at sikre de ovennævnte rammer for, at flere skal gennemføre. I forbindelse med skift af Naalakkersuisut i foråret 2021 er der sket en ressortændring. Førskoleområdet, som tidli-

Naalakkersuisoqarfiup ataaniikkaluartuq taamaasilluni maanna inissisimalerpoq Meeqqanut, Inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalakkersuisoqarfimmi. Taamaattoq ilinniartitaanernut pilersaarummi eqqaaneqartut suliniutit sulii Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfimmit allaaveqarput.

Naak pineqaraluartut "Naalakkersuisut Ilinniartitaanernut Periusissiaat" aammalu "Naalakkersuisut Ilinniartitaanernut Pilersaarutaat II" pingaaruteqarpoq ilinniartitaanernut atatillugu peqataasut tamarmik suliani piginneqataasutut misigisimanissaat, ataasiakkaarlutillu suliniutinut tunniussassaminnik tunniussaqartarnissaat. Pissutigalugu atualernej sioqqullugu ingerlatsiviup aammalu meeqqat atuarfiata kommuninit suliassaanerat, aammalu taamaattumik Naalakkersuisut taamaallaat pingaarnertut suliassanut killiliussassanik aqqissuussisarnerat, suliassaqarfimmi tamatumani ingerlatsineq eqqarsaatigalugu, taamaattoq pingaaruteqarpoq qularnaassallugu suleqatigiinnerit Naalakkersuisut kommunillu tallimaasut ilinniartitaanernillu ingerlatsiviusut tamarmik akornanni pitsaasumik aalajaatsumillu ingerlanneqarnissaat. Meeqqat atuarfianni suliassaqarfimmi suliniutissat siunnerfilersorsinnaajumallugit pisariaqarpoq ingerlaavartumik atuarfiit, kommunit aamma Namminersorlutik Oqartussat misilitakkanik agguaaqatigiittarnissaat. Tamatumunngalu atatillugu Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik peqataavoq suliniutini pingaaruteqartumik inissisimasoq, ataqatigiissitsisuusarami suliassaqarfimmi ineriartornermut malinnaasuulluni.

Ilinniartitaanernut tunngatillugu suliassaqarfimmik amerlasuutigut ilorraap tungaanut sammisumik ineriartortitsiviuvuq, inuusuttatta sulii amerlanerujartortut ilinniakkaminnik naammassinnittarnerisigut, kisianni pingaaruteqarpoq ingerlaavartumik nutaamik eqqarsarluni inerisaaviusumillu ingerlatsiuarnissaq unamilligassat piusut aqqiissutissarsisarumallugit. Qularnaassavarput killiliussat atugassarisatta sapinngisamik pitsaanerpaamik iluaqtigineqarnissaat, sulilu amerlanerusut ilinniakkaminnik ingerlataminnik naammassinnittarnissaat. Taamaattoq iliuusissat tamaasa ataatsikkut ingerlassinnaanngilagut, tulleriiaarinissarpullu pisariaqarluni iliuutsitsinnik suliniutinillu.

Ilinniartitaanernut Pilersaarummi II-mi suliniutissat, aamma imikkooortut aappaannik - fase II-mik - taaneqartut aqqissuusaapput Ilinniartitaanernut Pilersaarummik I-imi 2005-imeersumik - fase I-imik aallaaveqartunik. Ilinniartitaanernut Pilersaarut II taamaasilluni ilinniartitaanernut pilersaarutiniq siusinnerusunik taarsiinngilaq, kisiannili taakkua ineriartortitseqqinneralugu, suliniutinik pineqartunik ingerlatitseqqiffiusunik, misilittakkani-lu pissarsiarineqartunik sanarfinerani tunngaveqarluni. Taamatut aqqissuussinikkut ataqatigiissitsisoqarlunilu ingerlaqqittumik ineriartortitsisoqarpoq.

Naak anguniakkat takorluukkallu Ilinniartitaanernut Periusisiami maanna atuuttumi 2024-p tungaanut ingerlasuugaluartut piviusut 2015-imut periusissiap atuuttup sananeqarfigisaanut sanilliullugit allaanerupput. Taamaattumillu pisariaqarsimavoq takorluukkat, anguniakkat aamma suliniutissat aqqissuunneqarnissaat piffissamut maanna atuuttumut naleqquttunngorlugit,

gere lå under Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke, er nu placeret i Departementet for Børn, unge og familier. De initiativer, som er nævnt i uddannelsesplanen, er dog stadig forankret i Uddannelsesstyrelsen.

Selvom det er "Naalakkersuisuts Uddannelsesstrategi" og "Naalakkersuisuts Uddannelsesplan II" er det vigtigt, at alle medspillere på uddannelsesområdet føler ejerskab over den og bidrager med hver deres input. I det før- og folkeskoleområdet er et kommunalt anliggende og Naalakkersuisut derfor kun kan opstille overordnede rammer for deres arbejde inden for denne sektor, er det vigtigt at sikre et så godt og stabilt samarbejde mellem Naalakkersuisut, de fem kommuner og alle uddannelsesinstitutionerne. For at det skal kunne lade sig gøre at målrette indsætterne på folkeskoleområdet, er det nødvendigt at sikre, at der sker løbende videns- og erfaringsudveksling på tværs af skolerne, kommunerne og Selvestyret. I den forbindelse er Uddannelsesstyrelsen en vigtig medspiller, da denne fungerer som bindeled og følger udviklingen på området.

Uddannelsesområdet udvikler sig på mange måder i en positiv retning i takt med, at flere af vores unge vælger at gennemføre en uddannelse, men det er vigtigt fortsat at have en nytænkende og innovativ tilgang til at løse de udfordringer, der er, hvis denne udvikling skal fortsætte. Vi skal sikre, at de rammer vi har, er bedst muligt udnyttet, og at flere gennemfører den uddannelse, som de går i gang med. Vi kan dog ikke gøre alt på samme tid, så vi er nødt til at prioritere vores tiltag og indsætter.

Initiativerne i Uddannelsesplan II, også betegnet som fase II, bygger videre på den positive udvikling skabt af Uddannelsesplan I fra 2005, Fase I. Uddannelsesplan II er derfor ikke en erstatning for den tidligere uddannelsesplan, men derimod en videreudvikling, som fortsætter indsatsen og bygger videre på erfaringerne. På denne måde sikres både kontinuitet og fortsat udvikling.

Selvom målene og visionerne i den gældende Uddannelsesstrategi løber frem til 2024, ser virkeligheden i dag noget anderledes ud i forhold til 2015, hvor den gældende strategi blev udarbejdet. Derfor er det blevet nødvendigt at justere både visioner, mål og initiativer så de bliver mere tidssvarende og hænger bedre

ataqatigiinnerusunngorlugillu ilaatigut FN-imi Nunarsuatsinni Piujuaannartitsisumik Ineriartortitsinissamut anguniakkanut. Taamaattumillu Naalakkersuisut aallartippaat Ilinniartitaanermut periusissiaq nutaaq 2030-p tungaanut atuuttusaaq suliaralugu. Suliaq taanna ilaatigut kommunit qanimut suleqatigalugit suliarineqassaaq, naatsorsuutigineqarlunilu 2022-imi naammassineqassasoq.

Ataatsimoorluta anguniarparput qularnaassallugu ilinniartitaanernik aaqquussinitsinni suliaasaqarfinni ilinniartitaanernut atasuni tamani qaffasissunik angusassanik qularnaarisarnissarput, meeqqat atuarfiat sioqqullugu ingerlatsivinniit ilisimatusarfinni ilinniartitaanernik ingerlatsivigisatsinnut. Ilinniartitaanernut Pilersaarummi II-mi suliniutissat, pioreersut ingerlateqqitat aamma nutaat, taakkuupput ujaqqat aqquutissagut anguniakkat pineqartut angunissaannut.

Atuarluarisi!

sammen med, blandt andet, FN's Verdensmål for Bæredygtig Udvikling. Naalakkersuisut har derfor igangsat arbejdet med at udarbejde en ny uddannelsesstrategi for perioden frem til 2030. Dette arbejde vil foregå i tæt samarbejde med blandt andet kommunerne og forventes færdiggjort i 2022.

Det er vores fælles mål, at vi sikrer en høj standard på alle niveauer i uddannelsessystemet lige fra førskolen til vore universitetsuddannelser. Initiativerne i Uddannelsesplan II, både de videreførte og de nye, udgør de sten, der skal danne vejen til at opnå disse mål.

God læsning!

2 Atuarfik sioqqullugu ingerlatsivik

2.1 Aallarniut

Atualernej sioqqullugu ingerlatsivik kommunit suliassaqarfigaat, kisianni nunarput ataatsimut isigalugu ineriartorneq kommunillu suliaat malinnaavigineqarlutillu ilalersorneqarput, Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfimmit Ilinniartitaanermut Naalakkersuisoqarfiup ataaniittumit, ilaatigut akisussaasumit inatsisiliat ator-tuulersinneqartarnerannut kommunit suleqatigalugit, tapersersuisarnikkut kommunillu ineriartortitsinikkut suliniutaasa ikiorsiivigisarnersigut, kisitsisinik paasisstissanik sulianut naleqquttunik katersisarnertigut, nalilersuisarnernik ingerlatsisarnertigut, ataqatigiissaarinermik pingaarnermik qularnaarsarnikkut, misissuisarnernut sakkussanik suliaqartarnikkut aamma siunnersuisarnikkut, ilitersuisarnikkut siunnersortitullu ikiorsiisarnertigut.

Atualernej sioqqullugu suliassaqarfik nuna ataatsimut isigalugu unammilligassaqarpoq sulisussanik sulianik ilinniarsimasunik tigumminiinnarniartarneq eqqarsaatigalugu. Sulisuusut meeqqanut qanittumik ingerlatsisuusartut affaat ulluunerani paaqqinnittarfinni suliamik ilinniarsimangitsut perorsaaneermut ikiortaapput. Perorsaaneermik suliaqartut sulisuusut tallimararterutaasa missaat taamaallaat perorsaasutut ilinniarsimasuupput, imaluunniit allatigut perorsaaneermut attuumassuteqartunik ilinniagaqartarlutik, nalinginnaanerumumik ukiuni marlunni ikiortissatut ilinniakkamik angusaqarsimasarlutik. Ulluunerani paaqqinnittarfiit ataatsimut isigalugit sulisunik tigumminiinnarniartarnermini ajortartorsiteqartarput. Taamaasillutillu sulisuusut tamarmiusut 28 pct.-ii ukiup kingulliup ingerlanerani soraarsimallutik. Tamatumani saniatigut soraarniteqartarnerit aamma napparsimalersarnerit amerlasuut sulisut sinnerinut ima ulapititsitigilersarput ulluunerani paaqqinnittarfiup ningiua meeqqeriviit ilaanni sulisussanut amigaataasunut taartaasariaqalersarluni, piffissap aqutsinermut atornissaanut taarsiullugu.

Pissutsit assigiingitsut amerlasinnaapput ulluunerani paaqqinnittarfinni sulisut tigummiinnarniartarnerinut ajornartorsiuataasartut eqqarsaatigalugit. Akissarsiat qanoq annertussuseqartarneri aammalu meeqqeriviit qanoq aaqqissuussaaneerit eqqaaneqarajupput pissutaasartut amerlasuut ilagisinnaasaattut. Siullertut perorsaasut meeqqat atuarfianni aamma ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinni sulinerikkut qaffasinnerusunik akissarsiaqarsinnaammata. Aappaattullu akissarsiat eqqarsaatigalugit perorsaasunut ikiortit misilittagaqarluartunut akilersinnaanngimmat perorsaasutut ilinniagaqarnissaq. Tamatumani saniatigut eqqaaneqartarput sullivimmi avatangiisini eqqissisimanissami pissutsit kommuninit eqqumaffigineqartariaqartut.² Taamaattumik Naalakkersuisut kommunit aamma PI/SPS allallu suleqatigalugit Iliuissanunut pilersaarusanunut Periu-

² Nalunaarusiaq: ulluunerani paaqqinnittaarfinnut suliassaqarfiup qulaajaavigineqarnera, december 2017, Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik.

2 Førskoleområdet

2.1 Indledning

Førskoleområdet er et kommunalt anliggende, men på nationalt plan følges og understøttes udviklingen og kommunernes arbejde af Uddannelsesstyrelsen under Departementet for Uddannelse, der blandt andet har ansvaret for at sikre implementering af relevant lovgivning i samarbejde med kommunerne, støtte og bistå kommunale udviklingsprojekter, indsamle relevant data, gennemføre evalueringer, sikre den overordnede koordinering, udarbejde screeningsværktøjer og yde rådgivning, vejledning og konsulentbistand.

Førskoleområdet har på landsplan udfordringer med tiltrække og fastholde uddannet arbejdskraft. Halvdelen af det børnenære personale i daginstitutionerne er ufaglærte pædagogmedhjælpere. Kun omkring en femtedel af det pædagogiske personale er pædagoger, mens en tredjedel udgøres af personer med en anden pædagogisk uddannelse, typisk en 2-årig medhjælperuddannelse. Daginstitutionerne oplever generelt fastholdelsesproblematikker. Således har 28 pct. af det samlede personale opsagt deres stilling inden for det seneste år. Derudover kan mange opsigelser og sygemeldinger gøre hverdagen så travl for det øvrige personale, at lederne i nogle daginstitutioner må dække ind for personalet frem for at kunne bruge tiden på lederskab.

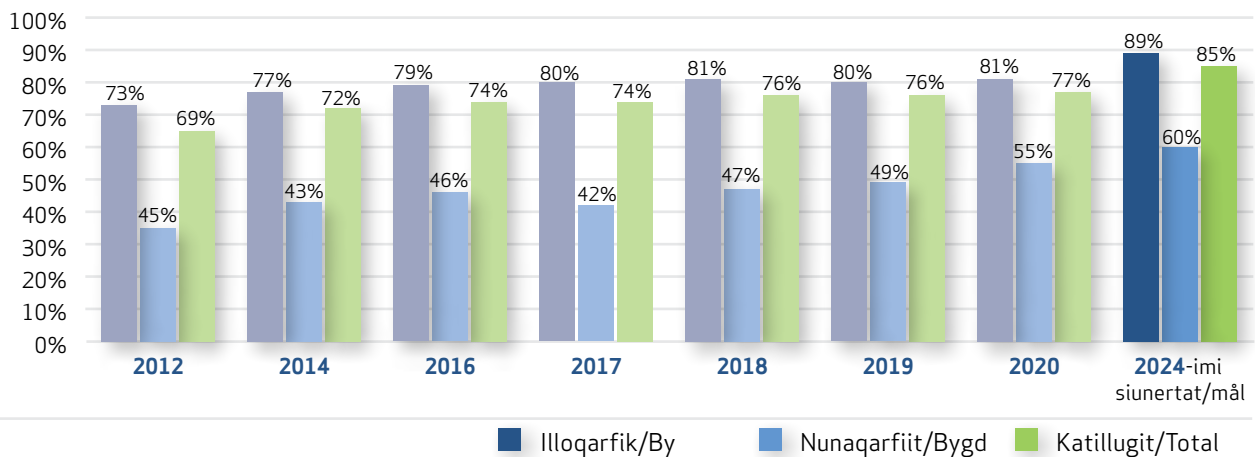
Der kan være mange årsager til, at det kan være vanskeligt at fastholde daginstitutionspersonale. Løniveau og strukturer på daginstitutionsområdet nævnes som én af de mulige årsager hertil. For det første fordi pædagogerne kan få højere løn ved at arbejde i folkeskolen og på døgninstitutionerne. For det andet fordi det ikke kan betale sig lønmæssigt for erfarne pædagogmedhjælpere at tage en pædagoguddannelse. Derudover anføres forhold som psykisk arbejdsmiljø som et område, som kommunerne må være opmærksomme på.² Naalakkersuisut har derfor i samarbejde med kommunerne og PI/SPS m.fl. udarbejdet

² Rapport: Kortlægning af daginstitutionsområdet, december 2017, Styrelsen for Uddannelse.

sissiaq suliarisimavaat, meeqqerivinni sulisunik tigungminniinnarniartarneq eqqarsaatigalugu, taannalu maanna atortuulersin-neqaraluttualerpoq qitiusumi aamma kommunini. Tamatumalu saniatigut Naalakkersuisut NPK-mut isumaqatigiissuteqaqqamerput, ilaatigut kinguneqartumik nunatsinni meeqqerivinni perorsaasut akissarsiamikkut tigusartakkamikkut malunnaatlimmik qaffariaateqarnerannik kinguneqartumik. Naalakkersuisut Ilinniartitaanernut Periusissiaat tulliuttuniittunik anguniak-kat 2024-ip tungaanut nalunaarsuipput, ersersinneqartunik takussutissiakkut 2012 tunngaviusumik aallaavigalugu.

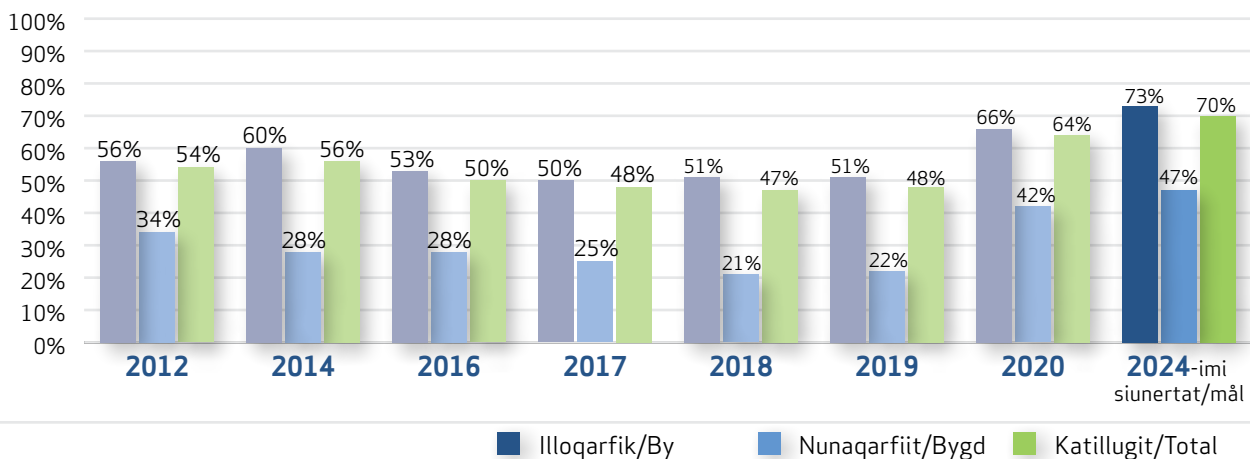
en Strategi og handleplan for fastholdelse af fagpersonale på daginstitutionsområdet, som er i færd med at blive implementeret centralt og i kommunerne. Derudover har Naalakkersuisut netop indgået en fireårig overenskomst med NPK, som bl.a. indebærer en væsentlig realløn-fremgang for pædagoger i landets daginstitutioner. Naalakkersuisuts Uddannelsesstrategi lister følgende målsætninger frem til 2024 visualiseret i grafer, hvor 2012 er medtaget som basisår.

Ulluunerani neqeroorutini meeqqat 0-imiit 5-inik ukiullit³

Andel af børn i dagtilbud 0-5 år³

Perorsaasutut ilinniarsimasut amerlassusaat

Andel af pædagogisk uddannet personale

2.2 Suliniutit

Suliniutinik nutaanik ingerlaavartumik aallartitsisoqartarpoq ulluunerani paaqqinnittarfinni sullissineq pitsanngorsarumal-lugu nukittorsaavigiumallugulu, tamannalu akisussaaffiuvoq inuiaqatigiinni angajoqqaat, ulluunerani paaqqinnittarfiit, kom-

³ Meeqqat pisortat meeqqeriviutaanniittut kisimik pineqarput. Nammi-nersortut ingerlataannik ulluunerani paaqqinniffiit nunaqarfinni atorneraqar-nerusartut ilaangillat.

2.2 Initiativer

Der igangsættes løbende nye indsatser for at forbedre og styrke daginstitutionsområdet, og det er et ansvar, som deles på tværs af samfundet mellem forældre, daginstitutioner, kommu-

³ Vedrører kun børn i offentlige daginstitutioner. Privat dagtilbud og dagpleje, hvilket er særlig udbredt i bygderne, er derfor ikke inkluderet.

munit, PI/SPS aamma Naalakkersuisut akornanni. Ilinniartitaanerut Periusissiami anguniakkat angusinnaajumallugit immikkut aalussisoqassaaq suliniutinik tulliuuttunik:

- Ulluunerani paaqqinnittarnermik neqeroorutit tamanut saaffiginnittut
- Ulluunerani paaqqinnittarfinni sulisunut ilinniarsimasunut tunngatillugu Periusissiaq aamma Iliuusissanut Pilersaarussiaq
- Atualernej sioqqullugu ingerlatsivik
- Meeqqanut, inuusuttuaqqanut aamma angajoqqaanut ataatsimut isigisunik suliniutit.

2.2.1 Ulluunerani ingerlatsivinnut neqeroorutit tamanut

Siunertaq

Naalakkersuisut ingerlaqqittumik ilalersorniarpaat kommunit suli-niutaat meeqqanut sulit atualingitsunut tamanut ulluunerani paaqqinnittarnermik neqeroorutit. Taamaattumik sapinngisamik meeqqat tamarmik ullutsinnut naleqquttumik paarineqartarnissaminnut periarfissinneqartassapput.

2012-imi meeqqat 69%-ii meeqqerivinniittarput, 2019-imilu kisitsit 75,8%-imut qaffassimalluni. Ataatsimut isigaluni meeqqat amerlanerusut 2012-imut sanilliullugu ulluunerani neqeroorutini peqataasarput. Tamanna pivoq naak meeqqat sulit atualingitsut amerlassusiat appariartoraluartoq.

Naak suliassa qarfik, tamatumani aamma sanaartukkat attuumassuteqartut kommunit akisussaaffigigaluaaraat, Naalakkersuisut suliat ilalersorniarpaat, meeqqat tamarmik ulluunerani neqeroorutini periarfissaqalernissaat aqqutissiuukkumallugu. Meeqqanut tamanut ulluunerani ingerlatsivinnut neqerooruteqartoqarnissaa qulakkeerniarlugu suliniutini ilaatigut pingaaruteqarpoq isiginiassallugu sulisut amerlassusissaannik maanna aalajangersagaasut suliassa qarfimmi atuuttut naapertuunnersut / pissusissamisoornersut. Tamatumungalu atatillugu qaammarsaavigineqassapput piginnaasavinnik qanoq ittunik sulisut peqarnerannik nalilersuisinnaaneq aammalu sulisut ulluunerani ingerlatsivinni suliamik ilinniarsimangitsut pikkorisaaqqinneqarsinnaaneri. Tassani ilaapput namminersortut ulluunerani paaqqinnittarnermik neqeroorutigisartagaasa qaammarsaavigineqarnissaat, aammalu nunaqarfinni ulluunerani namminersortut neqeroorutaasa qaammarsaavigineqarnissaat.

Killiffik

Piffissami pineqartumi sulisut qanoq amerlatiginissaannik aalajangersakkat nalilersuiviginnaajumallugit 2016-imi Kalaallit Nunaanni kisitsisinik naatsorsueqqissaartarfik suleqatigalugu naatsorsueriaatsimik nutaamik ulluunerani nunatsinni paaqqinnittarfinni sulisuusut eqqarsaatigalugit suliaqartoqarpoq. Kisitsisinik nalunaarsuutinik katersisoqarpoq, kisitsisinik naatsorsueqqissaartarnernut ilaatinneqalersunik.

Aningaasaqarneq

Suliassa qarfimmi sanaartorneq 1. januar 2018 aallarnerfigalugu kommuninut suliassanngorlugu nuunneqarnikummat aningaasanut inatsimmi suliniutinut aningaasaliissuteqanngilaq.

ner, PI/SPS og Naalakkersuisut. For at nå uddannelsesstrategiens mål sættes der særligt fokus på følgende initiativer:

- Dagtilbud til alle
- Strategi- og handleplan for fagpersonale på daginstitutionerne
- Førskoleområdet
- Helhedsorienteret indsats for børn, unge og familier

2.2.1 Dagtilbud til alle

Formål

Naalakkersuisut vil fortsat understøtte kommunernes arbejde med at skabe mulighed for dagtilbud til alle børn i førskolealderen. Alle børn skal derfor så vidt muligt tilbydes tidssvarende pasningsmuligheder.

I 2012 gik 69% af børnene i institution, og i 2019 var tallet på 75,8%. Overordnet set er der flere børn i dagtilbud i dag end i 2012. Dette på trods af et generelt faldende antal børn i førskolealderen.

Selvom området, herunder anlæg af faciliteter, er et kommunalt ansvarsområde, vil Naalakkersuisut fortsat understøtte arbejdet for, at alle børn får mulighed for at få plads i dagtilbud. I arbejdet med at sikre dagtilbud til alle børn er det bl.a. vigtigt at tage højde for, hvorvidt de nuværende personalenormeringer på området er hensigtsmæssige. I den forbindelse skal mulighederne for at realkompetencevurdere og opkvalificere ufaglært personale i daginstitutionerne belyses. Heri indgår en kortlægning af omfanget af private dagtilbud og dagpleje i byggerne

Status

For at vurdere de nuværende personalenormeringer blev der i 2016 i samarbejde med Grønlands Statistik udarbejdet en ny opgørelsesmetode over personalet i landets dagtilbudsinstitutioner. Der bliver indsamlet indberetninger, som indgår som en del af Statistikbanken.

Økonomi

Idet anlæg af faciliteter på området pr. 1. januar 2018 er overgået til kommunerne er der ingen udgifter forbundet med initiativet i Finansloven.

2.2.2 Ulluunerani paaqqinnittarfinni sulisuusut eqqarsaatigalugit Periusissiaq aamma Iliusissanut Pilersaarusiaq

Siunertaq

Suliassaqarfimmi suliniutaasut amerlasuut ingerlanneqartut takussutissaqartikkumallugit, qularnaarumallugulu atorfinittitsisarneq, ilinniartitaaneq, pikkorissartitsisarneq sulisuusunillu ilinniarsimasunik ulluunerani ingerlatsivinni tigummiinnarsinnaajumallugit pisariaqartitsinernik piusunik aallaaveqartumik, periusissiamik aamma iliusissanut pilersaarummik suliaqartoqarnikuuvoq, suliassaqarfimmi susassaqartut naleqquttut peqatigalugit.

Sulisuusut sulianik ilinniarsimasut ulluunerani paaqqinnittarfinni tigummiinnarsinnaajumallugit Periusissiaq aamma Iliusissanut Pilersaarusiaq peqataassapput:

- Ulluunerani neqeroorutaasuni perorsaanermut sammisunik sulisuusut tigummiinnartarnissaat.
- Nunatsinni perorsaasutut ilinniarsimasut sulisorisat iliniaqqittarnerat, ingerlaqqiffiusumik ilinniagaqartarnerat aamma pikkorissartinneqartarnerat pitsaassutsimikkut aamma imarisamikkut kivitsivigineqassapput.
- Qularnaarumallugit sullivinni avatangiisini toqqissimaneq aamma avatangiisit tigussaasut ulluunerani neqeroorutini immikkut ingerlaqqittumik aallunneqassapput.
- IT-mik atuineq, allaffissornikkut aamma perorsaanikkut ullutsinnut naleqqussarneqassapput, Naalakkersuisut suliassaqarfimmi periusissiaat aamma aallaavigalugit.
- Atualerneq sioqqullugu ingerlatsivimmi tamarmiusumi ingerlaavartumik qularnaarneqartassaaq takussutissiorneq aamma nalilersuisarneq suliniutit ingerlanneqartut eqqarsaatigalugit, atualerneq sioqqullugu suliassaqarfimmi ingerlaavartumik ineriartortitsisoqarsinnaaqqullugu.
- Suliassaqarfii fagitigut akimorlugit suliniutit nukittorsavigineqassapput, qularnaarneqartassaarlu ingerlaavartumik ineriartortitsisoqarsinnaaqqullugu isumaginnittoqarfimmi pisariaqartitsineq naapertorlugi suleqateqartarneq.

Killiffik

Naalakkersuisut suliaqarsimapput periusissiamik iliusissanullu pilersaarusiamik, ulluunerani paaqqinnittarfinni sulisunut ilinniarsimasunut atatillugu. Pilersaarusiame ilaavoq takussutissiaq suliassaqarfimmi akisussaaftinnut atatillugu, kiisalu piffissalersuinerumut aningaasalersuinerumullu pilersaarut. Ilinniartitaanermut Naalakkersuisoqarfik aamma Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfik kommunit suleqatigalugit suliassaqarfimmi aallussassat immikkoortukkaarlugit pilersaarusiortaat. Tamatumani saniatigut Periusissiamut Iliusissanullu Pilersaarummik ilassusiorpoq, ulluunerani paaqqinnittarfinni sulisunut ilinniarsimasunut atatillugu, november 2019-imi suliarineqartumik tunuliaqutarlugu seminereqartitsineq, kattuffinnit ilaasortaattalinnit, ilinniartitaanernut ingerlatsivinniit, Naalakkersuisoqarfinniit suliani susassaqartuniit aamma aqutsisoqarfinniit kommuniniillu peqa-

2.2.2 Strategi- og handleplan for fagpersonale på daginstitutionerne

Formål

For at få overblik over de mange initiativer, der er sat i gang på området, og for at sikre ansættelse, uddannelse, opkvalificering og fastholdelse af fagpersonale på daginstitutionerne med udgangspunkt i behovene, er der udarbejdet en strategi- og handleplan i samarbejde med relevante aktører.

Strategi- og handleplanen til fastholdelse af fagpersonalet på daginstitutionerne skal bidrage til:

- At fastholde det pædagogiske personale i dagtilbuddene.
- At uddannelsen, efter- og videreuddannelsen og opkvalificeringen af det pædagogiske personale i landets daginstitutioner optimeres kvalitetsmæssigt og indholdsmæssigt.
- At sikre fortsat fokus på det psykiske og fysiske arbejdsmiljø i dagtilbuddene.
- At brugen af IT, både administrativt og pædagogisk, bliver tidssvarende og i overensstemmelse med Naalakkersuisuts øvrige strategier på området.
- At der sikres en løbende monitorering og evaluering af indsatsen på hele førskoleområdet til brug for et kontinuerligt udviklingsarbejde på førskoleområdet.
- At den tværfaglige indsats styrkes og at der sikres et tæt og konstruktivt samarbejde med socialforvaltningen når der er behov for dette.

Status

Naalakkersuisut har udarbejdet en strategi- og handleplan for fagpersonalet på daginstitutionerne. I planen er der udarbejdet en oversigt over ansvar fordelt på indsatsområder samt tidsplan og økonomi. Departementet for Uddannelse og Uddannelsesstyrelsen har i samarbejde med kommunerne udviklet en detaljeret plan for implementeringen af fokusområderne. Derudover er der udarbejdet tillæg til Strategi- og handleplan for fagpersonalet på daginstitutionerne, som blev udarbejdet i november 2019 på baggrund af et seminar afholdt med deltagelse fra repræsentanter for de faglige organisationer, uddannelsesinstitutionerne, relevante departementer

taaffigineqartumik ingerlanneqarsimasooq. Ingerlatsisullu taakua ilutigisaanik pilersaarusiortartutut malinnaatitatus inissilutik, qularnaareqataasussat makkuninnga:

- Ingerlaavartumik nakkutilliineq, malitseqartitsisarneq aamma ataqatigiissaarineq atortuulersitsiartuaarnermi Periusissiamik iliuusissanullu Pilersaarusiamik suliaassarfinnut immikkullu aallunneqartussanut atatillugu.
- Pingaarnertut aqutsisoqatigiit ataatsimiittarnerinut ilassutissat.
- Akuttoqatigiissaakkamik killiffiusut pillugit ataatsimiittarnerit.
- Misilittakkanik aamma ilisimasanik paarlaasseqatigiittarneq.

Ulluunerani paaqqinnittarfinni IT-mik atuneq pillugu suleqatigiissitaq kommunini ingerlatsisuusunik assigiinngitsunik ataatsimeeqateqarpoq. Atortuulersitsisoqarpoq periarfissamik meeqqanut ataasiakkaanut paasissutissanik Winformatik atorlugu aallertarsinnaaneq. Atortorissaarut periarfissaq nutaaq taanna qularnaareqataasaaq pappialat paasissutissat nalequttut, assersuutigalugu MIM "tammartannginnissaannut" meeqqerivimmiit nassiunneqanngitsoorsimagunik ingerlateqqillugit kommunini meeqqat atuarfiannilu allaffissornikkut sulisunut.

Misilliilluni ingerlatsineq suliarineqarpoq Kimik-IT-miit, ersersitsisumik ulluunerani paaqqinnittarfinni ataasiakkaani sulisut qanoq taarseraatsiginerannik, qaammatikkaartumik piffissani aalajangersimasuni. Paasissutissanik qarasaasiatigut ingerlaartitsinerit taamaattut kommunini allaffissornikkut ingerlatsisunik periarfissiissapput ulluunerani paaqqinnittarfiit ataasiakkaat sulisuminnik taarseraatsigisarnerinik. Paasissutissanik pineqartunik ingerlaartitsisarnerit akisungaatsiartarput (ingerlaartitsinerni ataasiakkaani 15.000 kr.-it 20.000 kr.-illu akornanni.) taamaattumillu aalajangiisoqarani sakkusaaq pineqartoq akuttunngitsumik atorneqartassanersoq, imaluunniit ukiumut marlussoriarluni taamaallaat atorneqartassanersoq.

Atualerneq sioqqullugu ingerlatsivinni IT-mik sakkutut atuisinnaaneq pillugu suleqatigiissitaq nalunaarusiorpoq, uani nassaarineqarsinnaasumik;

Una pillugu: [IT perorsaanerimi sakkutut akpe \(f2p://dossier/58978816\)](https://dossier/58978816)

Nalunaarusiami inassutigineqarpoq imminut apeqqutinik arlaqartunik tunisisoqartassasooq, piareersartoqarlunilu periaatsit nutaat atorlugit meeqqat peqatigalugit periaasissanik, ulluunerani paaqqinnittarfinni IT-imik atuilersinnaaneq sioqqullugu.

Assersuut; Siunnerfiusooq anguniagaq suuva? Paasissutissanik qanoq ittunik peqarpugut? Isumassarsioqatigiigitsi - Brainstorm - suleqatigisartakkat peqatigalugit, - matumani meeqqat.

Piareersarsiuk meeqqat ilisimasanik ilusilersuisarnissaat, paasissutissanik tigooraaginnaratik.

og styrelser og kommunerne. Disse aktører udgør samtidig en planlæggende følgegruppe, som skal være med til at sikre:

- Den løbende kontrol, opfølgning og koordinering af implementeringen og udmøntningen af alle Strategi- og handleplanens fokus -og indsatsområder.
- Input til den overordnede styregruppes møder.
- Afholdelse af regelmæssige statusorienterede møder.
- Erfarings- og vidensudveksling

Arbejdsgruppen for brugen af IT på daginstitutionsområdet, havde en lang række møder med forskellige aktører i kommunerne. Det blev implementeret muligheden for at uploade filer på hver enkelt barn i det kommunale sagsbehandlingssystem Winformatik. Denne nye funktion kan være med til at sikre, at relevante dokumenter eks. MIM ikke "forsvinder" fordi de ikke bliver sendt videre fra daginstitution til den kommunale administration og folkeskolen.

Der blev lavet test-kørsler udført af Kimik-IT, der viste personaleomsætningen på hver enkelt daginstitution fordelt på måneder over en given tidsperiode. Disse kørsler kan give den kommunale administration gode værktøjer til at få bedre overblik over hvilke daginstitutioner, der kan have problemer med høj omsætning blandt de ansatte. Kørslerne er forholdsvis dyre at lave (omkring 15.000 til 20.000,- per kørsel), så der blev ikke besluttet, hvorvidt det bør være et værktøj der anbefales at blive brugt jævnligt eller om en sådan kørsel kun skal laves et par gange om året.

Mht. IT som et pædagogisk værktøj i førskoleområdet, lavede arbejdsgruppen en rapport, der kan findes på denne akt;

[Vedr.: IT som pædagogisk værktøj akpe \(f2p://dossier/58978816\)](https://dossier/58978816)

Rapporten anbefaler at man skal stille sig selv en række spørgsmål og indstiller sig på en række nye måder at interagere med børnene, førend man giver sig i kast med at indarbejde IT på dagsinstitutionsområdet.

Før eksempel; Hvad er målet? Hvilke materialer har vi? Brainstorm idéer sammen med dem man samarbejder med, i dette tilfælde børnene.

Indstille sig på at børnene skal udforme viden, og ikke bare modtage information

Pisut isumaliutersuutigisigit, pitsanngorsaavigalugillu tullissaanut.

Nalunaarusiaq aamma imaqarpoq takussutissianik sakkussat – atortorissaarutit Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfimmiit atornerqarsinnaasut pillugit, suullu immaqa pisiarineqarsinnaasutut inasutigineqarneri pillugit.

Kiisalu aamma uaniippoq attavissaq – link – Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfiup YouTube-mi kanal-ianut, erinnianik 12-inik imaqartumut taakkunungalu atasunik animationsfilm-inik:

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLT8RiBdf-LPF5Atf34eKAMx3tKDgX4ft5>

Aningaasaqarneq

Suliniutit aningaasalersorneqarput konto pingaarneq 40.40.01 Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik aqqutigalugu.

2.2.3 Atualernej sioqqullugu suliaasaqarfik

Siunertaq

Atualernej sioqqullugu ingerlatsivinnut atatillugu Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfimmi ingerlaqqittumik aallunneqarput perorsaanikkut ileqqussanik nutaanerusunik atortuulersitsiartornerit, ilikkagassanik meeqqanillu ineriartortitsinerimut atatillugu, kiisalu ingerlatsivinni sulisuusut ineriartortitsiviusumik siunnersorneqarneri – coaching – eqqarsaatigalugu. Meeqqat qanoq peqqissuseqarneri, ineriartorneri aamma atualernissamut piareersimassusaat tunngavigalugit nalunaarsuisarneq, 2018-imi naammassillugu ineriartortinneqarpoq.

Naalakkersuisut anguniarpaat qularnaarneqassasoq atualernej sioqqullugu inissimasut meeqqat pineqartut ataasiakkaarlugit taperserneqarlutillu isumagineqartarnissaat, tamatumuunalu qularnaarneqartassasoq meeqqat peqqissumik ukiuinullu tulluurtumik ineriartornissaminut tunngavissaqartarnissaat. Suliat pisasapput meeqqat atuarfintut ikaarsaariartornerup pitsaasunik tunngavilinnik pisarnissaat siunnerfigalugu, ilalersorlugillu meeqqat ataasiakkaarlutik tunngaviusunik piginnaaneqarnissaat ilikkagagarnissaminut piunmassuseqalartarnissaat, kiisalu meeqqat ineriartoqqinnissaminut qiimmassarneqartarnissaat, inooqataasutut piginnaanernullu nalinginnaasunut atatillugu.

Killiffik

Sakkussat meeqqat ineriartornerat tunngavigalugu atualernissamullu piareersimassusiat tunngavigalugu nalunaarsuisarnernut, (UBUS 3 aamma UBUS 5) meeqqerivinni ingerlatsiviusuni illoqarfinni tamani, nunaqarfinni aamma savaatilikormiuni atornerqalereerput. Meeqqerivittut ingerlatsivinni pisortaasut ilinniartinneqarput sakkussanik pineqartunik atuisarnissanut, kisiannili sulii amigaatigineqarluni pikkorissaanissat, ulluunerani paaqqinnifiusuni sulisuusut sinneri eqqarsaatigalugit.

Immikkoortitserisarnernut sakkussanik ineriartortitsinerit saniatigut, atualernej sioqqullugu ingerlatsivinni suliniutit aamma ilagaat perorsaasutut sulisuusunut atortussanik inerisaaneq, siunnersuisarnerlu nunaqarfinni meeqqerivinni sulisuusunik – coaching. Ukiu-

Reflekterer over forløbet og forbedrer til næste gang

Rapporten indeholder også oversigt over værktøjer der kan lånes hos Udd.styrelsen og hvilke det kan anbefales evt. at indkøbe.

Endelig er her link til Uddannelsesstyrelsens YouTube kanal, hvortil der er udarbejdet 12 sange og dertilhørende animationsfilm:

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLT8RiBdf-LPF5Atf34eKAMx3tKDgX4ft5>

Økonomi

Initiativerne finansieres gennem Hovedkonto 40.40.01 Uddannelsesstyrelsen.

2.2.3 Førskoleområdet

Formål

Inden for førskoleområdet er der fra Uddannelsesstyrelsens side fortsat fokus på implementering af nyere pædagogiske principper for læring og udvikling for børn i førskolealderen samt coaching af institutionernes personale. Værktøjer til screening af børns helbred, udvikling og skoleparathed er færdigudviklet i 2018.

Det er Naalakkersuisuts mål at sikre den bedst mulige støtte til det enkelte barn i førskolealderen og derved sikre barnet et sundt og alderssvarende grundlag for at skabe udvikling. Arbejdet skal ske med henblik på at skabe en god overgang til skolen ved at udvikle og understøtte det enkelte barns grundlæggende kompetencer og lyst til at lære, samt inspirere til barnets tilægnelse og udvikling af sociale og almene færdigheder.

Status

Værktøjer til screening af børns udvikling og skoleparathed (UBUS 3 og UBUS 5) er taget i brug i institutionerne i samtlige byer, bygder og ved fåreholdersteder. Ledelserne på daginstitutionerne er blevet introduceret til brugen af disse redskaber, men der udestår stadig et behov for opkvalificering af de øvrige personalegrupper i dagtilbudene.

Ud over udvikling af screeningsværktøjer har indsatsen på førskoleområdet også omfattet materialeudvikling til det pædagogiske arbejde og kurser og coaching for dag-

mi qaangiuttumi pilersaarutaasutut kommunini suliassaqarfinni pisortaasunik isumasioqatigiissitsisoqartarsimangilaq - konference-qartitsisoqartarsimangilaq, pissutsit coronamik tunngaveqartut pisuullutik, kisiannili llinniartitaanernut Aqutsisoqarfimmi siunnersortit ingerlaavartumik attaveqaatit digitaliusut iluaqutigalugit ingerlaavartumik oqaloqateqartarsimallutik. Kiisalu aamma llinniartitaanermut Aqutsisoqarfiup suliassanik ingerlatsisuusut naleqquttut suliassaqarfiit akimorlugit suleqatigisarsimavaat, meeqqerivinniit atuarfimmuut ikaarsaartarnermut atatilugu. Meeqqanut pineqartunut ataasiakkaarlugit ikaarsaarnermi pineqartumi pitsaanerpaamik tapersuisarneq qularnaarumallugu periaasissanik atortussanillu assigiinngitsunik ineriartortitsisoqarlunilu misileraasoqarsimavoq, 2020-imi aprili qaammat nalilersuivigineqartussaasunik. Sulialli taakkua aammattaq coronap kingunerisaanik sunnerneqarsimapput, taamaattumillu digitaliusunik killiffiit pillugit ataatsimiittarnernik ingerlatsisoqartarsimalluni. Nalilersuilluni ataatsimiinnissaq coronami pissutsit qanoq pinissaanik utaqqiffiupput.

Aningaasaqarneq

Atualerneq sioqqullugu ingerlatsivinni suliniutit piviusunngortinneqartarput llinniartitaanernut Aqutsisoqarfimmut kontomit pingaarnermit 40.40.01 aningaasaliissutit aqutigalugit.

2.2.4 Ataatsimut isigisunik meeqqanut, inuusuttuaqqanut ilaqtariinnullu suliniutit

Siunertaq

Naalakkersuisut anguniarpaat meeqqat tamarmik atugarissaartumik ataqatigiissumillu ineriartornissaminnut periarfissaasa pitsanngorsarnissaat, ataqatigiissunik, suliassaqarfiillu assigiinngitsut akimorlugit ingerlatsinertigut, minnerunngitsumillu najukkani namminerni aallaaveqartunik suliniuteqarnertigut. Ukiuni arlaqalersuni aallunneqarsimapput meerartatsinnut inuusuttuarartatsinnullu atugassarititaasut pitsaanerulersinneqarnissaat kiisalu pinaveersaartitsineq. Aallussineq taanna ingerlaqqissaaq nukittorsarneqarlunilu.

Meeqqat atugarissaarnerat nukittorsaavigineqassaaq qasusuitsunik piimassuseqartumillu angajoqqaat peqatigalugit suleqatigiinnikkut, meeqqat inunngoqqaarneranniilli. Meeqqat piginnaatitaafeqarput toqqissimasunik isumassorneqarnissamikkut nakuuserfigineqaratik atornerlunneqaratik sumiginarneqaratillu ineriartornissaminnut. Angajoqqaat taakkuupput meeqqap inuunerani isumassuisussat pingaarnerpaat, taamaattumillu meeqqat atugaannik pitsanngorsaaniarluni suliniutit ilaqtariinni pissutsinik aallaaveqartassapput. Annertuunik periarfissaqarpoq pinaveersaartitsinermi siunnerfilersukkanik suliniuteqarnikkut, taamaattumillu sulissutigineqarpoq siusinaartumik pinaveersaartitsinikkut suliniuteqalersarneq, ilaqtariinni inuuneq nukittorsarumallugu, meeqqallu toqqissisimallutik ineriartorsinnaaqqullugit. Tamanna ilaatigut pisarpoq angajoqqaanut piareersaataasunik suliniutitigut MANU, Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmit aallaaveqartunik. MANU-p siunertaraa ilalersuisarneq angajoqqaat meeqqaminnik

institutionspersonale i bygder. Der er i det forgangne år ikke blevet afholdt de planlagte konferencer for kommunale fagchefer på grund af coronasituationen, men Uddannelsesstyrelsens konsulenter har været i løbende dialog med interessenterne via de digitale medier. Desuden samarbejder Uddannelsesstyrelsen tværfagligt med relevante aktører omkring overgangen fra børnehave til skole. Med henblik på at sikre den bedst mulige støtte for det enkelte barn i denne overgang har man udviklet og afprøvet forskellige metoder og materialer, som var planlagt evalueret i april 2020. Dette arbejde er ligeledes blevet påvirket af coronasituationen, hvorfor der i stedet er blevet gennemført digitale statusmøder. Et egentligt evalueringsmøde afventer udviklingen af coronasituationen.

Økonomi

Initiativerne inden for førskoleområdet gennemføres via Uddannelsesstyrelsens bevilling på Hovedkonto 40.40.01 Uddannelsesstyrelsen.

2.2.4 Helhedsorienteret indsats for børn, unge og familier

Formål

Det er Naalakkersuisuts mål at forbedre alle børns trivsel og opvækstbetingelser gennem sammenhængende, tværfaglige og ikke mindst lokalforankrede indsatser. Der har gennem en årrække været fokus på at forbedre forholdene for vore børn og unge samt forebyggelse. Dette fokus fortsættes og fortsat styrkes.

Børnenes trivsel skal styrkes gennem tæt og vedholdende samarbejde med forældrene allerede i de tidlige leveår. Børn har ret til en tryk opvækst fri for omsorgssvigt, overgreb og misbrug. Forældrene er de vigtigste omsorgspersoner i barnets liv, hvorfor indsatser for at forbedre børnenes levevilkår må tage udgangspunkt i familiernes situation. Der er et stort potentiale i at arbejde målrettet med forebyggende initiativer, og der arbejdes derfor med en tidlig forebyggende indsats for at styrke et godt familieliv og en tryk opvækst for børnene. Dette sker blandt andet gennem den forældreforberedende tværfaglige indsats MANU, der er forankret i Socialstyrelsen. Målet med MANU er at understøtte, at forældrene kan give børnene en

inuunerup aallartinnerani pitsaasumik aallaaveqartarnissaannut, meeqqallu ilaqutariinni atugarissaarlutik inuusinnaanissaannut. Tamatuma saniatigut pilersaarusionerqarput suliniutit arlaqartut aallartinneqartarnissaat, saaffiginnittussat ilaqutariinnut 0-imiit 18-inik ukiulinnik meeraqartunut, tamatumani aamma ilaqutariinnut innarluuteqartunik imaluunniit immikkut ittunik pisariaqartitsisunik meeraqartunut. Taakkua siunnerfilersugaassapput ilaatigut angajoqqaanut, ilaqutariinnut, aammalu ulluunerani aamma ulloq unnuarlu angerlarsimaffinni sulisunut. Suliniutit pilersinneqartassapput ataqatigiissaakkatut, nukinnik atuiffiusumik aammalu suliassaqarfiit assigiinngitsut akimorlugit ingerlatsinerut, Peqqinnissamut Aqutsisoqarfiup, Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup aamma Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfiup akornanni. Tamatuma saniatigut Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik akisussaasuutinneqarpoq pilersaarusioneremut aammalu suliniutit pingajuannik ingerlatsineremut, kalaallit-danskillu suleqatigiinneranni, nukittorsarumallugit meeqqanut inuusuttuaqqanullu ajornartorsiutilinnut atatillugu suliniutit. Tamanna assersuutigalugu pisarsinnaavoq attaveqatigiinni ataatsimiittarnertigut meeqqat ineriartornerannik aallussiviusunik, tassani ilanngullugit angajoqqaat pisussaaffii. Taamaattumillu nunamut tamarmut atuuttunik suliniutissanik aallartitsisoqarnikuuvoq angajoqqaat isumassuisinnaassusiannik annertunerulersitsisussanik, suliassaqarfiit assigiinngitsut akimorlugit, siunnersuisarnertigut ilitsersuisarnertigullu, assigiinngisitaartunillu pinaveersaartitsinikut suliniuteqarnertigut. Suliniutit ilaqutariinnut meerartalinnut siunnerfeqartinneqarput, aqquutissiuusiniarlutillu meeqqat ilikagaqartarnermik ulluunerani neqeroorutini pitsaasunik aallaaveqarnissaannik, ilanngullugu kingusinnerusukku atualernissaat, kingornagullu aamma ilinniagaqalernissaat.

Kalaallit-danskit suliassaqarfiit assigiinngitsut akimorlugit Kalaallit Nunaanni meeqqanut sumiginagaasartunut atatillugu 2020-2023, suliniut aalajangersimasooq ulluunerani ingerlatsisarnernut neqeroorutitut sammititaavoq. Suliniut ulluunerani suliniutini sulisuusut pikkorissaqqittarnerannut piginnaasanillu ineriartortitsisarnernut sammisuuvoq. Pikkorissaqqittarnerit suliassaapput kalaallit Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfiinniit angalatitaasartuniit, danskit Praksiskonsulentiinik taaneqartunit tapersorsorneqartartunit, Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfiimmit aamma Pitsaassusissanik suliaqartunit danskit Ilinniartitaanermut ministeriaqarfianneersunit. Aningaasaliisoqarsimavoq angalaqatigiittartunut siunnersortitut 3-nut.

Naalakkersuisut innuttaasut peqqissusissaannik aallussinerat iluaqutaasussamik ilinniartitaanernik aqqissuussinernut tamarminusunut atortuulersinneqarsinnaapput. Qularnaarumallugu aqqissuulluakkamik ingerlalluartumillu peqqinnissaqarfinni pinaveersaartitsinermik ingerlatsineq taamaattumik pisariaqarlunnarpoq suliassaqarfimmi pisussaaffiit assigiinngitsut akimorlugit aqqissuussineq.

Inuiaqatigiit peqqissuunissaannut atatillugu suliniummi piffissap qiteqqunnerani Inuuneritta II-mik nalilersuinerit takutippaat pisariaqartitsisoqartoq ersarissumik akisussaaffinnik agguaa-sisoqarsimanissaa, aqqissuussaasumillu suliat suleqatigiissuta-

god begyndelse på livet, og at børnene kommer til at trives i familien. Derudover planlægges en række målrettede indsatser igangsat, som skal omfatte alle familier med børn fra 0-18 år, herunder også familier der har børn og unge med handicap eller andre særlige behov. Disse målrettes blandt andet forældre, familie, og personale på dag- og døgninstitutioner. Indsatsen etableres som et koordineret, ressourceorienteret og tværfagligt samarbejde mellem Sundhedsstyrelsen, Socialstyrelsen og Uddannelsesstyrelsen. Derudover er Uddannelsesstyrelsen blevet ansvarlig for planlægningen og gennemførelsen af initiativ 3 i det grønlandsk-danske samarbejde om en styrket indsats for udsatte børn og unge. For at sikre en helhedsorienteret indsats skal der være et øget fokus på samarbejde mellem forældre og de instanser, der arbejder med børn. Dette kan ske ved afholdelse af for eksempel netværksmøder med fokus på børnenes udvikling og forældrenes rolle. Der er derfor igangsat en national indsats for at højne forældrenes omsorgsevne i form af en massiv tværfaglig, vejledende og differentieret forebyggelsesindsats. Initiativet er rettet mod alle børnefamilier og skal give børnene de bedste forudsætninger for læring i dagtilbuddet, deres senere skoletid og efterfølgende videre uddannelsesforløb.

I det grønlandsk-danske tværgående arbejde for udsatte børn og unge i Grønland, 2020-2023, er et særligt initiativ målrettet dagtilbudspersonale. Initiativet omhandler opkvalificering og kompetenceudvikling af dagtilbudspersonalet. Opkvalificeringen skal foretages af et grønlandsk rejsehold fra Uddannelsesstyrelsen med støtte af de danske Praksiskonsulenter, Styrelsen for Uddannelse og Kvalitet under Børne- og Undervisningsministeriet. Der er afsat midler til et rejsehold på 3 konsulenter.

Naalakkersuisuts fokus på befolkningens sundhed kan med fordel implementeres i hele uddannelsessystemet. For at sikre et velfungerende forebyggende arbejde på sundhedsområdet er det derfor helt nødvendigt med en stærk tværfaglig organisering af området.

Midtvejsevalueringen af Folkesundhedsprogrammet Inuuneritta II viste, at der er brug for en tydeligt defineret ansvarsfordeling og et systematisk koordineret samarbejde på tværs

sut ataqatigiissaarneqarnissaannik Naalakkersuisoqarfiit susasaqartut akornanni, qularnaarumallugu kommuninik suleqateqarnerup aqqissuussamik ataqatigiissaagaansaa, kommunillu akunnerminni misillitagaat tunngavilugit ingerlatsisinaanermut, aqqissuussaasumik siunnerfilersugaasumillu pinaveersaartitsisullu suliniutini.

Ullumikkut immikkoortut ingerlatsiviit amerlasuut pinaveersaartitsinermik suliaqartarput. Sumiiffiit ilaanni taakkua aqqissuussaasarpur periusissianik tunngavilimmik, allanili aqqissuussaasarlutik ingerlatsiviit tunngavilugit.

Innuttaasut peqqissusiat kikkunnit tamanit susassarineqarmat, suliaassallu peqqinnissaqarfimmut taamaallaat tunngasuunngimata, Naalakkersuisut kissaatigisimavaat suliaasaqarfiit assigiinngitsut akimorlugit aqqissuussisoqarnissaa, qularnaarisumik innuttaasut peqqissusissaannut pilersaarussiaq aggersoq siammassinnerusunik siunnerfeqassasoq, pinaveersaartitsinerillu qitiusumiit suliaasut nukittorsarumallugit, qularnaarumallugu siusissumik pinaveersaartitsisarneq nukittorsarneqassasoq.

Killiffik

Pinaveersaartitsisarnermik suliniutini amerlasuuni periaasissanik ineriartortitsineq aamma ingerlatsineq pineqartarmata, tamanna maannamut Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmit, Peqqinnissaqarfimmit aamma Allorfimmit ingerlanneqarsimavoq, maannalu inissinneqarluni Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup ataani Paarisami ataatsimoortillugu.

Naalakkersuisut piffissani 2019 - 2020 - 2021 periusissianik / iliuusissanut pilersaarussianik pingasunik imminnut ataqatigiissunik saqqummiisarsimapput, tassalu Nunamut Tamarmut Pilersaarussiaq angajoqqaat sumiginnaasarnerannut tunngatillugu, ilaqutariinnut politikki 2020-2030 aammalu Inuuneritta III. Suliat taakkua tassaapput suliat immikkoortut pingasut imminnut ataqatigiilluinnartut, iluaquusiisumillu ataqatigiissaarneqarsinnaasut, sunniutaasussat annertunerpaatikkumallugit immikkullu assigiinnik suliniuteqarsinnaaneq pinngitsoorumallugu. Tassanilu eqqaaneqassaaq Kalaallit-Danskit suliaasaqarfiit akimorlugit suliniutaat, meeqqanut inuusuttuaqqanullu 2020-2023-imi suliniutit nukittorsarneqarnissaannik siunnerfeqartoq.

Inuuneritta III tassaavoq Naalakkersuisut suleqatigiinnermut periusissiaat, meeqqat pitsaasumik 2020-2030 inuuneqarnissaat pillugu, ukunngalugu tunngasuulluni:

- Qanoq iliorntsigtut qularnaassavarput meeqqat sulisunik ilinniarsimasunik naapitaqartarnissaat, meeqquerviit, atuarfik, peqqinnissaqarfik imaluunniit isumaginnittoqarfik pineqartillugit?
- Qanoq iliorntsigtut qularnaassavarput meeqqat angerlasimaffimmiinnit ulluunerani paaqqinniffinnut, paaqqinniffinniit atuarfinnut, atuarfinniit inuusuttuaqqat ilinniartitaaneritut kiisalu nunaqarfinni atuarfinniit illoqarfinni atuarfinnut ikaarsaartarnerat?

af departementerne for at sikre de bedste rammer for samarbejdet med kommunerne, og at kommunerne bygger på hinandens gode erfaringer med at løfte forebyggelsesopgaven gennem målrettet organisering.

I dag er der mange enheder, som arbejder med forebyggelse. Nogle steder er det organiseret på strategisk niveau, mens det andre steder er organiseret på operationelt/ driftsniveau.

Idet folkesundhed er et anliggende for alle og ikke kun et anliggende, som vedrører sundhedsområdet, har Naalakkersuisut ønsket at etablere en stærk tværfaglig organisering, der sikrer, at det kommende folkesundhedsprogram får et bredere sigte og styrker det forebyggende arbejde i centraladministrationen, således at der skabes en stærk enhed for det tidlige forebyggende arbejde.

Status

Idet mange af forebyggelsesopgaverne omhandler metodeudvikling og drift, er ansvaret for driften og metodeudviklingen af det forebyggende arbejde, der hidtil er foregået i Socialstyrelsen, Sundhedsvæsenet og Allorfik, blevet placeret i en samlet forebyggelsesenhed Paaris under Socialstyrelsen.

Naalakkersuisut har i 2019 - 2020 - 2021 fremlagt tre strategier/handleplaner, som er tæt forbundne, nemlig National handlingsplan mod forældres omsorgssvigt af børn, 2020-2030, Naalakkersuisuts familiepolitik 2020-2030 og Inuuneritta III. Dette er tre arbejder, som er meget tæt forbundne og som med fordel kan koordineres, så mest mulig synergi sikres, og parallelindsatser undgås. Hertil skal nævnes Grønlandsk-dansk tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge 2020-2023.

Inuuneritta III er Naalakkersuisuts strategi for samarbejdet om det gode børneliv 2020-2030 og omhandlerområder som:

- Hvordan sikrer vi, at børn møder uddannet personale, uanset om der er tale om daginstitutioner, skoler, sundhedsvæsenet eller socialområdet?
- Hvordan sikrer vi børn gode overgange mellem hjem og daginstitution, daginstitution og skole, skole og ungdomsuddannelse samt overgange fra bygdeskole til byskole?

- Qanoq aaqqissuussinitsigut pikkorinnerulissaagut meeqqat 18-iliinissaasa tungaannut malinnaaffigisarnissaanni, taamalalu ikaarsaartarnerat angerlarsimaffimmiit paaqqinnit-tarfimmut, paaqqinniffimmiit atuarfimmut, atuarfimiillu inuusuttuaqqat ilinniartitaanernit sapinngisamik toqqis-sisimanerpaamik ingerlasaqqullugit?
- Atuarfik peqqissutsimik siuarsaasoq (takuuk imm. 8.2.3): Tarknikkut / anersaakkut peqqissuseq, nerisat, pujortarnek, timigissartarnek, kinguaassiuutininik atuinermi peqqissuseq il.il.
- Qanoq qularnaassavarput meeqqat sunngiffimmi pitsaasu-mik inuuneqarnissaat, tamatumani aamma /ornittagaat / sunngiffimmi klubbit meeqqanut inuusuttuaqqanullu?

Taakkununga periusissiat iliuusissanullu pilersaarutit tassaapput:

- Nunamut tamarmut atuuttumik iliuusissanut pilersaarusiaq angajoqqaat meeqqaminnik sumiginnaasarnerat pillugu 2020-2030. Meeqqat aamma ilaqutariit qitiutillugit, - ataqatigiinnerusumik meeqqanut ilaqutariinnullu suliasaqqarfik. Iliuusissanut Pilersaarusiaq ilaqutariinnut atugarliuteqartu-nut saaffiginnittoq, kisianni aamma imaqartoq iliuusissanik suliniutissanillu ataatsimut isigisunik, ilaqutariinnik tamanik meeqqanut ilaqutariinnullu tunngatillugu suliasaqqarfimmiit-tunik kivitsisussaq. Meeqqanik sumiginnaasarneq pillugu iliuusissanut pilersaarusiaq Naalakkersuisut ilaqutariinnut atatillugu naalakkersuinikkut anguniagaannut atatsinneqar-poq, meeqqanut taakkualu ilaqutaannut suliasanik pingaar-nertut sammivilersuisoq.
- Naalakkersuisut ilaqutariinnut politikkiat 2020-2030, nunat-sinni ilaqutariinnut atugassatsigut killiliussanik pitsanngor-saaniarpoq, sulissutigineqassallutillu meeqqat tamarmik ila-qutariinni toqqissimallutik peqqissumillu inuuneqarnissaat. Naalakkersuisut ilaqutariinnut politikkiat pingaarnernik arfi-nilinnik immikkoortunik aallussisuuvoq, assigiinngitsutigut meeqqat ilaqutariillu inuuneranni sunniinartussanik.
- INUUNERITTA III - Naalakkersuisut periusissiaat meeqqat 2020-2030-imi pitsaasumik inuuneqarnissaannut suleqati-giissutissanik. INUUNERITTA III-mi siunnerfiusut tassaapput meeqqat 0-18-inik ukiullit tamarmik, taakkua ilaqutaat qani-mullu attaveqarfigisaat. Siunertaasut pingaarnerit Inuunerit-ta II-mi tassaapput pilersissallugit ataatsimut isigisunik kil-liliussat suliasaqqarfiit assigiinngitsut akimorlugit aqqis-suussaasut, meeqqat pitsaasumik inuuneqarnissaannik siun-nerfeqartut, oqaloqatigiittarnernik tunngaveqartut peqati-giinnikkullu piviusunngortinneqartussat. Inuuneritta III-mut siunertaasoq tassaavoq meeqqat tamarmik qularnaarunne-qarnissaat pitsaasumik aamma peqqinnartumik inuunerup aallartiffissaannik, annertuumillu atugarissaarnermik peq-gissutsimillu meeraaneg tamaat.

Tamatumalu saniatigut Naalakkersuisut aamma danskit naalak-kersuisui oktober 2019-imi isumaqatigiissuteqarput suleqatigiin-nissamik nukittorsagaasussamik Kalaallit Nunaanni meeqqanut aamma inuusuttuaqqanut nalorninartumik inissisimasunut sammi-veqartussanik, pilersitsinissamillu suliasaqqarfiit akimorlugit suliasanik.

- Hvordan bliver vi bedre til at følge børn frem til deres 18 år, således at overgan-gene mellem hjem og daginstitution, daginstitution og skole, skole og ung-domsuddannelse bliver så trygge som muligt?
- Den sundhedsfremmende skole (se af-snit 8.2.3): Mental sundhed, kost, ryg-ning, motion, seksuel sundhed mm.
- Hvordan sikrer vi børn et godt fritidsliv, herunder væresteder/fritidsklubber for børn og unge?

Disse strategier og handleplaner er:

- National handlingsplan mod forældres omsorgssvigt af børn 2020-2030. Børn og familier i centrum – et mere sammen-hængende børne- og familieområde. Handlingsplanen retter sig mod udsatte familier, men indeholder også en række generelle initiativer og indsatser, der skal løfte alle familier på hele børne- og familieområdet. Handlingsplanen mod omsorgssvigt af børn skal ses i sam-menhæng med Naalakkersuisuts fami-liepolitik, der sætter den overordnede retning for arbejdet med børn og deres familier
- Naalakkersuisuts familiepolitik 2020-2030, vil forbedre rammerne for landets familier og arbejde for, at alle børn kan vokse op i trygge og sunde familier. Naalakkersuisuts familiepolitik har seks overordnede fokusområder, som på forskellig vis påvirker børne- og familie-livet.
- INUUNERITTA III - Naalakkersuisuts strategi for samarbejdet om det gode børneliv 2020-2030. Målgruppen for INUUNERITTA III er alle børn i alderen 0-18 år, deres familier og nære netværk. Det overordnede formål med Inuunerit-ta III er at skabe en fælles ramme for helhedsorienterede og tværsektorielle indsatser for det gode børneliv, der byg-ger på dialog og realiseres gennem part-nerskaber. Målsætningen for Inuunerit-ta III er, at alle børn skal sikres en god og sund start på livet og en høj grad af triv-sel og sundhed i barndommen

Derudover blev Naalakkersuisut og den dan-ske regering i oktober 2019 enige om at styrke samarbejdet om indsatsen for udsat-te børn og unge i Grønland og at etablere et fælles tværgående arbejde herom.

Suliat kingunerisimavaat ataatsimoortumik isigisunik suliassa-qarfiit akimorlugit ilaqutariinnut atatillugu aaqiiissutissat. Suleqatigiissitap inassuteqaatigai siunnerfilersugaasunik suliniutissat 16-it nalunaarusiami "Kalaallit-danskillu suliassa-qarfiit akimorlugit suliaat Kalaallit Nunaanni meeqqanut inuusuttuaqqanullu sumiginnagaasunut sakkortusisamik suliniutissat", ataatsimoorlutik peqataasinnaasut Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttuaqqallu atugarliortut atugaasa pitsanngorsarneqarnissaanik, qularnaassallugulu meeqqap atugai tamatigut siullinneqartassasut.

Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfik akisussaaffilerneqarpoq suliniutit pingajuannut, imaqartunik ulluunerani neqeroorutini sulisuusut pikkorissaqqinnissaanik piginnaasamikkullu ineriartortinneqarnissaanik, pitsanngorsarumallugit paasisinnaajumallugillu atugarissaannginneq atuuttoq siusissumik, meeqqat sumiginnagaasimasut sumiiffissisarumallugit pinaveersaartitsisinaajumallunilu.

Suliniutit peqataaffigissavaat qularnaarinissaq sapinngisamik siusinnerpaamik paasisaqqartoqartarnissaa iliuuseqajaartoqartarnissaalu meeraq inuuneqarpat inuttut inuunerminut, tarnikkut anersaakkullu imaluunniit timikkut ineriartornerminut alliartornerminilu ajoqutigisinnaasaminik. Siusissumik ajornartorsiuteqartunik paasinnittarneq peqataassaaq meeqqap inuunermini atugarissaanissaanik aallussiliaartanermut, pinaveersaartikkumallugit meeqqap inuunermini kingusinnerusukkut annertuunik ajornartorsiuteqalersinnaanera.

Suliniutit pingajuata ilaatut atorfinititsisoqassaaq suliniutinut suleqataasusamik Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfimmi, piffissamut ukiunik 3-nik sivisussuseqartumut, Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfimmi siunnersortit allat suleqatigalugit akisussaa-suusussamik siunnersuisarnermik pikkorissartitsisarnermullu periaasissanik, siammartiterneqartussanik nunatsinni ulluunerani neqerooruteqarfiusunut tamanut ukiut 3-it iluanni.

Meeqqanik inuusuttuaqqanillu suliassa-qarfimmi suliniutit nukittorsarumallugit Isumaginninnermut Naalakkersuisoqarfiup Ilinniartitaanermut Naalakkersuisoqarfik suleqatigalugu aamma taaq nukittorsaavigisimavai isumaginninnermut atatillugu ilinniartitaanertigut suliniutit. Suleqatigiinneq aamma ataqatigiissarineq suliassa-qarfimmi tassani suli ingerlaqqittumik nukittorsarneqarpoq. Tamanna pillugu annertunerusumik atuakkit immikkoortumi 7.2.7. allaaserineqartut.

Aningaasaqarneq

Ilaqutariinnut meerartalinnut 0-18-inik ukiulinnut sammititaasunik suliniutit MANU aningaasalorsorneqarput kontumit pingaarnermit 30.10.48 Meeqqat inuusuttullu immikkut ittumik suliniuteqarfigineqarnerat aamma kontumit pingaarnermit 30.01.02. Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik.

Arbejdet har resulteret i forslag til helhedsorienterede løsninger for familierne på tværs af sektorområder. Arbejdsgruppen har anbefalet 16 målrettede initiativer i rapporten "Grønlandsk-dansk tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland", som til sammen kan være med til at forbedre forholdene for udsatte børn og unge i Grønland og sikre, at barnets tarv altid sættes først.

Uddannelsesstyrelsen har fået ansvaret for initiativ 3, som omhandler opkvalificering og kompetenceudvikling af dagtilbudspersonale til bedre at kunne opdage tidlige tegn på mistrivsel og omsorgssvigt med særlig henblik på opsporing og forebyggelse af omsorgssvigt hos børn.

Indsatsen skal være med til at sikre, at der på et så tidligt tidspunkt som muligt i barnets liv bliver opdaget og handlet, hvis et barn lever under forhold, der er til fare for barnets sociale, psykologiske eller fysiske udvikling og vækst. En tidlig opsporing skal være medvirkende til at sætte fokus på barnets trivsel i opvæksten således, at chancen for alvorlige problemer senere i livet bliver forebygget.

Som led i initiativet ansættes 3 projektmedarbejdere i Uddannelsesstyrelsen for en 3-årig periode, hvor de i samarbejde med andre konsulenter i Uddannelsesstyrelsen skal have ansvar for at udarbejde et rådgivnings- og opkvalificeringskoncept, som skal udbredes til alle dagtilbud i landet inden for en 3-årig periode.

For at styrke indsætterne på børne- og ungeområdet har Departementet for Sociale Anliggender i samarbejde med Departementet for Uddannelse desuden styrket uddannelsesindsatsen inden for det sociale område. Samarbejdet og koordinering på dette område styrkes fortsat. Læs mere om dette i afsnit 7.2.7.

Økonomi

Den familieorienterede indsats til familier med børn i alderen 0-18 år, MANU, finansieres af Hovedkonto 30.10.48 Særlig indsats på børne- og ungeområdet, samt Hovedkonto 30.10.48 Social- og sundhedsfaglig forebyggelse og Hovedkonto 30.01.02 Socialstyrelsen.

3 Meeqqat atuarfiannut suliaasaqarfik

3.1 Aallarniut

Meeqqat atuarfiannut atatillugu suliaasaqarfik kommunit isumagisaraat, kisianni nunamut tamarmut atuuttumik malinnaavigineqarpoq ilalersoneqarlunilu ineriartorneq kommunillu suliaat Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfimmit Ilinniartitaanermut Naalakkersuisoqarfiup ataani inissisimasumit, ilaatigut akisussaasuusumit inatsiliat suliaasaqarfimmut tunngasut atortuulersinneqartarnerannut kommunit suleqatigalugit ingerlanneqartartunut, kommuninillu ikiorsiisartumut atuarfeqarnermi ineriartortitsilluni suliniutini, kisisisunik paasisutissanillu allanik suliaasanut attuumassuteqartunik katersisartumut, ilikkagassanut pilersaarutunik ineriartortitsisuusartumut aammalu nalilersuisarnermut atortussanik suliaqartartumit, ilinniutissanik ineriartortitsisartumit siammartiterisartumillu, pingaarnertut ataqatigiissaarisuusumit, nalilersuisarnermut sakkussanik suliaqartartumit aammalu ilitsersuisarlunilu siunnersortitut ingerlatsisuusartumit, kiisalu nakkutillinermik suliaqartuusumit.

Siuliani pineqartut suliaasanik ingerlatsisuusut saniatigut angajoqqaat aamma meeqqat atuarfianni annertumik akisussaaffeqarput. Atuarfiup siulersuisui atuarfinni namminerni suliaasanik pingaaruteqartunik isumaginnittuusarput, atuarfimmi pisortaaasoq perorsaanermullu siunnersuisoqatigiit suleqatigalugit aaqqissuunneqartartunik, anguniakkanik aamma malittarisassanik suliaqartartunit atuarfimmi atuartitsinermut tunngatillugu, suliaasanillu allanik isumaginnittuullutillu nakkutilliisuusunit. Atuarfimmi siulersuisut katitsigaa-sarput angajoqqaat sinniisuinit, ilinniartitsisunit atuartunillu.

Meeqqat atuarfianni unammilligassat annersaasa ilagisimavaat – sulilu taamaalluni - inatsisit pilersinneqartut perorsaanermut tunngasut atortuulersinneqartarneri, meeqqat ataasiakkaat ilikkagasa-tigullu taakkua aallaavigisaat aallaavigalugit ingerlatsinerus-sat. Minnerunngitsumik ajornakusoortuuvoq sullisissallugit meeq-qat atualernissamut piareersimangitsut, imaluunniit allatigut unammilligassaqartut, assersuutigalugu ilikkagassamik, inooqa-taasutut namminnerlu inuttut. Tamanna ilaatigut ersersinneqartar-poq angusatigut, atuartut amerlasuut misilitsinnerminni angusaasi-gut, atuarfimmilu inaarutaasunik nalilersuinertigut, kiisalu atuartut atuarfimmi naammassereermikkut Ilinniartitaanermut ingerlaq-qittut amerlassusaatigut. Tamatumunnga amerlasuunik peqqute-qarsinnaavoq: Meeqqat inuusuttuaqqallu amerlasuut alliarturner-minni oqimaatsunik atugassaqartitaasarput, tamatumani aamma atornerlunneqartarlutik isumassorneqarnissaminnilu sumiginnarne-qartarlutik, annertuunik kinguneqarsinnaasunik atugarissaarniarne-rannut, ilikkagaqarsinnaassusiannut ineriartornerannullu. Qitiulluinarpoq angajoqqaat eqeersimaarlutik meeqqap ilikkagaqarniarne-rani atuarneranilu peqataasarnissaat, tamatumunnga akisussaqa-taallutik inissisimasarnissaat. Taamaattoq angajoqqaat ilaat assut assigiinngitsunik aallaaveqarajupput tunngavissaqartaratillu meeq-qami atuartitaanernut tapersersuisarnissaminnut. Taamaattumil-

3 Folkeskole-området

3.1 Indledning

Folkeskoleområdet er et kommunalt anliggende, men på nationalt plan følges og understøttes udviklingen og kommunernes arbejde af Uddannelsesstyrelsen under Departementet for Uddannelse, der blandt andet har ansvaret for at sikre implementering af relevant lovgivning i samarbejde med kommunerne, støtte og bistå kommunale skoleudviklingsprojekter, indsamle relevant data, udvikle læreplaner og evalueringsredskaber, udvikle og distribuere undervisningsmaterialer, sikre den overordnede koordinering, udarbejde screeningsværktøjer og yde rådgivning, vejledning og konsulentbistand samt føre tilsyn.

Udover ovenstående aktører har forældrene har ligeledes et stort ansvar for folkeskolen. Det er skolebestyrelsen på den enkelte skole, der varetager den vigtige opgave, i samarbejde med skolelederen og pædagogisk råd, at fastsætte mål og retningslinjer for skolens undervisning og øvrige virksomhed og at føre tilsyn hermed. Skolebestyrelsen er sammensat af repræsentanter for forældre, lærere og elever.

En af de største udfordringer for folkeskolen har været og er stadig at implementere lovgivningens intentioner om en pædagogik, der tager udgangspunkt i det enkelte barn og dets læringsforudsætninger. Det er især vanskeligt at tilgodese elever, der ikke er skoleparate eller af en eller anden årsag har udfordringer f.eks. fagligt, socialt eller personligt. Dette afspejler sig bl.a. i de resultater, som mange elever opnår ved trintest og folkeskolens afsluttende evalueringer, samt den andel af elever, der fortsætter i uddannelsessystemet efter folkeskolen. Der kan være mange årsager til dette: Mange børn og unge oplever svære opvækstbetingelser herunder overgreb og omsorgssvigt, som kan have stor betydning for deres trivsel, læring og udvikling. Det er centralt, at forældre deltager aktivt i barnets læring og skolegang og tager medansvar herfor. Forældre har dog meget forskellige forudsætninger for at støtte op om deres barns skolegang. Det er derfor afgørende,

lu aalajangiisuvoq atuarfiup pissutsinik taamaattumik isiginiaanisaa, meeqqallu ataasiakkaat qanoq inissisimanerannik aallaaveqartarnissaa, aamma angajoqqaat aallaavigisaasa qanoq ittuunerannik. Nunatta ilaani sumiiffiit ilaannut ajornartorsiutaasarpoq ilinniarsimasunik piginnaaneqarluartunillu atuatitsisussanik sulisussarsiniartarneq, tamannalu nammineq atuarfimmi fagit ilaasa isumagi-neqarnissaannik ajornarnerulersitsisarpoq.

Atuartut ilikkagassalerinermikkut assigiinngitsunik unammilligas-saqartut immikkut aallunneqarnerisa saniatigut suli ingerlaqqittu-mik pilersinneqartassapput ilikkagassalerinertigut atugassarititaa-sut pitsaasut, meeqqat atuarfianni atuartunut pikkorissunut pissut-sinullu naleqqussarluarsimasunut.

Minnerunngitsumik ilinniartitsisut aamma ilinniartitsisut piginnaa-saat immikkut aallussaavoq kommunit ataatsimoorullugu suliniu-taanni taaguuteqartumi KIVITSISA. Tassani kommunit peqatigiil-lutik kivitsiniarput ilinniartitsisut piginnaaneritik atuartullu ilikka-gaqartarnerannik, fagitigut suliani namminerni aammalu digitaliu-sunik piginnaanertigut sapinngisatigullu. Ilinniartitaanermut Aqut-sisoqarfiup aamma Ilinniarnermik Ilisimatusarfiup kommunit suli-niutaat tapersugaraat.

Tamatununga assingusumik Namminersorlutik Oqartussat 2017-imi pilersippaat dansk it aningaasaateqarfiannik taaguuteqartumik Fonden for Entreprenørskab – pilersitsisarnernut aningaasaateqar-fik – suleqatigilerpaat. Tamatumani siunertaapput ineriartortitsine-rit aamma pilersitsisarnernit Ilinniartitaanermut aammalu atuarfin-nut "isertinnissaat", neqerooruteqarnissarlu ilinniaqqittarnermik nutaamik ineriartortitsisarnernut aamma pilersitsisarnernut ilin-niartitsisunut atuatitsisusartunullu allanut saaffiginnittumik.

Naalakkersuisut Ilinniartitaanermut Periusissiaanni nalunaarsorne-qarput 2024-p tungaanut anguniakkat tulliuuttut grafinggorlugit takutinneqartut, 2012 aallaavigalugu suliaasut.

at skolen har blik for dette og tager udgangs-punkt i den enkelte barns situation og foræl-drenes forudsætninger.

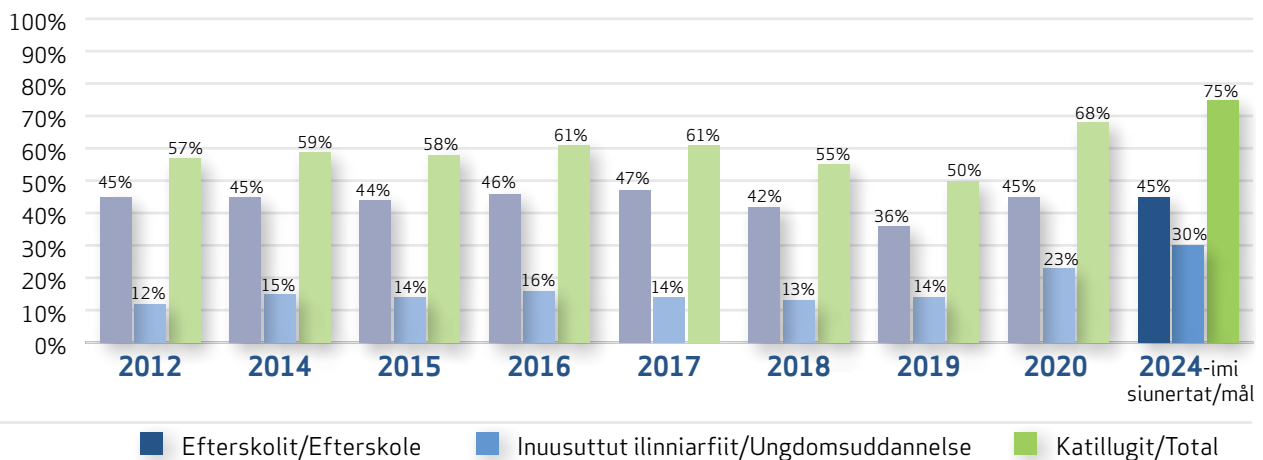
Udover at der skal være et fokus på de elever, som på forskellig vis er læringsmæssigt ud-fordrede, skal der fortsat skabes gode læ-ringsvilkår og udviklingsmuligheder, for de dygtige og veltilpassede elever i folkeskolen.

I nogle egne af landet er det vanskeligt at til-trække og fastholde uddannede og kvalifice-rede undervisere, hvilket igen gør det svært at dække flere af folkeskolens fag og fagom-råder. Netop lærere og lærernes kompeten-cer er et fokusområde i det fælleskommuna-le projekt KIVITSISA. Her står kommunerne sammen om at løfte lærernes kompetencer og elevernes læring, både inden for de faglige og digitale kompetencer og færdigheder. Uddannelsesstyrelsen og Institut for Læring støtter kommunernes projekt.

På lignende vis etablerede Selvstyret i 2017 et samarbejde med den danske fond, Fonden for Entreprenørskab. Formålet er at få inno-vation og entreprenørskab ind i uddannelser og skoler, og tilbyde en ny efteruddannelse i innovations- og entreprenørskabsundervis-ning for lærere og undervisere.

Naalakkersuisuts Uddannelsesstrategi lister følgende målsætninger frem til 2024 visuali-seret i grafer, hvor 2012 er medtaget som basisår.

Meeqqat atuarfianni naammassillutik atuarsimasut toqqaannar-tumik ilinniartitaanernut ingerlaqqittartut amerlassusaat⁴

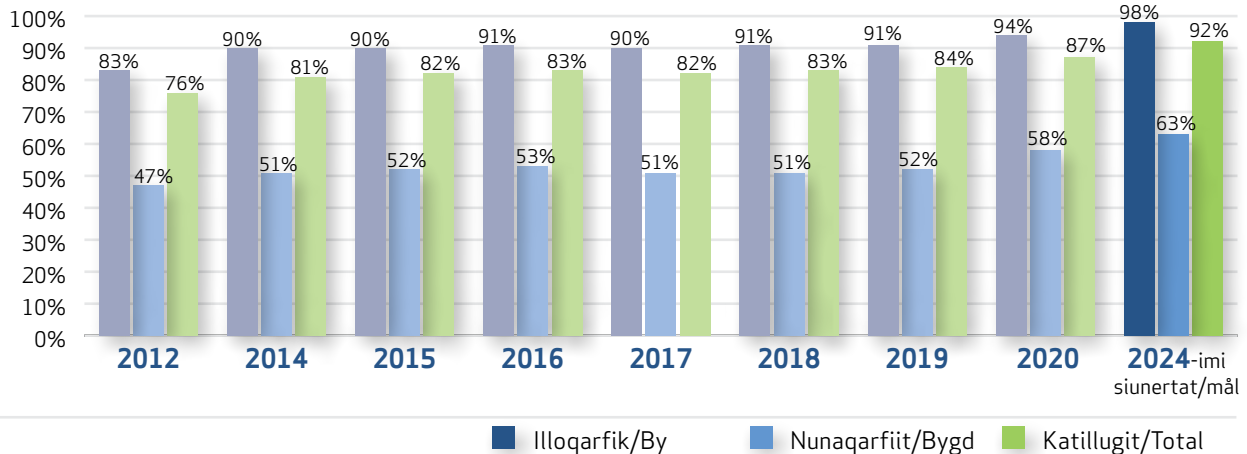
Andel af folkeskolens afgangselever der går direkte i gang med en uddannelse⁴

⁴ Meeqqat atuarfianni naammassereerlutik toqqaannartumik ingerlaqqittar-tut efterskolinut imaluunniit inuusuttuaqqanut ilinniartitaanernut ilaat højskolertarput imaluunniit Majoriami ingerlatsisarlutik, oqaatsinulluunniit ilinniartimittarlutik, soorlu AFS-imi. 2018-imi taakkua ukioqatigiinni 14%-it missaanniipput.

⁴ I tillæg til andelen af folkeskolens afgangselever, der går direkte videre til efterskole eller ungdoms-uddannelse, fortsætter en del på højskoleophold, i Majoriaq-forløb eller på sprogscole, såsom AFS. I 2018 var denne andel på ca. 14% af den samlede årgang.

Ilinniartitsisut ilinniarsimasut meeqqat atuarfianni amerlassusaat

Andel af uddannede lærere i folkeskolen

3.2 Suliniutit

Iliussissaniq suliniutinillu nutaanik ingerlaavartumik aallartitsisoqartarpoq meeqqat atuarfiat pitsanngorsarniarlugu nukittorsarniarlugulu, akisussaaffillu taanna inuiaqatigiinni susassatut akimorlugit ingerlasuuvoq, angajoqqaat, atuarfiit, kommunit ilinniarnermik ilisimatusarfiup aamma ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfiup akornanni. Ilinniartitaanernut Periusissiami anguniakkat angusinaajumallugit immikkut aallunneqartarput suliniutit tulliuuttut:

- Meeqqat atuarfiannut atatillugu inatsisunik nutarterineq
- Meeqqat atuarfinnik susassaqtut suleqatigiinnerannik nukittorsaaneq, pitaassusissaatigut atuarnerullu ineriartortinneqarneratigut
- Meeqqat atuarfianni atuartitsisut pisortaasullu piginnaasaannik ineriartortitsineq
- Naqiterisitsisarnermut periusissiaq
- Paasissutissaniq ingerlatitseqqittarneq
- Atuartut atugarissaarnerat
- Fagitigut nukittorsaaneq
- IT-mik ilinniartitsineq aamma atortorissaarutiniq - teknologi-mik - paasinnineq
- Immikkut ittumik atuartitsisarnerup peqataatitsiniarnerullu annertusisamik aallunneqarnerat

3.2.1 Meeqqat atuarfiannut atatillugu inatsisunik nutarterineq

Siunertaq

Ilinniartitaanikkut aaqquissuussinerit assigiinngitsutigut nalilersuivigineqarnerisigut, inassuteqaatinillu suliaqarnikkut ersarissisimavoq atuartitsinerup pitaassusissaa atuartullu tamatumani pissarsiaat naalakkersuinikkut siunnerfiusunut sanilliullugit naammassi-

3.2 Initiativer

Der igangsættes løbende nye indsatser for at forbedre og styrke folkeskolen, og det er et ansvar, som deles på tværs af samfundet mellem forældre, skoler, kommuner, Institut for Læring og Uddannelsesstyrelsen. For at nå uddannelsesstrategiens mål sættes der særligt fokus på følgende initiativer:

- Revision af lovgivningen på folkeskoleområdet
- Styrket samarbejde mellem folkeskolens aktører omkring kvalitets- og skoleudvikling
- Kompetenceudvikling af folkeskolens undervisere og ledere
- Forlagsstrategi
- Formidling
- Elevtrivsel
- Styrkelse af faglighed
- IT-dannelse og teknologiforståelse
- Øget fokus på specialundervisning og inklusion

3.2.1 Revision af lovgivningen på folkeskoleområdet

Formål

På baggrund af forskellige evalueringer er det blevet klart, at kvaliteten af undervisningen og elevernes udbytte heraf ikke lever op til de politiske målsætninger, ligesom

neqartanngitsut, soorluttaaq perorsaanikkut ileqquusut amerlasuutigut meeqqat atuarfiat pillugu inatsimmi anguniagaasunik naammassinnittanngitsut, soorluttaaq perorsaanikkut ileqqut atorneqartut meeqqat atuarfianni anguniagaasunut naapertuutinningsut. Siunnerfiusut atuartut tamarmik sumiluunniit najugaqaralarunik imaluunniit inooqatigiinnikkut qanorluunniit ittunik atugaqaralarunik il.il. tamarmik pitsaassusilersukkamik aallaavigisatik aamma pisariaqartitsinertik tunngavigalugit atuartinneqartussaanerit naammassineqanngillat. Tamanna ersarissivoq inuusuttuaqqat inuusuttuaqqanut atuartitaanernut inuusutissarsiutinullu Ilinniartitaanermut ingerlaqqittarnerisigut. Inuusuttuaqqat amerlasuut fagitigut pisariaqarnerpaanik ilisimasassanik meeqqat atuarfiata qimannerani amigaateqartarput, minnerunngitsumik fagini danskisut aamma matematikkimi. Ilutigisaanillu suli nunatsinni sumiiffinni amerlasuuni ajornartorsiutaavoq iliniarsimasunik ilinniartitsisussanik pissarsiniartarnek – minnerunngitsumik nunaqarfinnut isorliunerusunullu.

Killiffik

Taamaattumillu Naalakkersuisut Inatsisartut ukiakkut 2021-imi ataatsimiinneranni saqqummiutissavaat meeqqat atuarfiat pillugu inatsimmut 2012-imeersumut allannguutissatut siunnersuutit. Siunnersuut ilaatigut imaqarpoq atuarfinni pisortaausut piginnaanerit piimasaqaataasut annertunerulernissaannik, piimasaqaatinik inooqatigiinnermi inunnik attaveqaataasussanut atuarfinni tamani, oqaluttuarisaanerup eqquteqqinneqarnissaanik fagitut immikkoortut, aamma aqqissuusseqqinnermik fagini suliassarqarfimmik Najukkami Nammineq Toqqagassanik, allanngortinneqartussanik faginut immikkoortunut, qitiusumit ilikkagassanik aalajangersaaviusunik.

Siunnersuut 2021-imi akuersissutigineqassapput aallartinneqassapput nutaamik suliareqqitamik nalunaarummik suliagarnerit alloriarfinni anguniagassanik, faginut siunertaasunik, alloriarfinni anguniakkanik ilikkagassanullu anguniakkanik aammalu nalunaarut suliareqqitaq inaarutaasumik misilitsittarnernut, kiisalu nutaamik nalunaarusiorneq atuarfinni pisortanik ilinniartitsisarnek pillugu.

Naalakkersuisullu ilanngullugu peqqissaartunik piareersaasioreerikkut kommunit peqataatillugit suliarisimavaat nalunaarutissaq nutaaq atuartunut angerlarsimaffiit pillugit, aalajangersakkanik imaqartoq perorsaanikkut, atuartut atugarissaarnissaannik, angajoqqaanik suleqateqarnermik, sulisuusullu qanoq piginnaaneqarnissaannut piimasaqaatinik imaqartoq. Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfiup 2021-imi kommunit peqatigalugit suliarsimavaat nalunaarutit taassuma atortuulersinneqarneranut pilersaarusiaq.

Aningaasaqarneq

Suliniutit aningaasalersorneqassapput kontumit pingaarnermit 40.40.01 Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik.

pædagogisk praksis på mange områder ikke lever op til folkeskoleloven eller intentionerne heri. Intentionen om, at alle elever uanset bosted eller social baggrund mv. skal modtage kvalificeret undervisning ud fra deres forudsætninger og behov, er ikke blevet indfriet. Dette træder tydeligst frem i forhold til de unges videre gang til og gennemførelse af ungdoms- og erhvervsuddannelser. Mange unge mangler basale faglige færdigheder i især fagene dansk og matematik, når de forlader folkeskolen. Samtidig er det stadig svært at rekruttere uddannede lærere til mange steder i landet – særligt bygder og yderdistrikter.

Status

Naalakkersuisut fremsætter derfor på efterårssamlingen 2021 forslag til ændringer af folkeskoleloven fra 2012. Forslaget omfatter bl.a. øgede krav til skolelederes kompetencer, krav om sociale kontaktpersoner på alle skoler, genindførelse af historie som særskilt fag og en reorganisering af fagområdet Lokale Valg, som herefter opdeles i særskilte fag med centralt fastsatte læringsmål.

Såfremt forslagene vedtages vil der i 2021 skulle påbegyndes arbejde med udarbejdelse af revideret bekendtgørelse om trinformål, fagformål og læringsmål og revideret bekendtgørelse om afsluttende evaluering samt ny bekendtgørelse om skolelederuddannelse.

Naalakkersuisut har endvidere efter et grundigt forarbejde med inddragelse af kommunerne udarbejdet ny bekendtgørelse om elevhjem med bestemmelser om bl.a. pædagogisk indhold, elevtrivsel, samarbejde med forældre og krav til personalekvalifikation. Uddannelsesstyrelsen vil i 2021 i samarbejde med kommunerne udarbejde en implementeringsplan for denne bekendtgørelse.

Økonomi

Initiativet finansieres gennem Hovedkonto 40.40.01 Uddannelsesstyrelsen.

3.2.2 Meeqqat atuarfiannik ingerlatsisut akornanni nukittorsakkamik suleqatigiinneq pitsaassusiler-suinikkut atuarfiullu ineriartortinneqarneratigut

Siunertaq

Meeqqat atuarfiat kommunit suliassaqaarfigaat, ilikkartitsiniarnerlu pingaarnertut inini atuarfiusuni ingerlanneqartarluni, – atuartut atuartitsisullu naapinnerini. Atuartitsisut ataasiakkaat aamma atuartut akornanni susoqartarnera toqqaannartumik politikikkut qitiusumiit sunniuteqaarfigiuminaappoq. Naalakkersuinikkut qitiusumi oqartussat aalajangersartarpaat anguniakkat, killiliussassat aamma assersuutigalugu aaqquissuussaaneq, imarisat aamma ileqqussat atuartitsinerup pilersaarusiorneqartarneranut, kiisalu nalilersuisarneq. Namminersorlutik Oqartussat ikiorsiissutitut aaqquissuussisarnerit isumagisassaraat, assersuutigalugu ilinniartitsinikkut, qaffasinnerusumik ingerlaqqiffiusunillu ilinniartitaanertigut, pikkorissartitsisarnertigut, atuartitsissutitigut, ilitersuisarnertigut aammalu siunnersuisarnertigut.

Kommunalbestyrelsilli tassani allatut inissisimapput, ulluinnarni ingerlatsinermut akisussaasuugamik nakkutilliisuullutillu atuarfinnik ataasiakkaanik pineqartunik, taamalu periarfissaqarlutik toqqaannarnerusumik sunniuteqarnissamut, assersuutigalugu siunnerfilersugaasunik perorsaanikkut suliniutissani aammalu najukkani namminerni ineriartortitsinikkut siunnerfiussanik iliuusissanillu.

Taamaattumik ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfiup suliaraa nutartikkanik suleriaaseqalernissat, najukkani namminerni kommunit atuarfinnut oqartussaanerisigut, akisussaaffimmik pingaarnermik tigumiaqartutut annertussutsinut ilutsinut aamma periaassisanut, suliassaqaarfinni namminneq aalajangersakkaminni pisariaqartitsinerminnik tunngaveqartunik.

Killiffik

Kommunit aamma ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik ingerlaqqitumik oqaloqatigiippat kommunit ataatsimoorussamik ineriartortitsinikkut suliniutaat Kivitsisa pillugu, ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfimmit tapersersorneqartumut, kommunillu annertusiartortumik suliassanut akuuleriartorfigisassaannut, Naalakkersuisut suliniutaanni aamma allani meeqqat atuarfianni suliassaqaarfimmi, soorluttaaq ilinniartitsisunngorniarnermik ilinniartitaanertit ilinniartitaanernullu Aqutsisoqarfik ataatsimoorlutik pikkorissartitsisarnernut periusissiamik suliqaartut, tapersersuisumik kommuninillu peqataatitsisumik kommunit namminneq ineriartortitsinernik suliniutaanni nukinnilu atugassaanni. Suliniutit taakku ilaatigut allaaserineqarput meeqqat atuarfianni atuartitsisartut piginnaasatigut ineriartortitsivigineqarneranni, IT-mut perorsarneqarneranni, teknologiimik paasinninneranni atugarissaarfiusumillu ingerlatsinerni.

3.2.2 Styrket samarbejde mellem folkeskolens aktører omkring kvalitets- og skoleudvikling

Formål

Folkeskolen er et kommunalt anliggende, og læring finder primært sted i klasserummet – i mødet mellem den enkelte underviser og eleverne. Hvad der sker i mødet mellem underviser og elever er vanskeligt at have direkte indflydelse på fra centralt politisk hold. På centralt politisk plan fastsættes mål, rammer og bestemmelser for eksempelvis struktur, indhold og principper for undervisningsplanlægning samt evaluering. Selvstyret skal sørge for støttefunktioner f.eks. gennem uddannelse, videre- og efteruddannelse, kurser, undervisningsmaterialer, vejledning og rådgivning.

Anderledes er kommunalbestyrelserne stillet, da de har ansvaret for den daglige drift og tilsyn med de enkelte skoler og har mulighed for at have mere direkte indflydelse på eksempelvis målrettede pædagogiske indsatser og lokale udviklingsbestræbelser og tiltag.

Uddannelsesstyrelsen arbejder derfor med en fornyet samarbejdsform, hvor det er de kommunale skolemyndigheder, der skal tage hovedansvaret for omfanget, formen og metoderne ud fra deres egne indsatsområder og behov.

Status

Kommunerne og Uddannelsesstyrelsen er i fortsat dialog om kommunernes fælleskommunale udviklingsprojekt Kivitsisa, som Uddannelsesstyrelsen støtter op om, og hvor kommunerne i stigende grad inddrages i arbejdet med Naalakkersuisuts øvrige tiltag på folkeskoleområdet, ligesom læreruddannelsen og Uddannelsesstyrelsen i fællesskab arbejder videre med en kursusstrategi, som støtter og inddrager kommunernes egne udviklingsprojekter og ressourcer. Disse tiltag er bl.a. beskrevet under kompetenceudvikling af folkeskolens undervisere, IT-dannelse og teknologiforståelse og trivsel.

Aningaasaqarneq

Kommunit namminneq pitsaassutsinik ineriartortitsinernik aningaasalersorpaat, Ilinniarnermillu Ilisimatusarfiup Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik suleqatigalugu pikkorissartitsisarnertai ingerlanniarpaat, suliniutini kontumi pingaarnermi 40.40.01 Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik kiisalu kontumit pingaarnermi 40.92.13 Ilisimatusarfik

3.2.3 Meeqqat atuarfianni atuartitsisut pisortallu piginnaasaasa ineriartortinneqarnerat

Siunertaq

Naalakkersuisut suliat ingerlateqqinniarpaat meeqqat atuarfiini tamani piginnaaneqartunik aamma ilinniarsimasunik atuartitsisoqalernissaanik. Atuarfimmi ilinniarsimasunik sulisoqanngikkaangut sulisuusut neqeroorfigineqartassapput naleqquttunik pikkorissarfissaanik, taakkua meeqqanik sullissisinnaaqqullugit perorsaanikkut akisussaassuseqartumik ineriartortitsiviusumillu. Minnerunngitsumik nunaqarfinni sulisut ilinniarsimannngitsut sulisorineqartarput. Sulisorisat ilinniarsimannngitsortaataat pikkorissarnissaminnik neqeroorfigineqanngikkaangamik piginnaangorsarfiusumik ilinniagaqarnissamik neqeroorfigineqartassapput. Time-lærerit atuarfinnillu pisortat piginnaasatigut ineriartortitsivigineqarnissaat immikkut suliniuteqarfiussapput.

Meeqqat tamarmik atuartitsisunit tatiginartunit naapinneqartassapput, pilersitsisuusunik nuannersunik aammalu toqqissisimannartunillu avatangiisinik, tapersersuisunit aammalu kajumissaasunit atuartunik tamanik, fagitigullu suliaminni ilinniartitseriaatsinillu atuinissaminnik ilisimasaqarluartunit. Tamatumuuna qularnaarumallugu kikkut tamarmik periarfissinneqarnissaat peqqissumik ineriartornissaminnut, ilikkagaqarnissaminnut ineriartornissaminnut. Tamatumalu ilutigisaanik atuartut tamarmik periarfissaqassapput saaffiginnissinnaanissaminnut inersimasunut uppernartunut aammalu tatiginartunut, inuttut ajornartorsiutinik misigisaqarunik, oqaluserissallugit inunnut allanut pisariaqartitaminnik, atuarfiillu ataasiakkaat aamma isumagissavaat atuartut tamarmik periarfissamik tamatumingga paasinissimannissaat. Tamatumalu saniatigut atuartitsisartunut immikkut atuartunik ilikkagaqarniarnermikkut ajornartorsiuteqartartunik aqqissuussisoqassaaq pikkorissartarnissanut ilinniaqqinnissanullu periarfissanik, kiisalu aamma atuartunut immikkut angerlarsimaffinni sulisuusunit periarfissaasussanik.

Meeqqat tamarmik neqeroorfigineqartassapput ilikkagassalerinernik namminneq aallaavigisatigut pisariaqartitsinertillu tunngavigalugit. Taamaattumillu atuarfimmi sulisuusut ingerlaavartumik pikkorissartinneqartassapput suliassaqarfinnut arlaqartunut, ilaatigut pikkorissartitsisarnertigut ineriartortitsiviusunillu suliniutitigut, piareersimasinnaaqqullugit meeqqat tamarmiusut ilikkagassaannut atugarissaarnissaannullu. Ilinniartitsisut ilinniarsimasut suli ingerlaqqittumik neqeroorfigineqartassapput ilinniaqqinnissaminnut, ilinniagartuut ilinniartagaat naligalugit qaf-fasinnerusunik ilinniagaqarfigisinnasaminnik.

Økonomi

Kommunerne finansierer selv deres kvalitetsudvikling, og Institut for Læring vil i samarbejde med Uddannelsesstyrelsen forestå kursUSDelen af initiativet gennem Hovedkonto 40.40.01 Uddannelsesstyrelsen samt Hovedkonto 40.92.13 Ilisimatusarfik.

3.2.3 Kompetenceudvikling af folkeskolens undervisere og ledere

Formål

Naalakkersuisut vil fortsætte arbejdet for, at der er kvalificeret og uddannet personale i samtlige skoler. Alle børn skal møde uddannet personale i folkeskolen. Såfremt der ikke er uddannet personale i skolen, skal personalet tilbydes relevante opkvalificeringsmuligheder, så de kan omgås børn på en pædagogisk forsvarlig og udviklende måde. Særligt i byggerne anvendes ikke-uddannet personale. Den ikke-uddannede del af underviserne skal enten tilbydes opkvalificering eller kompetencegivende uddannelsesforløb. Timelærernes og skoleledernes kompetenceudvikling er et særligt indsatsområde.

Alle børn skal mødes af troværdige undervisere, der skaber rare og trygge rammer, støtter og motiverer alle elever og har stor faglig og didaktisk indsigt. Dette for at sikre, at alle får mulighed for en sund udvikling, vækst og læring. Samtidig skal den enkelte elev have mulighed for at henvende sig til en troværdig og tillidsvækkende voksen, hvis de oplever sociale problemer, som de har behov for at tale med nogen om, og den enkelte skole skal sørge for, at alle elever er bekendt med denne mulighed. Desuden skal der etableres kursus- og efteruddannelsesmuligheder for undervisere, der underviser elever med særlige indlæringsbehov samt personale på elevhjem.

Alle børn skal tilbydes læringsaktiviteter i forhold til deres forudsætninger og behov. Skolens personale bliver derfor løbende opkvalificeret på flere områder, bl.a. gennem kurser og udviklingstiltag, så de er klædt på til at varetage alle børns læring og trivsel. Den uddannede del af lærerstaben skal fortsat tilbydes efteruddannelse gennem overbygningssuddannelser på akademisk niveau.

Atuarfimmi sulisut meeqqat inuttut atugarissaarnissaannut ilisimasaqartuullutillu paasisimasaqassapput. Ilanngullugulu aamma piginnaassuseqassallutik piginnaaneqarfigissavaat iliuuseqarsinnaassuseq, misigigaangamikku atugarliortoqarnera, kiisalu angajooqaanik, attaveqatigiiffinnik aamma / imaluunniit isumagininnikkut oqartussanik akulerussisoqartariaqarnera.

Suliniutit taakkua ilalersuisuupput kattuffiit amma kommunit kisaataannik.

Killiffik

Tunngavigalugu meeqqat atuarfiata kommunit akisussaaffiisa iluaniinnera, Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfiup aamma Ilinniarnermik Ilisimatusarfiup pikkorissartitsisarnertigut periusissartik suleriaatsitsillu nutarterlugit suliarisimavaat, imaalillugu atuarfiit kommunillu pikkorissartitsisarnernut ineriartortitsisarnernullu pisariaqartitsinerminnik saqqummiussuisinnaalersillugit ukioq tamaat. Qitiunerusumiit pikkorissartitsinissat aalajangersarneqartartut pingaarnersiuinerni tunuaamisineqarput, pikkorissartitsisarnernut ineriartortitsisarnernillu suliaqartarnernut atuisut peqatigalugit ingerlanneqartartunut sanilliullugit. Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik ingerlaavartumik kommuninik oqaloqateqartarpoq taakkua ineriartortitsinertigut aamma pikkorissartitsisarnertigut pisariaqartitsineri pillugit, taakkualu ilaat arlaqartut kommunit Kivitsisamik suliniutaannut ilanngunneqarsimallutik.

Ajoraluartumik Covid-19-ip kingunerisaanik killilersuinerit kingunerisimavaat suliaasaqarfimmi ingerlatassaagaluit ilaasa taamaatiinnartariaqarsimaneri.

Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfiup sulissutigai ilisimasanik nutaanik, ilitsersuisarnermik isumassarsiortarnermillu suliniutit nukittorsarniarlugit nuna tamakkerlugu atuartitsisartunut sammititaasut, ilaatigut suliniutit digitaliusumik aallaaveqartut aqutugalugit.

Ilinniarnermik Ilisimatusarfiup sulii akisussaaffigissavaa ingerlaqqiffiusunik ilinniaqqittarnernik kiisalu pikkorissaqqittarnernik suliniutaasut atuartitsisartunut ilinniarsimannigitsunut saaffiginittut.

Aningaasaqarneq

Suliniutit aningaasalersorneqarput konto pingaarneq 40.92.13 Ilisimatusarfik kiisalu konto pingaarneq 40.40.01 Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik aqutugalugit.

3.2.4 Oqaatsinik pigisaqalertarnerup nukittorsarneqarnera

Siunertaq

Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfiup ingerlaavartunik naatsorsuisarnerisa takutippaat atuartut amerlavallaartut oqaatsini fagini naammannigitsunik angusaqartarnerat. Taamaattumillu Naalakkersuisut pilersissimavaat nunat tamalaat akornanni immikkut ilisimasalinnik suleqatigiissitaq, tassanilu qulaajaavigineqarsimapput, allaaserineqarlutik nalilersuivigineqarlutillu oqaatsinik atuinermut suliaasaqarfiit, oqaatsinik atuartitsineq aamma oqaatsi-

Skolens personale skal have kendskab til og indsigt i børns sociale trivsel. Ydermere skal de have evne og kompetence til at handle, når der opleves mistrivsel samt hvis der er behov for inddragelse af forældre, netværk og/eller de sociale myndigheder.

Dette initiativ understøtter organisationers og kommunernes ønsker.

Status

I erkendelse af at folkeskolen primært er et kommunalt ansvarsområde, har Uddannelsesstyrelsen og Institut for Læring revideret deres kursusstrategi og praksis, således at skoler og kommuner kan fremkomme med deres behov for kurser og udviklingsforløb året rundt. De mere centralt fastsatte kurser er nedprioriteret til fordel for kurser og udviklingsforløb tilrettelagt i samarbejde med brugerne. Uddannelsesstyrelsen er i løbende dialog med kommunerne om deres behov for udvikling og opkvalificering, hvoraf en del er indarbejdet i kommunernes Kivitsisa-projekt.

Desværre har restriktioner grundet Covid-19 betydet, at en del aktiviteter på området har måttet aflyses.

Uddannelsesstyrelsen arbejder med at styrke indsatsen med formidling af ny viden, vejledning og inspiration til undervisere i hele landet bl.a. gennem projekter og brug af digitale platforme.

Institut for Læring vil stadig stå for videre- og efteruddannelser samt opkvalificeringstiltag for ikke-uddannede undervisere.

Økonomi

Initiativet finansieres gennem Hovedkonto 40.92.13 Ilisimatusarfik samt Hovedkonto 40.40.01 Uddannelsesstyrelsen.

3.2.4 Styrkelse af sprogtilegnelsen

Formål

Uddannelsesstyrelsens løbende opgørelser viser, at for mange elever opnår utilstrækkelige resultater i sprogfagene. Derfor nedsatte Naalakkersuisut en international ekspertgruppe, der har afdækket, beskrevet og analyseret relevante områder omkring sprog, sprogundervisning og sprogtilegnelse. Dette

nik piginnittuulersarnek – atuisuulertarnek. Tamanna kingunekarpoq 2018-imi tunniunneqartumik nalunaarusiamik, pingaarnertut tulliuuttunik inassuteqaateqarfiusunik ukuninnga imaqarpoq:

1. Oqaatsit atornerqartarput attaveqaqatigiinnermut, misigisanut aamma peqataanermut, ilinniarneqartarlutillu nammineq eqeersimaartumik atornerisigut. Tamanna aallaaviusariaqarpoq atuartitsinermi atuartut namminnek oqaatsisigut piginnaasaannik aamma nalilersuisarnermi.
2. Oqaasilerinermi perorsaariaaseq isiginiarneqassaaq atuartut oqaatsinik pigiliussisarnerannut allanillu oqaloqateqarsinnaassusiannut, oqaatsinut fagini ataasiakkaani namminerni, kiisalu atuartut oqaatsinik arlaqartunik piginnaaneqaleriartortarneranni.
3. Kalaallisut atuartitsineq sanarfineqassaaq atuartut alapernaannerannik, misigisaqartarnerannik, pilersitsinnaassusiannik oqaatsinillu pinnguarternerannik aallaaveqartunik, oqaasilerinermik – grammatikkimik – ilisimasamik eqqortumillu atuinissamik aallaaveqarniarnek pivallaarnagu. Oqaluinnarluni oqaasilerineq nukittorsarneqassaaq oqaloqatigiinnikkut naleqquttunik sammisaqarluni atuartut misillitagaat ulluinnaallu atugaat aallaavigalugit. Ilanngullugulu aamma allattariarsorsinnaassuseq nukittorsarneqassaaq atuartut sammisartagaat assigiinngisitaartut oqariaasilu aqutugalugit.
4. Dansk it oqaasiineq atuisinnaassuseq ingerlaqqittumik suli qitiupput ilinniartitaanerni suliffeqalersarnermilu, pingaarnertullu allamiut oqaasiisut isigineqartassallutik, taamaattumillu pamersaariaaseq/perorsaariaaseq tassani – pædagogikki – naleqqussarneqartariaqarluni.
5. Tulu it oqaasii annertusiartortumik isumaqarput, eqqunneqarsinnaallutillu allamiut oqaasiisut siullertut, ilinniartitsisunik piareersaaneq, periaasissat atortussallu naammassineqareersimatillugit. Tuluttut atuartitsisarnernut atortussat ilaatigut aamma fagini allani atorluarneqarsinnaapput.

Killiffik

Inassuteqaatit taakkua aallaavigalugit Ilinniartitaanernut Naalakkersuisoqarfik aamma Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik ingerlaqqittumik sulipput meeqqat atuarfianni oqaatsinik ilinniartitsineq nukittorsarniarlugu. Ilinniarnermik Ilisimatusarfik aallartitsisimavoq ilinniagartuutut – akademisk – ilinniartitaanermik diplomuddannelse – dansk it oqaasi oqaatsit appaattut atorlugit, siunissamullu isigisumik kissaataavoq oqaatsinik ilinniartitsinerne suli ilassutitut diplom-ertalimmik ilinniartitaanerit ilaqqinneqarsinnaat.

Aningaasaqarneq

Suliniutit aningaasalersorneqarput kontumit pingaarnemit 40.40.01 Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik kiisalu 40.92.13 Ilisimatusarfik aqutugalugit.

resulterede i en rapport, som i 2018 blev afleveret med følgende overordnede anbefalinger:

1. Sprog bruges til kommunikation, oplevelse og engagement og læres gennem aktivt sprogbrug. Det bør både være tilgangen til undervisningen og evalueringen af elevernes sproglige kompetencer.
2. Den sprogpædagogiske tilgang skal både tilgodese elevernes sprogtilegnelse og kommunikationsfærdigheder i det enkelte sprogfag samt styrke elevernes flersprogede ressourcer.
3. Grønlandskundervisningen skal bygge på elevernes nysgerrighed, oplevelse, kreativitet og leg med sproget snarere end grammatisk viden og korrekthed. Mundtligheden skal styrkes gennem kommunikation om relevante emner baseret på elevernes erfaringer og hverdag. Ligeledes skal skriftligheden styrkes gennem for eleverne relevante og varierede temaer og udtryksformer.
4. Danskundskaber er fortsat centrale for uddannelse og beskæftigelse og skal primært betragtes som fremmedsprog, hvorfor pædagogikken skal tilpasses hertil.
5. Engelsk har stigende betydning, og kan indføres som 1. fremmedsprog såfremt forberedelse af lærere, metoder og materialer er på plads. Undervisningsmaterialer på engelsk kan evt. anvendes i andre fag.

Status

Med udgangspunkt i disse anbefalinger, arbejder Departementet for Uddannelse og Uddannelsesstyrelsen fortsat med at styrke sprogundervisningen i folkeskolen. Institut for Læring har igangsat en akademisk diplomuddannelse i dansk som andetsprog, og fremadrettet er det et ønske at tilbyde yderligere diplomuddannelser inden for sprog.

Økonomi

Initiativet finansieres gennem Hovedkonto 40.40.01 Uddannelsesstyrelsen samt 40.92.13 Ilisimatusarfik.

3.2.5 Immikkut ittumik atuartitsinerup peqataatitsinerullu annertusisamik aallunneqarnerat

Siunertaq

Naalackersuisut ingerlaqqittumik sulissutiginiarpaat meeqqat atuarfiat initoq, atuartunut qanorluunniit aallaaveqartunut, tunuliaqtaqartunut, ilikkagassatigut qanorluunniit inissisimasunut imaluunniit immaqa innarluuteqartunut, nappaateqartunut imaluunniit ajoquteqartunut inissaqartitsisoq. Suli annertuumik pisariaqartitsisoqarpoq immikkut ittumik atuartitsinerup nukittunerulersinneqarnissaanik, qularnaarlugulu atuartut tamarmik toqqissisimasunik avatangiisilinni atuartinneqartarnissaat, tapersersorneqarnissaat piumassuseqalersitsiviusunillu atuartitsisoqarnissaat, eqeersaasumik ilikkagaqarumassutsimik peqataajumassutsimillu, soorluttaaq atuartut naapigiarneqartassasut annertuumik isumalluarnermik tunngaveqarluni, naapertuuttunillu unamilligassaqarfiusunik, neqeroorfigineqartarlutillu siusissumik tapersersorneqarnissamik siunnersorneqartarnissamillu, tamatuminnga pisariaqartitsisoqartillugu.

Atuartunik immikkut pisariaqartitsisunik atuaqatigiiaani nalinginnaasuni peqataatitsisarnissamik piumasaqaat meeqqat atuarfiat pillugu inatsimmi 2002-meersumili atuuttuuvuq. Taamaakkualuarterli atuartut immikkut ittumik atuartinneqarnissanut inner-suunneqartartut ukiuni kingulliunerusuni amerliartuinnarsimapput. Nunani allani misissuinerit takutippaat iluaqutaasinnaasoq atuaqarsornikkut aamma inooqataasutullu atuartut immikkut pisariaqartitsisut nalinginnaasumik atuartitsinermi peqataasarnissaat, atuartitsineq atuartut namminneq pisariaqartitsinerannit aallaaveqartumik ingerlanneqartaraangat, ilinniartitsisullu suliassamut taamaattumut piareersarsimagaangata. Suliniummi tassani siunertaavoq perorsaasut aamma ilinniartitsisut pitsaanerpaanik sakkusaqartinnissaat aallaaveqartarnissaallu, atuartunik suli amerlanerusunik immikkut pisariaqartitsisunik nalinginnaasumik atuartitsinermi peqataatitsisarnissamut. Taamaakkualuarterli suli immikkut ittumik atuartitsisarneq annerusumik minnerusumilluunniit pisariaqartinneqartuassaaq.

Meeqqat atuarfiat iluaqutaasumik suleqateqarsinnaavoq Pissarsarfimmik, nuna tamakkerlugu qitiusumik innarluutilinnut ingerlatsiviusumik, ilaatigut siunnersuinerinik ilitersuinerinillu ingerlatsisartumik innarluutilinnut atatillugu suliassaqaarfimmi, kiisalu assigiinngitsunik innarluutillit pillugit paasisuttissanik katersuisarlunilu suliaqartartumik, assigiinngisitaartunik innarluutilinnut atatillugu.

Killiffik

Ilinniartitaanermit Aqutsisoqarfik siunnersorteqarpoq immikkut ittumik atuartitsinermik suliniutinillu atuartunut immikkut pisariaqartitsisunut sammisunik nukittorsaasussamik, atuarsinnaanermik atuarsinnaasutillu /atuarniarnikkut ajornartorsiutilinnut sammisunik suliaqartuusumik.

3.2.5 Øget fokus på specialundervisning og inklusion

Formål

Naalackersuisut vil fortsat arbejde for at skabe en åben og rummelig folkeskole med plads og rum for alle elever uanset forudsætninger, ophav, baggrund, faglige standpunkter eller eventuelle handicap, diagnoser eller funktionsnedsættelser. Der er fortsat et stort behov for at styrke specialundervisningen og sikre, at alle elever modtager undervisning i trygge rammer med støttende og motiverende undervisere, som vækker lærings- og virkelyst, ligesom de skal mødes med høje forventninger og passende udfordringer og få tilbud om tidlig, fleksibel støtte og vejledning, hvis de har behov herfor.

Kravet om inklusion af elever med særlige behov i almindelige klasser, har været en del af folkeskoleloven siden 2002. Dette til trods, er andelen af elever, der henvises til specialundervisning steget i løbet af de seneste år. Undersøgelser fra andre lande viser, at det kan være en fordel, både fagligt og socialt, for elever med særlige behov at tage del i den almindelige undervisning, hvis undervisningen tilrettelægges ud fra elevens behov og lærerne er klædt på til opgaven. Formålet med initiativet er at give pædagoger og lærere de bedste redskaber til og forudsætninger for at kunne inkludere en langt større del af elever med særlige behov i den almindelige undervisning. Der vil dog stadig være behov for specialundervisning i et vist omfang.

Folkeskolen kan med fordel indgå i et samarbejde med Pissarsarfik, det landsdækkende handicapcenter, som bl.a. yder rådgivning og vejledning inden for handicapområdet, samt indsamler, bearbejder og formidler viden om forskellige typer af handicap.

Status

Uddannelsesstyrelsen har en konsulent, der skal være med til at styrke specialundervisningen og indsatsen for elever med særlige behov samt en konsulent, der beskæftiger sig med læsning og læseudvikling/-vanskeligheder.

Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfiup suliarisimavaa ilitseruusuaq immikkut ittunik pisariaqartitsisunik aamma immikkut ittunik perorsaanikkut pisariaqartitsisunik meeqqat atuarianni atuartitsisarnermut atatillugu nalunaarummut atasunik, sulilu atortuulersitsinissamut pilersaarusiortuni tamatumunga atatillugu. Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfiup ukiumi atuariusumi 2020-2021-imi pilersaarutigaa pikkorissartitsinernik annerusunik marlunnik immikkut ittunik atuartitsisarnermut aamma peqataatitsisarnermut atatillugu ingerlatsisoqarnissaa, pikkorissartitsineq atuarianni ilinniartitsisunut siunnersuisusartunut immikkut ittunik atuartitsisarnermut atatillugu, pikkorissartitsinerlu atuarianni immikkut ittunik nukarlernik siunnersuisartunut, 1. klassini atuartitsisartut peqataatilligit ingerlanneqartussamik.

Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik immikkut maanna suliniuteqarpoq Kommuneqarfik Sermersuumi tarnikkut ajoquteqartunut – autisme – atatillugu. Suli ingerlaqqittumik sulissutigineqarpoq suleqatigiinneq Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfiup aammalu kommunini tarnip pissusiinik ilisimatuut / perorsaanermut atatillugu qitiusumik siunnersuisarfillu (PPR/MISI) suleqatigiinneq ingerlaqqittumik nukittorsarumallugit.

Ukiut arlaqartut ataatsimut ileqqunngoriartorsimavoq immikkut ittunik atuartut atuartinneqartartut alloriarnernut atatillugu meeqqat atuariannilu inaarutaasunik misilitsittannginneri. Periarfissaq plusoq meeqqat atuarianni inaarutaasunik misilitsittarnerup immikkut aqqissuunneqarsinnaanera minnerunngitsumik immikkut ittunik atuartinneqartartunut, inatsisit naapertolugit periarfissaasoq naammattumik atornerqarsimannigilaq. Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik maanna periarfissap ilisimaneqarnerulernissaanik siuarsaavoq, immikkut aqqissuussilluni atugasarititaasut immikkut ittut tunngavigalugit misilitsittoqartarnissaanut atatillugu, immikkut ilitseruusioinikkut atuarianni periarfissap pineqartup atortinneqartarnissaanut atatillugu.

Meeqqat atuarianni tunngaviusumik atuarsinnaassutsip atuartuni tamani ineriartortinneqarnera nukittorsarumallugu Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik maanna suliamik inaarsaavoq tunngaviusumik atuarsinnaassutsimik ineriartortitsisarnermut meeqqat atuarianni atuartunut tamanut sammititaasussamik atuartunik immikkoortiterisarnermut taakkualu tapersorsorneqartarnerannut 1.-3. Klassinut sammititaasussanik, nassaarisarumallugit tapersorsortarumallugillu atuartut naqinnernik atuarsinnaanngitsunngorsinnaasut. Atortussanik pineqartunik misileraanerit kingulliit 2020-ip qiteqqunnerani pisarput. Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfiup pilersaarusiortpai pikkorissartitsisarnissat, atorussat pineqartut atorlugit ukiumut atuariusumut 2021-2022-imum, 2020-illu naannginnerani naqinnernik atuarsinnaanngitsunut sammititaasunik seminareqartitsissallutik, aallarniutaasussamik naqinnernik Kalaallit Nunaanni atuarsinnaanngitsut siunnerfigalugit.

Uddannelsesstyrelsen har udarbejdet en vejledning til bekendtgørelsen om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand i folkeskolen og arbejder stadig med en implementeringsplan omkring denne. I skoleåret 2020-2021 planlægger Uddannelsesstyrelsen at afholde to større kurser inden for specialundervisnings- og inklusionsområdet, dels et kursus for skolernes rådgivningslærere for specialundervisning og dels et kursus for skolernes rådgivningslærere for yngstetrinnet sammen med undervisere for 1. klasse.

Uddannelsesstyrelsen er i gang med en særlig indsats vedr. undervisning af elever med autisme i Sermersooq Kommune. Der arbejdes fortsat på at styrke samarbejdet mellem Uddannelsesstyrelsen og de kommunale psykologiske/pædagogiske rådgivningscentre (PPR/MISI).

I gennem en årrække har der været en generel tendens til, at specialundervisningselever er blevet fritaget for deltagelse ved trintest og folkeskolens afgangsprøver. Den mulighed for at tilrettelægge folkeskolens afgangsprøver på særlige vilkår for især specialundervisningselever, som lovgivningen indeholder, har ikke været tilstrækkeligt benyttet. Uddannelsesstyrelsen er i færd med fremme kendskab og muligheder for at tilrettelægge prøve på særlige vilkår gennem udarbejdelse af en specifik vejledning til skolerne omkring denne mulighed.

Med henblik på at styrke den grundlæggende læseudvikling hos alle elever i folkeskolen er Uddannelsesstyrelsen i gang med at færdiggøre udarbejdelsen af screenings- og tilhørende støttematerialer for 1.-3. klasse med henblik opfange og støtte elever i risiko for ordblindhed. De sidste afprøvninger af materialerne sker medio 2020. Uddannelsesstyrelsen planlægger at afholde kurser i brugen af materialerne i løbet af skoleåret 2021-2022 og afholder ultimo 2020 et nationalt ordblindeseminar, som skal være starten på implementeringsfasen for et dysleksiprojekt i Grønland.

Aningaasaqarneq

Suliniut aningaasalersorneqarpoq konto pingaarneq 40.40.01 Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik aqutugalugu, aningaasaliissutaasut killiliussat kommunini tunngavigalugit aaqqissuussamik. Aningaasaliissutit immikkut ittumik atuartitsisarnarit annikin-nerulernerisigut pigineqartussat, nalinginnaasumillu atuartitsisarnarup avataaniittut, ilaatigut atornerqarsinnaapput peqataatitsisarnarup klassini nalinginnaasuni siuarsarnissaanut, marlun-ik ilinniartitsisoqarluni aaqqissuussisarnernut, perorsaanikkullu suliniutini assingusuni.

3.2.6 Naqiterisitsisarnermi periusissiaq

Siunertaq

Meeqqat atuarfiisa assut pisariaqartippaat internet-imi saqqummersitakkat Ilinniusiorfimmit suliaasartut, taannami pingaarner-
tut atuartitsinermi atortussanik kalaallisut suliaasunik suliaqar-
tuummat. Tamanna pisussaaffiliivoq atuartitsinermi atortussanik
qaffasissumik pitsaassuilinnik fagitigut suliassaqarfinnut tama-
nut nioqquutissiorqartarnissaanut, – pitsaassuilersuisoqartar-
tussaavoq sulissutigineqartuartaallunilu ullutsinnut naleqqut-
tunik atuartunillu sulillualersitsissutaasannaasunik kalaallisuunik
ilinniusiorqartarnissaa, meeqqat atuarfianni ilinniartitsissuta-
suni fagini suliassaqarfinnilu tamani.

Killiffik

Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik sulivoq atuakkanik naqiterisit-
sifarfeqarnikkut ullutsinnut naleqquttunik ilinniutinik saqqum-
mersitsisarnermik siunnerfeqartumik, digitaliusunik periarfissa-
nik isiginaallutillu ilinniutini ilinniartitseriaatsinik isiginnittumik
ingerlatsinermillu tunngavilimmik. Kalaallisut atuartitsineq aam-
ma matematikki ingerlaqqittumik pingaarnersiunerme pingaar-
tineqarput, soorluttaaq siunissami ilinniutinik saqqummersitsi-
sarnissani digitaliusut naqitalu atornerqassasut. Atuakkanik saq-
qummersitsisarfiup saqqummersittagai digitaliusutut pissarsia-
rineqarsinnaapput, qarasaasiatigut namminerlu piniarnikkut. Il-
niutissanik atuakkiortussanik annertuumik amigaateqartoqarmat
saqqummersitsisarfiup nunani allanik atuakkanik saqqummersit-
sisarfiit suleqatigisarpai, nutartertarlugillu ilinniutissat naleq-
quttut meeqqat atuarfianni atornerqartussat.

Ingerlaavartumik isumasioqateqartoqartarpoq fagini assigiin-
ngitsuni immikkut ilisimasalinnik aamma, atuartitsisartunik
faginilu ilinniutissanik aaqqissuisartunik, naqiterisitsisarfinnit
allaneersunit, naqiterisitsisarfiup saqqummersittagai ingerlat-
sinalu pillugit.

2020-imi ilaatigut saqqummersitsisoqarpoq fagitigut ilinniutinik
atuaruminartunik, ilinniartitseriaatsimut nutaamut Uppersar-
sionermi aamma Filosofiimi, soorluttaaq atortussat tamarmik
maanna digitaliusutut aaneqarsinnaalersut, Ilinniartitaanernut
Aqutsisoqarfiup app-ia atorlugu. Naatsorsuutigineqarpoq 2021-
imi matematikkimi aamma kalaallisut atuartitsinermi ilinniutissat
nutaat siulliit saqqummernissaat, kiisalu atuaruminaarsaatit, taak-
kualu atuarfinnut ingerlatinneqassallutik.

Økonomi

Initiativet finansieres gennem Hovedkonto 40.40.01 Uddannelsesstyrelsen og inden for de eksisterende økonomiske rammer i kommunalt regi. De midler, der frigives som følge af færre omkostninger til specialundervisning, der er adskilt fra normalklasseundervisning, kan blandt andet benyttes til at fremme inklusionen i normalklasser i form af eksempelvis tolærer-ordninger og lignede pædagogiske tiltag.

3.2.6 Forlagsstrategi

Formål

Folkeskolerne er meget afhængige af de udgi-
velser, der produceres af forlaget Ilinniusior-
fik, der er den primære aktør inden for grøn-
landsksprogede undervisningsmaterialer. Det
forpligter i forhold til at producere materialer
af høj kvalitet inden for alle fag og fagområder
– der skal ske kvalitetssikring og der skal ar-
bejdes hen imod, at der findes tidssvarende og
elevaktiverende grønlandsksprogede under-
visningsmaterialer inden for alle folkeskolens
fag og fagområder.

Status

Uddannelsesstyrelsen arbejder ud fra en for-
lagsstrategi, der skal sikre udgivelse af tids-
svarende undervisningsmaterialer, som både
tager højde for de nye digitale muligheder og
viden om didaktisk tilrettelagte undervisnings-
materialer og forløb. Fagene grønlandsk og
matematik prioriteres fortsat, ligesom fremti-
dige materialer udgives i både digital og analog
form. Forlagets udgivelser er tilgængelige di-
gitalt til brug både on- og offline. Da der er stor
mangel på lærebogsforfattere, samarbejder
forlaget med udenlandske forlag og versioner
relevant materiale til folkeskolen.

Der sker løbende sparring med bl.a. fag-
eksperter, undervisere og fagredaktører fra
andre undervisningsmiddelforlag omkring for-
lagets udgivelser og øvrige aktiviteter.

Der er i 2020 bl.a. udkommet de første faglige
læselektbøger og de første bøger til et nyt un-
dervisningssystem til faget Religion & Filoso-
fi, ligesom alle materialer nu kan hentes digi-
talt som I-bog – også via Uddannelsesstyre-
lens app. I 2021 forventes de første bøger til
nye undervisningssystemer til matematik og
grønlandsk samt materialer til styrkelse af læ-
selyst udsendt til skolerne.

Aningaasaqarneq

Suliniutit aningaasalersorneqarput kontumit pingaarnermit 40.40.01 Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik.

3.2.7 Paasissutissiisarneq

Siunertaq

Ilisimasaniq nutaanik paasissutissiisarneq isumassarsiortarnerlu meeqqat atuarfiisa ilinniartitsisullu ineriartornissaannut periaatsiminni pitsaassusilersuinerannilu atuartitsinermit pingaaruteqarput, tassani ilanngullugu periarfissanik pioreersunik atuilluni iluaquteqartarneq. Immitsinnut ungasissumi inissisimasarnitta – avinggarusimanitta – amerlasuutigut ajornakusoortittarpa isumassarsianik misilittakkanillu paarlaasseqatigiissinnaaneq. Taa maattumillu digitaliusunik periarfissanik piusunik iluaquteqartarneq immikkut nunatsinni pingaaruteqarpoq.

Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfiup sulissutigaa paasissutissii-sarnerup ilisimalikkanik nutaanik, siunnersuisarnerup isummer-suisarnerullu atuartitsisartunik nunatsinni tamarmi nukittorsar-neqarnissaa, ilaatigut suliniutit aqqutigalugit, digitaliusunillu atortorissaarutit iluaqutigalugit.

Killiffik

Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfiup 2020-imi Iserasuaatip meeqqat atuarfiannut sammisortaa ineriartorteqqissimavaa, paasiu-minarnerusunngorlugu atuisunullu naleqqunnerusunngorlugu. Suli sulissutigineqarpoq annertunerusumik nipit aamma videoliamer-ngit atornerqartarnissaaq ilitsersuinermit atuartitsinerminu. Naat-sorsuutigineqarpoq 2021-ip ingerlanerani atortussanik attartor-tarnerup Ilinniusiorfimmilu atortussaatinik inniminniisarneq elek-troniskiusumik Iserasuaat aqqutigalugu pisolissasut.

Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfiullu ilanngullugu ineriartortissi-mavaa Facebook-imi quppersagaq, suliniutit assigiinngitsut pil-lugu "ussassaariffiusartoq" suliniutit ingerlasut pillugit, aamma ingerlatsiviit allat neqeroorutaat naleqquttut.

Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik Danmark-imi aamma Sava-limmiuni suleqateqalerpoq mitCFU-mut isersinnaaneq digita-liusooq pillugit, atuartitsisartut atuartullu digitaliusunik ilinniu-sianik assigiinngitsunik aallerfigisinnaasaat, atuartitsinernullu naleqquttunik film-inik katersaatineersunit aallerfigisinnaa-saat, katersaatineersunit. Atortuulersitsiniarneq Covid-19-ip kingunerisaanik 2020-imit 2021-imut kinguartinneqarsimavoq.

Aningaasaqarneq

Suliniut aningaasalersorneqarpoq kontumit pingaarnermit 40.40.01 Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik. MitCFU-mik suliniutip ilaa danskit folketing-ianniit aningaasaliissutigut aningaasalersorneqarpoq.

Økonomi

Initiativet finansieres gennem Hovedkonto 40.40.01 Uddannelsesstyrelsen.

3.2.7 Formidling

Formål

Formidling af ny viden og inspiration er vigtigt for skolers og læreres mulighed for at udvikle deres praksis og kvalitet af undervisningen og udnytte de muligheder, der findes. Store afstande gør det ofte svært for skoler og lærere at udveksle ideer og erfaringer. Derfor er udnyttelse af digitale muligheder herfor særlig vigtigt her i landet.

Uddannelsesstyrelsen arbejder med at styrke indsatsen med formidling af ny viden, vejledning og inspiration til undervisere i hele landet bl.a. gennem projekter og brug af digitale platforme.

Status

Uddannelsesstyrelsen har i 2020 videreudviklet folkeskoleledelsen af undervisningsportalen Iserasuaat, så den fremstår mere overskuelig og brugervenlig. Der arbejdes fortsat på i højere grad at anvende lyd og videoklip til instruktion og inspiration for underviserne. I løbet af 2021 forventes det, at lån af materialer og bestilling af Ilinniusiorfiks materialer kan ske elektronisk via Iserasuaat.

Uddannelsesstyrelsen har endvidere udviklet sin Facebookside, hvor der løbende gøres opmærksom på nyheder og laves "reklame" for projekter, tiltag og andre institutioners relevante tilbud.

Uddannelsesstyrelsen har indgået samarbejde med Danmark og Færøerne om adgang til mitCFU, som er en digital platform, hvor undervisere og elever har adgang til forskellige digitale læremidler – herunder streaming af undervisningsrelevante film – fra hinandens samlinger. Implementeringen er grundet Covid-19 udskudt fra 2020 til 2021.

Økonomi

Initiativet finansieres gennem Hovedkonto 40.40.01 Uddannelsesstyrelsen. En del af mitCFU-projektet er finansieret gennem en bevilling fra det danske Folketing.

3.2.8 Atuartut qanoq atugaqarnerat

Siunertaq

Naalakkersuisut kissaatigaat atuartut atuarfimminni aamma nunatsinni atuartunut inissiani (elevhjem) atugarissaarnissaat siuarsarneqassasoq. Atugarissaarneq meeqqat inuusuttuaqqallu piumassuseqarnerannut ineriartornerannullu aalajangiisuvoq, taamaattumillu suliaasaqarfiup tamatuma aallunneqarnera assut isumaqarluni, Ilinniartitaanernut Pilersaarummi anguniakkat anguneqarnissaannut.

Killiffik

Naalakkersuisut Inatsisartut ukiakkut 2021-imi ataatsimiinneranni saqqummiutissavaat meeqqat atuarfiat pillugu inatsimmut allannguutissat, allannguutit malunnaateqarnerit ilaatigut tassa ni ilagissallugu piumasaqaat meeqqat atuarfiini tamani atorfeqartitsisoqassasoq isumaginninnikkut attaveqaataasussanik, atuartut tamarmik saaffiginniffissaqaleqqullugit, inummut isumaginninnerup iluani suliaasatigut ilisimasaqartunut piginnaaneqartunullu, ajornartorsiutit atuarnermut toqqaannangitsumik attuumassuteqartut pillugit.

Naalakkersuisut nalunaarummik nutaamik suliaqarput atuartunut angerlarsimaffinni – elevhjem – najugaqartarneq pillugu, ilaatigut aalajangersaasoqarluni atugassarititaasut minnerpaaffissanik perorsaanikkut imaritinneqartussat pillugit, avatangiisit pillugit killiliussat qanoq ittuunissaannik, sulisuusut suliaasaannik aamma qanoq piginnaaneqarnissaannik, atuartunik najugaqalernissamut piareersartitsisarnermik, angajoqqaanut attaveqartarnermik, atuartullu oqartussaaqataannissaannik imaqartumik. Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfiup 2021-imi kommunit suleqatigalugit nalunaarutip atortuulersinneqarnissaa suliarissavaa, tamatumani aamma sulisut piginnaasaannik ineriartortitsinissat pillugit.

Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfiup suliaq aallartissimavaa nunamut tamarmut atuuttussamik pimmatiginnittarneq akiorniarlugu, atualernej sioqqullugu ingerlatsivimmi, meeqqat atuarfianni kiisalu inuusuttuaqqanut inuussutissarsiutinullu ilinniartitaanerni. Naatsorsuutigineqarpoq suliaq taanna Inatsisartut 2021-imi ukiakkut ataatsimiinneranni saqqummiunneqarumaartoq.

Aningaasaqarneq

Suliniut aningaasalersorneqassaaq kontumit pingaarnermit 40.40.01 Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik.

3.2.8 Elevtrivsel

Formål

Naalakkersuisut ønsker at fremme elevernes trivsel både i skolen og på landets elevhjem. Trivsel er altafgørende for børn og unges motivation og evne til læring og udvikling, hvorfor fokus på området er af stor betydning for at opnå målene i Uddannelsesplanen.

Status

Naalakkersuisut fremsætter på efterårssamlingen 2021 forslag til ændring af folkeskoleloven, hvor en væsentlig ændring bl.a. vil være kravet om, at der på alle skoler skal være ansat personer til at varetage funktionen som social kontaktordning, så alle elever har et sted at henvende sig til en fagligt og socialt kompetent person om problemer, der ikke knytter sig direkte til skolegangen.

Naalakkersuisut har udarbejdet en ny bekendtgørelse om ophold på elevhjem, hvor der bl.a. er fastsat normer og mindstekrav for det pædagogiske indhold, de fysiske rammer, personalets opgaver og kvalifikationer, forberedelse af eleverne til opholdet, forældrekontakt og elevernes medindflydelse. Uddannelsesstyrelsen vil i 2021 i samarbejde med kommunerne påbegynde arbejdet med implementering af bekendtgørelsen, herunder kompetenceudvikling for de ansatte.

Uddannelsesstyrelsen har igangsat arbejdet med udarbejdelse af en nationalstrategi mod mobning som omfatter førskole-området, folkeskolen samt ungdoms- og erhvervsuddannelserne. Denne forventes fremlagt til Inatsisartuts efterårssamling 2021.

Økonomi

Initiativet finansieres gennem Hovedkonto 40.40.01 Uddannelsesstyrelsen.

3.2.9 IT-mi perorsarneqarnek aamma teknologiimik paasinninneq

Siunertaq

Kalaallit Nunaat nunarsuatsinni qaninneruleriartuinnartumi ilaavoq, tassanilu pilersitsinnaassuseq, suleqatigiinneq, isorinnittumik eqqarsartaaseqartumik pissutsinik isiginnittarneq eqqarsaatini aamma attaveqatigiinneq tassaapput piginnaanerit pingaaruteqartut pigisariaqartullu. Meeqqat atuarfianni pingaaruteqarpoq IT-mut atatillugu piginnaanerit paasinninnerullu sulisutigineqartarnissaat tamatumunngalu perorsagaaneq, kiisalu teknologiimik paasinninneq, tamatumuuna atuartut piginnaaneqaleqqullugit paasissutissanik digitaliusunik tigooraasinnaanerit, sakkooarsinnaanerit taakkualu aqqutigalugit peqatigiisinnaanerit, perorsarsimalluurtumik, isorinnittumik pissusissamisoortumik qularnaatsumillu.

Killiffik

Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfiup Digitalinngortitsisarnermut Aqutsisoqarfik suleqatigalugu suliarisimavaa periusissiaq "Meeqqat Atuarfiat digitaliusoq", taassumalu atortuulersinneqarnissaa sulissutigalugu. Periusissiaq 2021-imi nutarterneqassaaq.

Periusissiami sammisat pingaarnerit 3-it suliarineqarput: Atortussat digitaliusut, piginnaanerit digitaliusut kiisalu attaveqatigiinnermi atortut aamma allaffissornerit. Aqutsisoqarfiit marluk taakkua peqatigiillutik suliniutissanik aalajangersimasunik aallartitsimapput, periusissiami killiliussaasut iluanni. Suliassat suliarineqartussat tamatumunnga atasut, ilaatigut ilinniuserit digitaliusunik aamma misilitsittarnernut atortunik digitaliusunik, meeqqat atuarfianni teknologiimik ineriartortitsineq, tamatumani aamma digitaliusumik ingerlatsinnaanerit perorsarneqarsimaneq, digitaliusunillu ilinniartitseriaaseqarnek, digitaliusumik ilisimasanik avitseqatigiittarneq aamma allaffissornerit kisitsisinillu paasissutissiisarnikkut digitaliusunik ineriartortitsineq suliarineqarput.

Online-iusumik quppersagaq Ilinnisiorfiup saqqummersittagaanik imaqartoq maanna atornerqarsinnaalerpoq. Tamatumalu sanaitigut suliniutit digitaliusut aamma atortussat nalunaarsorlugit allariaatsini (kodning) teknologiimillu paasinninneq aamma digitaliusumik perorsarneqarnek saqqummiussornerarput suliniutillu assigiinngitsut piviusunngortinneqarlutik. Ingerlaqqittumillu sulissutigineqarput atortussanik amerlanerusunik ineriartortitsinerit. Suliniutit amerlasuut tamakkua kommuninik ilinniartitsisunngorniarnemillu suleqateqarnissamik kinguneqarput, kiisalu aamma suleqatigisanik avataaneersunik, soorluttaaq Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik aamma Ilinniartitsisunngorniarneq sulisorisanut piginnaasanik ineriartortitsinerit aallartitsisimasut, imaallillugu IT siunissami pissusissamisoortumik ilaalluinnarluni ingerlatsinerit sinnerini atornerqalertussanngorlugi. Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfiup ilikkagassalerinerit misileraavik - læringslaboratorium - pilersissimavaa, ilusilersuisarneq aamma inerisaaneq teknologiinut assigiinngitsunut atatillugu qitiutillugit. Periarfissaavortaaq atuarfiit assigiinngitsut sakkussanik atortarsinnaanerit, soorlu roboritit, atortorissaarutillu allat digitaliusut. Sullivik (sannavik) taanna ingerlaavartumik ineriartortinneqarpoq.

3.2.9 IT-dannelse og teknologiforståelse

Formål

Grønland er en del af en globaliseret verden, hvor kreativitet, samarbejde, kritisk tænkning og kommunikation er vigtige kompetencer at bestride. I folkeskolen er det vigtigt at arbejde med såvel forskellige IT-færdigheder og -dannelse samt teknologiforståelse, således at eleverne klædes på til at håndtere digitale informationer, redskaber og fællesskaber på en etisk, kritisk, hensigtsmæssig og sikker måde.

Status

Uddannelsesstyrelsen har i samarbejde med Digitaliseringsstyrelsen udarbejdet strategien "Den digitale folkeskole" og arbejder med implementeringen heraf. Strategien revideres i 2021.

Strategien beskæftiger sig med 3 overordnede temaer: Digitale materialer, Digitale kompetencer samt Infrastruktur og administration. De to styrelser har i fællesskab igangsat konkrete initiativer inden for rammen af strategien. De tilknyttede arbejdsopgaver omfatter bl.a. udarbejdelse af digitale læremidler og prøver, at udvikle brug af teknologi i folkeskolen, herunder digital dannelse og digital didaktik, digital vidensdeling og forbedret administration og statistik. I løbet af 2018 og 2019 er der foretaget forsøg med digitale afgangsprøver.

En online portal med Ilinnisiorfik's udgivelser er nu tilgængelig. Derudover er digitale tiltag og redskaber indenfor bl.a. kodning og teknologiforståelse og digital dannelse lanceret, og forskellige projekter gennemført. Der arbejdes fortsat med udvikling af yderligere redskaber. Mange af disse projekter indebærer samarbejde med kommunerne og læreruddannelsen samt eksterne partnere, ligesom der både i Uddannelsesstyrelsen og på læreruddannelsen er igangsat kompetenceudvikling for de ansatte, således at IT fremover bliver en naturlig integreret del af øvrige aktiviteter. Uddannelsesstyrelsen har etableret et læringslaboratorium, hvor designproces og innovative tiltag vha. forskellige teknologier er centrale. Det er desuden muligt for skoler at låne forskellige redskaber som robotter og andre digitale materialer. Værkstedet udbygges løbende.

Ilanngullutillu pinngitsoorani peqataatitsinissaq aamma teknologiimik paasinnineq, tamatumani aamma digitaliusumik perorsaagaaneq digitaliusumillu "angalasinnaaneq ilaapput Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaanni meeqqat atuarfiannut inatsimmi, Inatsisartut ukiakkut 2021 ataatsimiinneranni saqqummiunneqartussami.

Tamatumalu saniatigut digitaliusunik atortorissaarutiniq ikioarsiissutinillu meeqqat atuarfianni atuinerup annertusiartornera kinguneqassaaq atuarfinni internetip aqquataata "nukittorsartariaqarnerannik".

Aningaasaqarneq

Suliniutit aningaasalersorneqarput konto pingaarneq 40.40.01 Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik aqqutigalugu. Kommunit aamma Ilinniarnermik ilisimatusarfiup suliniutini suliassatik nammineq aningaasalersorpaat.

I øvrigt indgår obligatorisk inddragelse af teknologiforståelse herunder digital dannelse og digitalfærden i Naalakkersuisuts ændringsforslag til folkeskoleloven på Inatsisartuts efterårssamling 2021.

Derudover vil øget brug af digitale hjælpe- og læremidler i folkeskolen stadig betyde et øget behov for kapacitet på skolernes internet

Økonomi

Initiativet finansieres gennem Hovedkonto 40.40.01 Uddannelsesstyrelsen. Kommunerne og Institut for Læring finansierer deres del af initiativerne.

4 Inuusuttuaqqat ilinniag-aqanngitsut imaluunniit suliffeqanngitsut

4.1 Aallarniut

Inuusuttuaqqat amerlasoorujussuit meeqqat atuarfianni naammassinnittartut ilinniartitaanernut ingerlaqqittangillat imaluunniit suliffeqalissanatik. Inuusuttuaqqallu taakkua ilaat amerlasuut ingerlaqqinngitsuuvtarput, aqqissuussinernilu suniluunniit peqataajunnaartarlutik.

Pingaaruteqarpoq inuusuttuaqqat pineqartut siusissumik piginnaangorsarfiusumik ilinniagaqalertarnissaat. Piffissaq aallartingitsoorfiusoq sivitsoraluttuinnartillugu ilimanaateqaleriartortarput aallartingitsuuvinnissaat. Pingaaruteqarpoq qularnaassallugu inuusuttuaqqat 16-it aamma 18-it akornanni ukiullit inuusuttuaqqanut gruppimi immikkut siunnerfiusumi inissisimalertannginnissaat, taakkua tassaammata inuusuttuaqqat ukioqatigiiaat inuusuttuaqqanut ilinniartitaanernik aallartitsinngitsoortartut, efterskolertanngitsut suliffeqalertanngitsulluunniit. Siunnerfiler-sugaasunik suliniutinik inuusuttuaqqat siunnerfiusut sullinneqarnerat aallartinneqarsinnaaqqullugu, inuusuttuaqqat taakkua immikkut siunnerfiusut ikinnerulersikkumallugit, qitiuvoq inuusuttuaqqat ilinniartitaanernut aqutissiuunneqarnissaat, meeqqat atuarfiatalu kingornagut pissutsit pineqartut qulaajaavigineqarnissaat.

Majoriami matumik – ataatsimik – aqqissuussineq, neqeroorutillu amerlasuut Majoriami aqqissuussaannermi pigineqartut, kiisalu isumaginnikkut ilinniartitaanernilu ataqatigiissaagaasunik suliniutit periarfissanik annertunerulersitsisarput inuusuttuaqqat pineqartut neqeroorfigineqarsinnaanerannut pineqartut inuunerminni ingerlaqqissinnaanissaannut. Majoriami ilitersuisarnermik aamma pikkorissartitsisarnernik nalilersuinerni taamaattoq oqaatigineqarpoq suliniutit taamaallaat ilaannakuusumik innuttaasunit pisariaqartitsinernik naammassinnittartut, innuttaasut suliffeqalersinnaaneri imaluunniit ilinniagaqalersinnaaneri eqqarsaatigalugit. Taamaattumik pisariaqartitsisoqarpoq aqqiissutit taakkua pitsaassusiinik annertunerulersitsinissat.

Inuusuttuaqqat pisariaqartippaat nammineq inuttut alloriaqqissinnaanertik – kivinneqarsinnaanertik – inuttut faginilu ilikkagassatigut. Nunaqarfinni immikkut ingerlatsisoqarpoq pikkorissartitsisarnikkut suliniutinik taaguuteqartumik NUIKI – Nunaqarfinni Ilinniartitaanermik Kivitsineq. Majoriallu aamma qularnaartussaavaa meeqqat atuarfianniit ilinniartitaanernut ikaarsaariartarneq, kiisalu ataqatigiissaagassarlugu suliffeqarnerup aammalu isumaginnittoqarfiup akornat.

4 Unge uden uddannelse eller arbejde

4.1 Indledning

En meget stor gruppe unge, der afslutter folkeskolen, går ikke videre med uddannelse eller kommer i arbejde. En stor af del af disse unge der ikke kommer videre ender desværre også uden for systemet.

Det er vigtigt, at de unge går tidligt i gang med en kompetencegivende uddannelse. Jo længere tid der går, inden de kommer i gang, desto større risiko er der for, at de aldrig starter. Det er vigtigt at sikre, at unge mellem 16 og 18 år ikke havner i ungemålgruppen, som er defineret som de unge i aldersgruppen, der ikke er i gang med en ungdomsuddannelse, går på en efterskole eller er i beskæftigelse. For at kunne igangsætte målrettede indsatser med henblik på at nedbringe ungemålgruppen er det centralt at få de unges uddannelsesveje efter folkeskolen belyst bedre.

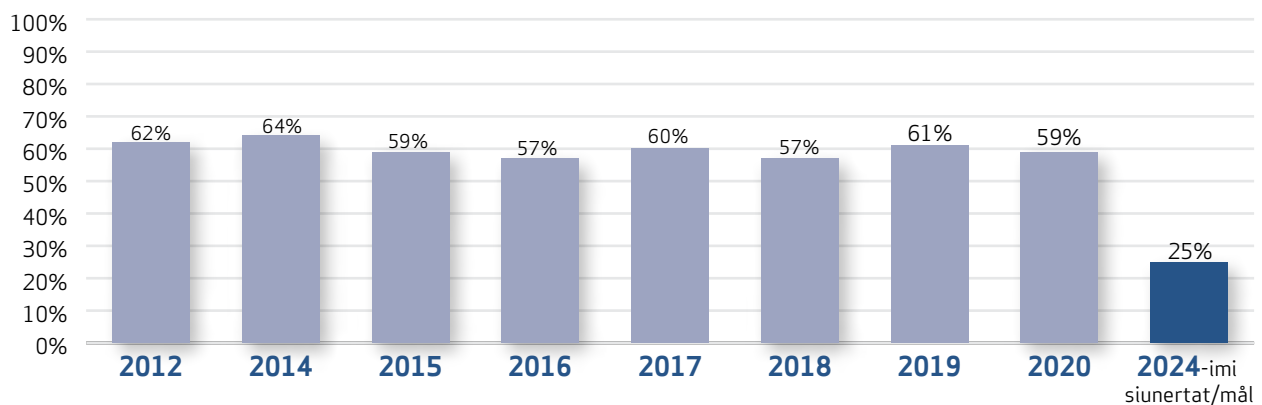
Én-dør-løsningen i Majoriaq, og de mange tilbud samlet under ét organisatorisk tag i Majoriaq, samt det koordinerede samarbejde til social- og uddannelsesområderne, øger muligheden for, at den enkelte kan få netop det tilbud, som kan løfte vedkommende videre i livet. Ved evalueringen af vejlednings- og opkvalificeringsindsatsen i Majoriaq bemærkes det dog, at indsatserne i Majoriaq kun delvist imødekommer de behov, borgerne har for at blive klar til at komme i beskæftigelse eller uddannelse. Der er derfor et behov for, at øge kvaliteten af denne løsning.

De unge har behov for at blive løftet personligt, socialt og fagligt. I bygderne kører et særligt opkvalificeringsprojekt kaldet NUIKI – Nunaqarfinni Ilinniartitaanermik Kivitsineq. Majoriaq skal desuden sikre overgangen fra folkeskole til uddannelse, samt koordinationen mellem arbejdsmarkeds- og socialområdet.

Naalakkersuisut aallartissimavaat iliuusissanut pilersaarutiniq suliaqartarneq, meeqqat atuarfianni atuartunut naammassisunut, qularnaarisussamik ilitersuinertigut pikkorissaqqinnertigullu neqeroorutiniq Majoriaq aqutugalugu ingerlanneqartussamik, tamatumingna pisariaqartitsisunut periarfissaasussamik. Suliniutit tamakkua peqataassapput inuusuttuaqqanik ilinniartitaanermit ingerlatsilernissamut aqutissiuussinissanut Ilinniartitaanermit Periusissiami anguniakkat 2024-ip tungaanut tulliuuttut grafinngorlugit nalunaarsorneqarsimapput, 2012 ukiutut aallartiffiusutut atorlugu.

Naalakkersuisut har iværksat udarbejdelse af handlingsplaner for folkeskolens afgangslever, som skal sikre vejlednings- og opkvalificeringstilbud via Majoriaq til dem, der har behov for det. Disse tiltag skal medvirke til at få guidet de unge videre i et uddannelsesforløb. Uddannelsesstrategien lister følgende målsætninger frem til 2024 visualiseret i grafer, hvor 2012 er medtaget som basisår.

Inuusuttuaqqat 16-18-inik ukiullit ilinniagaqarsimangitsut

Andelen af 16-18 årige uden for uddannelse

4.2 Suliniutit

Ilinniartitaanermit Periusissiami anguniakkat angusinnaajumallugit suliniutit tulliuuttut immikkut aallunneqassapput:

- Meeqqat atuarfianniit inuusuttuaqqanut ilinniartitaanermit ikaarsaartarneq eqaannerusumik aqqissuussaq
- Ornigulluni ilitersuisarneq / siunnersuisarneq
- Kommunini sannavinni ingerlatsisarnerit nukittorsarneqarnissaat
- Nunaqarfinni isorliunerusunilu ilinniarsimassutsimik annertunerulersitsinissaq
- Suliniut, annertusisamik imminut pilersortuuneq

4.2.1 Meeqqat Atuarfianniit inuusuttuaqqat ilinniartitaanermit ikaarsaartarneq eqaannerusumik aqqissuussaq

Siunertaq

Piffissami 2013-imiit 2016-imut taamaallaat ukioqatigiiaat 10-15%-ii meeqqat atuarfiata kinguningua inuusuttuaqqanut ilinniakkamik aallartitsisarput. Naak 40-45%-it nunatsinni namminermi imaluunniit Danmark-imi efterskolerlutik aallartittaraluartut, atuartut 40%-iisa missaat taamaallaat meeqqat atuarfiata

4.2 Initiativer

For at nå uddannelsesstrategiens mål sættes der særligt fokus på følgende initiativer:

- Smidigere overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse
- Opsøgende vejledning
- Styrkelse af kommunernes værkstedsforløb
- Uddannelsesløft i bygder og yderdistrikter
- Projekt øget selvforsørgelse

4.2.1 Smidigere overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse

Formål

I perioden fra 2013 til 2016 var det kun 10-15% af en årgang, der i umiddelbar forlængelse af grundskolen påbegyndte en ungdomsuddannelse. Selvom 40-45% påbegyndte et efterskoleophold i Grønland eller

kingornagut inuusuttuaqqanut ilinniartitaanermik aallartitsisarpur. Tamanna isumaqarpoq ukioqatigiinni 60%-it missaat piffissami tassani ilinniakkamik ingerlatsisangitsut. Taakkua ilaat meeqqat atuarfiata kingornagut ilinniagaqalertanngillat, – kisitsit 2024-ip tungaanut 25%-inut apparneqartussatut kisaaatigineqartoq.

Pissutaasut amerlasuujusinnaapput katitsigaallutillu, kisiannili naak pineqartut ilaat inuusuttuaqqanut ilinniartitaanernut kingusinnerusukkut qinnuteqartaraluartut – ilaatigut immaq Majoriami siunnersorneqarnermik, – tamanna isumaqartanngilaq siunnersorneqarnerat, qulaajaasarnerat inerikkiartortarnerallu ukiut 10-it meeqqat atuarfianni pinngitsoorani atuar-tusaaernermeersoq naapertuuttartoq qanoq isumalluortoqarneranut, inuusuttuaqqanut ilinniartitaanerni kingusinnerusukkut pisartumut.

Naalakkersuisut aqutissiuunniarpaat amerlanerusut meeqqat atuarfiata kingorna ilinniartitaanernut ingerlaqqittalernissaat. Siunnerfiusoq tassaavoq inuusuttoqatigiit – gruppi – tamaat ataatsimut kivinneqassasoq, tassani ilanngullugit meeqqat atuarfiata kingornagut ingerlaqqinngitsoortartut. Anguniakkap taassuma tunngavittut aallaavigaa ilinniartitaanernik ingerlatsiviusut aammalu isumaginnittoqarfiup siunnerfilersugaasunik suliaqarnissaat, ataatsimullu suliaasaqarfiit akimorlugit suliniteqartoqarnissaa, qularnaarisunik peqatigiittoqarnissaanik ilinniartitaanerit allat isumaginnittoqarfiullu akornanni.

Killiffik

Ilinniartitaanernik ineriartortitsineq tamatta peqatigiilluta akissusaaffigaarput. CSR Greenland meeqqat atuarfiilu suleqatigalugit inuusutissarsiorlut piumassuseqarnerulersitsiniartuupput, ikiuullutik inuusuttuaqqanillu siunnersuisarlutik, eqeersimaartutut sulisunngorumaartunik. QAQISA tassaavoq atuarfiit-inuusutissarsiorlut-suleqatigiinnerat, siunertaqartoq meeqqat atuarfianni atuartunik angajullernik piumassuseqalersitsiniarnermik, meeqqat atuarfiata kingornagut pitsaasusilimmik ilinniagaqalernissamik toqqaasarnissamik. Namminersorlutik Oqartussat ilalersugaraat kommunit suliniummik atuinerat.

Aningaasaqarneq

Kontomi pingaarnermi 40.01.08 Ilinniartitaanernut Immikkoortunut Pilersaarut immikkoortitsisoqarpoq 685.000 kr.-inik, suliniummik 2020-imi suliaqarnissamut. Suleqatigiissitap inassuteqaatai saqqummiunneqarpata suliaasaqarfimmi aningaasaqarnermut attuumassuteqartut tamarmik qulaajaavineqarumaarput.

Danmark, var det samlet kun ca. 40% af eleverne, der et år efter grundskolen var i gang med en ungdomsuddannelse. Dette betyder, at ca. 60% af en årgang på det tidspunkt ikke var under uddannelse. En del af dem kommer ikke nødvendigvis uddannelsesmæssigt videre efter endt grundskole – et tal der frem mod 2024 ønskes nedbragt til 25%.

Årsagerne kan være mange og komplekse, men til trods for at en del af dem søger ind på en ungdomsuddannelse på et senere tidspunkt – eventuelt via vejledning i Majoriaq – betyder dette, at den rådgivning, afklaring og modning, som er fundet sted i løbet af den 10-årige obligatoriske skolegang i grundskolen ikke matcher de krav og forventninger, som efterfølgende stilles i ungdomsuddannelsesregi.

Naalakkersuisut vil bane vej for, at flere går videre i uddannelsessystemet efter endt grundskole. Det er sigtet at løfte hele gruppen af unge, herunder også de, der i dag ikke kommer videre efter folkeskolen. Denne målsætning forudsætter en målrettet indsats på både uddannelsesområdet og det socialfaglige område, samt en generel tværfaglig indsats, som sikrer et samspil mellem uddannelsessystemet og, blandt andet, det sociale område.

Status

Udvikling af uddannelsesområdet er et fælles ansvar. I et samarbejde med CSR Greenland og skolerne medvirker erhvervslivet til at motivere, hjælpe og vejlede de unge, der skal blive en aktiv del af arbejdsstyrken. QAQISA er et skole-erhverv-samarbejde, som har til formål at motivere de ældste elever i folkeskolen til at træffe et kvalificeret uddannelsesvalg. Selvstyret understøtter kommunernes brug af projektet.

Økonomi

Der er afsat 685.000 kr. fra Hovedkonto 40.01.08 Sektorprogram for Uddannelse til arbejdet med projektet i 2020. Når arbejdsgruppens anbefalinger foreligger, vil alle økonomiske aspekter på området blive belyst.

4.2.2 Majoriami ilitersuisarneq

Siunertaq

Majoriaq atuuttussaavoq attaveqaatit ilinniartitaanerit, suliffeqarnerup aamma inuussutissarsiortut akornanni. Qitiusunik ingerlatsivini Majoriani suliassat tassaapput ilitersuisarnerit / siunnersuisarnerit aamma innuttaasunik sulisinnaasutut ukiulinnik pikkorissartitsisarnerit, piareersarumallugit ilinniagaqalernissamut imaluunniit suliffeqarsinnaalersikkumallugit, qularnaarumallugu aalajaatsutut inuttut piumassuseqartutut aammalu piginnaaneqarluartutut sulisunngorsinnaaneri, maanna siunissamilu inuussutissarsiutinik ingerlatsiviusuni. Aallartitsisinaajumalluni siunnerfilersorluagaasunik suliniutinik inuusuttuaqqat sullinneqartussat siunnerfiusut ikinnerulersinniarneranni qitiullunnarpoq inuusuttuaqqat pineqartut meeqqat atuarfiata kingornagut ilinniartitaanerit aqutissiuunnissaasa naammattumik qulaajaavigineqartarnissaa. Majoriami inuusuttuaqqanut neqeroorutaasut ullumikkut imaqarput periarfissanik siammasissunik, ilaatigut ilitersuisarnikkut / siunnersuisarnikkut, FA-mik ingerlatsisinnaanikkut aammalu atuagarsorfiunngitsutigut ingerlatsisinnaanerit (sannavinni periarfissat neqeroorutaasut), sulisinnaanermik sungiusarneq, aammalu atuagarsornikkut pikkorissaqqissinnaaneq.

Killiffik

Ilitersuisarneq imaluunniit siunnersuisarneq aalajangiisuusumik inisissimapput Majoriaqarfii siunertaanni. Naalakkersuisut kissaatigaat piffissami maanna periusissiap atuuffigisaani Majoriami ilitersuisarnerup /siunnersuisarnerup suli aammalu nukittorsarneqaqqinnissaa. Majoriaq tassaavoq innuttaasut tamarmik kommunip allaffissornikkut ingerlatsiviinut iserfigisinnaasaat, kisiannili pingaarnertut siunnerfiusut tassaallutik suliffissaaleqisut tulluarsaqatigiinni 1-imi aamma 2-mi inisissimasut, suliffissarsiortut aamma ilinniagassamik ujarlertut, lærlingit, meeqqat atuarfianni atuartut 18-it angullugit ukioqartut, pikkorissaqqinnissanut qinnuteqartartut, aamma inuit toqqartorneqarnissamik pisariaqartitsisut isumaginninnermi oqartussanit sullinneqarnissamut. Majoriap naammassisaqarfiusumik aamma siunnerfilersugaasumik innuttaasunik sullissisinnaanera angusinnaajumallugu innuttaasut siunnersorneqarnissaanni taamaattumik assut pingaaruteqarpoq ersarissunik malittarisassaqaqarnissaa ilitersuisarnerit/siunnersuisarnerit aammalu tulluarsaqatigiinnut inunnik immikkoortitserisarnerit, ullumikkut kommunit akornanni assigiinngisitaartumik suliassartunut. Malittarisassat ersarissut ilutigisaanik periarfissaqartitsissapput innuttaasut siunnerfilersugaasunik neqeroorfigineqarsinnaanerit, nammineq pisariaqartitsinerit qanorlu inisissimanerminnut, taamaasillunilu suliffeqarnermut imaluunniit ilinniagaqalernissamut qaninnerulersitsillutik. Tamanna aamma isumaqarpoq malitseqartitsiviusartunik siunnersuisoqartarnissaa /ilitersuisoqartarnissaa ersarissumik aallunneqartariaqartut. Tamannalu assersuutigalugu ingerlanneqarsinnaavoq najukkami namminermit iliuusissanut pilersarusiortarnikkut, suliassat imaluunniit ingerlatsisarnerit pineqartut aqqissuullugaanerannik kinguneqartussamik. Majoriallu pilersinneqarnera ilutigalugu Majoriaqarfiusuni tamani Suleqatigiinnermik aqqissuussinermik taaneqartut pilersinneqarput.

4.2.2 Vejledning ved Majoriaq

Formål

Majoriaq skal fungere som bindeled mellem uddannelse, arbejdsmarked og erhvervsliv. Opgaverne for Majoriaq-centrene er at vejlede og opkvalificere borgere i den arbejdsdygtige alder til at blive uddannelses- eller arbejdsparate med henblik på at sikre stabil, motiveret, kvalificeret og fleksibel arbejdskraft til det nuværende og fremtidige erhvervsliv. For at kunne igangsætte målrettede indsatser med henblik på at nedbringe ungemålgruppen er det centralt at få de unges uddannelsesveje efter folkeskolen belyst bedre. Majoriaqs tilbud til de unge består i dag af en bred vifte af bl.a. vejledning, FA- og ikkebøglige forløb (værkstedstilbud), jobtræning, boglig opkvalificering.

Status

Vejledning spiller en afgørende rolle for formålet med Majoriaq. Naalakkersuisut ønsker i strategiperioden at styrke vejledningsindsatsen i Majoriaq yderligere. Majoriaq er indgangen for alle borgere til den kommunale forvaltning, men de primære målgrupper er ledige i matchgruppe 1 og 2, arbejds- og uddannelsessøgende, lærlinge, folkeskoleelever op til 18 år, ansøgere til opkvalificering og personer, der har behov for visitering til behandling ved de sociale myndigheder. For at Majoriaq effektivt og målrettet kan vejlede borgere er det derfor af stor vigtighed, at der er klare retningslinjer for vejledning og matchgruppering, som i dag varierer mellem kommunerne. Klare retningslinjer øger samtidig sandsynligheden for, at borgerne tilbydes forløb, der er målrettet til netop deres behov og situation, og som bringer dem tættere på arbejdsmarkedet eller i uddannelse. Det betyder også, at der skal være fokus på den opfølgende vejledning. Det kan eksempelvis gøres ved en lokal strategiplan, der er med til at formalisere denne proces. Samtidig med oprettelsen af Majoriaq blev der for hvert Majoriaq oprettet et såkaldt Samarbejdsorgan. Her mødes repræsentanter fra Majoriaq, Socialforvaltningen og skoleområdet og drøfter indstil-

Tassani naapittarput sinniisut, Majoriameersut, Isumaginnittoqarfimmeersut aamma atuarfeqarfimmeersut, oqallisigisarlugillu neqerootutissanut assigiinngitsunut inassuteqaataasut, kiisalu tulluarsaqatigiinnut immikkoortitserisarnerni allannguutissat. Suleqatigiinnermik aaqqissuussineq taamaattoq sumiiffinni tamani pilersinneqarsimanngilaq suliassaqrarfiit assigiinngitsut akimorlugit aaqqissuussamik suleqatigiiffiusutut siunertaasut naapertorlugit. Pingaaruteqarpoq suleqatigiinnerup pitsaanerulernissaa, suliassat kivissinnaajumallugit, inuusuttuaqqallu suliffissaaleqisut ikinnerulersikkumallugit. Pingaaruteqarpoq ilitersuisarnerni/ siunnersuisarnerni assigiissitaartumik qaffasissunillu pitsaassusilinnik ingerlatsisoqartarnissaanut ersarissunik malittarisassaqaarnissaa.

- Naalackersuisoqarfiit akisussaasuusut piffissami periusissiap atuuffigisaani ineriartortitsissapput ataatsimut isigisunik malittarisassanik, Majoriami ilitersuisarnej /siunnersuisarnej eqqarsaatigalugu.
- Naalackersuisoqarfiit akisussaasuusut piffissami periusissiap atuuffigisaani aalajangersaassapput nutaanik ataatsimullu isigisunik atugassarititaasunik tulluarsaqatigiinnut inunnik immikkoortitserisarnernut atatillugu, kommunini tamani Majoriaqarfinnilu atorneqartussanik.
- Kommunalbestyrelsen nakkutigissavaa innuttasut ilitersuisarnermik Majoriamit sullinneqartartut tamarmik iliuusissanut pilersaarusiunneqartarnissaat, taakkualu sularineqareeraangamik IT-reg.-imi nalunaarsorneqartarnissaat.
- Innuttaasut pineqartut ataasiakkaat Majoriami ilitersuisuisa /siunnersortaasa iliuusissanut pilersaarutip malitseqartitsigivigineqarnissaa ukiup affakkaartumik isumagisassaraat (imaluunniit akulikinnerusumik).
- Kommunalbestyrelsen Suleqatigiinnermik Aaqqissuussinnermut atatillugu akisussaaffik ersarissumik inississavaa, peqataasartullu Meeqqat atuarfianneersut, Majoriameersut aamma Isumaginnittoqarfimmeersut aalajangersimasuussallutik.
- Innuttaasut sullinneqartartut ataasiakkaarlutik sullissisoqartassapput ataqatigiissaarisuusartumik, akisussaasumik ataqatigiissaarinnermut, malitseqartitsisarnernullu innuttaasunut suliniutaasunut, ingerlatsiviit assigiinngitsut akimorlugit ingerlanneqartunut.

Siunnerfilersugaasumik siunnersuisarnej /ilitersuisarnej piumasaqarfivuq – ersarissunik malittarisassaqaarnerup saniatigut aammalu paasissutissanut eqqortunut isersinnaanerup saniatigut – piginnaanerit suliassanut naleqquttut aamma ilitersuisartutut /siunnersuisartutut aallaaviusut piginnaanerit eqqortut. Inuusuttunik assigiinngisitaartunik unammilligassaqartunik ilitersuisarnermi pitsaasumik ingerlanneqartartumi piumasaqaataavoq ilitersuisartup /siunnersuisup ilisimasaqarnissaa atuisarnissaalu teknikkunik sakkunillu assigiinngisitaartunik, pigineqalartartunik ilitersuisartutut ilinniakkamik ingerlatsisimanikkut. Iilitersuisartutut ilinniartaanerit ilinniakkat imaasa nutarterneqarnerat suliaraat.

linger til diverse tilbud samt ændringer i matchgruppeinddeling. Samarbejdsorganet er dog ikke alle steder blevet det veletablerede forum for tværfagligt samarbejde, som var hensigten. Det er vigtigt, at samarbejdet bliver bedre for at kunne løfte opgaven om at reducere ungdomsledigheden. Det er vigtigt for en ensartet og høj kvalitet i vejledningen, at der er klare retningslinjer for vejledningsindsatsen.

- De ansvarlige departementer skal i strategiperioden udvikle generelle retningslinjer for vejledning i Majoriaq.
- De ansvarlige departementer skal i strategiperioden fastsætte nye, generelle kriterier for matchgruppering til brug i alle kommuner og på Majoriaq.
- Kommunalbestyrelsen skal tilse, at alle borgere, der modtager vejledning på Majoriaq, får udarbejdet en handlingsplan, og at disse registreres i IT-reg.
- Den enkelte borgers vejleder på Majoriaq skal følge op på handlingsplanen halvårligt (eller oftere).
- Kommunalbestyrelsen skal placere et tydeligt lederansvar for Samarbejdsorganet, og deltagelse fra folkeskole, Majoriaq og Socialkontor skal være obligatorisk.
- Den enkelte borger skal have en koordinerende sagsbehandler, der er ansvarlig for at koordinere og følge op på borgerens indsats på tværs af forvaltninger.

Måltrettet rådgivning kræver – udover klare retningslinjer og adgang til korrekt information – de rette kompetencer og forudsætninger hos vejlederne. At vejlede unge med forskellige udfordringer på en god måde og i øjenhøjde kræver, at vejlederen kender til og gør brug af en række teknikker og værktøjer, som tilegnes på en egentlig vejledergrunduddannelse. Vejledergrunduddannelsen arbejder på at opdatere deres studieordning.

- Ilitersuisartut tamarmik ilitersuisartutut ilinniarsimasuussapput.
- Majoriaqarfiit tamarmik suliffissarsiortunut siunnersortimik atorfeqartitaqassapput (atorfiit inuttaqannginnerini sivisuuni periarfissarsiortoqartassaaq qarasaasiatigut aaqqissuussinernik – e-løsninger – aammalu Majoriami ingerlatsineq akimorlugu suleqatigiinnermik).
- Ilitersuisartutut /siunnersuisutut sulisuusut ilinniaqqinnis-samik neqeroorfigineqassapput, suliaqarsinnaalerumallutik isumaginninnikkut oqimaannerusunik aamma tarnip pissusaanut "oqimaatsunik" suliassanik.
- Kommunalbestyrelse-p qularnaassavaa Majoriami tarnip pissusaanut immikkut ilisimasalimmik – psykologimik – aammalu isumaginninnermut siunnersortimik atorfeqartit-sisoqarnissaa. Aaqqissuussinerit aamma qarasaasiatigoortut – e-løsninger – ujtartorneqarsinnaapput.
- Majoriami siunnersortitut ilinniartitaaneq 2020-imi aallartinneqarpoq.

Aningaasaqarneq

Suliniutit kommunini aningaasartuutaasusaapput, ukiumoortumik Majoriamik ingerlatsinermut naammassisassanuk isumaqatigiissutikkut aalajangersarneqartartunik.

4.2.3 Atuagarsornerunngitsunik ingerlatsinerit

Siunertaq

Atuagarsornerunngitsunik ingerlatsisarnerit ullumikkut inunnut ataasiakkaanut Majoriami aaqqissuunneqartarlutillu katitigaasarput. Ingerlatsisarnerit siunertaat imaluunniit imarisassaat allaaserineqarsimangillat, ilinniartullu piginnaanernut anguneqartunut ingerlatsinernulluunniit atatillugu "uppernarsaataasunik allagartalerneqartaratik". Tamanna piviusumik isumaqarpoq atuagarsornerunngitsunik ingerlatsisarnerit piviusumik isissutaasinnaangitsut inuusuttuaqqat ilinniartitaanernut imaluunniit suliffeqarnissamat ingerlaqqinnissaanni.

Killiffik

Atuagarsornerunngitsunik ingerlatsisarnerit pillugit siunertaa-sunik allaaserinnittoqassaaq. Tamatumalu saniatigut sulissuti-gineqassalluni Majoriami nioqqtissiornerit assingusunik aaqqissuussinernik pilersitsisoqarnissaa.

Pisussat taakkua Naalakkersuisut suliniutaasa ilagaat, ikinneru-lersikkumallugit inuusuttuaqqat "inuusuttuaqqani immikkut sul-litassatut siunnerfiusuniittut". Naalakkersuisut isumaqarput nioqqtissiorfinnut assingusunik pilersitsineq pingaaruteqartu-mik pitsanngorsaataassasoq inuusuttuaqqanut suli amerlialut-tuinnartunut neqeroortuni, naleqquttuussasorlu sakkussatut inuusuttuaqqat tamakkerlugit inuusuttuaqqanut ilinniartitaaner-

- Alle vejledere skal have en vejledergrunduddannelse.
- Alle Majoriaq skal have en job-konsulent ansat (ved længerevarende vakancer skal der afsøges muligheder for brug af e-løsninger og samarbejder på tværs af Majoriaq).
- Vejledningspersonale skal tilbydes efteruddannelse i at håndtere socialt og psykologisk "tunge" sager.
- Kommunalbestyrelsen skal sikre, at alle Majoriaq har en psykolog og en socialrådgiver ansat. E-løsninger kan også afsøges.
- Majoriaqkonsulentuddannelsen er igangsat efteråret 2020.

Økonomi

Indsatsen er en kommunal udgift som aftales i årlige resultatkontrakter om drift af Majoriaq.

4.2.3 Ikke-boglige forløb

Formål

Ikke-boglige forløb fastlægges og sammensættes i dag på de individuelle Majoriaq. Forløbenes formål eller indhold er ikke beskrevet, og eleverne opnår ikke 'bevis' på opnåede kompetencer efter gennemført forløb. Det betyder i praksis, at de ikke-boglige forløb ikke er reelt adgangsgivende for den unge i forhold til at komme videre i uddannelse eller arbejde.

Status

Der skal udarbejdes formålsbeskrivelser for ikke-boglige forløb. Derudover arbejdes der med etablering af produktions-skolelignede forløb under Majoriaq.

Dette forløb er et af Naalakkersuisuts initiativer for at få nedbragt andelen af de unge, som er en del af "ungemålgruppen". Naalakkersuisuts mener, at etableringen af produktions-skolelignende forløb vil være et vigtigt forberedende tilbud for en stadig mere kompleks gruppe af unge og vil være et relevant middel, hvis alle unge skal have en ungdomsuddannel-

nut ingerlatinneqartalissappata, kingornagullu suliffeqarnermut ikaarsaarsinnaanngussappata. Naalakkersuisut anguniagaraat illoqarfinni 5-ini nioqqtissiorfinnut assingusunik piffissami periusissiap atuuffigisaani pilersitsisoqarnissaa. Taakkunani inuusuttuaqqat atuarfimmi nalinginnaasumi naammaginatunik angusaqarsinnaasimanngitsut periarfissinneqassapput allaanerusunik assigiinngisitaarnerusunillu ilikkagaqarnissaminut periarfissanik. Tassuunakkut piumassuseqarnerulersinneqartassapput sapiissuseqalersinneqarlutillu inooqataanermikkut nukittorsaanissamut inuttullu piginnaanerminnik ineriartortitsinissamut. Tamanna aamma atuussinnaavoq inuusuttuaqqanut innarluutilinut. Ingerlatassani aalajangersimasunik peqataalernissanut piumasaqaateqassanngilaq, peqataasullu ilinniarfimmi aallartsit-tarumaarlutik inissamik inueruttoqaraangat. Assigisaanillu ingerlaavartumik naammassisutut ingerlaqqittoqartarsinnaasaaq, nalilerneqaraangat peqataasooq ilinniagaqalernissaminut imaluunniit suliffeqalernissaminut piareertoq. Nioqqtissiornermut assingusunik ingerlatsinerit tigussaasunik ingerlatsiviusutut ilinniagaqarnissanut neqeroorutaasassapput, inuusutissarsiorsinnaalernissamut sammiveqartunik aaqqissuussaasut atuartitaanerillu sannavinni ingerlatsiviusuni, inuusuttut suliasaqarfinnik assigiinngitsunik misileraaffigisinnaasaat. Pingaartinneqarluni aallunneqartassaaq tigusaasunik ilinniarfiup sannaviani sulisarneq, atuagarsornermik akullugu faginilu ilikkagassanik akuugaasumik ingerlanneqartartussaaq, peqataasut ataasiakkaarlutik pisariaqartitsinerinik aallaaveqartumik. Atuartitaanermi siunertaassaaq nukittorsaaneq inuusuttuaqqat inuttut ineriartornerannik aamma piginnaanerinik, piareersarumallugit inuusuttuaqqanut ilinniartitaanermik ingerlatsilernissaaq imaluunniit suliffeqarfinni aallartinnissaaq. Atuarfimmi ingerlatsinerit taamaattumik siunnerfeqassapput inuusuttunut 25-it inorlugit ukiulinnut, inuusuttuaqqanut ilinniartitaanermik ingerlatsereersimanngitsunut, aallaavissaqariinngitsunullu inuusuttuaqqanut ilinniartitaanermik aallartitsinissaminut, imaluunniit imaaliinnarlutik tunngavissaqanngitsunut ilinniakkamik aallartitsinissaminut, imaluunniit ilinniakkamik unititsisimasunut imikkut pequtissarititaasumik peqquteqarlutik. Nioqqtissiorfinnut assingusumik ilinniarfimmi ingerlatsinerit tunngavissassaaq sannavimmi tigussaasunik ingerlatsisarnerit, suliassani – fagini – assigiinngitsuni itisileraluni ingerlatsiviusinnaasunik, assersuutigalugu igaffimmi, assassorfimmi aalajangersimasumi il.il. Perorsaanikkut aaqqissuussinerimi suliassat tigussaasut naammassineqartarnissaaq tunngavigineqartassaaq, nioqqtissiorneq taakkualu nioqqtigineqartarnissaaq.

Aningaasaqarneq

Suliniut taanna kommuninut aamma Namminersorlutik Oqartusanut avillugu aningaasartuutaassaaq, Majoriamik ingerlatsineq pillugu naammassisassanut isumaqatigiissutit aqutugalugit naammassineqartussaaq.

se og indtræde på arbejdsmarkedet efterfølgende. Naalakkersuisuts ambition er, at der skal oprettes produktionsskolelignende forløb i 5 forskellige byer i strategiperioden. Her skal unge, der har haft svært ved at klare sig i det almindelige skolesystem, have mulighed for at møde en anden og differentieret tilgang til læring. Derigennem skal de både få mod på mere uddannelse eller beskæftigelse samt styrket deres sociale og personlige kompetencer. Dette kunne også gælde unge med handicap. Der vil ikke være faste optagelsestidspunkter på forløbene, og deltagerne skal derfor kunne begynde, når der er en ledig plads på skolen. På samme måde skal der også være løbende udskrivning, når det vurderes, at deltageren er parat til at starte på en uddannelse eller komme i beskæftigelse. De produktionsskolelignende forløb vil være praktiske uddannelses-tilbud, der baseres på erhvervsorienteret arbejde og undervisning i værksteder, hvor unge kan prøve at arbejde inden for forskellige fagområder. Vægten vil således blive lagt på læring gennem praktisk arbejde i skolernes værksteder kombineret med teori og almene fag tilrettelagt efter den enkelte deltagers behov. Formålet med undervisningen bliver at styrke de unges personlige udvikling og kompetencer, så de bliver klar til at gennemføre en ungdomsuddannelse eller starte i beskæftigelse. Skoleforløbene skal derfor målrettes unge under 25 år, der ikke har gennemført en ungdomsuddannelse, og som ikke umiddelbart har forudsætningerne for at påbegynde en uddannelse, eller som har afbrudt en uddannelse af en særlig årsag. Undervisningen på de produktionsskolelignende forløb skal tage udgangspunkt i praktisk værkstedsarbejde, hvor der vil være mulighed for fordybning inden for specifikke praktiske fag såsom køkken, håndværk etc. Pædagogikken vil tage udgangspunkt i praktisk arbejde og opgaveløsning på de forskellige værksteder, hvor der skal foregå reel produktion og afsætning.

Økonomi

Indsatsen er en delt udgift mellem kommuner og Selvstyret, som aftales i årlige resultatkontrakter om drift af Majoriaq.

4.2.4 Nunaqarfinni isorliunerusunilu ilinniartitaanernik kivitsinissaq

Siunertaq

Nunaqarfinni arlaqartuni pikkorissartitsisarnernik ingerlatsinerit NUIKI – Nunaqarfinni Ilinniartitaanernik Kivitsineq – neqeroortigineqartarpoq. NUIKI tassaavoq ukioq ataaseq atuagarsornikkut pikkorissartitsisarneq najukkani namminerni meeqqat atuarfiaq suleqatigalugu ingerlanneqartarpoq. Anguniagaasoq tassaavoq sapinngisamik amerlanerpaat sakkussaqaletarnissaat tungavilersorluakkanik siunissartik pillugu aalajangiussinissanut, atuagarsornikkut piginnaanerit annertunerulersillugit, taamalu ilinniartitaanernut suliffeqalernissamullu piareersaasoqarluni.

Killiffik

Innuttaasut 300-ut angungajallugit nunaqarfinni 16-ini peqataasarsimapput NUIKI-mi ingerlatsinerit piffissami 2012-2020. Suliniummi anguniagaavoq peqataasut ukiumi siullermi ingerlatsereermermini ilinniakkamik aallartitsisarnissaat imaluunniit suliffeqalertarnissaat. 80%-it anguniagaq siunnerfiusoq taanna angusimavaat. Naalakkersuisut qinersimavaat suliniutip tamatum a ingerlatseqqinneqarnissaa ukiumi atuarfiusumi 2020-2021, ingerlatsisoqarlunilu Kangaamiuni, Qaanaami Majoriami, soorluttaaq aalajangertoqarpoq naalakkersuisoqarfiit susassaqtartut suliasaqaarfii akimorlugit suliniut taanna Narsami aamma ingerlanneqassasoq, tassanilu anguniagaassasoq ilinniartitaanermik unititsiinnartarneq pinaveersaartinneqassasoq, meeqqat inuusuttuaqqallu immikkut isiginiarlugit aqqissuussinikkut.

Aningaasaqarneq

NUIKI pilersinneqarsimavoq aningaasalersorneqarsimallunilu aningaasaateqarfimmit Villum Fonden piffissami 2012-2016. Kingornagut suliniutit aningaasalersorneqalerput kontumit pingaarnermit 67.02.05 Majoriaq.

4.2.5 Suliniut imminut pilersortuuneq annertusisaq

Siunertaq

Inuusuttut amerlasuut pisortanit ikiorsiissutinik qinnuteqartarput 18-ileereermermini imminut pilersorsinnaajumallutik. Pisortanit ikiorsiissutit pillugit aqqissuusseqqinnermi immikkut aallunneqarpoq inuusuttut tapersersorneqartarnissaat ilinniagaqalernissamut piareernissaminnut suliffeqalernissaminnullu. 2019-imi aningaasanut inatsimmut atatillugu isumaqatigiissummi aallartinneqarpoq. Ukiunut arlalinnut naalakkersuisoqarfiit suliasaqaarfii akimorlugit suleqatigiissutissaq: "Imminut pilersortuuneq annertusisaq", siunissatsinni ikinnerusut amerlanerusunik pilersuisunnortussaammata, ullumikkullu allaat sulisussanik inuusutissarsiutit sammiviini arlaqartuni amigaateqartoqalereerluni. Tamatumunnga atatillugu aallunneqassaaq suliniut amerlanerusut ilinniagaqartarnissaannik siunnerfeqarpoq.

4.2.4 Uddannelsesløft i bygder og yderdistrikter

Formål

I en række bygder tilbydes opkvalificeringsforløbet NUIKI – Nunaqarfinni Ilinniartitaanernik Kivitsineq. NUIKI er et 1-årigt bogligt opkvalificeringsforløb, der foregår lokalt, med folkeskolen som samarbejdspartner. Målet er, at så mange som muligt får de bedst mulige redskaber til at træffe et velfunderet valg omkring deres fremtid, øge den boglige opkvalificering og derved gøre dem uddannelses- eller arbejdsmarkedsparete.

Status

Op mod 300 borgere i 16 bygder har deltaget på et NUIKI forløb i perioden 2012-2020. Målet med projektet er, at deltagerne i det første år efter forløbet enten kom i uddannelse eller arbejde. 80% opnåede denne målsætning. Naalakkersuisut valgte at videreføre indsatsen og for indeværende skoleår 2020-2021 er der forløb i Kangaamiut, Majoriaq Qaanaaq og det er besluttet på tværs af departementer at udvide indsatsen yderligere i Narsaq, hvor der hvor målet er forebyggelse af uddannelsesstop med fokus på børn & unge.

Økonomi

NUIKI var etableret og finansieret af Villum Fonden i perioden 2012-2016. Indsatsen har sidenhen været afholdt fra Hovedkonto 67.02.05 Majoriaq.

4.2.5 Projekt Øget Selvforsørgelse

Formål

Mange unge søger offentlig hjælp som forsørgelsesgrundlag, når de fylder 18 år. Der er i reformarbejdet med offentlig hjælp et særligt fokus på, at de unge støttes ind at blive klar til uddannelse og arbejdsmarkedet. I aftalen om finansloven for 2019 blev igangsat et flerårigt tværsektorielt samarbejdsprojekt: "Øget selvforsørgelse", da færre i fremtiden skal forsørge flere, og der allerede i dag er en strukturel mangel på arbejdskraft i flere sektorer. I den forbindelse, skal der fokuseret arbejdes på at få flere i uddannelse.

Suli ingerlaqqittumik aallunneqarpoq imminut pilersortuunerup annertunerulersinnissaa, inuiaqatigiinni sumiluunniit inissisimasuni. Imminut pilersortuuneq annertunerusoq pillugu paasissutissiisut Naalakkersuisunut maanna ingerlavoq. Pingaaruteqarpoq aqqissuussaanikkut qitiusunik suliniutit ineriartortinneqarnerat, meeqqanut inuusuttuaqqanullu sumiginnagaasimasunut sammititaasoq tulleriarinerni pingaartinneqassasoq, ingerlaavartumillu aqqissuussamik malinnaavigineqassasoq.

Killiffik

Imminut pilersortuuneq annertunerusoq pillugu suliniummut atatillugu naalakkersuisoqarfiit susassaqtut ingerlatsineri akimorlugit suleqatigiissitamik februar 2021-imi aallartitsisoqarpoq, immikkut iginiarlugit inuusuttut suliffeqaratillu ilinniagaqanngitsut. Suleqatigiissitaq siunertaqarpoq suussusilersussalugit ataqatigiissaagaasunik suliniutissat Peqqinnissaqarfimmi, Isumaginnittoqarfimmi, Ilinniartitaanerni aamma Suliffeqarnermi, toqqaannartumik ilalersuisussat inuusuttuaqqat amerlanerusut ilinniagaqalartarnissaannik imaluunniit suliffeqalartarnissaannik. Suliniutillu ilanngullugu siunertaqarput kisitsisinik paasissutissanik amerlanerusunik katersinissamik, inuusuttuaqqat / inuusuttut ilinniagaqaratillu suliffeqanngitsut pillugit. Aallunneqarput inuusuttut 29-it angullugit ukiullit, immikkulli isiginiarneqarlutik inuusuttuaqqat 17- angullugit ukiullit.

Aningaasaqarneq

Suliniut avillugu illuatungeriit akornanni aningaasartuutaassaaq.

Der er et fortsat fokus på at skabe en øget selvforsørgelse på alle niveauer i samfundet. En orientering om fremdriften i projekt øget selvforsørgelse er på vej til Naalakkersuisut. Det er vigtigt, at fremdriften i centrale strukturforbedrende initiativer som den ekstraordinære indsats målrettet udsatte børn og unge prioriteres og løbende monitoreres.

Status

I forbindelse med projekt øget selvforsørgelse, er der opstartet en tværdepartemental arbejdsgruppe i februar 2021 med særligt fokus på unge uden for uddannelse og beskæftigelse. arbejdsgruppen har til formål at definere og igangsætte sammenhængende indsatser indenfor Sundhed, Sociale forhold, Uddannelse og Arbejdsmarked, som direkte understøtter at flere unge går i uddannelse eller beskæftigelse. Indsatserne har ligeledes til formål at tilvejebringe flere data og viden om de unge uden for uddannelse og beskæftigelse. Fokus er på unge op til 29 år, men med særligt fokus på unge op til 17 år.

Økonomi

Indsatsen vil blive en delt udgift mellem parterne.

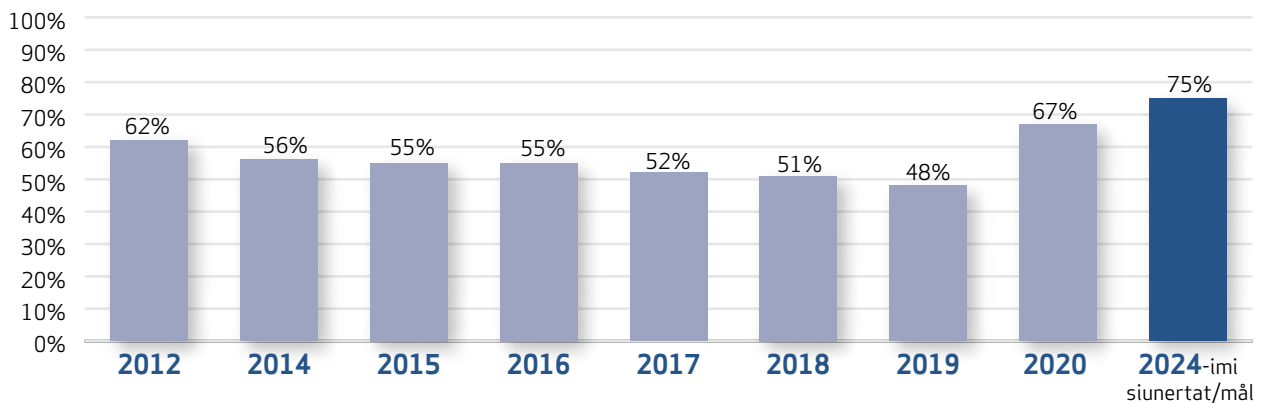
5 Ilinniarnertuunngorniartunik

5.1 Aallarniut

Naalakkersuisut anguniagaraat amerlanerusut ilinniarnertuunngorniarnermik naammassillugu ingerlatsisalermissaat, ilinniarnertuunngorniartussallu siusinnerusukkut aallartitalernissaat. Procentinggorlugit naammassisartut amerlanerulernissaat ilaatigut qularnaarreqassaaq pitsaanerusumik atuartitsisarnikkut ilitsersuisarnikkullu. Ingerlaqqittumillu aamma ilinniarnermikk taamaatitsiinnartartut pinngitsoorniartugit suliniuteqartoqassaaq ilinniartit ilinniartullu suleqatigalugit. Ilinniarnertuunngorniartarnerup ilikkagassalerinikkut - fagitigut - qaffasissuunera ilutigalugu, ilinniarnertuunngorniartullu qaffasinnerusumik ilinniartitaanermut ingerlaqqinnissaasa piareersarneqarnerat ilutigalugu aamma pingaaruteqarpoq assigiinngisitaartuunerup inisqartinneqarnissaa, inuiaqatigiinni inuit siammasinnerusuneersut ilinniartitaanerni siusinnerusumut sanilliullugu peqataasalerinikumata. Tamannalu ilaatigut isumaqarpoq ilalersuisoqartariaqartoq ilinniartunik ilikkagassalerinermikkut - fagitigut - fagimi ataatsimi arlaqartuniluunniit unammilligassaqartunik, aammalu tapersersuisoqartariaqartoq ilinniarnertuunngorniartunik tarnikkut imaluunniit inooqataanikkut ajornartorsiuteqartunik. Tamanna aamma kinguneqassaaq neqeroortoqarnissaanik ungasissumiilluni (illoqarfimmi allamiilluni) ilinniagaqarsinnaanermik, ilinniagaqartunut illoqarfinnut ilinniarnertuunngorniartufiusunut nuunnissaminut periarfissaqanngitsunut. Periarfissaq taanna aammattaq nukittorsarneqassaaq pineqartillugit ilikkagassalerinerit ineriartortitsinissanullu periarfissat, atuartunut ingerlalluurtunut tunngatillugu.

Ilinniartitaanernut Periusissiami anguniakkat tulluuttut 2024-ip tungaanut nalunaarsorneqarput grafinggorlugit takussutissiisutigitigartunik, 2012 ukiutut aallaaviusutut atorlugu.

Procentinggorlugit naammassisartut

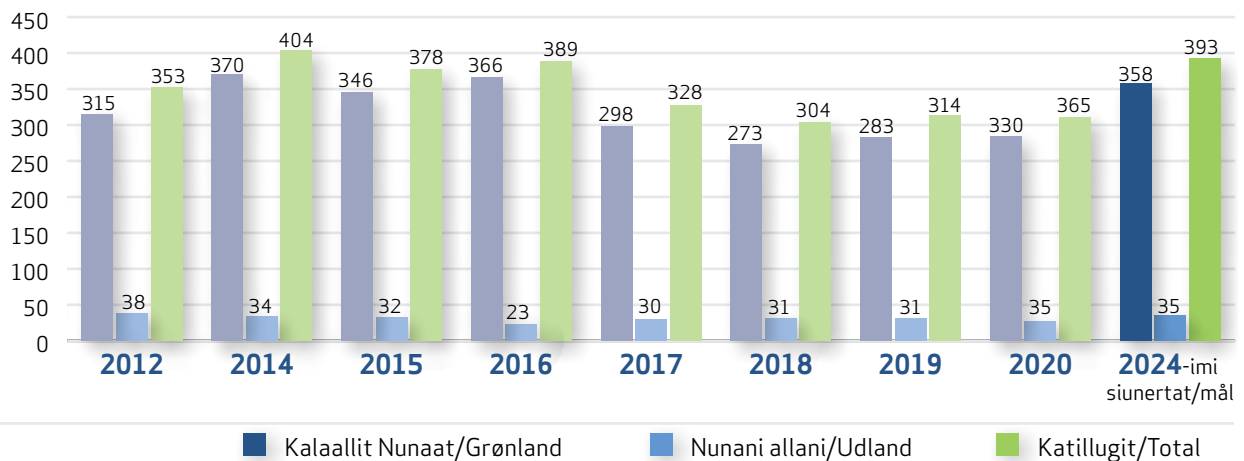
5 Gymnasiet

5.1 Indledning

Det er Naalakkersuisuts mål, at flere gennemfører en gymnasial uddannelse og at eleverne starter tidligere. En højere gennemførselsprocent sikres blandt andet gennem bedre undervisning og vejledning. Der skal også fortsat være fravaldsbekæmpende initiativer i samarbejde med uddannelsesinstitutionerne og eleverne. Sideløbende med at den gymnasiale uddannelse skal have et højt fagligt niveau og forberede eleverne til en videregående uddannelse, er det også vigtigt, at den har rum til forskellighed, da en bredere del af befolkningen er repræsenteret i uddannelsen end tidligere. Dette betyder blandt andet, at der skal være fokus på at understøtte de elever, der har faglige udfordringer i et eller flere fag, og at der skal være støtte og vejledning til de elever, der har psykiske eller sociale problemer. Det indebærer også fokus på at tilbyde uddannelsesmuligheder som fjernundervisning, for elever som ikke har mulighed for at flytte til en gymnasieby. Denne mulighed skal ligeledes styrkes, når det handler om at forbedre lærings- og udviklingsmuligheder for gruppen af velfungerende elever.

Uddannelsesstrategien lister følgende målsætninger frem til 2024 visualiseret i grafer, hvor 2012 er medtaget som basisår.

Naammassisartut amerlassusaat

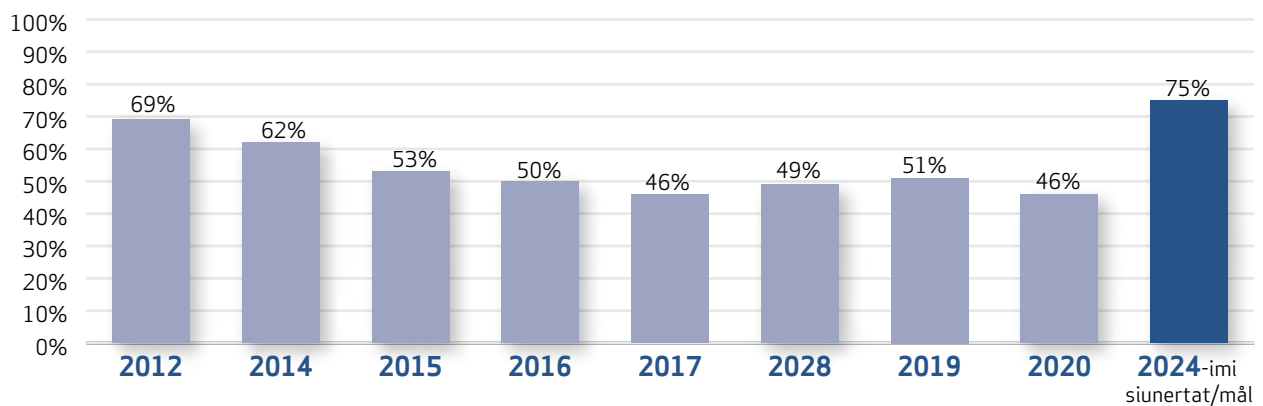

Antal gennemførte

Nalunaarsuut: Kisitsisini ilaapput inersimasut ilinniagaqalernissamut piareersaataasumik pikkorissartartut

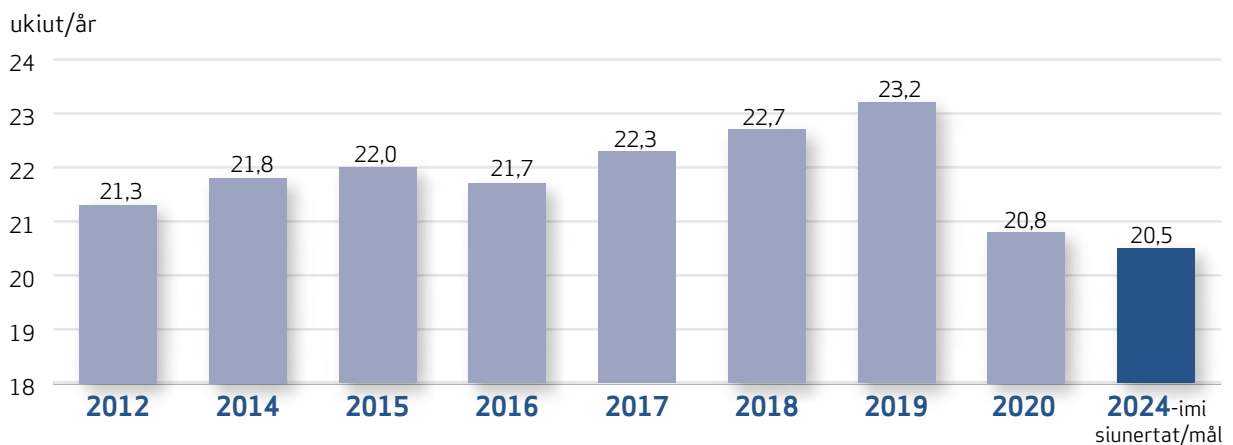
Note: Tallene er inkl. studieforberedende kursus for voksne

Ilinniarnertuutut naammassisut ukiut marluk ingerlaneranni ilinniakkamik aallartitsisimasut

Andel af dimittender, der er i gang med en uddannelse efter to år

Ilinniarnertuutut naammassinermi agguaqatigiissillugit ukiorisat

Gennemsnitsalder ved gennemførelse

Nalunaarsuutit: Kisitsisini ilaangillat inersimasut ilinniarnertuunngornialernissamut piareersaataasumik pikkorissarsimasut

Note: Tallene er ekskl. studieforberedende kursus for voksne

5.2 Suliniutit

GUX-imi ilinniartitaanernut periusissiami anguniakkat naammassineqarnissaasa suliarineqarneranni, minnerunngitsumik ilinniarnertuutut naammassisartut amerlassusiisigut aammalu agguaqatigiis-sillugit qanoq ukioqartarnikkut immikkut aallunneqassapput suliniutit tulliuuttut:

- GUX-mi iluarsaaqqinneq – inatsimmik nutarterineq
- eGUX
- GUX ukiuni 2-ni
- GUX-S
- GUX-P

5.2.1 GUX-imik nutarterineq

Siunertaq

Ilinniarnertuunngorniartarnerit aaqqissuuteqqinneqarnerat 2012-imi ilisaritippaat ilinniartitaaneq inummik ilivitsumik ataatsimoortumik ineriartortitsisarnermik aallussiviusoq, aammalu periarfissiisooq ilinniarnertuunngorniartut ataasiakkaarlutik periarfissanik pitsaanerpaanik tunineqartarnerat, ilikkagassatigut – fagitigut inooqataasutullu ineriartornissaminnut. Ilinniarnertuunngorniartarnermi pingaartitat atortuulersikkiartuaarnerat ilutigalugu anguniagaavoq sulii amerlanerusut ilinniarnertuunngorniartarnerit soqutiginnilersinneqarnissaat, inissaqartinneqarnissaat aalajangiusimallugillu ilinniarnertuunngorniartarnermi tigummiinnarneqartarnissaat ilikkagassalerinikkut – fagitigut nukittuumik ineriartortitsiviusuni avatangiisini, ilinniarnertuunngorniartut piareersartaqqullugit piumassuseqalersittarumallugillu qaffasinnerusunik ilinniartitaanernut ingerlaqqinnissaminnut. Tamatumalu saniatigut kissaataavoq sulii amerlanerusut GUX-imi aallartit-talerumaartut meeqqat atuafianni naammassiinnarlutik.

Siunertaasoq tassaavoq aaqqissuussaanerit, ilinniarnertuunngorniartarnerit, ilinniartitsineq, aamma ilikkagassani – fagini atortussat tamar-mik, tamatumani aamma ilikkagassanut pilersaarutit, naleqqussagaa-sassasut ulluinnarnut ilinniarnertuunngorniartut ilinniarnertuunngorniartarneri inissisimaffigisaannut, nunarsuamili atuuttut annertussutsit malillugit aaqqissuussaasassasut. Tamanna ilaatigut isumaqarpoq naleqqussaasoqassasoq ulluinnarnut amerlanerusut ilinniartitaaffigisaannut oqaatsimi aappaanni imaluunniit allamiut oqaasii atorlugit, amerlasuullu ungasissumiit nuuffigisimasaanni ilinniagaqarumallutik, ulluinnarnut kulturit imminnut naapiffigisaannut. Pingaarnertut immikkut aallussisoqarpoq ingerlaavartumik ineriartortitsisoqartarnera suliaasaqarfinni perorsaanikkut aamma suliaasatigut – fagitigut – najukkani namminermi ineriartortitsinikkut suliniutinik suliaqarfiusunik, ataqatigiissaagaasunik periusissianut pingaarnernut pitsaassu-sissanik qularnaariffiusassanut aammalu ingerlaavartumik nalilersuiffiusartunut. Suliniutit tamakkua ilalersuisuupput ilinniarnertuunngorniartut ataasiakkaarlutik ilikkagaqartarnerannik, ineriartornerannik qulaajaasarnerannillu ilinniagassaminnik toqqaaniarnerminni, ilinniarnertuunngorniarnerminnilu kinaassutsiminnik, taamalu tamanna ilinniarnertuunngorniartunik siunnersuisarnerup / ilitersuisarnerup ilagalugu.

5.2 Initiativer

I arbejdet med at opfylde uddannelsesstrategiens mål på GUX-området, herunder særligt i forhold til gennemførelse og gennemsnitsalder, sættes der særligt fokus på følgende initiativer:

- Revision af GUX
- eGUX
- 2-årig GUX
- GUX-S
- GUX-P

5.2.1 Revision af GUX

Formål

Gymnasireformen fra 2012 introducere en uddannelse, hvor der er fokus på det hele menneskes udvikling og som giver den enkelte elev de bedste mulige forudsætninger for faglig og social udvikling. I takt med, at visionerne i den gymnasiale uddannelse implementeres, er målet, at flere tiltrækkes, rummes og fastholdes i stærke faglige udviklingsmiljøer, så de bliver parate og motiverede til de videregående uddannelser. Herudover er det ønsket, at flere starter på GUX direkte efter folkeskolen.

Intentionen er, at strukturerne, skolerne, undervisningen og alle fagbilag, herunder læreplaner, er tilpasset den hverdag, som gymnasieleverne og skolerne befinder sig i, og følger de internationale standarder. Det vil blandt andet sige, at de skal tilpasses en hverdag, hvor de fleste elever modtager undervisning på deres andet- eller fremmedsprog, hvor mange flytter langt for at tage uddannelsen og en hverdag, der er præget af kulturmøder. Overordnet er der fokus på, at der sker løbende udvikling af indsatsområder inden for pædagogik og faglighed, hvor der arbejdes med lokale udviklingsprojekter i sammenhæng med de overordnede strategier for kvalitetssikring og løbende evaluering. Disse initiativer understøtter den enkelte elevs læring, udvikling og afklaring om uddannelsesvalg og studieidentitet, og er dermed en del af vejledningsindsatsen.

Perorsaaneq – Pædagogik

Perorsaaneq ilinniartitseriaatitsigullu suliaasaqarfimmi aallaavigineqartarput ilinniarnertuunngorniartut ataasiakkaarlugit, taamaattumillu aallussineq oqaatsit aappaanik perorsaaneq atuinermiittarluni, kulturimik tunngavilimmik ilikkagassalerinerimi, kiisalu ilinniartitsisut nutaat ilinniartitseriaatsini piginnaasaanittarlunissaq (takuuk aamma imm. 7.2.5).

Ilanngullugulu ilinniartitsinerimi atortussanik suliaqartoqartarpoq perorsaaneq suleriaatsinut tapersersuutaasunik, sulissutigineqarlunilu qarasaasiakut ilinniartitaaneq – E-læring – aamma ungasissumiittunik ilinniartitseriaatsit, fagitigut periarfissat perorsaariaatsillu pitsaanerulersikkumallugit.

Ilkkagassalerineq – Faglighed

Ilkkagassalerineq nukittorsarneqartarpoq ilinniarnertuunngorniartunut namminernut atatillugu, ilinniartitsisunut aamma pisortanut annertuunik suliniuteqarnertigut najukkani namminerni ilinniartitsisutissanik suliniutitigut, aamma ingerlaqqiffiusunik ilinniagaqartarneritigut ilinniaqqittarnertigullu, perorsaariaatsinut aammalu fagini assigiinngitsuni piginnaanertigut. Ilanngullugulu sulissutigineqarpoq piginnaasanik ineriartortitsineq, ilinniarnertuunngorniartunik immikkut pisariaqartitsisunik tapersersuiffiusoq, – tamatumani aamma assersuutigalugu ilinniarnertuunngorniartunik atuarniarnermikkut aamma allanniarnermikkut ajornartorsiuteqartunik, imaluunniit ADHD-mik nappaateqartuni imaluunniit tarnikkut nappaateqartuni.

Ilinniarnertuunngorniartut suliaaraat ineriartortitseqqinneq immikkut aqqissuussanik ilinniarnertuunngorniartunut immikkut ingerlatsinissanik aqqissuussivigineqartartunut, arlaannik peqquteqarlutik ilikkagassalerineriminni kinguartoorsimasunut sammititaasut, soorluttaaq ilinniarnertuunngorniartut neqeroortigisaraat nammineq piumassutsimik atuartitsisarnerit ilinniarnertuunngorniartunut ilinniakkaminni artorsartunut aammalu ilinniarnertuunngorniartunut suli annerusunik unammilligassaqarusuttunut sammititaasut.

Atuaqatigiiaat – klassit – tamarmik ilinniartitsisoqatigiinnik ingerlatsisoqartarput, atuaqatigiinnik namminernik tassanilu atugarisaarnissamik sullissisunik, – inuttut aamma ilikkagassalerinikkut. Ilinniartitsisoqatigiit peqataaffigisarpaat qularnaarisarneq ataqatigiissaarinerimik aammalu fagini assigiinngitsuni suleqatigiinneq, ilinniarnertuunngorniartullu ilikkagassalerineriminni suleriaasii piginnaanerilu.

Ilinniarnertuunngorniartut ilinniaaatsimikkut piginnaaneri pingaarnerusutut inissisimalersikkumallugit ilikkagassat ilinniarnermi periaatsit eqqunneqarput, ineriartortinneqarlutillu fagitut pinngitsoorani ingerlanneqartussatut, fagit allat marluk assigisaannik – ilinniartitsisutit kulturimut tunngasut aamma science, – ilinniarnertuunngorniartut ineriartornissamut periarfissaat nukittorsarumallugit.

Ilinniarnertuunngorniartut inuttut assigiinngisitaarnerat naapigiarumallugu ingerlaavartumik ilinniartitseriaatsit ilinniakkanilu siunerfiit ineriartortinneqarput, fagit assigiinngitsut peqatigiinnerisalu inuit fagitigut ilisarnaataat aalajangersimasut pilertarlutik. Taamatut aqqissuussinikkut ilinniarnertuunngorniartut immikkut itturnik piginnaaneqarlutillu piumassuseqartut fagini aalajangersimasuni malinnaaqatigiissinnaapput ilinniakkami sammiviini, faginilu arla-

Pædagogik

Under det pædagogiske og didaktiske indsatsområde tages der udgangspunkt i den enkelte elev, hvorfor fokus blandt andet ligger på andetsprogs-pædagogik, kultur-baseret læring samt at sikre undervisningskompetencerne for nye undervisere (se også afsnit 7.2.6).

Ligeledes produceres der undervisningsmaterialer, der understøtter de pædagogiske arbejdsformer, og der arbejdes ligeledes på E-lærings- og fjernundervisningsmetoder for at forbedre de faglige muligheder og pædagogiske arbejdsformer.

Faglighed

Fagligheden styrkes både for elever, lærere og ledere via en massiv indsats på lokale undervisningsprojekter og efter- og videreuddannelse både i forhold til pædagogik og faglige kompetencer. Der arbejdes også på at opbygge kompetencer, der støtter elever med særlige behov – herunder eksempelvis elever med læse- og skrivevanskeligheder eller diagnoser som ADHD og autismespektrumsforstyrrelser.

Skolerne arbejder med videreudviklingen af særligt tilrettelagte forløb for elever, der af den ene eller anden grund er kommet fagligt bagud, ligesom skolerne nu kan tilbyde frivillig undervisning for både elever, der har det svært i uddannelsen og for de elever, der gerne vil udfordres yderligere.

Hver klasse har lærerteams, der arbejder for den enkelte klasses udvikling og trivsel – socialt og fagligt. Lærerteamet er med til at sikre koordinationen og opprioriteringen af det flerfaglige samarbejde og elevernes studiemetodiske kompetencer.

For at opprioritere elevernes studiemæssige færdigheder er faget studiemetodik indført og udvikles som obligatorisk fag, ligesom to andre fag – kulturfag og science – er indført for at styrke elevernes udviklingsmuligheder.

For at imødekomme elevernes forskellighed udvikles løbende studieretninger, hvor samspillet mellem fagene skaber bestemte faglige profiler. På den måde kan elever, der er særligt motiverede for et bestemt fagområde, følges ad i en studieretning og

qarnerusuni qaffasinnerusunik siusinnerusumut sanilliullugu angusaqarsinnaallutik, siusinnerusukkut ilinniarnertuunngorniartut soqutigisaat siammasissuusarmata, aallaavigisaallu klassini ataasiakkaani assut qaffasittarlutik.

Fagit assigiinngitsut imarisaasa qaffasissut qaffasissusissaat ingerlaavartumik ineriartortinneqartarput, taamaasillunilu aallartitsisoqarnikuuvoq misileraanerik, killiffimmilu A-mi fagit inissimasut amerlanerulersinneqarlutik 10-niit 17-inut, fagini piginnaasat nukittorsarumallugit, annerusumillu qularnaarumallugu ilinniarnertuunngorniartut ilinniarnertuunngorniareerneremikkut toqqaanartumik qaffasinnerusumik ilinniagaqalersinnaanerat.

Killiffik

Ilinniarnertuunngorniarnertup 2012-imi aaqqissuuteqqinneqarnerata kingornagut ukiut tamaasa piffissami 2013-2017 avataaneersunit nalilersuinerik atortuulersitsinerup qanoq annertussuseqarnera aamma sunniutaasimasinnaasut suliniutini ingerlanneqarsimasuni pillugit suliaqartoqartarpoq. Nalilersuisarnerit ilaatiqut ilimanaateqartippaat ilinniarnertuunngorniartartut assigiinngisitaarnerulersimasut, ilinniarnertuunngorniartartullu sammivii assigiinnginnerulersimallutik, taamalu siusinnerusumut sanilliullugu pisariaqartitsinerit amerlanerulersimallutik. 2012-imi aaqqissuusseqqinnerup siunertaata ilagimmagu ilinniartitaanerup ilinniagaqartut amerlanerusut ataatsikkut inissaqartilissagai, ukioqatigiiaat ikinnerulernerit ilutigalugit, ilutigisaanik ilinniakkaminik naammassinnittartut amerliartulaarsimapput, tamannalu isumaqarluni ilinniarnertuunngorniarnermik ilinniartitaanerit inuiaqatigiinni inissimasut siammasinnerusuneersut tigusalersimagaat. Nalilersuisarnerit tikkuarpaat kivitsineq pisimasoq, kisiannili suli sulissutigineqassasoq naammassisartut agguaqatigiissitsinerisa qaffasinnerulernissaat, ilinniagaqartut ataatsimut tamaasa eqqarsaatigalugit. 2017-2022-imi ilinniartitaaneremik nutaamik nalilersuinerik suliaqartoqassaaq, nalilersuisarnerit eqqaaneqareersut tunuliaqutaralugit, ilinniarnertuunngorniartut, pisortaasut, ilinniartitsisut aamma ilinniarnertuunngorniartut tunniussaqsarimmata ukiuni tulluuttuni 5-ini suliniuteqarfiususannik aallunneqarumaartunik. Katillugit suliaqarfii immikkoortut 15-it suussusilersorneqarsimapput immikkut suliniuteqarfiususut piffissami 2022-ip tungaanut, tassanilu siunertaalluni atortuulersitsisimanerup qaffasinnerulersinnissaa sunniuteqarnerulersinnissaalu. Suliani taakkunani immikkut ingammik aallunneqarpoq qanoq aaqqissuusikkut ilinniartitaaneq suli qaffasinnerusumut kivinneqarsinnaanersoq, ilinniagaqalersartut assigiinngisitaarnerulerfigisaanni. Uani atani naatsumik takussutissiarineqarput suliaqarfii immikkut aallunneqartussat:

1. Perorsaanikkut aqutsineq
2. Perorsaanikkut ilinniartitseriaatsinilu ineriartortitsineq
3. Nammineq illup iluani pitsaassusilersuinerimut ileqqut
4. Avataaniit pitsaassusilersuisarnerimut ileqqussat
5. Tunngaviumik ilinniagaq
6. Ilinniartitaanerup aaqqissuunneqarnera (innersuunneqarput immikkut inissaqartitsineq immikkullu piumassuseqarlutik ingerlatsisut)

opnå flere fag på et højere niveau end tidligere, hvor spredningen i elevernes interesser og forudsætninger i den enkelte klasse var meget høj.

Porteføljen af fag på højeste niveau udbygges løbende, der er således igangsat forsøgsordninger som øger antallet af A-niveau fag fra 10 til 17 for at styrke fagligheden og for i højere grad at sikre, at eleverne kan gå direkte i videre uddannelse efter gymnasiet.

Status

Efter gymnasireformen af 2012 er der årligt i perioden 2013-2017 gennemført en ekstern evaluering af implementeringsgraden og eventuel effekt af de indførte initiativer. Evalueringerne indikerer blandt andet, at populationen i den gymnasiale uddannelse er blevet mere mangfoldig, og at der er flere forskellige elevtyper og dermed flere behov end tidligere. Da en del af formålet med reformen i 2012 var, at uddannelsen skulle kunne omfavne flere elever samtidigt med, at antallet i en ungdomsårgang er blevet mindre og antal optagne fastholdt og let stigende, så betyder det, at den gymnasiale uddannelse har skullet rumme behovene fra en bred befolkningsgruppe. Evalueringerne peger på, at det løft er sket, men at der fortsat skal arbejdes for at forbedre gennemsnittet af gennemførslen for hele elevpopulationen. I 2017-2022 foretages en revision af uddannelsen på baggrund af disse evalueringer, hvor alle skoler, ledere, lærere og elever har bidraget til at fokusere på den næste 5-årige periodes indsatsområder. I alt er der blevet identificeret 15 områder, som der særligt arbejdes med at udvikle i perioden indtil 2022, hvor målet er at få en højere grad af implementering og effekt. I dette arbejde er der særligt fokus på, hvordan uddannelsen i endnu højere grad kan løfte en stigende spredning i elevtyper. Herunder ses en kort oversigt over fokusområderne:

1. Pædagogisk ledelse
2. Pædagogisk og didaktisk udvikling
3. Intern kvalitetssikringspraksis
4. Ekstern kvalitetssikringspraksis
5. Grundforløb
6. Studieretninger (henholdsvis særlige rummelige og særligt ambitiøse)

7. Nalilersuisarneq aamma Immikkut ingerlatsinerit
8. Oqaatsit tunngaviusut (oqaatitsigut nukittussusissamik ineriartortitsineq, kalaallisut, danskisut aamma tuluttut)
9. Piffissaq ilinniagaqarfiusartoq
10. Ilinniagaqartunut inissiani atugarissaarneq
11. Suleqatigiiaani – Team – suleqatigiinnermik ingerlatsisarneq
12. Ilinniarnermi periutsit
13. Ilinniagalertussanik toqqartuisarnermi periutsit (atuusunut akimut ersinnerusumik)
14. Ilikkagassanut pilersaarutinit nutarterneqarneri
15. Ilikkagassatigut – fagitigut – siunnersuisarneq

2017-imi ineriartortitsinerinik suliniutit arlaqartut aallartinneqarput, aallunneqartussatut immikkut toqqagaasimasunik aallaaveqartunik, qularnaarumallugu ilinniartitaaneq suli inissaqartitsinerusooq, ilinniarnertuunngorniartartut amerlanerusut ilinniakkamik naammassinittaqqullugit, ilikkagassatigullu angusat suli qaffasinneruleqqullugit. Ilinniarnertuunngorniartartut suliniutit ineriartortinneqartut suliasaqarfinni immikkut toqqarneqarsimasuniittut 2022-ip tungaanut naammassiortussavaat. Suliniutit pineqartut iliuuseqartarnikkut ilisimatusarnertut ingerlasarput, ilinniartitsisusut isumaliutersuutigisarlugit misilerartarlugillu atuartitseriaatsit, ilinniarnertuunngorniartartut peqatigalugit. Misilittakkat nalunaarusiorneqartarput aammalu katersorneqarlutik ilinniartitaanernut qppersakkami lersasuaat.

Misileraaneramik aqqissuussinerit aamma nalilersuisarnerit tunngavineqartarput ilinniartitaanerup nutarterlugu sularineqaqqinneranut. 2020-imi Inatsisartunit akuersissutigineqarput atortuulersinnerarlutik ilinniarnertuunngorniartarnermut inatsimmi allannguutissat, siunnerfeqartumik killiliussatut atugassarititaasut eqaannerulersinnerqarnerannik. 2022-ip tungaanut naatsorsuutigineqarpoq nalunaarutit qitiusut ilinniarnertuunngorniartarnermi atuuttut nutarterneqarnissaat. Suli inatsisini tunngavissat aalajangersarneqarnissaat amigaataapput ukiuni 2-nik sivisussusilimmik ilinniarnertuunngorniartarnissamut.

Ukiuni ilinniagaqarfiusumi 2015/16 aallartinneqarpoq pædagogikum-imik ilinniartitaaneq nutaaq, ilinniartitsisunut/ atuartitsisartunut tamanut ilinniarnertuunngorniartarfinni, ilinniartitsisut siusinnerusumut sanilliullugu atuartitsinissamut ilinniartitseriaatsinillu atuinissamut perorsaanerumullu piareersarsimanerulersikkumallugit, ilinniartitaanerni namminerni anguniakkat qaffasinnerulersikkumallugit. Tassani sulissutigineqarput ilisimatusarnernik tunngavilinnik ingerlatsisarneq aammalu ilinniartitseriaatsit perorsaariaatsillu teoretiskiusunik aallaaveqarnissaat kivikkumallugu, Ilisimatusarfik suleqatigalugu aqqissuunneqartunik, ilinniarnertuunngorniartarfinni perorsaariaatsit pillugit masterinngorniarnermik ilinniagaqarsinnaanermik periarfissanik ilaatigut misissuinerinermik. Ilinniarnertuunngorniartarnerni ilikkagassalerinikkut – fagitigut qaffasissusissaq naatsorsuutigineqarpoq ilalersuisuujumaartoq ilinniarnertuunngorniartartut ilikkagassatigut ineriartornissamut periarfissaanni, kiisalu GUX-ip inissaqartitsiviusumik aqqissuunneqarnerani, tamatumuuna ilinniarnertuunngorniartarlutik naammassisartut procentiat qaffasinnerulersikkumallugu.

7. Screening og Særlige forløb
8. Basis-sprog (udvikling af sprogligt styrkende forløb i grønlandsk, dansk og engelsk)
9. Uddannelsesetid
10. Kollegietrivelser
11. Team-samarbejdet
12. Studiemetodik
13. Optagelsesprocedure (mere gennemslagskraft for brugere)
14. Revision af alle læreplaner
15. Faglig konsulenttjeneste

I 2017 blev der i gangsat en række udviklingsprojekter med udgangspunkt i fokusområderne for at sikre endnu mere rummelighed i uddannelsen, så flere elever kan gennemføre og opnå højere faglige præstationer. Skolerne afvikler udviklingsprojekter inden for de udvalgte områder frem til 2022. Projekterne kører som aktionsforskning, hvor undervisere udtænker og afprøver nye undervisningsformer sammen med eleverne. Erfaringer afrapporteres og samles på uddannelsesportalen lersasuaat.

Forsøgsordninger og evalueringer danner grundlag for en revision af uddannelsens lovgrundlag. I 2020 blev et ændringsforslag til gymnasieloven vedtaget i Inatsisartut, som har til hensigt at skabe mere fleksible rammer. Frem mod 2022 forventes de centrale bekendtgørelser for gymnasieområdet af blive revideret. Der mangler fortsat hjemmel til at fastsætte nærmere bestemmelser om de 2-årige gymnasiale uddannelser.

I skoleåret 2015/16 startede en ny pædagogikumuddannelse for alle nye undervisere, så læreruddannelsen for gymnasie-lærere i højere grad end tidligere klæder underviserne didaktisk- og pædagogisk på til at løfte intentionerne i uddannelsen. Her arbejdes på at løfte den forskningsbaserede og teoretiske forankring af gymnasial didaktik og pædagogik i samarbejde med Ilisimatusarfik, hvor muligheden for masteruddannelser i gymnasiepædagogik bl.a. undersøges. De højere niveauer af gymnasial undervisningsfaglighed forventes at støtte op om elevernes faglige udviklingsmuligheder samt rummeligheden af GUX, så gennemførelsesprocenten øges.

Aningaasaqarneq

Ilinniarnertuunngorniarnermik ilinniartitaanerit tamatumunnga ilanngullugu Inatsisartut inatsisaata nr. 13, ulloq 22. November 2011-imeersup akuersissutigineqarnera aningaasalersuinikkut qularnaarneqareerput. Ilinniarnertuunngorniartarnerit ineriartorteqqinnissaannut immikkoortitsisoqarpoq 7,303 mio. kr.-inik 2021-imi kontumi pingaarnermi 40.01.08 Ilinniartitaanernut immikkoortumi pilersaarut.

5.2.2 eGUX

Siunertaq

Naalakkersuisoqarfiup september 2018-imiit GUX Sisimiut suleqatigalugu neqeroorutigaa ilinniartitseriaaseq qarasaasiatigoortoq – e-undervisning. Tamatumuuna periarfissaqartitsisoqarpoq piginnaaneqarlutik qinnuteqartunut illoqarfiit ilinniarnertuunngorniarnertuut avataaneersunut malinnaavigissallugu naammassissallugulu ilinniarnertuunngorniartarneq, ungasissumiittunik atuartitsisarnermi ilinniartutut aqqissuussamik.

September 2018 aallarnerfigalugu neqeroorutaalersimapput ilinniarnertuunngorniarnertuut fagit ataasiakkaat ilinniarneqarsinnaaneri, 2019-imiillu ilinniarnertuut tamakkiisumik soraarummeertoqarsinnaalerluni. Siunertaavoq qularnaassallugu ilinniarnertuunngorniarnertuut angusassat – fagit naammassillugit amerlanerusunit ingerlanneqarsinnaaneri, sumiluunniit najugaqaraluaanni, soorluttaaq aqqissuussineq neqeroorutitsialaasoq qinnuteqartunut aalajangersimasunik nappaateqartunut, imaluunniit inersimasunut eqaatsumik ilinniakkamik piffissap ilaani ingerlatsisinnaanermik.

September 2019-imi GUX Sisimiut aallartippaat ilinniarnertuunngorniartarnermi fagit ataasiakkaat (eGENK), fagit ilassusiiffigissasat (eGSK) kiisalu qarasaasiatigut online-iusumik ilinniarnertuunngorniartarneq ukiunik 2-inik sivisussuseqartoq (eGUX).

Killiffik

2018-ip aasaani suilliit faginik ataasiakkaanik ingerlatsisut aamma ilassutitut fagini ingerlatsisut eGUX aqqutigalugu aallartippat, taavalu 2019-ip aasaani misiligitigut aqqissuussineq eGUX-imi ilinniartitaaneq ukiunik 2-nik sivisussusilik aallartinneqarluni. Ilinniartitaaneq ukiunik 2-nik sivisussuseqartoq ilinniagaqalernissamut piarsaatitut ilinniartitaaneruvoq 18-ileereersimasunut saaffiginnittoq. Ilinniartitaaneq piffissami tamakkiisumi suliaasaavoq, qarasaasiatigullu online-iusumik ingerlanneqartarluni. Ilinniartitaaneq ammaassiarpoq nunatsinni nunanilu avannarlerni qaffasinnerusumik ilinniagaqalernissamut. Soraarummeernert 2019-imi tikkuarneqarpoq eGUX-imi ilinniarnertuunngorniartut GUX-imi ilinniarnertuunngorniartartut allat angusaannut nallersuussinnaasut, aammalu eGUX saaffiginnittuusoq ilinniarnertuunngorniartussanut ilinniarnertuunngorniarnertuut angusinnaanngisaannut. eGUX Sisimiuni GUX-ip ilagaa, ilinniagaqarnenillu aqqissuussinerit GUX Sisimiuni inissimallutik. Ulloq 1. januar 2021 eGUX-imi ilinniarnertuunngorniartut 78-iupput, ilinniagassat sammiviini marlunni agguassimasut, kiisalu aamma ilinniarnertuunngorniartarnermi faginik ilassusiisarnerni faginilu ataasiakkaani.

Økonomi

Udviklingen af den gymnasiale uddannelse og alle initiativer herunder blev ved vedtagelsen af Inatsisartutlov nr. 13 af 22. november 2011 sikret finansiering. Til udvikling af gymnasieuddannelserne er afsat 7,303 mio. kr. i 2021 på Hovedkonto 40.01.08 Sektorprogram for Uddannelse.

5.2.2 eGUX

Formål

Departementet har siden september 2018, i samarbejde med GUX Sisimiut, udbudt e-undervisning. Det gør det muligt for kvalificerede ansøgere, uden for byer med gymnasieskoler, at følge og afslutte gymnasiale fag som fjernundervisningselever.

Siden september 2018 er der udbudt gymnasiale enkeltfag og siden 2019 en hel gymnasial eksamen. Formålet er at sikre, at gymnasiale fag kan gennemføres af flere uanset bosætning, og kan fungere som et særligt godt tilbud til ansøgere med bestemte diagnoser eller bare voksne, som f.eks. ønsker fleksible deltidsstudier.

I september 2019 startede GUX Sisimiut både hold for gymnasiale enkeltfag (eGENK), suppleringsfag (eGSK) samt en ren online gymnasial uddannelse på 2 år (eGUX).

Status

I sommeren 2018 startede de første enkelt- og suppleringsfag via eGUX, og sommeren 2019 startede forsøgsordningen med en 2-årig eGUX uddannelse. Den 2-årig uddannelse er en studieforberedende uddannelse til dem der er fyldt 18 år. Uddannelsen er på fuld tid og gennemføres online. Uddannelsen giver adgang til mange videregående uddannelser i Grønland og resten af norden. Resultaterne fra eksamenerne i 2019, peger på at eleverne ved eGUX klarer sig på niveau med andre GUX-elever, og at eGUX rækker ud til en gruppe af elever, som de fysiske skoler ikke når. eGUX er en del af GUX Sisimiut og studieadministrationen er placeret på GUX Sisimiut. Der er pr. 1. januar 2021 78 elever på eGUX, fordelt på 2 forskellige studieretninger samt gymnasiale suppleringsfag og enkeltfag.

Aningaasaqarneq

Ilinniartitaaneq 2020 aallarnerfigalugu sak. ak. hold-ikkaartunut taxameterimik aaqqissuussineq atorlugu aningaasalersugaavoq.

5.2.3 2-årig GUX

Siunertaq

Misileraalluni aaqqissuussinerup siunertaraa neqerooruteqarnissaq ilinniakkamik piffissami sivikinnerusumi ingerlanneqartatumik, periarfissiumalluni piginnaanernik peqalernissamut, qaffasinnerusumik ilinniagaqarnissaq siunertarlugu, sivikinnerusunik imaluunniit akunnattumik sivisussusilimmik. Ilinniartitaaneq aalajangersarneqarpoq Ilinniarnertuunngorniartarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 22. november 2011-meersumi, kingusinnerusukkullu Inatsisartut inatsisaatigut nr. 16, ulloq 27. November 2020-imeersukkut allannguuteqartoq naapertorlugu. § 41 periarfissaqartitsivoq *ingerlatsinerit immikkut aaqqissuussat, inunnt ukiunik pingasunik sivikinnerusumik ilinniarnertuunngorniarnissamik kissaateqartunut saaffiginnittut pillugit malittarisasaniq aalajangersaasinnaapput*. Ilinniartitaaneq imaqarpoq pingitsoorani GUX-imi faginik pingaarnernik, ingerlaqqillunilu faginik arlaqartunik naapigiaasunik immikkut ittunik piumasaqaatit naammassineqarsimanissaannik, kalaallit ilinniartitaaneranni ilinniartitaanerit qaffasinnerusunut, assersuutigalugu peqqissaasut ilinniagaqarsinnaanermik.

Misiliilluni aaqqissuussineq allaaneruvoq siusinnerusukkut aaqqissuussinermit ukioq ataaseq sivisussusilimmik ingerlatsisinnaanermiit, inersimasunut ilaatigut marloriaammik sivisussusilimmik atuartitaasarnermiit, qaffasinnerusunik angusasaqarnermiit, ingerlaqqillunilu naammassinnittuulluni GUX-imi ilinniartitaanermi piumasaqaatit minnerpaaffissaannik. Tamanna isumaqarpoq aaqqissuussineq piginnaatitsisoq qaffasinnerusunut ilinniartitaanerit. GUX ukiunik 3-nik sivisussusilik annertuneruvoq, taamalu periarfissilluni ilinniartitaanerit amerlanerusunut isersinnaanermut, ukiunik 2-nik sivisussusilimmik GUX-imut sanilliullugu.

Ilinniartitaaneq ingerlanneqartarpoq eGUX-imi, takuuk siulianiittoq aamma GUX Aasiaat aaqqissuussinerit inersimasunut minnerpaamik 23-nik ukiulinnut inuusutissarsiornikkut imaluunniit ilinniagaqarsimanikkut misilittagalinnut saaffiginnittoq, inunnt qaffasinnerusumik ilinniagaqarnissamik pisariaqartitsisunut.

Killiffik

Misileraalluni aaqqissuussineq aallartinneqarpoq august 2017-imi (ukiuni marlunni GUX Aasianni) aamma august 2019 (ukiuni 2-ni eGUX ungasissumiilluni ilinniarnertuunngorniartarneq), ingerlaavar-tumillu nalilersuivigineqartassalluni, qaffasinnerusunik ilinniartitaanerit suleqatigalugit. Tamatumani saaq immikkut isiginiarlugu inuit siunnerfiusut ilikkagassatigut – fagitigut – ilikkagaqartarneri, aamma naammassisarneri, kiisalu qanoq inuit siunnerfiusut qaffasinnerusunik ilinniagaqarnerni angusaqartarneri. Ilinniarnertuunngorniartut ingerlaqqittartut qaffasinnerusumillu ilinniartitaaner-nik naammassisaqartartut amerlassusaat pillugit paasissutissat

Økonomi

Uddannelsen finansieres fra 2020 gennem taxameter pr. holduge.

5.2.3 2-årig GUX

Formål

Formålet med forsøgsordningen er at tilbyde en kortere uddannelse og give en mulighed for at erhverve sig kompetencerne til videre uddannelse inden for korte og mellemlange videregående uddannelser. Uddannelsen har hjemmel i Inatsisartutlov nr. 13 af 22. november 2011 om den gymnasiale uddannelse, senest ændret ved Inatsisartutlov nr. 16 af 27. november 2020. § 41 giver mulighed for *at fastsætte regler om særligt tilrettelagte forløb, der er målrettet personer, der ønsker at gennemføre den gymnasiale uddannelse på kortere tid end 3 år*. Uddannelsen indeholder de generelt obligatoriske GUX-kernefag og videre en række fag, som imødekommer specifikke krav for en række videregående grønlandske uddannelser, f.eks. sygeplejestudiet.

Forsøgsordningen adskiller sig fra det tidligere 1-årige forløb for voksne ved bl.a. dobbelt så meget undervisning, højere niveauer og videre ved at leve op til minimumskravet for GUX-uddannelsen. Det betyder, at uddannelsen giver generel studiekompetence til videregående uddannelse. Den 3-årige GUX er mere omfattende og giver dermed mulighed for direkte adgang til flere uddannelser end den 2-årige GUX.

Uddannelsen kører på eGUX jf. ovenstående og på GUX Aasiaat rettet mod voksne på mindst 23 år med erhvervs- eller uddannelsesmæssig erfaring, som har brug for at opkvalificere sig til videre uddannelse.

Status

Forsøgsordningen er opstartet i august 2017 (2-årig på GUX Aasiaat) og august 2019 (2-årig eGUX som fjernundervisning), og vil blive evalueret løbende i samarbejde med de videregående uddannelser. Herunder med fokus på hvordan målgruppen klarer forløbet, fagligt og i forhold til gennemførelse samt hvorledes målgruppen klarer sig på videregående uddannelser. Antallet af studenter, der fortsætter på og gennemfører en videregående

taamaasilluni siusinnerpaamik katersorneqarsinnaalissapput 2023-2025-imi. Ataatsimut nalilersuisarnerit maannakuugallar-toq ajunngitsutut isikkoqarput.

Aningaasaqarneq

GUX ukiunik 2-nik sivisussusilik ingerlanneqarpoq piffissami 2017-2021-imi, Aasianni GUX-imi aningaasaliissutit kontumi pingaarnermi 40.12.35-imit, ukiunilu tamatuma kingornagut tunuliaqutaralugit Aasianni GUX-imiit ingerlatsinerit pillugit nalunaarusiaasartut iluanni, taamalu aningaasaliissutit aningaasanut inatsimmiittut iluanni. eGUX ukiumut 2020-imut taxameteri atorlugit sap. akunnikkaartunut hold-inut akiliutitsigut aningaasalersorneqarpoq.

5.2.4 GUX-S

Siunertaq

Naalackersuisut kissaatigaat periarfissat annertunerulersinnissaat ilinniagaqarniartunut immikkut ilinniarnertuunngorniartarnermik pisariaqartitsilersartunut, tassuunakkullu qularnaarlugu inuusuttut tamatumani pineqartut periarfissineqartarnissaat ilinnigassatut takorluukkaminni suliffigerusutaminnilu suliffeqalersinnaasarnissaat. Taamaattumik ilinniartitaanernut Naalackersuisoqarfiup 2017-imi aallarnerpaa misileraanermik aaqqissuussineq, immikkut ittumik ilinniarnertuunngorniarnissamik pisariaqartitsisunut saaffiginnittoq.

Annertusisamik innarluutillit inissisimanerannik isiginnilerneq, Naalagaaffinni peqatigiinni - FN-imi piumasaqaatit, meeqqat inuusuttuaqqallu innarluutillit aamma periarfissaqarnissaannik ilinniartitaanernik neqeroorfineqarnissamik, meeqqat inuusuttuaqqallu allat naligalugit, aammalu Naalackersuisut siunnerfigisaat innarluutillinnut tunngatillugu inatsisiliorinissamik, ilaatigut tunuliaqutaapput pissutaallutillu tamatumani ineriartornermut, suliniutinullu GUX-imi ilinniartitaanerni.

Ilinniarnertuunngorniartarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 22. november 2011-meersoq aallaavigalugu, §§-it 42 aamma 43 qulaajaavineqarput periarfissat ilinniarnertuunngorniartarnerit neqeroortigineqartarnissaannut inunnut nappaateqartutut nalunaarneqarsimasunut, assersuutigalugu tarnikkut assigiinngitsunik innarluuteqartutut nalilerneqarsimasut aamma ADHD-tut. 2017-ip ukiaani aallartinneqarpoq misiliilluni aaqqissuussineq, pisariaqartitsinerup piviusup suliassaqaarfimmi annertussusianik qulaajaa-sussa, kiisalu tigooraasoqarluni immikkut aaqqissuussinernut ilinniarnertuunngorniartussanut immikkut pisariaqartitsisunut sammititaasumik. Inuit tamatumani siunnerfusut tassaapput kikkulluunniit immikkut ilisimasalinnit nappaammikkut aalajangiiffigineqarsimasut aammalu nalilivigineqarsimasut ilinniarnertuunngorniarnermik naammassisaqarsinnaasutut, kiisalu ilinniagaqalersinnaanernut piumasaqaatinik nalinginnaasunik naammassinninnaasut, kisiannili perorsaaniikkut immikkut tapersorsorneqarnissamik pisariaqartitsisut, taamalu atugassarititaasut nalinginnaasut iluanni ilinniakkamik ingerlatsisinnaanngitsut.

uddannelse vil således tidligst kunne indsamles 2023-2025. De foreløbige evalueringer tegner samlet set positivt.

Økonomi

2-årig GUX afholdes i perioden 2017-2021 inden for GUX-Aasiaats bevilling på Hovedkonto 40.12.35, og i årene herefter på baggrund af GUX-Aasiaats indberetning af aktivitetstal, og dermed bevilling på finansloven. eGUX finansieres fra 2020 gennem taxameter pr. holduge.

5.2.4 GUX-S

Formål

Naalackersuisut ønsker at øge mulighederne for, at uddannelsessøgende med særlige behov kan tage en gymnasial uddannelse, og på den måde sikre, at også denne gruppe af unge får muligheden for opnå deres drømmeuddannelse og job. Derfor igangsatte Departementet for Uddannelse i 2017 en forsøgsordning for elever med særlige behov på det gymnasiale område.

Øget bevågenhed om de handicappedes situation, FN's krav om, at handicappede børn og unge også skal have tilbud om uddannelse på lige fod med andre børn og unge, og Naalackersuisuts intention om udarbejdelse af en handicaplov, er nogle af de bagvedliggende årsager til udvikling og tiltag indenfor GUX uddannelsen.

Med afsæt i Inatsisartutlov nr. 13 af 22. november 2011 om den gymnasiale uddannelse, §§ 42 og 43 afdækkes mulighederne for i højere grad at kunne tilbyde gymnasial undervisning til personer med diagnoser, som for eksempel forskellige grader af autismespektrumforstyrrelser og ADHD. I efteråret 2017 opstartede derfor en forsøgsordning, der til dels vil afdække det reelle behov på området samt visitere og skabe særligt tilrettelagte forløb for elever med særlige behov. Målgruppen er alle, der af sagkyndige er diagnosticeret med en af ovenstående diagnoser og vurderes til at kunne gennemføre gymnasial undervisning samt lever op til de almindelige adgangskrav, men har behov for særlig pædagogisk støtte og dermed ikke vil kunne deltage i uddannelsen på almindelige vilkår.

Immikkut aaqqissuussinikkut inuit immikkut piginnaaneqartut tar-nip pissusaasut tunngasunik pisariaqartitsisunut, kiisalu ilinniarnertuunngorniarnermik ilinniartitaanerni ilinniartitsisinnaasut, 2017-ip ukiaani Campus Kujallermut Qaqortumi atasunngortinneqarput. Immikkut ilisimasallit inuit pineqartut GUX-imi ilinniarnertuunngorniarnarfik tapersersugaralugulu siunnersugarissavaat, ilinniarnertuunngorniartussanik toqqartuisarnikkut, ilinniartitsissutissanik pilersaarusiornikkut, ilinniartitsisut pikkorissaqqittarne-risigut, ingerlaavartumillu siunnersuillutillu tapersersuissallutik ilinniarnertuunngorniartut pineqartut ataasiakkaarlutik ingerlatsinermik atugaanni, taamalu GUX-imik ilinniartitsisarnermik immikkut ittumik aaqqissuussaasumik ilinniartitsisarnermik neqeroorutigineqartalernissaannut. Tamatuma saniatigut piffissami misileraaffiusuni qulaajaavineqassapput eGUX-imut attaviliisinnaneq, periarfissaqarnersooq ilinniarnertuunngorniartarnermik neqerooruteqarsinnaaneq ilinniartussanut immikkut ittunut, immikkut illoqarfimminniit nuussinnaanngitsunut.

Killiffik

Misileraanermik aaqqissuussineroqqaartoq aallartinneqarpoq september 2017-imi, 2021-illu aasaata tungaanut ingerlasussaa-simalluni. 2020-ip naalernerani misiliilluni aaqqissuussineq nalilersuivigineqartussaasimavoq, tamatumalu kingornagut isummerfigineqartussaalluni aaqqissuussineq aaqqissuussamik atortunngortinneqassanersooq. Ilinniagaqarsinnaanerup aaqqissuunneqartarnera ilinniarnertuunngorniartunut ataasiakkaanut pisarpoq ilinniagaqartoq / taassuma angajoqqaavi / nakkutiginittua, GUX-ip, immikkut ilisimasallit kommunillu susassaqtartup suleqatigiinnerisigut, pingaaruteqarmat ataqatigiissaarisooqarnissaa, assersuutigalugu isumaginninnikkut pisartakkaniit ilinniagaqarnersiutinut ikaarsaartarnerni, ineqarnikkullu allannguutini.

2021-ip aallartinnerani killiffiuvoq aalajangertoqarnera misiliilluni aaqqissuussineq suli ukiaani 3-ni ingerlaqqissasoq, tamatumalu kingornagut 2024-imi isummerfigineqassalluni aaqqissuussineq aalajangersimasumik atortuulersinneqassanersooq. Misiliilluni aaqqissuussineq maannamutut ingerlavoq, taamaattoq annikitsumik allannguuteqarluni, siunnersuisarnek / ilitersuisarnek siamartinneqarluni ilinniartitaanernut tamanut, ilinniarnertuunngorniarnarfimmuunnaanngitsoq. Tamanna isumaqarpoq august 2021 aallarnertigalugu ilinniartitaanernik ingerlatsiviit tamarmik, angajoqqaat/nakku-tilliusut, ilinniartitsisut/atuartitsisartut, ilinniagaqartut il.il. taamaasillutik periarfissaqalissasut Immikkut ittumik aaqqissuussinernik ingerlatsisunut attaveqarsinnaaner-nut, ilinniagaqartut immikkut ittunik pisariaqartitsisut siunnersorneqartarnerat pillugu.

Misiligutitut aaqqissuussineq ingerlaavartumik susassaqtartunit tamanit nalilersuivigineqartassaasut, ukioqatigiinnik nutaanik aallartittoqarnissaanik pisariaqartitsisoqarnersooq pillugu. 2023-ip naalernerani nalilersuisarsimanerit tamarmik ataatsimut katersorneqassapput, aaqqissuussinerullu misiligutaasup atortunngortinneqavissinnaanera isummerfigineqassalluni.

En specialenhed, med kompetencer inden for det psykologiske område og behov for specialundervisning samt undervisning på gymnasialt niveau, er i efteråret 2017 blevet tilknyttet Campus Kujalleq i Qaqortoq. Specialenheden skal supportere alle GUX-skoler ift. visitering, planlægning af uddannelses-tilbud, opkvalificering af lærerstab og løbende supervision og support på den enkelte elevs forløb, således at alle GUX-skoler kan tilbyde særlig undervisning. Herudover afdækkes i forsøgsperioden og i forbindelse med eGUX-projektet, om det er muligt at tilbyde gymnasial undervisning til særlige elever, der eksempelvis ikke kan flytte fra sin hjemby.

Status

Den oprindelige forsøgsordning blev påbegyndt i september 2017 og var sat til at køre frem til sommer 2021. I løbet af slutningen af 2020, skulle ordningen evalueres og der skulle herefter tages stilling til, om ordningen skal formaliseres. Tilrettelæggelsen af uddannelsesmulighederne for den enkelte uddannelsessøgende sker i samarbejde mellem den uddannelsessøgende/dennes forældre/værge, GUX-skole, sagkyndige og den tilknyttede kommune, da det er vigtigt, at der koordineres, f.eks. i forhold til eventuel overgang fra sociale ydelser til uddannelsesstøtte og ændringer i boligforhold.

Status i starten af 2021 er, at det er blevet bestemt at forsøgsordningen fortsætter i yderligere 3 år, hvorefter der i 2024 vil skulle tages stilling til om ordningen skal formaliseres. Forsøgsordningen kører som hidtil, dog med den lille ændring, at vejledningsdelen bredes ud til, at gælde alle uddannelsesområder frem for blot gymnasiet. Det betyder konkret at fra august 2021 vil alle uddannelsesinstitutioner, forældre/værger, undervisere, elever m.m. dermed have mulighed for at kontakte Specialenheden ifm. vejledning af elever med særlige behov.

Forsøgsordningen vil løbende evalueres af alle involverede parter, og der skal årligt tages stilling til, om der er behov for opstart af ny årgang. I ultimo 2023 opsamles de løbende evalueringer, hvorefter der tages stilling til eventuelt behov for formalisering.

Aningaasaqarneq

2021-imi immikkoortinneqarput 1,08 mio. kr.-it kontumi pingaarnermi 40.01.08 Ilinniartitaanernut immikkoortumi, ingerlatsiner-nut atugassatut. Tamatuma kingorna aningaasaqarnermut apeq-qutaassaaq qinnuteqartut amerlassusii, ingerlatsinissallu tullit-tut, kiisalu ingerlaavartumik matuminnga nalilersuisarneq.

5.2.5 GUX-P

Siunertaq

Misiliinermik aqqissuussineq aallartinneqarpoq august 2020 Aasianni GUX-imi, ukiut tamaasa ilinniartussanik tiguisarnikkut.

Suliniut tunngaveqarpoq ataatsimut isigisumik naalakkersuinikkut kissaataasunit, inuusuttut suli amerlanerusut ilinniagaqartalerni-saannik, atassuserneqarlunilu nalilersuinernik aammalu ineriartor-titsinernik suliniutinut, ukiuni kingullerni aallartinneqartartunut. Suliani taakkunani GUX pillugu suleqatigiissitap inassuteqaataani periarfissat tikkuarneqarput, immikkut ilinniarnertuunngorniartu-nut ingerlatsisoqartarsinnaanerani immikkut ilikkagassatigut – fagitigut inuttullu pisariaqartitsisartut eqqarsaatigalugit.

Ilinniarnertuunngorniarfimmil ilinniartitsissutit ataasiakkaat, ilas-sutitut ilinniarnernit imminullu ilinniartittarneq pillugit Namminer-sorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 27, 17. november 2016-imeersoq tunngavigalugu ilinniartitaaneq aqqissuussaavoq (ilin-niartitsissutinut ataasiakkaanut nalunaarusiaq) kiisalu Ilinniarnertuunngorniarfimmil ilikkagassatut pilersaarutit pillugit Namminer-sorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 7, 27. maj 2014-imeersoq naapertorlugu.

Ilinniartitaaneq imaqarpoq GUX-imi pingaarnertut pinngitsoorani ilinniagassanik, immikkut piumasaqaatinik naammassinnittumik, kalaallit ilinniartitaaneranni qaffasinnerusumik ilinniagaqartar-nernut atatillugu.

Misiligutitut aqqissuussineq ingerlaavartumik nalilersuivigine-qartassaaq suliامي susassaqtartunut tamanit, ukiumoortumillu isummerfigineqartassalluni ukioqatigiiaanik nutaanik aallartitsi-sinnaanermik pisariaqartitsisoqarnerisq. 2021-imi nalilersuisar-nerit ingerlaavartumik pisartut katersorneqassapput isummer-figineqassallunilu aqqissuussineq aqqissuussamik atortunngor-tinneqavissanersq.

Killiffik

Ukiup ilinniartuup august 2020-imi aallartinnerani GUX Aasiaat ilinniagaqartussat 26-it tiguaat.

Aningaasaqarneq

GUX-P aningaasaliissutaareersunit aningaasalersorneqarpoq.

Økonomi

I 2021 afsættes 1,08 mio. kr. på Hovedkonto 40.01.08 Sektorprogram for Uddannelse til drift. Herefter vil økonomien afhænge af ansøgertallet og de følgende forløb, samt den løbende evaluering heraf.

5.2.5 GUX-P

Formål

Forsøgsordningen blev påbegyndt i august 2020 på GUX Aasiaat med optag hvert skole-år herefter.

Initiativet bunder i et generelt politisk ønske om at give flere unge en uddannelse og kæ-der sig op på det analyse- og udviklingsarbej-de, som er pågået de seneste år. I dette ar-bejde har arbejdsgruppen om GUX anbefalet nogle muligheder for at lave et særligt forløb for elever med ekstra støttebehov fagligt og socialt.

Uddannelsen finder hjemmel i Selvstyrets bekendtgørelse nr. 27 af 17. november 2016 om enkeltfag, suppleringskurser og selvstu-derende på det gymnasiale område (enkelt-fagsbekendtgørelsen) samt Selvstyrets be- kendtgørelse nr. 7 af 27. maj 2014 om lære-planer i den gymnasiale uddannelse.

Uddannelsen indeholder de generelt obliga-toriske GUX kernefag og videre en række fag, som imødekommer specifikke krav for en række videregående grønlandske uddan-nelser.

Forsøgsordningen vil løbende evalueres af alle involverede parter, og der skal årligt ta-ges stilling til, om der er behov for opstart af ny årgang. I 2021 opsamles de løbende eva-lueringer, hvorefter der tages stilling til eventuelt behov for formalisering.

Status

Ved skolestart august 2020 blev 26 elever optaget på uddannelsen på GUX Aasiaat.

Økonomi

GUX-P finansieres inden for egen ramme.

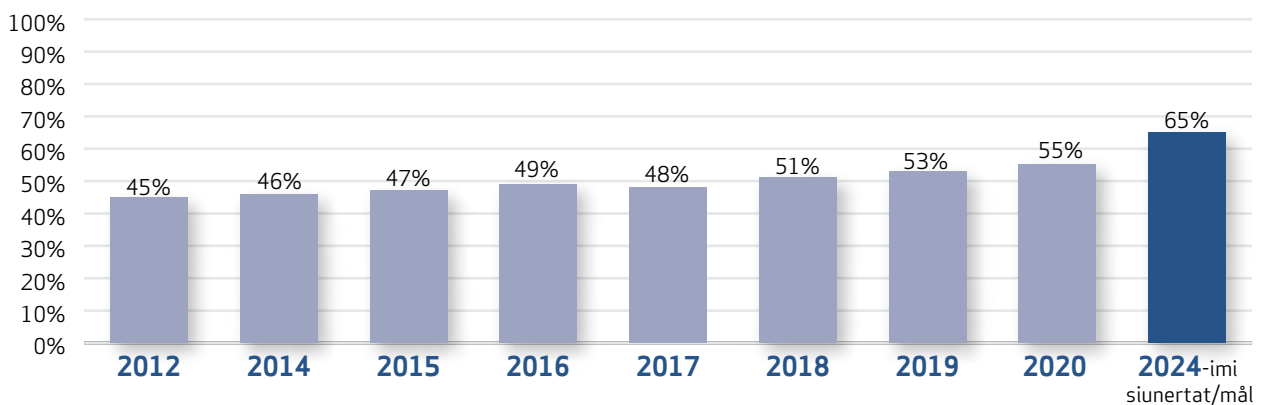
6 Inuussutissarsiutinut ilinniartitaanerit

6.1 Aallarniut

Inuussutissarsiutinut ilinniartitaanerit inuusuttatut ilinniagaqartittarpaat inissianik sanaartortussatut, meerartatsinnik utoq-qartatsinnillu paarsisussatut, uagutsinnut nerisassioortussatut, umiarsualivinnullu isumannaatumik ingerlanneqartarnissatsinnut. Inuiaqatigiit sulisussanik suliamik ilinniarsimasunik pisariaqartitsinerat assut annertuvoq. Inuussutissarsiornernut ilinniartitaanerni taamaasilluni aallunneqarput inuusuttunik sulii amerlanerusunik inuussutissarsiutinut ilinniartitaanernut isaasoqarnissaa, sungiusaammik suliffissat amerlanerulersinnissaat, kiisalu ilinniakkaminnik naammassisaqartartut amerlanerulernissaat. Tamatuma saniatigut pingaartinneqarpoq inuit inuussutissarsiutinik ilinniakkamik naammassisaqartut kingornagut inuiaqatigiinni ineriartortitsinermi eqeersimaarlutik peqataasarnissaat, perorsimassutsiminnillu tunngavilimmik peqataanissat.

Ilinniartitaanernut Periusissiami nalunaarsorneqarput tulliuuttut anguniakkat 2024-ip tungaanut, grafinggorlugit takutinneqartut, 2012 aallaavigalugu.

Naammassisaqartut procentinggorlugit

6 Erhvervsuddannelser

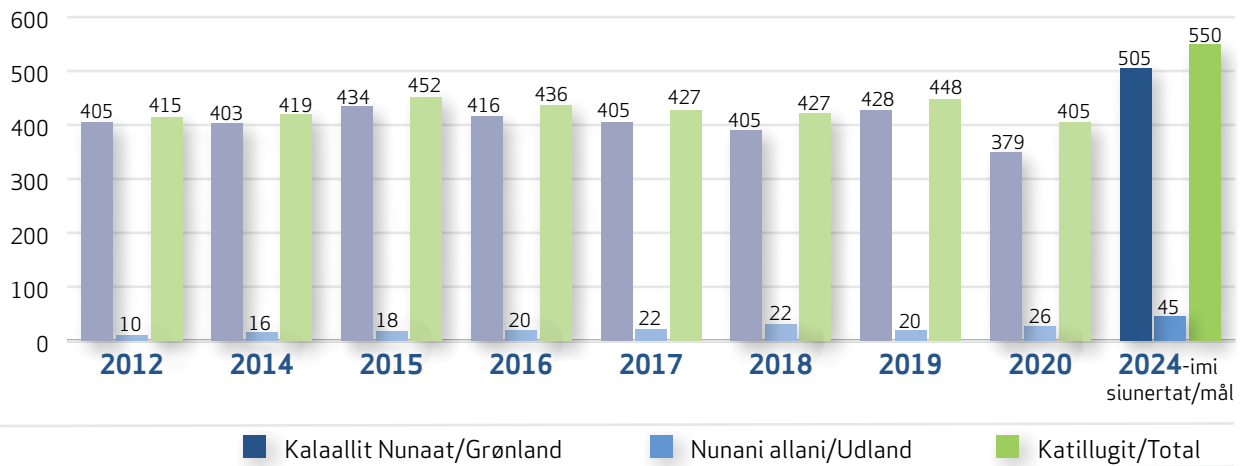
6.1 Indledning

Erhvervsuddannelserne uddanner vores unge mennesker til at bygge boliger, passe vores børn og ældre, lave vores mad og sejle os sikkert i havn. Efterspørgslen i samfundet efter faglærte unge er stor. Fokus på erhvervsuddannelsesområdet er derfor at rekruttere flere unge til erhvervsuddannelserne, øge praktikpladskapaciteten samt højne gennemførelse på uddannelserne. Derudover lægges der ligeledes vægt på, at mennesker, der gennemfører en erhvervsuddannelse, efterfølgende bidrager med aktiv deltagelse i udviklingen af samfundet og aktiv deltagelse ved generel dannelse.

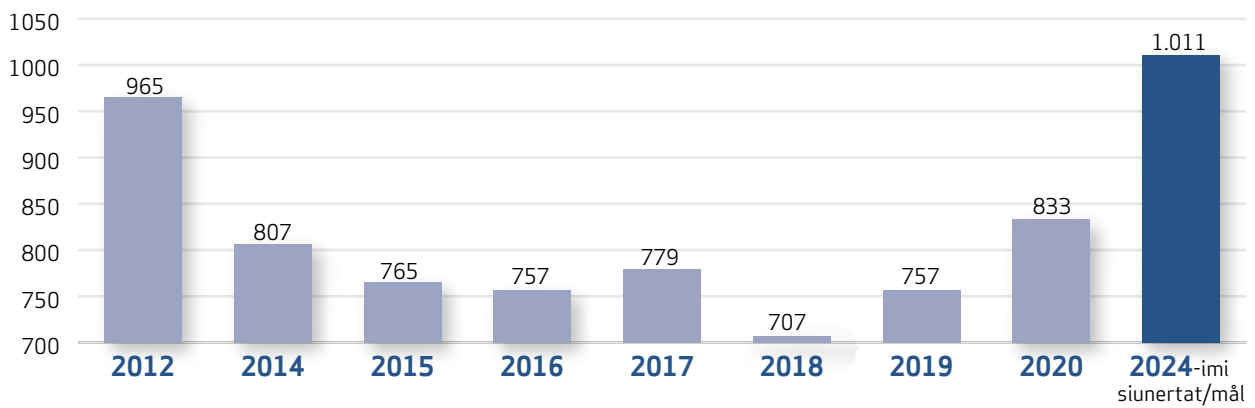
Uddannelsesstrategien lister følgende målsætninger frem til 2024 visualiseret i grafer, hvor 2012 er medtaget som basisår.

Gennemførelseprocent

Naammassisartut amerlassusaat

Sungiusaammik suliffissat

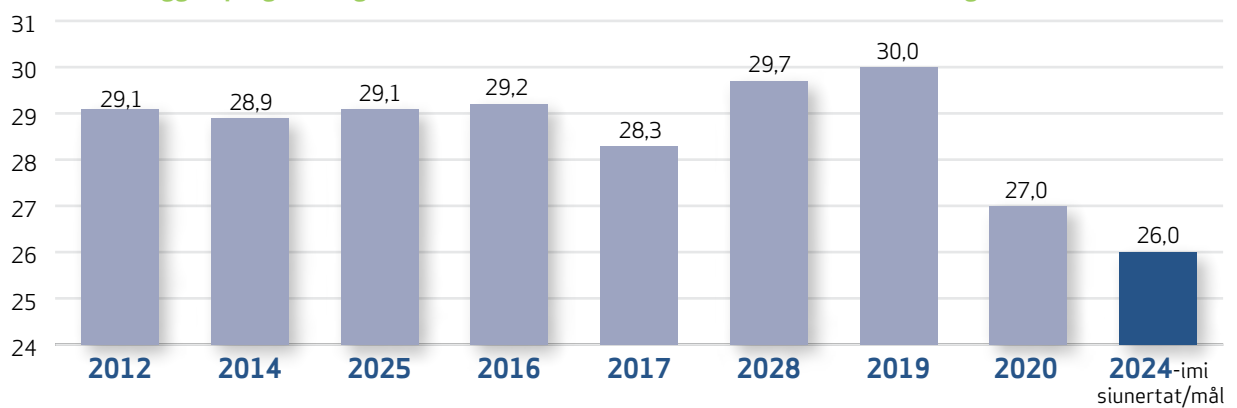
Nalunaarsuut 1: Taamaallaat nunatsinni sungiusaammik suliffissat ilaapput. Inersimasuullutik lærlingingortartut naatsorsuusiani ilaangillat.

Nalunaarsuut 2: kisitsisit 2012-imeersut, naatsorsueriaatsimut nutaamut iluarsisat.

Note 1: Kun praktikpladser i Grønland er inkluderet. Voksenlærlinge er ikke med i opgørelsen.

Note 2: 2012-tallet er justeret i forhold til ny opgørelsesmetode.

Naammassisartut agguaqatigiissillugit ukiui

6.2 Suliniutit

Ilinniartitaanernut Periusissiami anguniakkat angusinnaajumalugit suliniutit tulliuuttut immikkut aallunneqassapput:

- Sungiusaammik suliffissat amerlanerusut
- Ilinniartitaanerni neqeroorutiniq aalisakkanut suliffissuarnut sammisunik ineriartortitsineq
- Imarsionermut tunngasunik ilinniartitaanerit nukittorsarneqarnissaat
- Sulisinnaasut piginnaasaviinik nalilersuisarnerit
- Piginnaasanik ineriartortitsiviusunik pikkorisartitsisarnerit

Ilinniartitaanerit angusassatigut – fagitigut – qaffasissumi inissisimatikkumallugit inuiaqatigiinnilu inuussutissarsiutit sammivii-nut pisariaqartitsisunut ilinniartitsiumalluta piumasaqaataavoq ilinniartit akornanni annertuumik suleqatigiittoqarnissaa, ilin-niarfiit, inuussutissarsiortut inuussuttullu akornanni. Taamaattu-mik Qitiusumik Ilinniartitaanni siulersuisut qularnaareqataapput suliffeqarnermi pisariaqartitsinernut, ilinniartitaanerit ineriartortitsinernik aammalu pitsaassusilersuinernik. Ilinniartitaaner-nut Naalackersuisoqarfimmiit suliniutit Qitiusumik Ilinniartitaanni ataatsimut siunnersuisoqatigiinnut saqqummiunneqartarput ukiumoortumik ataatsimiinnermi. Suliniutit pineqartut ataasiak-kaarlugit qanoq tiguneqartarneri ataatsimut siunnersuisoqatigiit ataatsimiinneranni aalajangiivigineqartarput. Tamatum kingor-nagut suliassartai suleqatigiissitaliani / suliniutinik ingerlatsi-suusussani aallartinneqartarput, imarisassaasa suliarineqarne-risigut, kiisalu iliuusissanut pilersaarusiornikkut, suliniutinut pineqartunut ilalernerqartunullu atatillugu.

6.2.1 Sungiusaammik suliffissat amerlanerusut

Siunertaq

Naalackersuisut kissaatigaat ilinniagaqartut ilinniakkaminut atatillugu sungiusaammik suliffissarsiniartarneranni periarfissat pitsaanerulersinneqarnissaat, amerlanerusut inuussutissarsiuti-nik ilinniartitaanerit naammassisaqartaleqqullugit.

Naalackersuisut eqqumaffigaat inuussutissarsiutit sammiviini arlaqartuni unammilligassaqartartoq, sungiusaammik suliffissa-nik inuussutissarsiutinut ilinniartitaanernut atatillugu ilinniaga-qartunut pilersitsiniartarneri. Inuussutissarsiutinut ilinniarti-taanerit ilinniartitaanerit ilinniartitaanni namminerit atuarnikkut ingerlanneqareernerisigut sungiusaammik suliffeqarnissamik piumasaqarfiusut unammilligassaqartarput lærlinginut sungi-u-saammik suliffissanik naammattunik pissarsiniartarikkut.

6.2 Initiativer

For at nå uddannelsesstrategiens mål sættes der særligt fokus på følgende initiativer:

- Flere praktikpladser
- Udvikling af uddannelsesstilbud målrettet fiskeriindustrien
- Styrkelse af søfartsuddannelserne
- Realkompetencevurdering
- Kompetenceudviklingskurser

For at give uddannelserne et højt faglig niveau og uddanne til de rette brancher i samfundet, kræver det et stort samarbejde på tværs af skolerne, erhvervslivet og de unge. Bestyrelserne for brancheskolerne er derfor med til at sikre relevans i forhold til arbejdsmarkedets behov, uddannelsesudvikling og kvalitetssikring. Nye initiativer fra Departementet for Uddannelse bliver fremlagt ved branchesko-lernes årlige fællesrådsmøde. Hvorledes de enkelte initiativer tilsluttes af de enkelte sko-ler bliver behandlet på fællesrådsmødet. Her-efter igangsættes det egentlige arbejde i ar-bejdsgrupperne / initiativgrupperne med ud-fyldelse af initiativernes indhold samt beskrivelse af handleplaner i forbindelse med de til-sluttede initiativer.

6.2.1 Flere praktikpladser

Formål

Naalackersuisut ønsker at give de uddannel-sessøgende bedre muligheder for at finde en praktikplads, så flere kan gennemføre en er-hvervsuddannelse.

Naalackersuisut er opmærksom på, at der i flere brancher er udfordringer med at kunne oprette nok praktikpladser til de uddannel-sessøgende på erhvervsuddannelsesområdet. En af de store udfordringer på erhvervs-uddannelsesområdet, hvor uddannelsen veks-ler mellem skoleophold og praktik, er tilveje-bringelse af et tilstrækkeligt antal praktik-pladser til lærlingene.

Killiffik

2020-imi Inatsisartut ukiaanerani ataatsimiinneranni Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut suliffeqarfiit pisortallu ingerlatsiviisa inuiaqatigiinni akisussaaffeqarnerat lærlinginik sungiusaammillu sulisussanik aallanik atorfinittisarnissat pillugit akuersissutigineqarpoq.

Siunnersuummi siunertaavoq inuusuttut amerlanerusut lærlingitut imaluunniit sungiussaammik sulisussatut inuusutissarsiutinut ilinniartitaanerni tiguneqartalernissaat. Tamanna Naalakkersuisut aaqiiiviginiarpaat pitsaanerusementik attaveqaqatigiittalernikkut paasissutissiisarnikkullu lærlinginut sungiusaammillu sulisussanut, ingerlaavartumillu ersersaavigisarlugit puujaasap torluatut ajornartorsiuteqarfiulersartut, pisortanut aamma suliffeqarfinut, ilinniagaqartunik lærlinginik sungiussaammillu sulisussanik allanik atorfinittisarnernut atatillugu. Naalakkersuisullu ilutigisaanik sulissutigaat puujaasap torluisut ittunik sungiussaammik suliffissanut atatillugu ajornartorsiuteqalersarnerata iliuuseqarfiginiartarnera, ilaatigut ilinniartut ineqarfiinik amerlanerusunik pilersitsisarnikkut.

Siunnersuutip kingunerisaanik pisortaqaarfiit imaluunniit suliffeqarfiit tamarmik suliamik ilinniagaqarsimasumik ataatsimik amerlanerusunilluunniit sulisoqartut pisussaaffeqarput siulliullutik qitiusumik ilinniarfinnut saaffiginnittarnissamut akuerineqarumallutik ilinniartunik – lærlinginik imaluunniit sungiussaammik sulisussanik allanik tiguisarnissamut. Pisortaqaarfiit aamma suliffeqarfiit tulliullugu pisussaaffilerneqartarput najugaqavissunik lærlinginik aamma sungiussaammik sulisussanik allanik atorfinittisarnissamut, qassinik lærlinginik sungiussaammilluunniit sulisussanik sulisitsisinnaanermi akuerineqarsimanertik naapertorlugu.

Pisortaqaarfiit aamma suliffeqarfiit tamatumunnga atatillugu pisussaaffeqarput nalunaarsuisarnissamut lærlinginut aamma sungiussaammik sulisussanut allanut suliffissanik inuttaqanngitsunik qassinik peqarnerminnik, Naalakkersuisut suliffissanut qupersagaanni, www.suli.gl qarasaasiakkut immersortakkamik pisiitsumik immersuinerikkut. Nalunaarsorneqarsimaneq ukiumoortumik uppernarsartagassaavoq, pisortaqaarfimmi imaluunniit suliffeqarfimmi pineqartumi atugassarititaasut sulii taamaanne-rannik, lærlinginut sungiussaammillu sulisussanut allanut akuerisaanikkut.

2021-imi februarip aallartisimalernerani ataatsimiititaliamik pilersitsisoqarpoq nukittorsarumallugu KTI-p, kalaallit inuusutissarsiortuisa kiisalu Ilinniartitaanermut Naalakkersuisoqarfiup akornanni suleqatigiinneq, ilaatigut sungiussaammik suliffissat amerlanerulersinnerisigut, inuusutissarsiortunut inuiaqatigiinnullu kalaallinut nuannaarutaasumik.

Status

På efterårssamlingen 2020 blev forslag til Inatsisartutlov om virksomheders og offentlige myndigheders samfundsansvar ved ansættelse af lærlinge og praktikanter vedtaget.

Formålet med forslaget er at få flere unge mennesker optaget som lærlinge eller praktikanter på en erhvervsuddannelse. Det vil Naalakkersuisut gøre ved at skabe en bedre formidling af ledige lærlinge- og praktikpladser for uddannelsessøgende og løbende synliggøre de væsentligste flaskehalse for myndigheders og virksomheders ansættelse af lærlinge og praktikanter. Naalakkersuisut arbejder samtidig med at imødegå andre flaskehalse end mangel på lærepladser, blandt andet gennem etablering af øget kollegiekapacitet.

Efter forslaget er enhver myndighed eller virksomhed, der har én eller flere faglærte medarbejdere ansat, forpligtet til først at tage kontakt til relevante brancheskoler for at blive godkendt som lærlinge- eller praktikplads. Myndigheder og virksomheder forpligtes dernæst til ansættelse af fastboende lærlinge og praktikanter i det omfang, den er blevet godkendt til som lærlinge- og praktikplads.

Myndigheder og virksomheder er i den forbindelse forpligtet til at registrere omfanget af ledige lærlinge- og praktikpladser på Naalakkersuisuts jobportal, www.suli.gl, ved udfyldelse af en simpel elektronisk formular. Registreringen skal bekræftes årligt om, at forholdene for myndighedens eller virksomhedens virke fortsat anses for at imødekomme omfanget af godkendelsen som lærlinge- eller praktikplads.

Primo februar 2021 blev der nedsat et udvalg vedrørende styrkelse af samarbejdet imellem KTI, Det grønlandske erhverv samt Departementet for Uddannelse blandt andet med henblik på bedre samarbejde om forøgelse af praktikpladskapaciteten til glæde for både erhvervslivet og det grønlandske samfund.

6.2.2 Aalisakkanut suliffissuarnut immikkut siunnerfeqartunik ilinniartitaanerni neqeroorutininik suliaqarneq

Siunertaq

Naalakkersuisut immikkut isiginiarlugit aalluppaat ilinniartitaanerit aalisakkanik suliffissuaqarnermut saaffiginnittut. Taamaattumik iluarisimaarneqarpoq Imarsiornermik Ilinniarfiup, Naalakkersuisut inuussutissarsiortullu akornanni suleqatigiinneq sakkortusarneqarmat, peqatigiilluta inuussutissarsiut taanna pingaaruteqartoq iliuuseqarfigisagatsigu.

Aalisakkanik suliffissuarniit kaammattuutaasut naapigiarumallugit Ilinniartitaanernut Naalakkersuisoqarfiup aallartissimavaa misissuineq, aalisakkanik suliffissuarnut sammisunik ilinniartitaanernik pilersitsisinnaaneq eqqarsaatigalugu.

6.2.3 Imarsiornermut tunngasunik ilinniartitaanerit nukittorsarneqarnissaat

Assut kissaatigineqarpoq nunatsinni Imarsiornermik Ilinniarfiup aalisarnermillu inuussutissarsiortup perrassarneqarnissaat. Taamaattumik Ilinniartitaanerimut, Kultureqarnermut Ilageeqarnermillu Naalakkersuisoqarfimmit, imarsiornermik inuussutissarsiortuniit aamma Imarsiornermik Ilinniarfimiit sinniisoqartumik ataatsimiititaliamik pilersitsisoqarnikuvoq. Imarsiornermik ilinniartitaanerit pillugit ataatsimiititaliaq ingerlaavartumik ataatsimiittarpoq oqallisigalugillu suleqatigiinnissamut periarfissat, ilinniarfiup, inuussutissarsiortut aamma Ilinniartitaanerimut Naalakkersuisoqarfiup akornanni. Maannamut suleqatigiinnerup tamatuma angusarisimavaa aningaasalersuisussatut – sponsoritut – isumaqatigiissut inuussutissarsiortunik, K-Sim aalisarnermut modulimik GMC skibsbrosimulator-imik Imarsiornermik Ilinniarfimmuut Nuummiittumut pisinissamik imaqartoq. Atortorissaarut Ilinniarfimi ikkussorneqarsimavoq.

Ilutigisaanillu inuussutissarsiortut eqqumaffiginerulersimavaat akisussaaffeqarnertik kalaallinik imarsiortunik umiarsuarni ilinniar-titsisarnernut pisussaaffeqarnertik, aammalu suliffissanik pilersitsisarnissamut Imarsiornermik Ilinniarfimiit naammassisunut.

Aalisarnermik nakkutilliisunik ilinniartitaaneq

KANUAANA (Kalaallit Nunaanni Aalisarsinnaanermut Akuersissutininik Nakkutilliisoqarfik) aalisarsinnaanermut akuersissuteqartarnermi nakkutilliisussanik Danmark-imi ilinniartitsisarpoq, danskit ingerlatsiviat Erhvervsakademi Midt Vest suleqatigalugu.

KANUAANA 2020-ip naalernerani Imarsiornermik Ilinniarfimi siulersuisunut saaffiginnissimavoq siunertaralugu Aalisarnermik Nakkutilliisunik Ilinniartitsinerimik Imarsiornermik Ilinniarfiup Nuummiittup ataani pilersitsisoqarnissaa.

6.2.2 Udvikling af uddannelsetilbud målrettet fiskeriindustrien

Formål

Naalakkersuisut har fokus på uddannelser, der er målrettet fiskeriindustrien. Derfor er det positivt, at samarbejdet mellem Imarsiornermik Ilinniarfik, Naalakkersuisut og erhvervslivet intensiveres, så vi i fællesskab kan løfte dette vigtige erhverv.

For at imødekomme opfordringer fra fiskeriindustrien, har Departementet for Uddannelse igangsat arbejdet med at undersøge mulighederne for at etablere uddannelser målrettet fiskeriindustrien.

6.2.3 Styrkelse af søfartsuddannelserne

Der er et stort ønske om at styrke Imarsiornermik Ilinniarfik og fiskerierhvervet her i landet. Derfor er der nedsat et udvalg med Departementet for Uddannelse, Kultur og Kirke, det maritime erhverv og Imarsiornermik Ilinniarfik. Udvalget for styrkelse af søfartsuddannelserne holder løbende møder og diskuterer samarbejdsmulighederne imellem skole, erhverv og Departementet for Uddannelse. Indtil videre er samarbejdet resulteret i en sponsoraftale med erhvervet omkring køb af et K-Sim fiskerimodul til GMCs skibsbrosimulator til Imarsiornermik Ilinniarfik Nuuk. Modulet er installeret på skolen.

Samtidig er erhvervet blevet mere opmærksom på deres del af ansvaret for uddannelse af grønlandske søfolk på skibene og for at skabe muligheder for arbejdspladser til demittenderne fra Imarsiornermik Ilinniarfik.

Fiskerikontrolløruddannelse

GFLK (Grønlands fiskeri licens kontor) uddanner fiskerikontrollører i Danmark i samarbejde med Erhvervsakademi Midt Vest.

GFLK har henvendt sig i ultimo 2020 til bestyrelsen for Imarsiornermik ilinniarfik med henblik på etablering af en fiskerikontrolløruddannelse under Imarsiornermik ilinniarfik Nuuk

6.2.4 Piginnaanernik pigineqareersunik nalilersuisarneq

Siunertaq

Nunatsinni ilinniarsimassuseq qaffakkiartuaarpoq, kisiannili suli suliamik ilinniarsimangitsut amerlapput. Kisianni suliamik ilinniarsimangitsut pineqartut oqaatigineqarsinnaangillat piginnaaneqangitsut, amerlasuut ukiuni amerlasuunik suliffeqarnermik inuusutissarsiortooreemata. Piginnaasat piviusut tassaasarput inuup tamakkiisunik nammineq ilisimasai, sapinngisai aamma piginnaaneri. Piginnaasanik inuup nammineq pigisaanik nalilersuisarnerup inuk pineqartoq periarfissaqalersittarpaa piginnaasami akuerineqarnissaanik, ilisimasani sapinngisanilu, inuup pineqartup inuusutissarsiortuunermigut pigilersimasai, pikkorissartarnerit allatigullu nammineq piunassutisimik suleqataasarnerit, kisiannili inuup pineqartup aaqqissuussamik uppernarsaatilik allagartaqarfiginngisai, ilinniartitaanernut aalajangersimasunut sanilliullugit, imaluunniit immikkoortukkaanik – modul-ikkaanik pikkorissarfigisinnaasai ilinniartitaanernut aalajangersimasunut sanilliullugit. Piginnaasanik nammineq pigisanik nalilersuisoqarneratigut, siunnerfigalugu taakkua akuersissutigineqarnissaat, piginnaasanut uppernarsaasiisoqarnissaanik siunnerfeqartumik, tassuunalu ilinniagaqarsinnaanermut aqutissiuunneqarluni, imaluunniit ilinniagaqarsinnaanermut naalisarneqartumut isisutigisinnaasai. Piginnaasavinnik inuup pigisaanik nalilersuisarnermi pineqartarpoq inuup piginnaaneri pigeriigaaanik akuersissuteqarnissaq, inuup piginnaasaqareernermit ilinniartitaanermik ingerlatsinissaanut piffissamik atuinninnissaanik siunnerfeqartartut. Nalilersuineq pineqartoq ilinniartitaanernik pineqartunik neqeroorteqartartunit suliarineqartarpoq.

Sulianik ilinniarsimangitsut amerlasuut ukiuni arlalissuarni katersorsimasaminnik inuusutissarsiutinut misilittagaqareersarput, naatsorsuutigineqartarlunilu piginnaasanik pigisanik nalilersuisoqarneratigut tamanna iluaqutissarsivigisinnaasaraat. Piginnaasanik inuup pigeriigaaanik piviusunik nalilersuisarneq inummut pineqartumut ataatsimut tamakkiisumik takussutissiigajuppoq ilinniagassanik sunik amigaateqarnermik, ilinniarsimasutut allagartartaarumalluni. Piginnaasanik pigeriikkaanik piviusunik nalilersuisoqarneratigut sulinermik inuusutissarsiutinut ilinniarsimangitsoq ajornannginnerusumik ilinniartitaanernut peqataanissamut aqutissiuunneqarsinnaasarpoq. Qularnaarumallugu inuit inuusutissarsiutini nalorninartorsiortuni inissisimasut piginnaasamik ineriartortitseqqisinnaaneri, tassuunalu suliffissaarussinnaaneq annikinnerulersikkumallugu, kisiannili aamma inuit pineqartut aqutissiuussinnaajumallugit inuusutissarsiutinut ineriartorfiusunut, soorlu sanaartornermut, takornariartitsinermut, aatsitassarsiortnermut, utoqqarnik sullissivinnut, ulluunerani aammalu ulloq unnuarlu kommunini paaqqinnittarfinnut.

6.2.4 Realkompetencevurdering

Formål

Vi har et stigende uddannelsesniveau, men der er stadig en stor gruppe af ufaglærte. Denne gruppe af ufaglærte er dog ikke uden kompetencer, da mange har årelang erfaring fra arbejdslivet. Realkompetencer er en persons samlede viden, færdigheder og kompetencer. En realkompetencevurdering giver en person mulighed for at få anerkendt de kompetencer, den viden og de færdigheder, som personen har erhvervet sig igennem sit arbejdsliv, kurser og andet frivilligt arbejde, men som personen ikke har et formelt bevis på, i forhold til en bestemt uddannelse eller et modul eller et fag i en uddannelsen. Med en realkompetencevurdering kan man få anerkendt sine kompetencer med et kompetencebevis og dermed få adgang til en uddannelse eller afkorte dele af et kommende uddannelsesforløb. En realkompetencevurdering handler om at en person ikke skal bruge tid på at lære noget, de allerede kan. Vurderingen foretages af en uddannelsesinstitution, der udbyder uddannelsen.

En stor del af de ufaglærte borgere har flere års reel erhvervs erfaring og forventes at kunne drage stor fordel af en realkompetencevurdering. En realkompetencevurdering giver et overblik på alt det en person kan og ved, og giver et overblik over de dele af en uddannelse man mangler, for at få et fuldt uddannelsesbevis. Ved at bruge realkompetencevurderinger kan ufaglærte få lettere ved at indgå i uddannelsesforløb. Både for at sikre, at personer i udsatte erhverv kan indgå i kompetenceudviklingsforløb for at mindske risikoen for ledighed, men samtidig også for at imødekomme efterspørgslen på arbejdskraft inden for væksterhverv som bygge- og anlæg, turisme, råstof, ældreområdet samt dag- og døgninstitutionsområdet i kommunerne.

Killiffik

Suliffeqarnermut Naalackersuisoqarfiup Ilinniartitaanernut Naalackersuisoqarfik aammalu Peqqissaanermik Ilinniarfik suleqatigalugit misiligutitut suliniut ineriartortissimavaat, peqqinnissaqarfimmi sulisunut suliamik ilinniarsimangitsunut sammititaasoq. Ilinniartitaanermi pineqartumi siunnerfiuvoq suliamik ilinniarsimangitsut ukiuni amerlasuuni inuussutissarsiutini misilittagalit, piginnaasavimmikkut nalilersuivigineqartarnissaat, kingornagullu ilinniartitaanermik ingerlatsisarnissaat, ilinniarsimasunngornissamut aqutissiuussisussamik, peqqinnissaqarfimmi peqqissaanermut ikiortinngortillugit. Suliamik ilinniarsimangitsut ukiuni amerlasuuni inuussutissarsiornerminniit misilittagaat tunuliaqutaralugit ilinniartitaanermik katiterisoqarpoq. Tamatuma inerneru inuit 14-init 13-it misiligutitut suliniummik naammassisaqarlutik qaamatini 10-ni ingerlatsinerat, ilinniarsimasutullu peqqissaanermi ikiortinngornerat. Ilutigisaanik aallartinneqarpoq RKV isumaginninnermut tunngatillugu PI/SPS-ip ataani - piginnaasavinnillu pigisanik nalilersuineq Tasiilami aamma Qaanaami ingerlanneqartuni, isumaginninnermi ikiortitut ilinniagaqalernissamik siunnerfeqartunik.

Annertuutigit iluatsittumik ingerlatsisoqarsimanera tamatumani ilisimasaalersut suliniummeersut kingunerisaannik Suliffeqarnermut Naalackersuisoqarfiup kissaatigaa suliniutit taakku fagitigit suliassaqarfinnut allanut aamma siammarneqarnissaat. Innuttaasut suli amerlanerusut piginnaanngorsaqqissinnaaqullugit suliamik ilinniarsimasuunngitsut suliamik ilinniarsimasunngorsinnaaqullugit. Suliffeqarnermut Naalackersuisoqarfiup ingerlaavartumik Qitiusumik Ilinniarfiit oqaloqatigisarpai, qularnaarumallugu piginnaasavinnik piviusunik nalilersuisarneq, aammalu modul-ikkaartunik aqqissuussamik pikkorissartitsisarnissat PKU-mik pikkorissartitsisarnertigit annertusisamik.

Naalackersuisut siunertaraat piginnaasanik qanoq ittunik atorfisaqartitsisoqarnerata suliffeqarnermik ingerlatsivinni nalilersuivigineqarnissaa, pikkorissartitsisarnernillu aallartitsisoqartarnissaa, tamatumani aamma piginnaasavinnik inuit pigeriigaannik nalilersuisarnernik, sulisinnaasut piginnaasavinnik inuiaqatigiinni pisariaqartitsinernut tulluussarneqaaqullugit. Piginnaasavinnik nalilersuisarnernik amerlanerusunik ingerlatsisoqartalissaaq, ingerlaavartumillu pilersaarusiortoqarluni suliffeqarnermi pikkorissaqqittarnerit nukittorsarumallugit.

Suliffeqarnermut Naalackersuisoqarfiup aalajangiussimavaa peqataaffigissallugu piginnaasanik annertusaasoqarnissaa - kivit-isoqarnissaa - Fish Tech teknologii-p iluani, nutaanik PKU-mi pikkorissartitsisalertertigit Qitiusumik Ilinniarfimmi INUII-mi 2020 aallarnerfigalugu, sullivinni avatangiisut, sillimaniarnermut aammalu suleqatigiinnermut faginilu allani nioqutissiornermik ilinniarnernut tunngasutigit, tamatumani aamma assassorlunitalisarnermik, pitsaassuilersuisarnermik inuussutissalerinermilu isumannaallisaanermik imaqartunik.

Status

Departementet for Arbejdsmarked har i samarbejde med Departementet for Uddannelse og Peqqissaanermik Ilinniarfik udviklet og gennemført et pilotprojekt for ansatte ufaglærte i sundhedssektoren. Formålet med uddannelsen er, at de ufaglærte medarbejdere, der har flere års erhvervs erfaring, kan blive realkompetencevurderet og efterfølgende gennemgå et uddannelsesforløb, der giver dem status som faglærte sundhedsmedhjælpere. På baggrund af de ufaglærtes mangeårige erhvervs erfaringer blev et uddannelsesforløb sammensat. Resultatet blev, at 13 ud af 14 borgere afsluttede pilotprojektet inden for 10 måneder som faglærte sundhedsmedhjælpere. Samtidig er der igangsat RKV under PI/SPS i forhold til det sociale område - hvor realkompetencevurderinger er gennemgået i Tasiilaq og Qaanaaq med henblik på socialhjælperuddannelsen.

Med denne store succesrate og den viden som projektet medførte, ønsker Departementet for Arbejdsmarked at udvide indsatsen til andre fagområder. For at få langt flere borgere opkvalificeret fra ufaglært til faglært, er Departementet for Arbejdsmarked i løbende dialog med brancheskolerne for at sikre, at realkompetencevurderinger og modulopbyggede kurser i højere grad udgør rækken af PKU-kurser.

Det er Naalackersuisuts målsætning at afdekke kompetencebehovet på arbejdsmarkedet og igangsætte opkvalificeringsforløb, herunder realkompetenceforløb, således at arbejdsstyrkens kompetencer matcher efterspørgslen. Der igangsættes flere realkompetenceforløb og der vil blive udarbejdet en plan for at styrke opkvalificeringsindsatsen på arbejdsmarkedet.

Departementet for Arbejdsmarked har besluttet at være med til at løfte kompetenceniveauet inden for Fish Tech teknologien med nye PKU kurser under brancheskolen INUII fra 2020, med et fag omhandlende arbejdsmiljø, sikkerhed og samarbejde og andet fag om produktionslære herunder omhandlende håndfiletering, kvalitet og fødevarerikkerhed.

Aningaasaqarneq

Aningaasaliissutaareersut iluanni aningaasalersuisoqassaaq, PKU-miit tapiissutitalinnik.

6.2.5 Piginnaasanik ineriartortitsiniarluni pikkorissartitsisarnerit

Siunertaq

Sulisinnaasut akornanni innuttaasut suliamik ilinniarsimangitsut 2016-imi 14.367-iupput. Naalakkersuisut anguniarpaat innuttaasut sapinngisamik amerlanerpaat sulisinnaasunit taakkunanngaa-neersut piginnaasamikkut annertusaanissamut pikkorissarnissamik PKU aqutugalugu neqeroorfigineqassasut.

PKU-mi pikkorissartitsisarnerni pingaarnertut innuttaasut siun-nerfiusut taamaasillutik tassa suliamik ilinniarsimangitsuupput, suliffissaaleqisut imaluunniit inuussutissarsiutini nalorninartorsi-orfiusuni suliffeqartut, kiisalu inuit inuussutissarsiutinut siunissa-mi ineriartortitsiviusussanut pikkorissaqqinnissamik pisariaqar-titsisut. Sapinngisamik innuttaasut amerlanerpaat PKU-mi pikko-rissartitsisarnernik iluaquteqarsinnaaqqullugit pikkorissartitsi-nerit najukkani namminerni ingerlanneqartassapput, sapinngisa-mik nunap immikkoortuinut aggualluagaasuni.

PKU-mi pikkorissartitsisarnerit saniatigut, pingaarnertut suliamik ilinniarsimangitsunut saaffiginnittuusunut, aamma periarfissa-qarpoq piginnaasanik suliamik ilinniarsimasut suliffeqareersut AMA-mi pikkorissarnertigut piginnaanngorsarsinnaaneri. Pikko-rissartitsisarnerit taakkua inuussutissarsiutinut ilinniartitaanerit ilaattut neqeroortigineqartaput.

Killiffik

Naalakkersuisut ukiunut 3-nut naammassisassanut isumaqatigiis-sutinik Qitiusumik Ilinniartinnut isumaqatigiissuteqarput, pigin-naanngorsarfiusunik PKU-mi pikkorissartitsisarnerit 2020-2022-imi eqqarsaatigalugit. Naammassisassanut Qitiusumik Ilinniartinnut isumaqatigiissutini nutaani Suliffeqarnermut Immikkoortortaqaq-fimmiit immikkut pingaartinneqarsimapput makkua:

- Qitiusumik Ilinniartinnut sapinngisamik anguniassagaat pik-korissartitsinerit neqeroorutaasut inuussutissarsiortunit pisariaqartinneqartuusarnissaat.
- Qitiusumik Ilinniartinnut siusinnerusumut sanilliullugu annertunerujussuarnik PKU-mik pikkorissartitsisarnerit sumiiffinni namminerni ingerlattassagaat, aamma piffissani inuussutissarsiortut kissaataannut suliasaannullu naleqqussagaasuni.
- Qitiusumik Ilinniartinnut sulissutigissagaat ilanngutissagaallu PKU-mi pikkorissartitsinerusussat modul-ikkaartut aqqissuussaasarnissaat kingornagullu suliamik ilinniarsimasutut nuullugit allagartartaassutaasarsinnaa-nissaat.
- Pikkorissartitsinerit sunniutaat uuttortarneqartassasut.

Økonomi

Afholdes inden for egen ramme, med tilskud fra PKU.

6.2.5 Competenceudviklingskurser

Formål

Den ufaglærte del af arbejdsstyrken var 14.367 borgere i 2016. Det er Naalakkersu-isuts målsætning, at flest mulige borgere fra denne gruppe tilbydes et kompetenceløft gennem PKU-kurser.

Hovedmålgruppen for PKU-kurserne er så-ledes ufaglærte, der er ledige eller beskæf-tigede i truede erhverv, samt personer, der har behov for opkvalificering på områder, hvor fremtidig vækst forventes. For at flest mulige borgere kan få gavn af PKU-kurser-ne, skal kurserne afvikles lokalt og under hensyntagen til den størst mulige geogra-fiske spredning.

Udover PKU-kurserne, der primært hen-vender sig til ufaglærte er der også mulig-hed for competenceudvikling for faglærte i beskæftigelse gennem AMA-kurser. Disse kurser udbydes som en del af erhvervsud-dannelsesområdet.

Status

Naalakkersuisut har indgået nye treårige resultatkontrakter med brancheskolerne om udbud af kompetencegivende PKU-kurser for 2020-2022. I de nye resultatkontrakter med brancheskolerne er der fra Arbejds-markedsafdelingen i særdeleshed lagt vægt på:

- at brancheskolerne skal tilstræbe, at udbyde kurser som erhvervslivet efterspørger.
- at brancheskolerne i endnu højere grad end tidligere afholder PKU-kurserne lokalt og på tidspunkter, der kan indpasses i forhold til erhvervslivets ønsker og arbejdsopgaver.
- at brancheskolerne inkorporerer og arbejder henimod, at kommende PKU-kurser modulopbygges og efter-følgende vil kunne være meritgivende til et fagligt uddannelsesforløb.
- at effekten af kurserne bliver målt.

Aningaasaqarneq

Atuartitsinernut atortunullu aningaasartuutit tamarmik, ineriartortitsineq aamma allaffissorneq, angalanerit aamma najugaqarnernut aningaasartuutit kiisalu akissarsiat/pikkorissarnersiutit pikkorissartunut nunatta karsianit aningaasartuutigineqassaput. Kontumi pingaarnermi 67.02.02 Piginnaasanik ineriartortitsinernut pikkorissartitsinerit 2020-imi aningaasaliissutit 21,9 mio. kr.-inik annertussuseqarput.

Økonomi

Alle udgifter til undervisning og materialer, udvikling og administration, rejse- og opholdsudgifter samt løn/kursusgodtgørelse til kursisterne afholdes af Landskassen. Bevillingen på Hovedkonto 67.02.02 Kompetenceudviklingskurser i 2020 er på 21,9 mio. kr.

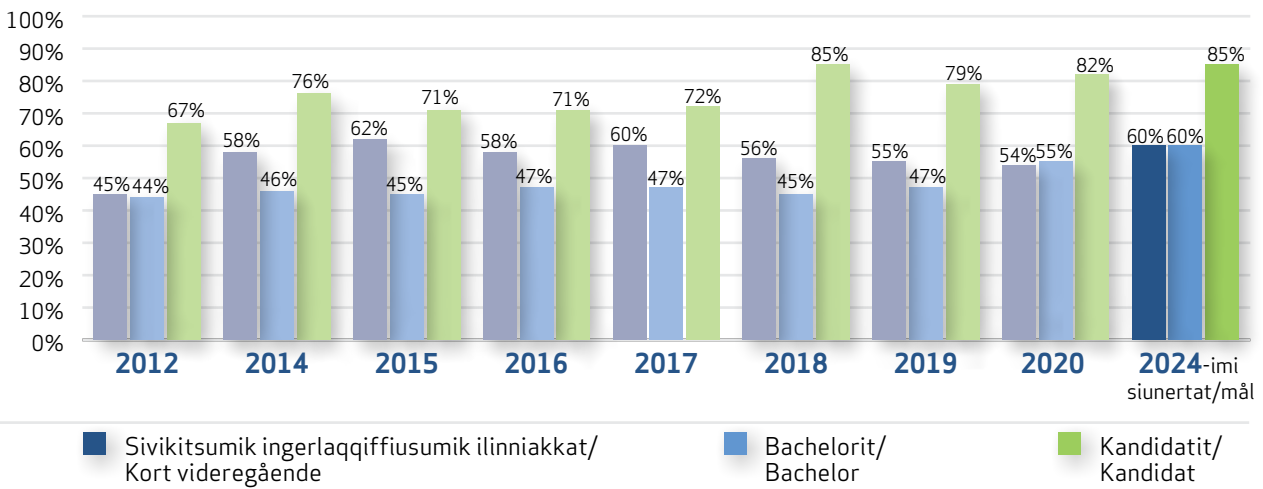
7 Qaffasinnerusunik Ilinniartitaanerit

7.1 Aallarniut

Naalakkarsuisut pingaartippaat inuusuttatut ilinniartinneqasasut suliffeqarnermi atorfinnut ilinniagartuut atorfigisaannut, siunnerfigalugu eqeersimaartumik nutatta ineriartortinneqarnerani nammineq peqataanissarput. Naalakkarsuisut anguniagaraat bachelor-inngorniarluni ilinniartitaanerit neqeroorutit anertusineqarnissaat, kiisalu tapersorsorumallugu ilinniartitaanerit amerlanerusut nunani allani ilinniartitaanerit ingerlatsiviit suleqatigalugit ilinniartinneqartalernissaat. Tamanna ilaati-gut nukittorsarumallugit ilinniartitaanerit aqqissuussinerit, kiisalu nunat tamalaat akornanni pitsaassusissatigut killiffiit qularnaarumallugit.

Ilinniartitaanerit Periusissiami anguniakkat tulliuuttut grafinngorlugit nalunaarsorneqarput, 2012 aallarnerfigalugu aqqissuussanik.

Naammassisartut procentinggorlugit

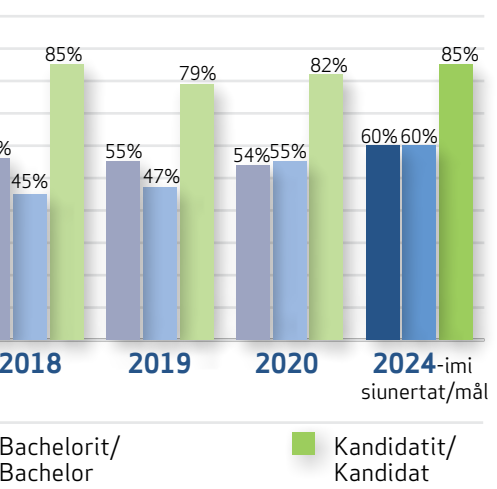
7 Videregående Uddannelser

7.1 Indledning

Naalakkarsuisut finder det essentielt at ud-danne vore unge til at varetage akademiske stillinger på arbejdsmarkedet, med henblik på at sikre aktiv deltagelse i udviklingen af vores land. Naalakkarsuisuts vision er at udvide udbuddet af bacheloruddannelser samt støtte oprettelsen af flere uddannelser i samarbejde med uddannelsesinstitutioner i udlandet. Dette blandt andet for at styrke og promovere uddannelsessystemet, samt sikre internationalt kvalitetsniveau.

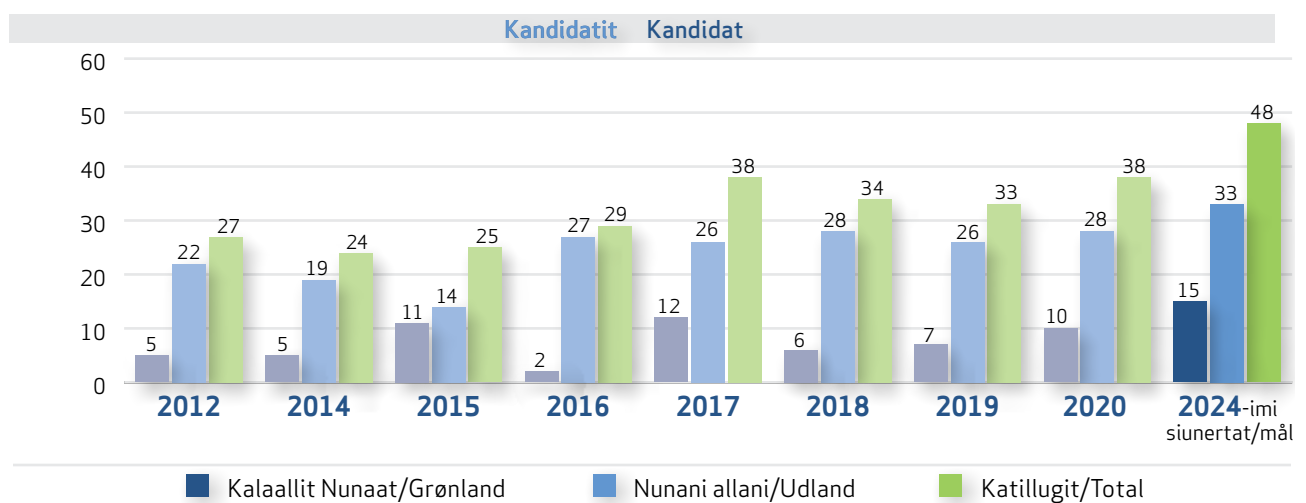
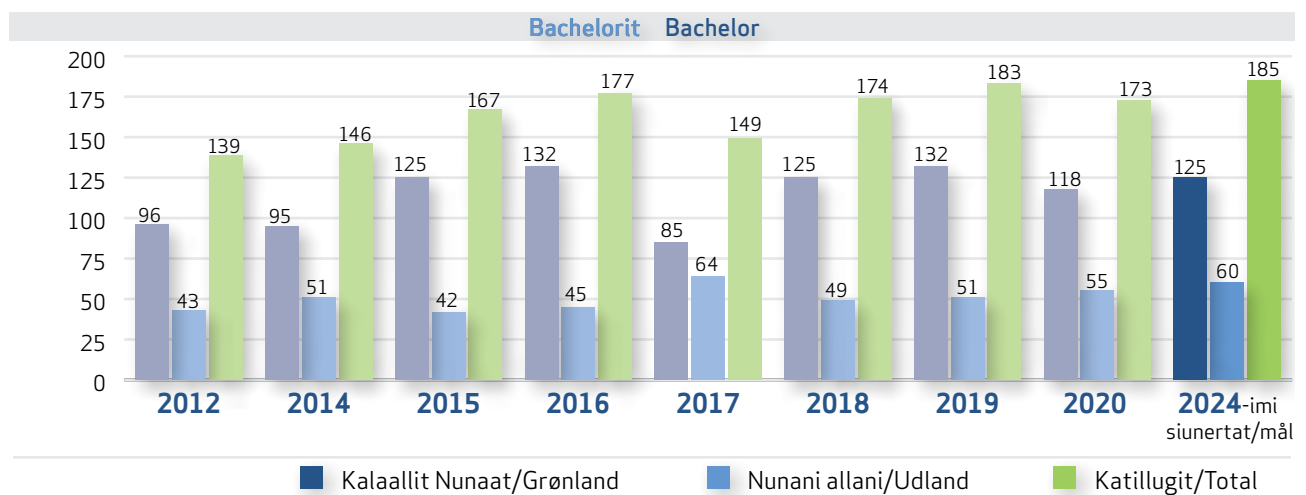
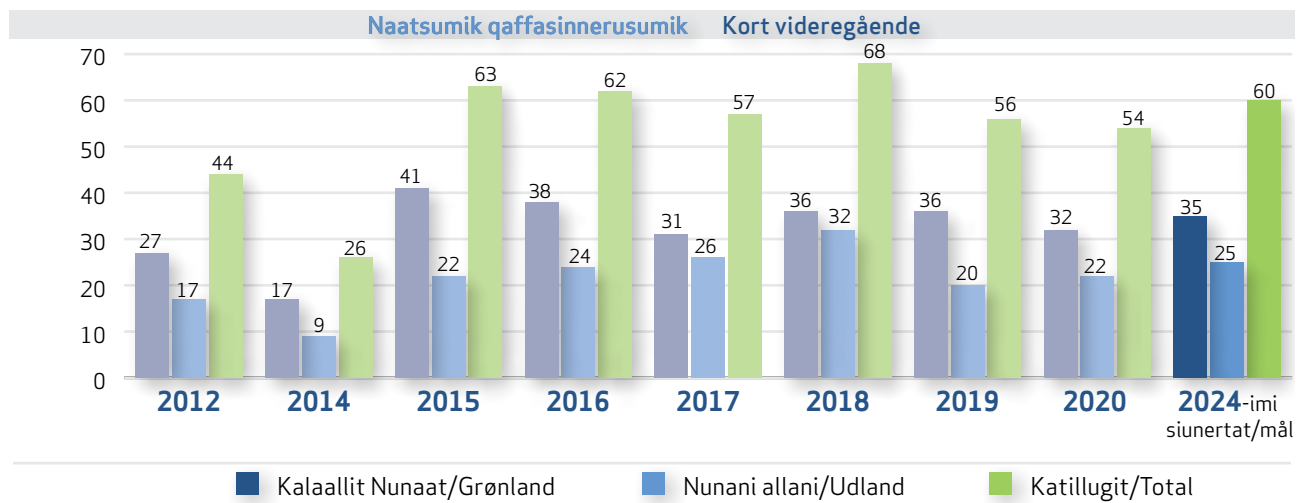
Uddannelsesstrategien lister følgende mål-sætninger frem til 2024 visualiseret i gra-fer, hvor 2012 er medtaget som basisår.

Gennemførelsesprocent

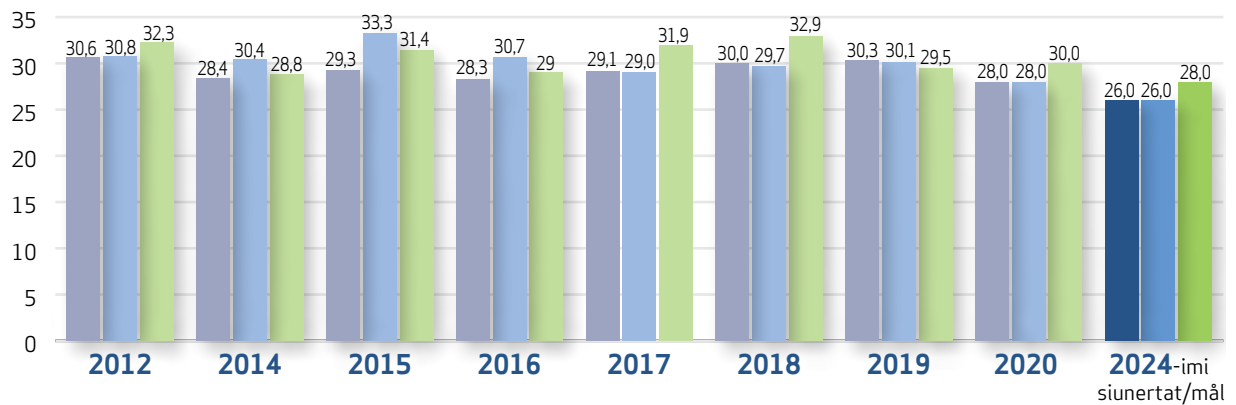

Naammassisartut amerlassusaat

Antal gennemførte

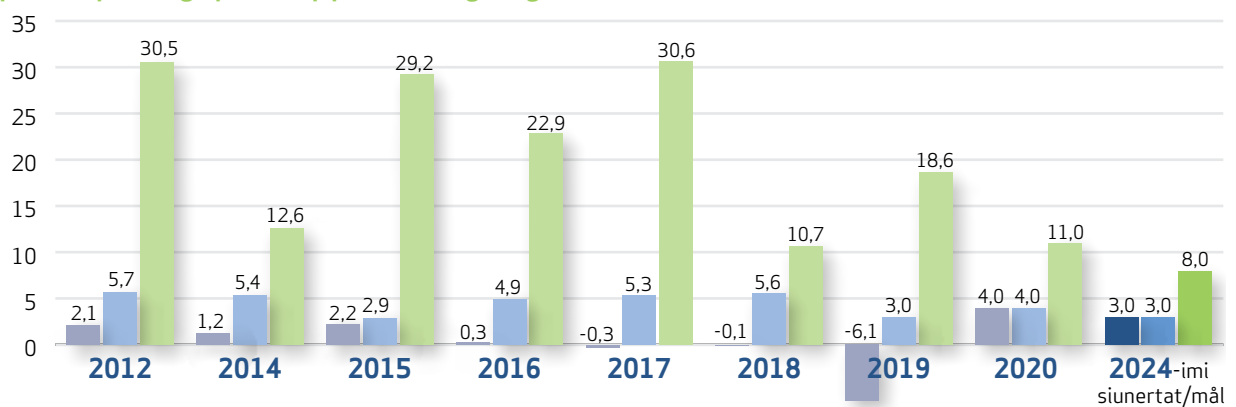
Naamassinermi agguaqatigiissillugit ukiut

■ Sivikitsumik ingerlaqqiffiusumik ilinniakkat/
Kort videregående

■ Bachelorit/
Bachelor

■ Kandidatit/
Kandidat

Piffissaq ilinniagaqarfiususaaq qaangerlugu agguaqatigiissillugu piffissaq ilinniagaqarfiusooq qaammatinngorlugu⁵

■ Sivikitsumik ingerlaqqiffiusumik ilinniakkat/
Kort videregående

■ Bachelorit/
Bachelor

■ Kandidatit/
Kandidat

Nalunaarsuut: Taamaallaat nunatsinni ilinniartitaanerit

Note: Kun uddannelser i Grønland

⁵ Uuttuutigineqartoq nalimassarumallugu - eqqornerusunngortik-kumallugu - piffissaq ilinniarfiusussatut aalajangeriigaq iluarsiivigineqarpoq. Aallaavigineqarsimavoq ilinniartitaanernut piffissaliussaasoq nalunaarsuiffinni.

⁵ For at gøre indikatoren mere retvisende er de normeret studietider blevet justeret. Der er taget udgangspunkt i uddannelsernes standard forløb i uddannelsesregisteret.

7.2 Suliniutit

Ilinniartitaanernut Periusissiami anguniakkat angusinnaajumallugit suliniutit tulliuuttut immikkut aallunneqalissapput:

- Qaffasinnerusunik ilinniartitaanerit pitsaassusissaannik isumannaarineq
- Qaffasinnerusunik ilinniartitaanernut inatsisilianik nutarteraluni malinnaatitsineq
- Silaannaap allanngoriartornera pillugu kandidat-inngorniarnissamut Ilulissani periarfissaasinnaasoq
- KTI-mi teknikkimut tunngasunik ilinniartitaanerit
- Pinngortitamik ilisimatusarnermik ilinniartitaaneq
- Pinngortitamik ilisimatusarnermik Bachelori
- Ilisimatusarfimmi qitiusumik oqaatsinut ilinniartitaaneq
- Isumaginninnerup iluani ilinniartitaanikkut suliniutissat

7.2.1 Qaffasinnerusunik ilinniartitaanerit pitsaassusissaannik qularnaarineq

Siunertaq

Siunnerfilersugaasunik qaffasinnerusunik ilinniartitaanernut atattillugu ineriartortitsinermik immikkut ittunik suliniuteqarnerit inuiaqatigiinni nukissanik annertuunik pilersitsipput. Nunat tamalaat akornanni akuerineqarneq nukinnik taakkuninnga annerusutigut toqqaannartumik pisarpoq, nunat tamalaat akornanni ilinniartitaanernik pitsaassusilersuisoqarnerata allagartalerneqartarneratigut – certificering. Europa-miut suliffeqarnerannut atassuteqarneq peqqutigalugu, aammalu Europa siammasissunik akuerisaasunik pitsaassusilersuisarnertigut aaqquissuussinernik pigisaqartuummat, aalajangiunneqarpoq europamiut allagartaliisarnerat – certificering ESG-2015 anguniarneqassasoq (European Standards and Guidelines, version 2015). Bologna-ni ingerlatsinerup ilaa taanni tassaavoq aaqquissuussineq europami ilinniartitaanerit annertussutsinut assigiissunut assigiissaarneqartarnerat. Tamakkiisumik europamiunit akuerineqarnissami piumasaqaataavoq nunat tamalaat akornanni piumasaqaataasut naapertorlugit (European Association for Quality Assurance in Higher Education) piffissalersukkani arlaqartuni nalilersuisoqartarnissaa ilinniartitaanerit pitsaassusiannik, ukiut arlallit allortarlugit, naatsorsuutigineqarlunilu tamanna ukiunik 10-nik sivisussuseqarsinnaasoq.

Killiffik

2017-imi suleqatigiissitamik pilersitsisoqarpoq qaffasinnerusunik ilinniartitaanerit pitsaassusissaasa qularnaarneqarnissaannut soqutigisaqartut suliami pingaarnerit inuttaatillugit. Suleqatigiissitaq sulisimavoq tunngavimusunik qaffasinnerusunik ilinniartitaanerni ingerlaqqilluni ilinniagaqartarnerit kalaalini aaqquissuussinernut pitsaassusilersuisarnernut atatillugu.

7.2 Initiativer

For at nå uddannelsesstrategiens mål sættes der særligt fokus på følgende initiativer:

- Kvalitetssikring af videregående uddannelser
- Videregående uddannelser
- En mulig kandidatuddannelse i klimændring i Ilulissat
- Tekniske uddannelser på KTI
- Naturvidenskabelige Uddannelser
- Bachelor i naturvidenskab
- Sproglæringscenter ved Ilisimatusarfik
- Uddannelsesindsats inden for det sociale område

7.2.1 Kvalitetssikring af videregående uddannelser

Formål

Den målrettede satsning på udbygning af de videregående uddannelser skaber en betragtelig samfundsmæssig ressource. International anerkendelse af denne ressource sker mest direkte ved at opnå international certificering af kvalitetssikringen i uddannelserne. På grund af tilknytningen til det europæiske arbejdsmarked, og fordi Europa har et bredt anerkendt system til kvalitetssikring, er det besluttet at arbejde hen imod den europæiske certificering ESG-2015 (European Standards and Guidelines, version 2015). Denne er en del af Bologna processen, hvor de europæiske uddannelser konvergerer mod samme standarder. En fuld europæisk anerkendelse kræver ifølge internationale krav (European Association for Quality Assurance in Higher Education) flere periodiske vurderinger af uddannelsernes kvalitet med års mellemrum, hvilket samlet forventes at tage henimod 10 år.

Status

I 2017 blev der etableret en arbejdsgruppe bestående af de vigtigste interessenter inden for kvalitetssikring af videregående uddannelser. Arbejdsgruppen har i arbejdet med at skabe principielle beslutninger om opbygningen og indholdet af det grønlandske system for kvalitetsudvikling.

2019-imi suliniarneq atornerqarpoq suleqatigiissitap suliaasa inaarsarneqarnerannut, kalaallini aqqqissuussinerit suussusilersorumallugit. Suleqatigiissitami sisamariarluni ataatsimiittoqarpoq, kiisalu aamma seminareqartitsisoqarluni llisimatusarfimmi ilinniartitsisut akornanni, nunat tamalaat akornanni pitsaassusilersuinerup atornerqartup eqqunneqarnissaa siunnerfigalugu. Island-imi aamma Skotland-imi ataatsimiittoqarpoq, quality board-imek pilersitsinissamik siunnerfeqartumik. Tamatumunngalu atatillugu Island-imiut quality board-iat neqeroorpoq ikiuussinnaanermik pitsaassusissanut periaassissamik aqqqissuussinermut atatillugu. Island-imiut quality board-iata suliarisimavaa nalunaarsuiffik neqeroorutiniq imaqarpoq, ikiorsisinnaanermut ajornartorsiutini assigiinngitsuni atatillugu.

2021-mi aallunneqassaaq ilaatigut atortuulersitsiartuarneq llisimatusarfimmi ileqqussanik aalajangersimasunik pitsaassusilersuisarnermut atatillugu, seminareqarnikkut Island-imiut llisimatusarfiata – University of Iceland – neqeroorutigisaa-nik. Pitsaassusilersuinerit ingerlateqqinnissaannut atuakkamik tunngavissamik suliaqartoqassaaq. llisimatusarfimmi ileqqunik aalajangersimasunik pitsaassusilersuisarnermi ilaassapput akisussaassuseqartunik periaassissat, pisariaqartunik ilitersuusiortoqarlunilu suleriaasiliortussanik. Seminareqaqattaarnerit naggaserneqassapput instituttini ataasiakkaani tigussaasunik pitsaassusilersuinerik.

Aningaasaqarneq

2020-imi immikkoortitsisoqarpoq 152.000 kr.-inik kontumi pingaarnermi 40.01.08 Immikkoortumi Pilersaarutit, seminareqartitsisarnissanut, kiisalu Island-imiut ingerlatsivimmit tike-raarneqarnissamut.

7.2.2 Qaffasinnerusunik ilinniartitaanernut inatsisilianik nutarteraluni malinnaatitsineq

Siunertaq

Qaffasinnerusunik ilinniartitaanerit pillugit inatsit kingullermik malinnaatillugu nutarterneqarpoq 2019-imi. Tamatum kingorna ersersimavoq pisariaqartitsisoqartoq inatsisip nutarterlugu malinnaatinneqarnissaa, isiginiarumallugu eqqumiitsuliornermut tunngasunik bacheloritut ilinniartitaanerit, nunani allani GUX-imi ilinniagaqarsimanissamik isissutissatut pisariaqartitsiviunngitsut. Ajornartorsiut ilisimaneqalerpoq isiginnaartitsisartunngoriarluni ilinniartitaanerit kissaateqarnerisigut bacheloritut ilinniartitaanernut malinnaatitsisoqarnissaa.

Killiffik

Inatsimmik nutarteriniarneq aallarnisarneqalerpoq, naatsorsuutigineqarlunilu UKA2021-imi Inatsisartunut saqqummiussisoqarnissaa.

Aningaasaqarneq

Aningaasaqarnikkut qanoq kinguneqartussaanera pillugu nalilersuisoqarumaarpoq, suliniut tigussaaneruleriapat.

I 2019 blev indsatsen brugt på at færdiggøre arbejdsgruppens arbejde med at definere et grønlandsk system. Der blev afholdt fire møder i arbejdsgruppen samt et seminar for undervisere på llisimatusarfik for at give aktive undervisere en indføring i international kvalitetssikring. Der blev afholdt møder i Island og Skotland med henblik på etablering af et quality board. I den forbindelse tilbød det islandske quality board at hjælpe med udvikling af et kvalitetssikringssystem. Det islandske quality board har udarbejdet et katalog med tilbud om hjælp omkring forskellige problemstillinger.

I 2021 vil fokus være på dels implementering af rutiner for kvalitetssikring på llisimatusarfik ved afholdelse af en række seminarer udbudt af University of Iceland, Der skal udarbejde en håndbog, som udgør fundamentet for det videre kvalitetsarbejde. Implementering af rutiner for kvalitetssikring på llisimatusarfik vil omfatte intern organisering af ansvarlige i processen der skal facilitere udarbejdelse af nødvendige instruktioner og rutiner. Seminarrækken vil slutte med supervision på de enkelte institutter om konkretisering af kvalitetssikringen.

Økonomi

Der er i 2020 afsat 152.000 kr. på Hovedkonto 40.01.08 Sektorprogram til afholdelse af seminarrækken samt institutionsbesøg fra Island.

7.2.2 Opdatering af lovgivning om videregående uddannelser

Formål

Den sidste opdatering af loven for videregående uddannelser skete i 2019. Siden da har der vist sig et behov for at opdatere loven så den tager højde for kunstneriske bacheloruddannelser hvor der i andre lande ikke kræves en GUX uddannelse som adgangskrav. Problemstillingen blev bekendt i forbindelse med skuespilleruddannelsens ønske om at opgradere til en bacheloruddannelse.

Status

Opdatering af loven er i sin spæde fase men påregnes fremsat i Inatsisartut ved EM2021.

Økonomi

Der vil blive foretaget en økonomisk konsekvensanalyse, når tiltagene er mere konkretiserede.

7.2.3 Silaannaap pissusaasa allanngoriartornerat pillugu Ilulissani kandidatinnngorniarluni ilinniartitaanermik aallartitsisoqarsinnaaneramik periarfissaasinnaasut

Siunertaq

Piffissami matumanerpiaq sulissutigineqarpoq silaannaap pissusaata allanngoriartornera pillugu kandidatitut ilinniartitaanermik Københavns Universitet peqatigalugu suliaqarnek. Suliani maanna ilaapput silaannaap allanngoriartornera pillugu ilinniartitaanermik pilersitsiniarneq, atuartitsinerup ilaanik Ilulissani ilaanillu allanik København-imi inissiiviusoq, Sisimiuni Arctic DTU-tulli.

Kissaataavoq ilinniartitaanerup peqataanissaa Ilulissani ilinniartitaanertigut avatangiisinik aaqquissuulluakkanik, ilinniakkanut allanut aamma silaannaap pissusaanut attuumassutilinnut tunniussiviusunik. Ilinniartitaanerit silaannaap pissusaata allanngoriartorneramik iluaquteqarsinnaanermi tassaapput: takornariartitsisartutut ilinniartitaaneq, ilinniarnertuunngorniartunut ilinniartitsisussanik ilinniartitsineq saniatigut pinngortitalerinermut fagimik ilaqartoq, ilinniartitsisunngorniarluni ilinniartitaaneq saniatigut pinngortitalerineramik ilaqartoq, immaqalu aamma allat.

Annertusiartuinnartumik silaannaap allanngoriartornerata aallunneqaleriartornerani suliffissanut periarfissat suliaasaqarfimmi tassaniittut aamma annertusiartortussaapput. Annertuumik pisariaqartinneqarput kandidatit pinngortitalerinermut atasunik piginnaaneqartut, nuna maanna pinngortitamik pisuussutiminik annertuumik inuussuteqartuummat. Silaannaap pissusaata allanngoriartorneranut kandidati toqqaannartumik pinngortitalerinermit pisuussutininik aqutsinermut toqqaannartumik sammisuunngilaq, kisiannili peqataasinnaalluni pinngortitamik tunngavilinnik ineriartortitsinissamut periarfissanik qulaajaanerni.

Killiffik

Ilinniartitaanermi aningaasartuutissanut missingersuusianik suliaqartoqarsimavoq, aningaasanullu inatsimmut siunnersuummik aamma. Ilinniartitaaneq Københavns Universitetimit neqerootigineqartussaavoq. Ilimanaateqarpoq ilinniartitaaneq 2022-imi aallartinneqassasoq, immikkut siunnerfilikkamik kalaallinut ilinniagartuunngorniartunut ilisarititsiviusumik. Aningaasalersuinissamut atatillugu isumaqatigiinniarnertit suli naammassineqanngillat.

Aningaasaqarneq

Ilinniartitaanerit piffissami aallarnisaaviumi pisariaqartitsisussaapput aningaasaliissutinik 6.946.000 kr.-inik annertussusilinnik, kingornagullu ukiumut 4.410.000 kr.-inik, taavalu ukiumoortunik ingerlatsinermut aningaasaliissutinik 4.310.000 kr.-inik.

7.2.3 En mulig kandidatuddannelse i klimaændring i Ilulissat

Formål

Der arbejdes lige nu med at udvikle en kandidatgrad i klimaforandring i samarbejde med Københavns Universitet. Arbejdet omfatter lige nu en etablering af en uddannelse i klimaændring med visse dele af undervisningen i Ilulissat og andre dele i København, efter samme princip som Arctic DTU Sisimiut.

Det er et ønske, at uddannelsen bidrager til etablering af et stærkere uddannelsesmiljø i Ilulissat, og at uddannelsen også bidrager til andre uddannelser med relevant undervisning i klimaændring. De uddannelser, der kan drage nytte af undervisning i klimaforandring er: guide-uddannelsen, uddannelsen som gymnasielærer med sidefag i naturvidenskab, læreruddannelsen med linjefag i naturvidenskab og evt. andre.

Med det stærkt tiltagende fokus på klimaforandring vil beskæftigelsesmulighederne være stigende inden for dette område. Der er særlig stor efterspørgsel efter kandidater med en naturvidenskabelige kompetencer, fordi landet i høj grad lever af sine naturressourcer. En kandidatgrad i klimaforandring er ikke direkte rettet mod naturressourceforvaltning, men kan bidrage til at kortlægge mulige udviklingsmuligheder for en naturressource med et variabelt klima.

Status

Der er beregnet et budget for uddannelsen og udarbejdet et finanslovsforslag. Uddannelsen skal udbydes af Københavns Universitet Uddannelsen vil muligvis påbegyndes i 2022 med et introkursus for grønlandske studerende. Forhandlingerne om finansieringen er endnu ikke afsluttet.

Økonomi

Uddannelsen vil i opstartsåret forudsætte en bevilling på 6.946.000 kr., det efterfølgende år 4.410.000 kr., og en driftsbevilling på 4.310.000 kr. årligt derefter.

7.2.4 KTI-mi teknikkimut tunngasunik ilinniartitaanerit

Siunertaq

Arctic DTU Sisimiut – Ilinniarfeqarfik Sisimiut, siusinnerusukkut taagorneqartoq ARTEK, pilersinneqarpoq 2000-imi. Qitiusumik ingerlatsiviup siunertaraa issittumi ingeniørinik – arktisk ingeniør – ilinniartitsineq, kiisalu issittumi teknologiiñut atatillugu ilisimatusarneq aamma ineriartortitsineq. Pikkorissartitsisarnertigut aammalu conference-qartitsisarnertigut issittumi pissutsit pillugit Arctic DTU Sisimiut peqataavoq ingerlatsinermigut ilisimasasunik katersinermi aammalu ilisimasat issittumi teknologiiñut tunngasut siammartiterneqarneranni ilisimasatut. Tamanna pisarpoq siammasissumik suliffeqarfinnik, pisortaqarfinnik aammalu ilinniartitaanernik ingerlatsivinnik Danmark-imi Kalaallit Nunaanni nunanilu allaniittunik suleqateqarnertigut, ilisimatusarneq, ilinniartitaaneq aamma inerisaaneq suliassaqarfimmi teknologiiñ qitiutillugit. Qitiusumik ingerlatsivimmik ingerlatsineq pisarpoq suleqatigiinnikkut KTI-p (Kalaallit Nunaanni Teknikkimut Ilinniarfiup) Sisimiuniittup aamma DTU (Danmarks Tekniske Universitet) Danmark-imi Lyngby-miittup akornanni. Ingerlatsineq aningaasalersugaavoq Namminersorlutik Oqartussanit, DTU-mit aammalu aningaasaateqarfinnit namminersortunit.

Arctic DTU Sisimiut pilersinneqaramili isumannaallisarsimavoq qitiusutut nunat tamalaat akornanni peqataasutut, ilinniartitaanikkut aamma ilisimatusarnikkut, nunarsuarput tamaat silaanaap allanngoriartorneranut atatillugu. Piffissami maanna atuuttumi Kalaallit Nunaanni ineriartorneq, aamma unammilligassat assigiinngisitaartorujussuit, nunatsinni ilaatigut aatsitassarsiorumanerup kingunerisai, annertusaapput issittumi teknologiiñut atatillugu Kalaallit Nunaata immikkut ilisimasasunik pisariaqartitsineranik. Taamaattumik Arctic DTU Sisimiut Namminersorlutik Oqartussat soqutigisaqartullu aamma allat suleqatigalugit aallartissimavaat qitiusumik ingerlatsivimmik nukittorsaaneq, “anguniakkat 125”-imik taaneqartut. Anguniakkat 125 kinguneraat pilersitsineq Sisimiuni Qitiusumik teknikkimut tunngasumik ilisimatusarfimmik, ineriartortinneqartussamik nunarsuatsinni nunat tamalaat akornanni nukinnik qitiusumik katersuivittut, aammalu issittumi teknologiiñik sullivittut Sisimiuni inissisimasutut. DTU aamma Kalaallini Namminersorlutik Oqartussat qitiusumik ingerlatsiviup pilersinneqarneranut tunuliaqutaapput.

7.2.4 Tekniske uddannelser på KTI

Formål

Arctic DTU Sisimiut – Ilinniarfeqarfik Sisimiut, tidligere kaldet ARTEK, blev oprettet i 2000. Centerets formål er at uddanne arktiske ingeniører samt at udføre forskning og innovation i arktisk teknologi. Gennem kurser og konferencer om arktiske forhold bidrager Arctic DTU Sisimiut i dets virke til vidensopbygning og vidensdeling om arktisk teknologi. Det sker gennem et bredt samarbejde med virksomheder, myndigheder og uddannelsesinstitutioner i Danmark, Grønland og udlandet med fokus på forskning, uddannelse og innovation inden for teknologiske områder. Centerets drift sker i samarbejde mellem KTI (Grønlands Tekniske skole) i Sisimiut og DTU (Danmarks Tekniske Universitet) i Lyngby. Driften finansieres af Grønlands Selvstyre, DTU og private fonde.

Arctic DTU Sisimiut har siden dets etablering konsolideret sig som en central, international medspiller inden for uddannelse og forskning i relation til de globale klimaforandringer. Den aktuelle udvikling i Grønland, og de mangesidede udfordringer i forbindelse med blandt andet landets ønske om at udvikle råstofindustrien, øger Grønlands behov for know-how inden for arktisk teknologi. Arctic DTU Sisimiut har derfor i samarbejde med Grønlands Selvstyre og andre interessenter igangsat en styrkelse af centerets aktiviteter med udgangspunkt i “Vision 125”. Vision 125 indebærer etableringen af et nyt teknisk universitetscenter i Sisimiut, som skal udvikles til et internationalt kraftcenter for tekniske uddannelser og arktisk teknologi placeret i Sisimiut. DTU og de grønlandske selvstyremyndigheder står bag etableringen af det nye center.

Vision 125-ip – takorluukkat 125 – kingunerai aqqissuussinerup malunnaatilissuarmik annertusineqarnera, taamalu ingerlatsinernek tulluuttunik imaqarsinnaalerneru:

- Ilinniagartuunngorniartunik ukiumut 125-inik aallartitsisarneq.
- Ilisimatusarnermik aamma ilisimatusarnernut laboratorianik pilersitsiortorneq.
- Pilersitsineq bachelor-itut aammalu masteritut ilinniartitaanernek, Diplom-ertalimmik ilinniartitaanerup saniatigut.
- Ilinniartitaanerit annertunersaat Kalaallit Nunaanni namminermit ingerlanneqarsinnaassapput, kisiannili periarfissalikkamik sumiiffinni allani najugaqarallarluni ingerlatsisinnaanernek.
- Ph.d.-mik ilinniagartuunngorniartunik Kalaallit Nunaanni atuartsineq.

Killiffik

Arctic DTU Sisimiut – Ilinniarfeqarfik Sisimiut pillugu suleqatigiinneq pisortatigoortumik aqqissuussaavoq ukiut 4-akkaarlugit ingerlaavartumik killiliussatut isumaqatigiissuteqarnikkut DTU-p aamma IKIN-ip akornanni, 2020-imi upernaakkut atsiorneqartukkut. Isumaqatigiissummi aalajangersarneqarput naammassisassat, ungasissumut isigisunik ineriartortitsinissanut periusissiat, aamma ukiumoortunik iliuusissanut pilersaarusiut, isumaqatigiissutit killiliussaasa iluani fagitigut naleqqanik tungaveqartunik. Pingaarnertut periusissiani anguniakkat tungaveqarput Takorluukkat 125-imit, siuliani allaaserineqartutut.

Killiliussatut isumaqatigiissummi 2020-2023-imi naammassisassat tulluuttut pisussaaffiupput:

- Ilisimatusarnernek aamma ineriartortitsinernek tungaveqartunik ilinniartitaanerit, ilinniartitaanernek ingerlatsinerit iluanni tulluuttuniittut
 - Issittumi Diplomingeniørit sanaartornermi attaveqaasersuinermilu
 - Aalisakkerinermit Diplomingeniørit
 - Nunat tamalaat akornanni kandidatitut ilinniartitaaneq Cold Climate Engineering-imi (Nordic Five Tech/Issittumi semesteri – Det Arktiske Semester)
 - Nunat tamalaat akornanni kandidatitut ilinniartitaaneq Issittumi aatsitassanik pisuussutinut
 - Ilinniartitaanerit pillugit KTI-lu suleqatigiinneq Ilinniarfeqarfiup Sisimiut iluani (Ilinniartitaanikkut Sisimiuni ataatsimoorussineq)

Vision 125 medfører, at konceptet bliver udvidet betragteligt, så det kan rumme følgende aktiviteter:

- Årligt optag på i alt 125 studerende.
- Etablering af forskning og forskningslaboratorier.
- Etablering af bachelor- og masteruddannelser i tillæg til Diplomuddannelserne.
- Størstedelen af uddannelserne vil kunne gennemføres i Grønland, men med mulighed for ophold andre steder.
- Undervisning af Ph.d. studerende i Grønland.

Status

Samarbejdet om Arctic DTU Sisimiut – Ilinniarfeqarfik Sisimiut er formaliseret i en rullende 4-årig rammeaftale mellem DTU og IKIN underskrevet i foråret 2020. Aftalen fastlægger leveranceforpligtelser, de langsigtede strategiske udviklingsmål og årlige handlingsplaner inden for aftalens faglige pejlemærker. De overordnede strategiske målsætninger hviler på Vision 125 som beskrevet ovenfor.

I rammeaftalen 2020-2023 findes følgende leveranceforpligtelser:

- Forsknings- og innovationsbaseret uddannelse inden for følgende uddannelsesaktiviteter
 - Diplomingeniør i Arktisk byggeri og infrastruktur
 - Diplomingeniør i fiskeriteknologi
 - International kandidatuddannelse i Cold Climate Engineering (Nordic Five Tech/Det Arktiske Semester)
 - Opstart af international kandidatuddannelse i Arktiske mineralressourcer
 - Samarbejde med uddannelserne ved KTI inden for Ilinniarfeqarfik Sisimiut (Uddannelsesfællesskabet Sisimiut)

- Ingerlatsineq aamma ineriartortitsineq Arctic DTU Sisimiut – Ilinniarfeqarfimmik Sisimiut
 - Gearing, siuarsaneq aamma ineriartortitsineq avataaneersunit aningaasalersugaasunik ilisimatusarnikkut inerisaanikkut aamma ineriartortitsinikkut suliniutinik, issittumi nillertumik silaannalimmi teknologiinik.
 - Nunami namminermi aamma nunat tamalaat akornanni suleqatigiinneq ilisimatusarneq, inerisaaneq aamma ilinniartitaanertigut suliniutinik, kisaalu ilisimatusarnermik tunngaveqartunik suliniutinik, Kalaallit Nunaanni avatangiisini ilisimasaqarfiusuni iluaqutigineqartussanik. Ilaatigut immikkut aallussilluni fagigtigut suliassaqaarfimmik STEM-imik (Science, Technology, Engineering, Mathematics) issittumut atatillugu isiginnilluni.
 - Ineriartortitsineq ataqatigiisutaasunik saniatigullu sunniutaasunik Ilinniarfeqarfik Sisimiuni, aamma ataatsimut isigisumik Kalaallit Nunaanni ilinniartitaanernut tunniussaqaartarneq.
 - Arctic DTU Sisimiut sanaartukkatigut killigisaanik ineriartortitsineq, aamma teknikkimut /ilikkagassatigut – fagigtigut – aamma ilinniagartuut akornanni ilisimasaqatigut avatangiisinik, nunami namminerni taamatullu aamma nunat tamalaat akornanni, ilinniartitaanernut, inerisaanermi aamma ilisimatusarnermi suleqatigiisutaasuni, kalaallit akornanni ilisimatusarnikkut ingerlatsiviusut avatangiisit aamma KTI suleqatigalugit.
 - Ineriartortitseqqinneq KTI-p aamma Qeqqata Kommunita akornanni qanittumik suleqatigiinnermik, ingerlatsinerit imminut sunneeqatigiittarnernik imaqartut, ilinniartitaanerni, ilisimatusarnermi aamma najukkami namminermi innuttaasut akornanni, immikkut isiginiarlugit meeqqat inuusuttuaqqallu ilinniartitaanerniittut.
- Drift og udvikling af Arctic DTU Sisimiut – Ilinniarfeqarfik Sisimiut
 - Gearing, fremme og udvikling af eksternt finansierede forsknings- og innovationsaktiviteter og udviklingsarbejde inden for arktisk og cold climate teknologi.
 - Nationalt og internationalt samarbejde omkring forsknings-, innovations- og uddannelsesindsatser samt øvrige forskningsbaserede indsatser til gavn for vidensmiljøet i Grønland. Blandt andet med særlig fokus på STEM fagområderne (Science, Technology, Engineering, Mathematics) i en arktisk kontekst.
 - Udvikle sammenhængen og synergien omkring Ilinniarfeqarfik Sisimiut og generelt bidrage til uddannelsesområdet i Grønland.
 - Udvikle de fysiske rammer for Arctic DTU Sisimiut og det teknisk/faglige og akademiske vidensmiljø nationalt såvel som internationalt inden for uddannelse, innovation og forskning i samarbejde med det øvrige grønlandske forskningsmiljø og KTI
 - Videreudvikle det tættere samarbejde med KTI og Qeqqata Kommunia om aktiviteter der fremmer interaktionen mellem uddannelse, forskning og de lokale borgere, med særlig fokus på børn og unge i uddannelsessystemet.

Isumaqatigiissut aqunneqarpoq, ineriartortinneqarpoq paarineqarpoq isumassorneqarlunilu suleqatigiinnermik aaqqissuusiviusumi, siammasissunik ilaasortaqaartumi, illuatungeriinnit pisortaneersunit aamma namminersortunit inuussutissarsiorunit, ilisimatusarnermik aamma ilinniartitaanernik soqutigisaqartuniit.

Suleqatigiinnermik aaqqissuussaanerup ilaatut pisortaqtigiiaanik immikkoortunik arlariinnik pilersitsisoqarnikuuvoq, akisussaaffeqartunik ineriartortitsinerimut anguniakkat angneqartarnissaannik, "Ilisimatusarnermik inerisaanermillu tunngaveqartunik ilinniartitaaneq" aamma "Ingerlatsineq aamma ineriartortitsineq Arctic DTU Sisimiuni – Ilinniarfeqarfik Sisimiut" siuliani nalunaarneqareersunik. Pisortaqtigiittut suleqatigiinni arlariinni aallartinneqarpoq august 2020-imi, pisortaqtigiinni suliassanut pilersaarutit 2021-imut atuuttussat suliarineqarfigisaannik. 2021-mi pisortaqtigiit gruppil sulissapput aallartitsillutik malinnaaffigalugillu suliassatut programmi suliniutissat.

Aftalen ledes, udvikles og vedligeholdes af en samarbejdsorganisation med bred repræsentation af aftalens parter og offentlige og private erhvervs-, forsknings- og uddannelsesinteresser.

Som et led samarbejdsorganisationen er der nedsat to chefgrupper, hvis ansvarsområder er hhv. indfrielse af udviklingsmålene under "Forsknings- og innovationsbaseret uddannelse" og "Drift og udvikling af Arctic DTU Sisimiut – Ilinniarfeqarfik Sisimiut" som angivet her over. Arbejdet i to chefgrupper blev i gangsat i august 2020, hvor chefgruppernes arbejdsprogrammer for 2021 blev udarbejdet. I 2021 arbejder chefgrupperne på at iværksætte og følge op på Initiativerne i arbejdsprogrammerne.

Aningaasaqarneq

Arctic DTU Sisimiut ilinniartitaanernik ingerlatsinerat aningaasalersorneqarpoq Dansk it naalagaaffiata aningaasaliissutaasigut, taxameteri atorlugu tapiissuteqartarnikkut. Taxameteri atorlugu tapiissutit matussusiisarput atuartitsisut akissarsiaannik, illuutini ingerlatsinermik atortussanillu pisiniartarnernik. Ingerlatsinerit pineqartut saniatigut, DTU-mit aningaasalersorneqartartut, Namminersorlutik Oqartussat aningaasartuuteqartartut, nikingassutaasunik DTU-mi Sisimiuni atuartitsisarneranut aningaasartuutitut Danmark-imi Lyngby-mi atuartitsisarnermut sanilliullugu. Arctic DTU Sisimiut illunik attartorpoq KTI-miit.

7.2.5 Pinngortitamik ilisimatusarnermut atatillugu ilinniartitaanerit

Siunertaq

Pinngortitaleriffiup allineqarneratigut inissaqartitsisoqalersimavoq pinngortitalerinermut tunngasunik ilinniartitaanernik aamalu Kalaallit Nunaanni Qitiusumik Peqqissutsimut Tunngasunik Ilisimatusarnerit, Peqqinnissamut Ilisimatusarnerit ilaattut pilersinneqarnissaannut. Allilerinerit aamma nukittunerulersittussavaat ilisimatusarnikkut suliaasaqarfiit akimorlugit inuiaqatigiinnut, avatangiisinut aamma peqqinnissamut ilisimatusarnernik ingerlatsisarnerit, kiisalu piujuaannartitsinernik tunngavilimmik pinngortitamilu pisuussutinik iluaquteqartarnerit pillugit siunnersuisarneq.

Killiffik

Pinngortitaleriffiup qularnaarsimavaa namminersortut aningaasaateqarfianniit aningaasaliissutit 1.500 m²-it missaannik allilerinissamut, siunertaqartumik pinngortitalerinerimik ilisimatusarnermut ilinniartitaanerit, ineriartortinneqartussamut Pinngortitaleriffiup, Ilisimatusarfiup kiisalu dansk it universitetiisa akornanni. Allilerineq aallartinneqarpoq 2015-imi, naammassineqarlunilu 2017-imi.

Pinngortitaleriffiup Ilisimatusarfik, Århus Universitet aamma University of Manitoba suleqatigalugit neqeroorutigaat kandidatitut ilinniartitaanerit arlaqartut, ECTS-point-inik angusiffiutartut semesterit ataatsimut marluk aqqutigalugit. Issittumik ukioq taamaattoq periarfissaqassaaq aasakkut pikkorissarnermik ilassusissallugu.

Ilinniagartuunngorniartuni amerlanerit issittumi semesterimik tamarmiusumik siullermik ingerlatsisut tamatuma kingorna qineraat Pinngortitaleriffimmi fagimi pingaarnermi specialiminnik allannissartik, taamaasillutillu Pinngortitaleriffiup ilisimatusarneranut ineriartorneranullu peqataallutik.

Økonomi

Driften til Arctic DTU Sisimiuts uddannelsesaktiviteter finansieres af bevillinger, som den danske stat yder DTU i form af taxametertilskud. Taxametertilskuddene dækker løn til undervisere, drift af bygninger og anskaffelse af materialer. Ud over disse aktiviteter, som DTU afholder, afholder Selvstyret udgiften, der er forskellen mellem, at DTU afholder undervisningen i Sisimiut frem for i Lyngby. Arctic DTU Sisimiut lejer bygningskapacitet hos KTI.

7.2.5 Naturvidenskabelige Uddannelser

Formål

En fysisk udvidelse af Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut, har givet plads til oprettelse af både naturvidenskabelige uddannelser og Grønlands Center for Sundhedsforskning, som er en del af Institut for Sygepleje og Sundhedsvidenskab. Udvidelsen vil også styrke tværvideenskabelig forskning inden for samfund, miljø og sundhed samt rådgivningen om bæredygtig udnyttelse af naturens ressourcer.

Status

Pinngortitaleriffik har sikret privat fondsfinansiering til opførelse af ca. 1.500 m², der har til formål at huse en naturvidenskabelig uddannelse, der udvikles i samarbejde mellem Pinngortitaleriffik, Ilisimatusarfik samt danske universiteter. Udvidelsen blev påbegyndt i 2015 og blev færdig i november 2017.

Pinngortitaleriffik udbyder, i samarbejde med Ilisimatusarfik, Aarhus Universitet og University of Manitoba, en række kurser på kandidatniveau, hvor der gives ECTS-point for samlet to semestre. Dette arktiske år kan eventuelt senere blive suppleret med sommerkurser.

Et flertal af de studerende, som tog det første hele arktiske semester, valgte efterfølgende at skrive hovedfagsspeciale på Grønlands Naturinstitut, og bidrog dermed til instituttets forskning og udvikling.

Aningaasaqarneq

Illuutit allilerneqarneri aningaasaateqarfinniit aningaasalersugaapput, Naalakkersuisullu akuersissutigisimallugu minnerpaatut aningaasalersorniarlugu illuutit ingerlanneqarnerat. Ilanngulluguli aamma Maersk aningaasaliissuteqartoq laboratoriat atortoris-saarusersornissaannut 10 mio. kr.-it missaannut 2017-imi. 2020-imi immikkoortinneqarput 1,7 mio. kr.-it kontumi pingaarnermi 40.92.19 Pinngortitalerineramik Ilisimatusarfik, kandidatitut pikkorissartitsisarnernut.

7.2.6 Pinngortitalerineramik ilisimatusarnermi Bachelori

Siunertaq

Inuiaqatigiit pinngortitameersuinnangajannik aningaasarsiorfeqarmata isertitaqarlutillu pinngortitalerineramik ilisimatusarnek ilinniagassani qitiulluinnartumik inissisimavoq, inuiaqatigiit aningaasarsiornerat ataatsimut isigalugu. Atorfiiit tamatumunnga atasut tamaasa inuttalersinnaajumallugit kalaallinik sulisussanik pisariaqarpoq pinngortitamut ilisimatusarnermut atasunik ilinniartitaanernik pilersitsinissaq.

Siullertut tulleriarnermi inissinneqarput pinngortitamut tunngasunik ilisimatusarnermi bachelorinnngorniarluni ilinniartitaanerit, pisuussutini piujuaannartitsinermi inissisimasuniittunut attuumasuteqartut, kisiannili piffissap ingerlanerani ilaneqarsinnaallutik pinngortitalerinermi ilisimatusarnermi sammisassanik allanik.

Pinngortitalerineramik ilisimatusarnerit Ilisimatusarfimmi ingerlanneqartut ilinniartitaanerni ilisimatusarnernilu suliassaqarfiupput nutaat, ilinniartitaanernilu pineqartuni ilinniakkani ingerlaqqittarnernik nukittunerulersitsissallutik, tassani aamma fagini piginnaasatigut, Ilisimatusarfinnik – Universitetinik allanik suliassaqarfinni pineqartuni piginnaanilinnik Ilisimatusarfiup assigisaa-nik suleqateqartoqarnera.

Pinngortitalerineramik ilisimatusarnermi bachelorinnngorniarnermik ilinniartitaaneq nukittorsaaasussaavoq pinngortitalerineramik ilisimatusarnermut atasunik ilinniartitaanernik, peqataassallunilu pisisissamisoorumik ilinniagartuunngorniartartussat "perorarnerannut", kandidatitut pikkorissartitsisarnerni pilersinneqareersuni, Pinngortitaleriffimmit aamma Århus Universitetimit neq-roorutigineqartartunut.

Killiffik

2018-imi suleqatigiissitamik aammalu aqutsisoqatigiinnik pilersitsisoqarpoq ilinniartitaanerit imarisassaannik aamma sammivissaannik suliagartussanik. 2019-imi ilinniartitaanernik ingerlatsinissanut pilersaarusiit inaarsarneqarput, ilinniagartuut siunner-suisoqatigiivnut – akademisk råd – Ilisimatusarfimmi akuersissutigisassatut inassutigineqarsinnaaqqullugit.

Aningaasaqarneq

Sulisutigineqarpoq aallartinnermi suliassat aningaasaliissutaa-reersut iluanniit aningaasalersorneqassasut.

Økonomi

Udvidelsen af de fysiske faciliteter er finansieret af fonde, mens Naalakkersuisut har godkendt som minimum at betale driften af bygningerne. Ligeledes har Maersk doneret instrumentering af laboratorierne for ca. 10 mio. kr. i 2017. I 2020 er der afsat 1,7 mio. på Hovedkonto 40.92.19 Center for naturvidenskabelige uddannelser til kurserne på kandidatniveau.

7.2.6 Bachelor i naturvidenskab

Formål

Da samfundet næsten udelukkende får sine indtægter fra naturressourcer er naturvidenskab en central disciplin i mange samfundsøkonomiske sammenhæng. For at kunne bemande alle disse stillinger med grønlandsk arbejdskraft, er det nødvendigt at etablere naturvidenskabelige uddannelser.

I første omgang prioriteres naturvidenskabelige bacheloruddannelser inden for de fornybare ressourcer, men kan på sigt også inkludere andre naturvidenskabelige discipliner.

Da naturvidenskab på Ilisimatusarfik er en ny disciplin, vil det styrke opbygningen af uddannelserne og det faglige niveau, at der samarbejdes med tilsvarende universiteter, som har kompetence inden for fagområderne.

Etablering af naturvidenskabelige bacheloruddannelser skal styrke tilgangen til de naturvidenskabelige uddannelser og skal virke som en naturlig fødekæde til de allerede etablerede kurser på kandidatniveau, som udbydes af Grønlands Naturinstitut og Århus Universitet.

Status

I 2018 blev der etableret en arbejdsgruppe og en styregruppe til udarbejdelse af studiets indhold og retning. I 2019 blev studieplanen færdiggjort, så den kunne indstilles til godkendelse i akademisk råd på Ilisimatusarfik.

Økonomi

Der arbejdes på muligheder for finansiering inden for eksisterende rammer i første omgang.

7.2.7 Ilisimatusarfimmi oqaatsinik ilinniartitaanernut qitiusumik ingerlatsivik

Siunertaq

Kissaatigineqarpoq Ilisimatusarfimmi qitiusumik oqaatsinik ilinniartarfimmi pilersitsisoqassasoq, ilinniagaqartut aamma sulisusut oqaatitsigut pikkorissaqqittarnissaannik kalaallisut, tuluttut aamma danskisut neqerooruteqarsinnaanermiit aallaaveqartumik, tak. Ilisimatusarfiup oqaatsinut tunngatillugu politikissatut siunnerfigisai. Kiisalu aamma ilinniartitaanernit tamanit, Ilisimatusarfimmi namminermit aamma ilinniarnertuunngorniartarfinni oqaatsinik ilinniartitsisut piimasaqarfigineqarnerujussuat maluginiarneqartarpoq, minnerunngitsumik kalaallisut ilinniartitsinermit suliaqartuni qaffasissutsini tamaniittuni. Tamatumalu ilaatiigut ikiorserneqarnissaa periarfissaqassaaq annertusisamik ilinniartitsisusartutigit suleqatigiinnertigit, kiisalu taakkua pikkorissaqqittarnerisigut. Qitiusumik ingerlatsivimmik pilersitsinikut oqaatsinik aallussineq annertunerulersinneqarsinnaavoq, immaqalu aamma soqutiginarnerulersitsisoqarsinnaalluni.

Ilisimatusarfiup oqaatsinut atatillugu periusissiaa:

- Nukittorsassallugit ilinniagartuunngorniartut oqaatitsigut piginnaaneri, kalaallisut, tuluttut aamma danskisut
- Oqaasilerinerup atuartsinermit namminermit ilaanerulernissaa
- Ilisimatusarfiup oqaatsit aappaanik / oqaaserisat naligiimmik aappaanik ilinniartitsinermit ilisimatusarnermilu nukittorsaaneq

Killiffik

Naatsorsuutigineqarpoq aqutsisoqatigiinnik pilersitsisoqarnissaa, inuttaqartumik Rektorimik/ prorektorimik, instituttini pisortanik aamma immikkoortuni pisortanik, Nutserinermit aamma oqalutsitut ilinniartitaanermut immikkoortortamiit, Oqaatsinut, atuakkialerinermit tusagassiutinullu immikkoortortamiit, kiisalu ilinniarnermut Instituttimiit, Oqaasileriffimmiit kiisalu immaqalu aamma avataaneersuniit immikkut ilisimasalinniit (Naalackersuisoqarfiit immikkut ilisimasalittaanniit). Rektori/Prorektori aqutsisoqatigiinni siulittaasuvoq.

Aningaasaqarneq

Sulissutigineqarpoq aallaqqaammut aningaasalersuisoqarsinnaanera aningaasaliissutaareersut iluanniit.

7.2.8 Isumaginninnermut suliaqarfiit iluanni ilinniartitaanertigit suliniutit

Siunertaq

Naalackersuisut kissaatigaat nukittorsarneqassasut ineriartorteqqinneqassasullu maannakkut immikkut ittunik isumaginninnermit suliaqarfiup iluanni ilinniartitaanertigit suliniutaasut, 2015-imi aallartinneqartut. Isumaginninnermut Naalackersuisoqarfiup taamaattumik ilinniartitaanernut Naalackersuisoqarfik suleqatigalugu aallartissimavaat ilinniartitaanertigit piginnaanngorsaqqittarnikkullu ingerlatsinerit kommunini sulisunut, qitiusumik

7.2.7 Sproglæringscenter ved Ilisimatusarfik

Formål

Der ønskes etableret et center for sproglæring på Ilisimatusarfik, som bunder i et behov for at kunne tilbyde opkvalificering af de studerendes og ansattes sproglige kompetencer inden for grønlandsk, engelsk og dansk jf. Ilisimatusarfiks kommende sprogpolitik. Desuden opleves der fra alle uddannelser, både på universitetsniveau og på gymnasierne, et pres på sprogunderviserne, idet der er mangel på især grønlandskundervisere på disse niveauer. Det vil til dels vil kunne afhjælpes via et øget samarbejde om brugen af underviserne samt opkvalificering af dem. Et center ville hjælpe med at sætte fokus på sproget og måske gøre det mere prestigøst.

Ilisimatusarfiks strategi inden for sproglæring:

- Styrke de studerendes sproglige færdigheder i grønlandsk, engelsk og dansk
- Sproglæring integreres i undervisningen
- Styrke universitetets andet/parallelprogskompetencer i undervisning og forskning

Status

Der påregnes etablering af en styregruppe bestående af Rektor/Prorektor, Institutleder og afdelingsledere fra afdeling for Oversætter- og Tolkeuddannelsen, afdeling for Sprog, Litteratur og Medier samt Institut for Læring, Sprogsekretariatet samt evt. en eller to eksterne eksperter (f.eks. nogle fra departementets ekspertgruppe). Rektor/Prorektor er formand for styregruppen.

Økonomi

Der arbejdes på muligheder for finansiering inden for eksisterende rammer i første omgang.

7.2.8 Uddannelsesindsats inden for det sociale område

Formål

Naalackersuisut ønsker at styrke, udbygge og videreudvikle den nuværende ekstraordinære uddannelsesindsats på det sociale område, som blev igangsat i 2015. Departementet for Sociale Anliggender har derfor i samarbejde med Departementet for Uddannelse igangsat uddannelses- og kompetenceudviklingsakti-

sunik ilaqutariinnut ingerlatsivinni sulisunut, ulloq unnuarlu angerlasimaffinni sulisunut, ulluunerani neqeroorutini sulisunut il.il. Immikkut ittumik tamatumani aallussineq ilanngullugu aamma atasuuvog peqqinnissaqarfimmi aammalu suliffeqarnerit sinnerini pisariaqartitsinernut.

Kalaallit-danskit suliniutaat meeqqanut aamma inuusuttuaqqanut suliniutinik nukittorsaanissaq suliniutini 7-ivug. Pikkoris-saqqittarnerni piginnaanngorsaaqqinnernilu neqeroorutit pio-reersut piginiarneqarput isumaginninnermi aammalu meeqqanut inuusuttuaqqanullu atatillugu suliaasaqarfimmi. Tamanna pissaaq pikkorissartitsisarnernut quppersagaliornikkut, kiisalu pikkoris-sarnerni angusat allanut nuullugit iluaqutigineqarsinnaanerisigut. Suliniutinik ingerlatsineq aallartinneqareerpoq, piviusunngortinneqassallunilu 2021-2023-imi.

Killiffik

Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 26. juni 2017-imeersoq immikkut aallussisuvog ilaatigut inissiisarfimmi, angajoqqaarsianut ilaqutariinnik, sulianik ingerlatsisusunik aammalu immikkut iliuusaasartunik. Meeqqat aamma inuusuttuaqqat inatsit naapertorlugu piginnaatitaapput alliartornissaminnut toqqissimasunik avatangiiseqarlutik, aalajaatsunillu inersimasunut aamma ilaqutariinnut attaveqar-tuullutik, aammalu namminneq inuttut assigiinngitsunik attaveqarfeqarlutik. Pissutsit taakkua tamarmik piumasaqartut sullis-sivinni sulisunik ilinniagaqasimasunik piginnaaneqartunillu. Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 12. juni 2019-imeersoq annertusisanik aallussisuvog innarluutillit ataasiakkaarlugit periarfissaannik annertusaasarnissamik, imminnut isumagisinnaalersikkumallugit, imaluunniit ullut atugaat oqinnerulersikkumallugit, inuuneq nammineq pitsaanerulersikkumallugu, ilaatigut pineqartut ilinniagaqarsinnaa-nerat aamma siuarsarumallugu.

Ilanngullugulu aamma pisariaqartinneqarpoq ilinniarsimassutsip qaffasinnerulersinnissaa isumaginninnermut atatillugu – kom-munini sulianik ingerlatsisusuni aammalu isumaginninnikkut perorsaanermik/pamersaanermik suliaqartut akornanni. Tama-tumunnga atatillugu suliaasaqarfimmi ilaatigut qularnaarissaaq:

- Ulloq unnuarlu angerlarsimaffiit pitsaanerumik meeqqanik sullissisinnaalersinnissaat.
- Sulianik ingerlatsisusuni piginnaanerit annertusar-neqassapput, sullinneqartut tapersersorneqarneri nukittorsarumallugit.
- Qitiusunik ilaqutariinnut ingerlatsiviit pisariartunik eqqor-tunillu piginnaaneqalissapput, pineqartuni sullissinissamik pisariaqartitsiviusunik suliaassamik kivitsisinnaaqqullugit.
- Kommunit aamma ilaqutariinnut qitiusunik ingerlatsiviit “maligassiuvisunik” fagitigut inerisaassapput, sulisusut sinnerinik siunnersuisinnaasussamik, imaalillugu pisortaa-sup pisortaanermi saniatigut kisimiilluni fagitigut piginnaasat naammassisassariunnaarsillugit.
- Kommunit amerlanerusunik ilinniarsimasunik sulisussaqa-lissapput isumaginninnikkut fagitigut suliaassani, sulianillu pisortaqarfittut ingerlatsisarnerni.

viteter for de ansatte i kommunerne, familie-centre, døgninstitutioner, dagtilbud mm. Dette ekstraordinære fokus vil ligeledes have en nær sammenhæng med de behov, der er på sundhedsområdet og arbejdsmarkedsområdet.

Grønlandsk-dansk arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge har initiativ 7 Overblik over eksisterende opkvalificerings- og kompetenceudviklingstilbud på det sociale børne- og ungeområde. Dette skal ske gennem oprettelse af en kursusportal, tilpasning af ud-buddet af kurser samt sikring af meritgivende kurser. Arbejdet med initiativet er igangsat og skal gennemføres i løbet af 2021-2023.

Status

Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn, skærper fokus på bl.a. anbringelsessteder, plejefamilier, sagsbehandling og foranstaltninger. Børn og unge har ifølge loven ret til en opvækst med et trygt omsorgsmiljø og stabile relationer til voksne, familie og personlige netværk. Forhold, der alle kræver medarbejdere på sagsbehandlingsområder med de nødvendige uddannelsesmæssige kompetencer. Inatsisartutlov nr. 13 af 12. juni 2019 om støtte til personer med handicap skærper fokus på at fremme den enkelte person med handicap's mulighed for at klare sig selv eller at lette den daglige tilværelse og forbedre livskvaliteten, bl.a. fremme den enkeltes mulighed for uddannelse

Ligeledes er der behov for et uddannelsesløft inden for socialområdet – den kommunale sagsbehandling og det socialpædagogiske område. En indsats på dette område skal sikre, at:

- Døgninstitutionsområdet bedre kan understøtte den behandlingsmæssige indsats over for børnene.
- Sagsbehandlingsområdet tilføres kompetencer, der kan styrke og understøtte dem i deres arbejde.
- Familiecentrene får de rette kompetencer til at løfte den store behandlingsmæssige og udredningsmæssige indsats, som ligger her.
- Kommunerne og familiecentrene får opbygget faglige ”fyrtårne”, som kan supervisere de øvrige medarbejdere således, at det ikke er lederen der ud over at være leder også skal sikre fagligheden.
- Kommunerne får flere uddannede medarbejdere til socialfaglig sags- og myndighedsbehandling.

Isumaginninnermi suliassaqaarfimmi immikkut ittunik suliniutit qularnaarissapput periarfissaqartitsisoqalissasoq meeqqanik tapersersuisarnermut inatsimmi, innarluutilinnut inatsimmi aammalu ingerlatsiviit suliassanik isumaginnissinnaasuseqarnissaannik siunnerfiusut piviusunnngortinneqarsinnaanissaannik. Ilinniartitaanerit tamatumani arlaqartut misilerarneqarluartareerput annertuumillu soqutigineqarlutik.

Isumaginninnermut suliassaqaarfimmi immikkut ittunik suliniutit ingerlaavartumik kommunini suliassaqaarfimmut naleqqussarneqartartussaapput. Assersuutissat ilinniartitaanerit suliniutini annertusaavigineqartunut, tassaapput:

- Siammasissunik isumaginninnermik siunnersortinik ilinniartitsineq
- Siunnersortinut assistentitut ilinniartitaaneq
- Psykoterapeutinik ilinniartitaaneq
- Ilitersuisartunik ilinniartitsineq

Ilinniartitaanerit 2021-imi aallartinneqartussat, tassaapput:

- Perorsaasunik siammasissumik ilinniartitsineq, perorsaanikkut immikkut sullissisut
- Perorsaanermik diplomertalimmik ilinniartitaaneq

2020-mi naammassineqarpoq nalilersuineq pitsaassutsinik ilinniartitaanerni PI/SPS-imi ingerlanneqartartunik, qulaa-jaaviusunik tulluarsaasoqarnerisut nutaamik ilinniarsimasut ingerlatsivinnilu sulisitsisut pisariaqartitsinerinik, nutaamik ilinniakkaminnik naammassisut nalinginnaasumik suliffigilersagaanni. Nalilersuinerit immikkoortut marluk nalilersuisoqatigiinnit ingerlanneqarput siullermik namminerisamik. Kingusinnerusukkut ataatsimoortunik inassuteqaataasunik misissuisoqassaaq, imaalillugu SPS-imut inassuteqaataasut imminnut akerleriittooqqunagit, piviusunnngortinneqarsinnaaqqullugillu. Pilersaarusionsoqarpoq 2021 aamma nalilersuinerimik ingerlatsinissaq Isumaginninnermi Siunnersortitut ilinniartitaanermut atatillugu.

Aningaasaqarneq

Isumaginninnermut suliassaqaarfimmi matumani immikkut ittunik ilinniartitaanerni suliniutinut aningaasaliissuteqartoqarpoq kontumi pingaarnermi 40.91.26 Isumaginnittoqarfimmi ilinniartitaanertigut suliniutit. Immikkut ittunik suliniutit siusinnerusukkut aningaasaliiffigineqartarput kontomit 40.01.08 Ilinniartitaanernut immikkoortumi pilersaartiniit.

Denne ekstraordinære uddannelsesindsats på socialområdet skal sikre, at det er muligt at realisere intentionerne med børnestøtteleven, handicapstøtteleven og målet om at gøre institutionerne mere behandlingsorienterede. Flere af uddannelserne er velafprøvede og er stærkt efterspurgt.

Den ekstraordinære uddannelsesindsats på socialområdet tilpasses løbende behovene på området og hos kommunerne. Eksempler på uddannelser som aktuelt er i gang og som indgår i indsatsen, er:

- Decentral socialrådgiveruddannelse
- Rådgivningsassistentuddannelsen
- Psykoterapeutuddannelse
- Supervisionsuddannelse

Uddannelser, som vil blive igangsat i 2021 er:

- Decentral pædagoguddannelse - specialpædagogik
- Diplomuddannelsen i pædagoger

I 2020 blev der gennemført en evaluering af kvaliteten af PI/SPS uddannelser. Uddannelsesevalueringens Del II af PI/SPS' uddannelser, der omhandler kortlægning af matchet mellem behovene hos nyuddannede og hos arbejdsgiverne ude i institutionerne, hvor nyuddannede typisk søger beskæftigelse, igangsættes og færdiggøres i 2021 hvor nyuddannede typisk søger beskæftigelse. Evalueringen to dele udføres af to evalueringsteams som i første omgang skal arbejde selvstændigt med deres opdrag. Senere skal der foretages en samlet gennemgang af anbefalinger, således at anbefalingerne til SPS ikke virker modstridende og vil være gennemførlige. I 2021 planlægges ligeledes gennemført en evaluering af kvaliteten af Socialrådgiveruddannelsen.

Økonomi

Til denne ekstraordinære uddannelsesindsats på socialområdet er der afsat midler på Hovedkonto 40.91.26 Uddannelsesindsats inden for det sociale område. Den ekstraordinære indsats har tidligere været finansieret af midler fra 40.01.08 Sektorprogram for Uddannelse.

8 Suliassa qarfiit akimorlugit suliniutit

8.1 Aallarniut

Naalakkersuisut suliniutissat tulliuuttut qinersimavaat ilinniartitaanernik suliassa qarfimmi imaluunniit immikkut suliassani aallunneqartussani ilinniartitaanernut periusissiami anguniakkanik ilalersuisuusut.

8.2 Suliniutit

Ilinniartitaanernut periusissiami anguniakkat angusinnaajumallugit suliniutissat tulliuuttut immikkut aallunneqassapput:

- Ilinniartitaanernut periusissiaq 2020-2030
- Ilinniarfiit peqqinnerulernissamik siuarsaasut
- Pimmatiginnittarnermut akiuinarluni suliniutit
- Nuna tamakkerlugu ilitersuisarneq pitsaanerusemik aaqqissuusaq
- ATTAT-mik atuisinnaanerulersitsinissaq
- Kiffartuussissutit IKT-imiittut
- Ilinniartitaanerni sanaartornerit
- Ilinniartunut ineqarfiornerit
- Nunamut tamarmut atuuttunik ilinniartitaanerni pitsaassusissamik killiliussamik pilersitsineq

8.2.1 Ilinniartitaanernut periusissiaq 2030

Anguniagaq

Naalakkersuisut 2020-imi aallartippaat suliassaq Ilinniartitaanermut Periusissiamik 2030-p tungaanut atuuttussamik suliqaqarnermik. Ilinniartitaanermut Periusissiasap aggersup taarsissavaa periusissiaq kingulleq 2015-imeersoq. Periusissiamilli nutaamik suliqaqarneq unitsinneqarallarpog Corona-mik nappaassuup takkunneratigut, taamaalillunilu maanna suliarineqartoq aatsaat 2022-imi naammassineqassalluni. Ilinniartitaanermut Periusissiaq maanna atuuttoq imaqarpoq Naalakkersuisut pingaartillugit takorluugaannik aamma anguniagaannik 2024-p tungaanut, kisiannili ullumikkut pissusiviusut allaanerupput ukiut 6-it matuma sior-nagut pissusiusuniit, taamaattumillu pisariaqarluni takorluukkat, anguniakkat suliniutissallu iluarsivigineqarnissaat. Kiisalu periusissiami anguniagaalluni kisitsisit paasissutissat ilinniartitaanerni ineriartornermut atasut pitsaanerunissaat, kiisalu ineriartornermik aqutsinerup nukittunerunissaa.

Ilinniartitaanernut Periusissiap aammalu ukiumoortunik Ilinniartitaanernut pilersaarutit suleqatigiinnerat periusissialiorluni sulinerit atillugu nalilersoqqinneqassaaq. Pappia-

8 Tværgående initiativer

8.1 Indledning

Naalakkersuisut har udvalgt følgende initiativer, som understøtter visionerne og målsætningerne inden for flere uddannelsesområder eller fokusområder, fra uddannelsesstrategien.

8.2 Initiativer

For at nå uddannelsesstrategiens mål sættes der særligt fokus på følgende initiativer:

- Uddannelsesstrategi 2020-2030
- Sundhedsfremmende skoler
- Indsats mod mobning
- Bedre landsdækkende vejledning
- Øget kapacitet på ATTAT
- IKT-tjenester
- Uddannelsesbyggeri
- Kollegiebyggeri
- National kvalifikationsramme for uddannelser

8.2.1 Uddannelsesstrategi 2030

Formål

Naalakkersuisut igangsatte i 2020 arbejdet med at udarbejde en ny uddannelsesstrategi for perioden frem til 2030. Den kommende uddannelsesstrategi skal afløse den seneste strategi, der blev udarbejdet i 2015. Arbejdet med strategien blev i midlertidigt sat i bero i forbindelse med Corona-udbruddet, hvorfor den først bliver færdig i løbet af 2022. Den gældende Uddannelsesstrategi indeholder Naalakkersuisuts visioner og mål for uddannelsesområdet helt frem til 2024, virkeligheden i dag ser dog noget anderledes ud i forhold til for 6 år siden, og det er derfor nødvendigt at justere visioner, mål og initiativer. Samt er en målsætning for strategiarbejdet at forbedre data om udviklingen indenfor for uddannelsesområdet, samt at optimere styringen af udviklingen.

Samspillet mellem Uddannelsesstrategien og de årlige Uddannelsesplaner revurderes i forbindelse med strategiarbejdet. Disse retningsanvisende dokumenter danner i øvrigt grundlaget for imple-

laatillu taakkua siunnerfilersuutaasut aammattaaq tunngavigineqarput ilinniartitaanernut atatillugu EU-lu Peqatigiinnermut Isumaqatigiisummi, (kisiannili Peqatigiinnermut Isumaqatigiisut 2021-imiit atortuulersussap sulii inissinneqarfigingisaa).

Killiffik

Ilinniartitaanernut Periusissiamik nutaamik suliaqarneq piffissamut 2030-ip tungaanut ingerlasussamik – tassalu ukiunut aggersunut anguniakkat – nanginneqareerpoq, naatsorsuutigineqarlunilu 2021-imi naammassineqassasoq. Ilinniartitaanernut Periusissiaq nutaaq pisortaqarfiit suliamut attuumassuteqartut allat ingerlatsisullu peqatigalugit suliarineqarpoq, ilaatigut Naalakkersuisoqarfiit, Ilinniartitaanernut Aqutsisoqarfik, Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik aammalu kommunit.

Naalakkersuisut Ilinniartitaanernut Periusissiaq nutaaq akuersissutigereerpassuk, Inatsisartunut agguanneqarumaarpoq, kingornagullu Naalakkersuisut quppersagaatigut aaneqarsinnaalissalluni.

Aningaasaqarneq

Suliummik suliaqarnermut kontumi pingaarnermi 40.01.08 Ilinniartitaanernut Immikkoortumi Pilersaarutit 275.000 kr.-inik immikkoortitsisoqarnikuvoq suliniutip 2021-imi suliarineqarneranut atugassanik, periusissialionermilu allaffissornikkut ingerlatsineq aningaasaliissutaasut pioreersut iluanni isumagineqarluni (Naalakkersuisoqarfik, Ilinniartitaanernut immikkoortaqarfik).

8.2.2 Ilinniartitaanermut peqqissutsimik siuarsaaviusut

Siunertaq

Ukiut qilikkaat iluanni Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik siunnerfilersugaasunik suliniuteqarsimavoq innuttaasut peqqissusianik annertunerulersitsiniarlutik, innuttaasut peqqissuunissaannut pilersaarut Inuuneritta I aqqutigalugu (2007-2012) aamma II (2013-2019). Naallu innuttaasut peqqissusissaannut pilersaarutit suliaasaqarfiit assigiinngitsut akimorlugit suliaasaagaluartut, akisussaaffik atortuulersitsiartornermi taamaattoq akisussaaffik Peqqinnissamut Naalakkersuisoqarfik taamaallaat inissisimamavoq. Sulianik nalilersuisarnerit⁶ tunuliaqutaralugit taamaattumik ersarissivoq peqqissutsimut atatillugu suliniutit iliuusissallu peqqinneq atugarissaarnerlu qitiutillugit ingerlatsinermitussat meeqqanut inuusuttuaqqanullu aamma atatillugu pisariaqartitsiviusut suliaasaqarfiit assigiinngitsut akimorlugit suliniuteqarnisanik, anguniakkallu aalajangersarneqartassasut atortuulersik-

⁶ Inuuneritta I-imik piffissap qiteqqunnerani nalilersuineq: https://www.peqqik.gl//media/Files/Publikationer/Rapporter_og_redegoerelser/2011/Midtvejsevaluering_Inuuneritta2011_dk.pdf?la=da-DK;

Piffissap qeqqani nalilersuineq Inuuneritta II: https://www.sdu.dk/da/sif/rapporter/2018/midtvejsevaluering_af_inuuneritta_ii; Innuttaasut peqqissusiannut atatillugu ilisimatusarnikut allaaserisat: <https://doi.org/10.1186/s12889-018-6253-4>

mentering af Partnerskabsaftalen med EU på uddannelsesområdet (hvor Partnerskabsaftalen som skal gælde fra 2021 i skrivende stund dog er uafklaret).

Status

Arbejdet med en ny Uddannelsesstrategi for perioden frem til 2030 – og dermed nye målsætninger for de kommende år – er genoptaget, og forventes færdiggjort i 2021. Den nye uddannelsesstrategi bliver udarbejdet i et tæt samarbejde med relevante myndigheder og aktører, herunder andre Departementer, Uddannelsesstyrelsen, Socialstyrelsen og Kommunerne.

Efter Naalakkersuisut har godkendt den nye Uddannelsesstrategi vil den blive omdelt til Inatsisartut, og efterfølgende publiceret online på Naalakkersuisuts hjemmeside.

Økonomi

Der er afsat 275.000 fra Hovedkonto 40.01.08 (Sektorprogram for Uddannelse) til arbejdet med projektet i 2021, og sekretariatsfunktionen for strategiarbejdet løftes inden for eksisterende normering (i Departementet, Uddannelsesafdelingen).

8.2.2 Sundhedsfremmende skoler

Formål

Gennem et årti har Departementet for Sundhed arbejdet målrettet på at højne folkesundheden gennem folkesundhedsprogrammerne Inuuneritta I (2007-2012) og II (2013-2019). Trods begge folkesundhedsprogrammernes tværfaglige og tværsektorielle karakter, har ansvaret for implementeringen dog i praksis været isoleret hos Departementet for Sundhed. På baggrund af gentagne evalueringer⁶ står det derfor klart, at sundhedsfremmende indsatser og tiltag med fokus på at fremme sundhed og trivsel blandt børn og unge forudsætter en tværsektoriel struktur, hvor målsætninger besluttet og implementeres i et

⁶ Midtvejsevaluering af Inuuneritta I: https://www.peqqik.gl//media/Files/Publikationer/Rapporter_og_redegoerelser/2011/Midtvejsevaluering_Inuuneritta2011_dk.pdf?la=da-DK; Midtvejsevaluering af Inuuneritta II: https://www.sdu.dk/da/sif/rapporter/2018/midtvejsevaluering_af_inuuneritta_ii; Videnskabelig artikel om implementering af folkesundhedsprogrammet: <https://doi.org/10.1186/s12889-018-6253-4>

kiartuaarneqarlutillu peqatigiinnikkut, ilinniartitaanerit, isumaginnittoqarfiup aamma peqqinnissaqarfiup akornanni.

HBSC-ip meeqqanik atuartunik misissuisarnera Kalaallit Nunaata ukiut 4-akkaartumik peqataaffigisartagaatunuliaqutaralugu ilisimavarput aanngajaarniutunik atuineq pujortartarnerlu meeqqat atuartut akornanni siaruarsimasoq^{7,8,9}. Ilutigisaanik ilisimavarput inuusuttuaqqat akornanni isumaginninnikkut ajornartorsiutunik assigiinngitsunik siaruarsimasoqarnera¹⁰. Meeqqat inuusuttuaqqallu akornanni ineriartornermi erserpoq peqqinnangitsunut tunngasutigut pissusilersuutit inersimasut atugarisaat, imigasamik aamma ikiaroorartunik – hash – atornerluisuuneq taakkunungalu atasut inuunermi kingunipilunngortartut nunatsinni suli ingerlaqqittumik innuttaasut peqqissusissaannik ajornartorsior-titsisuusut, ilutigisaanillu inooriaatsimi ajornartorsiutit annertusi-artortut, naammattumik aalasanginnerup peqqinnartunillu neri-saqanginnerup kingunerisaannik. Suli innuttaasut inersimasut affaanit amerlanerusut ulluinnarni pujortartuupput.

Taamaattumik piomasaaqtaavoq siunnerfilersorluakkanik suliniuteqarnissaq, meeqqat aamma inuusuttuaqqat periarfissikkumallugit pitsaasunik peqqinnartumillu ileqqoqalernissaannut, sapingisamik inuunermi siusinnerpaamik, tamatumanilu aturfik aallartifissaqquillunnaarpoq. Tigussaanagerusumik takorloorneqarsinnaavoq aturfimmuut atasunik ingerlatsinissat – aallussinissat inuusuttisat peqqinnartut aallullugit, timigissartarneq, aangajaarniutit, pujortarneq aamma kinguaassiuutitsigut atoqatigiinnerup peqqisumik ingerlanneqarnissaat. Aammali suliniutit atugarissaarnermik isiginnittut, inuttut peqqissuunissamik meeqqat aamma inuusuttuaqqat akornanni, annertuumillu angajoqqaat akuleruttarnissaat, angajoqqaanik suleqateqarneq aqutugalugu. Suliniutit tamakkua nukittunerullutik inissisimassapput ineriartortinneqarunik aammalu atoqatigiissarneqarunik suleqatigiinnikkut, ilinniartitaanerit, isumaginnittoqarfiup peqqinnissaqarfiullu akornanni, tamar-mik immikkoortukkarlutik aalajangiisuusunik fagitigut tunnius-sassaqtartut, suleqatigiinnikkullu ilisimasanik imminnut illassuser-sorsinnaasut. Ilisimatusarnermik pissutsunik ineriartortunik/allan-goriartortunik malinnaasunik ilallugu, suliniutunik atortuulersit-siartuaarnernik aammalu angusanik aamma ilallugit, najukkani namminerni sunniutaasussat eqqarsaatigalugit, ilisimasassanik ineriartortitsiumalluni, suut ajunngitsunik sunniuteqartarnerusut kikkunntut, pissutsillu qanoq ittut iluanni.

Pisariaqassaaq sulianik ingerlatsinissat ineriartortitsinissallu aqqissuussinnikkut nunatsinni pissutsinut naleqquttunik, nunatsinni kulturi atuuttoq aallaavigalugu. Aqqissuussinerup nammineq iluaniippoq pisussat najukkani namminerni kisarsimaffeqar-

reelt fællesskab mellem uddannelses-, social- og sundhedssektoren.

På baggrund af HBSC's undersøgelse blandt skolebørn, som Grønland deltager i hvert 4. år, ved vi, at både brug af rusmidler og rygning er udbredt blandt skolebørnene^{7,8,9}. Samtidig ved vi, at der er en række udbredte sociale problemstillinger blandt de unge¹⁰. Udviklingen blandt børn og unge er en afspejling af sundhedsadfærden i den voksne befolkning, hvor misbrug af alkohol og hash og de dertilhørende sociale konsekvenser fortsat er landets største folkesundhedsproblem samtidig med, at der ses en stigning i forhold til de livsstilsproblemer, der er en konsekvens af manglende bevægelse og sund kost. Det er stadig mere end halvdelen af den voksne befolkning, der ryger dagligt.

Det kræver således en målrettet indsats at give børn og unge adgang til gode og sunde vaner så tidligt som muligt, og her er skolen oplagt at arbejde med. Mere konkret kan man forestille sig skolebaserede indsatser med fokus på kost, fysisk aktivitet, rusmidler, rygning og seksuel sundhed. Men også indsatser, der har fokus på at fremme trivsel og god mental sundhed blandt børn og unge, samt større inddragelse af forældre gennem forældresamarbejde. Disse indsatser står stærkest, hvis de udvikles og koordineres i samarbejde mellem uddannelses-, social- og sundhedsområdet, der hver især byder ind med afgørende faglig og gensidig supplerende viden. Kombineret med forskning, der følger udvikling, implementering og resultater med blik for det lokale perspektiv, for at opbygge den nødvendige viden om, hvad der virker for hvem, under hvilke omstændigheder.

Det vil være nødvendigt at arbejde med at udvikle en model, der passer til landets forhold og med udgangspunkt i kulturen. Det ligger i modellens natur qua en lokal forankring som et udgangspunkt for udviklingen af den sundhedsfremmende skole kombineret med det

7 https://www.sdu.dk/sif//media/images/sif/udgivelser/2005/groenland/trivsel_og_sundhed_blamdt_folkeskolelever_i_groenland_2014.pdf

8 https://www.sdu.dk/sif/-/media/images/sif/udgivelser/2019/hbcs_greenland_www_ver_2_2020.pdf

9 https://www.sdu.dk/sif//media/images/sif/udgivelser/2005/groenland/trivsel_og_sundhed_blamdt_folkeskolelever_i_groenland_2014.pdf

10 https://www.sdu.dk/da/sif/rapporter/2013/det_svaere_ungdomsliv

7 https://www.sdu.dk/sif//media/images/sif/udgivelser/2005/groenland/trivsel_og_sundhed_blamdt_folkeskolelever_i_groenland_2014.pdf

8 https://www.sdu.dk/sif/-/media/images/sif/udgivelser/2019/hbcs_greenland_www_ver_2_2020.pdf

9 https://www.sdu.dk/sif//media/images/sif/udgivelser/2005/groenland/trivsel_og_sundhed_blamdt_folkeskolelever_i_groenland_2014.pdf

10 https://www.sdu.dk/da/sif/rapporter/2013/det_svaere_ungdomsliv

tarnissaat aallaaveqartarnissaat, – peqqissusissamik siuarsaaviusunik atuarfimmik ineriartortitsinerni, ilallugu imaluunniit akullugu tunngaviusutigut aallussinernik, suliniutit ilaatigut tunngaveqassasut malinnaavigininnernik uuttortarneqarsinnaasunik ilisimasanillu, aamma najukkanit namminernit kisitsisinik paasisutissanik tunngaveqarlutik, taamaattunik pissarsisoqarsinnaatillugu.

Naalakkersuisut suussusilersuisimapput anguniakkanik innuttaasut peqqissusissaanni Inuuneritta III-mi, tikkuarlugulu peqqissusissamik atuarfinni siuarsaanermi atugarissaarnerup siuarsarneqarnissaa, pinaveersaartitsinermik suliniutit meeqqanut inuusuttuaqqanullu saaffiginnittut, tassaassasut suliniutaasinnaasut periarfissat ilaat, peqqissumik inuuneqarnissamik meeqqallu atugarisaartuunisannik siuarsaasussat. Periaasissat sumi inissimasuunissaat ineriartortitsinissallu, qanoq atuarfiiit peqqissuunermik siuarsaasutut sulisinnaaneri sulii aalajangiiffigineqanngillat. Atuarfik peqqissusimik siuarsaaviusooq taamaattumik tulluarluinnarpoq sulianik ingerlatsivigissallugu, pilersitsinissami suleqatigiinnermik ilinniartitaanerit, isumaginnittoqarfiup aamma peqqinnissaqarfiup akornanni suliasaqarfinniit, maannakkorpiaq ukiunut tulluuttunut amerlasuunut suliniutissat pilersaarutillu ineriartortinneqarfigisaanni.

Killiffik

Atuarfimmik peqqissusissamik siuarsaaviusunik suliat pipput Ilinniartitaanernut, Kultupeqarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik qanimut taassumalu ataaniittut aqutsisoqarfiit kiisalu Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik qanimut suleqatigalugit.

Aningaasaqarneq

Suliniutinut 2020-imi atasut aningaasartuutit Naalakkersuisoqarfinnut pineqartunut aqutsisoqarfinnullu ataaniittunut aningaasaliisutaasut iluanni pipput.

8.2.3 Pimmatiginnittarnermut atatillugu suliniutit

Siunertaq

Inatsisartut UPA2019-imi akuersissutigaaat nunamut tamarmut atuuttussamik pimmatiginnittarnermut periusissialiornissaq atualernej sioqqullugu, meeqqat atuarfiannut aamma inuusuttuaqqanut ilinniartitaanernut sammisumik atuuttussamik, atugarissaarnej ilikkagaqartarnerlu siuarsarumallugit meeqqat aamma inuusuttuaqqat akornanni, pimmatiginnittarnerup killilersorneratigut pinaveersaartinneqarneratigullu.

Killiffik

Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfiup nunamut tamarmut atuuttussamik periusissialiorneq aallartissimavaa, naatsorsuutigineqarporlu 2020-p naalernerani taanna piareerumaartoq, Inatsisartunut upernaakkut 2022-imi ataatsimiinnermi saqqummiunneqartussatut.

Aningaasaqarneq

Suliummik suliaqarneq aningaasalersorneqarpoq kontumit pingaarnermit 40.40.01 Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfimmitt.

grundlæggende fokus på, at indsatser dels bygger på evidensbaseret viden og lokale data, der hvor en sådan viden er tilgængelig.

Naalakkersuisut har defineret nye målsætninger på folkesundhedsområdet i Inuuneritta III, og peger på at arbejde med den sundhedsfremmende skole som arena for trivselsfremmende og forebyggende indsatser målrettet børn og unge er en af flere mulige indsatser, som kan fremme sundhed og trivsel hos børn. Forankringen af udviklingen af et koncept for, hvordan skoler kan arbejde sundhedsfremmende, er ikke besluttet endnu. Den sundhedsfremmende skole er derfor en oplagt arena for etablering af samarbejde mellem uddannelses-, social- og sundhedsområdet, netop nu, hvor rammerne for de næste mange års indsatser og programmer er under udvikling.

Status

Arbejdet med sundhedsfremmende skoler sker i tæt samarbejde med Departementet for Uddannelse, Kultur og Kirke og underliggende styrelser samt Departementet for Sociale Anliggender.

Økonomi

Udgifter forbundet med initiativet i 2020 afholdes inden for egne rammer i departementerne og underliggende styrelser.

8.2.3 Indsats mod mobning

Formål

Inatsisartut vedtog under FM2019 at udarbejde en national strategi mod mobning på førskole-, folkeskole og ungdomsuddannelsesområdet med henblik på at fremme trivsel og læring blandt børn og unge ved at begrænse og forebygge mobning.

Status

Uddannelsesstyrelsen har igangsat arbejdet med nationale strategi, som forventes tilendebragt ved ultimo 2020 med fremlæggelse til Inatsisartuts efterårssamling 2022.

Økonomi

Arbejdet med initiativet finansieres gennem Hovedkonto 40.40.01 Uddannelsesstyrelsen.

8.2.4 Pitsaanerusumik nuna tamakkerlugu ilitersuisarneq /siunnersuisarneq

Siunertaq

Innuttaasut tamarmik sullinseqartassaput siunnerfilersugaa-sumik pitsaassusilimmillu ilinniagassanik aamma inuusutissarsiummik toqqaanissaminni. Naalakkersuisut pisussaaffigaat isumagissallugu ilitersuisarnernut /siunnersuisarnernut sulianik nalilersuisarneq aamma ineriartortitsineq, ilitersuisarnerup ataqatigiissaagaanissaa, aamma ilitersuisarnernut atortunik siaruarterisarneq, ilitersuisartut /siunnersuisartut ilinniartitaanerannut ilinniaqqittarnernullu, siunnersuisarnerannut najukkani namminerni qitiusumik ilitersuisarfinniit, misilittakkanik aamma ilisimasanik avitseqatigiittarnerni kiisalu attaveqaasorsortertigut. Kingullertut kisiannili minnerunngitsumik ilinniagaqartut periarfissaqartinneqarnissamut akeqanngitsumik katsorsaa-sunit sullinneqarsinnaanermut, ilinniagartuunngorniartunut siunnersuisarfik aqutigalugu, tamanna ilinniagaqarnerup nalaani pisariaqarsimagaangat.

Majoriaq aamma ilinniartitaanernut ingerlatsiviit nammineri-saminnik ilitersuisoqarput, ilinniagaqartunut attaveqartunik. Nunami Tamarmi ilinniartunut Siunnersuisarfik akisussaasuvoq siunnersuisarnernut /ilitersuisarnernut, qularnaartussaallugulu siunnersuisartut Majoriami, ilinniartitaanernut ingerlatsivinni aamma meeqqat atuarmianni pitsaassusilinnik siunnersuisinnaasuseqassasut. Nunami Tamarmi ilinniartunut Siunnersuisarfik neqerooruteqartussaavortaaq nunami tamarmi tarnip pissusaa-nik ilisimasallit aamma isumaginninnermik siunnersortit sullis-sarnissaannik, katsorsaanernillu ingerlatsisarnissaannik ilin-niartitaanernut ingerlatsivinni aammalu innuttaasunut Majoria-mi ingerlatsisunut. Taamaattumik qitiusumik ingerlatsivik pi-ngaarnernik marlunnik suliaasaqarpoq. Siulleq tassa ilinniaga-qartunik siunnersuisarneq, aappaalu tassa siunnersuisarnernik/ ilitersuisarnernik ineriartortitsineq, tassani ilanngullugu siun-nersuisartunik /ilitersuisartunik ilinniartitaanerit (VGU).

2019-imi ilitersuisarnerit /siunnersuisarnerit pillugit naliler-suinernik assigiinngitsunik 2-nik suliaqartoqarpoq:

1. "Kalaallit Nunaanni ilinniartitaanernik ingerlatsiviit; Misissuineq ataatsimut ilinniartitaanertigut inuusutissarsiuinullu siunnersuisarnikkut suliniutaasunik".
2. Nalilersuineq Majoriami siunnersuisarnermik /ilitersuisarnermik suliniutit pillugit.

Siunnersuisarnernik/ ilitersuisarnernik suliaasaqarfimmi arla-qartunik ingerlatsisoqarmat, pisortani akisussaaffinni assigiin-gitsuni inissimasunuk, isiginiarneqartussaavoq ataaniittut Nunami Tamarmi ilinniartunut Siunnersuisarfimmut attuumas-suteqartuunnginneri.

8.2.4 Bedre landsdækkende vejledning

Formål

Alle borgere skal ydes målrettet og kvalifice-ret vejledning om valg af uddannelse og er-hverv. Det påhviler Naalakkersuisut at sørge for evaluering og udvikling af vejledningsind-satsen, samordning af vejledning, informati-on om vejledning, udarbejdelse og distribu-tion af vejledningsmateriale, uddannelse og efteruddannelse af vejledere, supervision i forhold til lokale vejledningscentre, erfa-rings- og vidensdeling samt at støtte net-værksdannelse. Sidst men ikke mindst skal studerende have mulighed for at få gratis te-rapeutisk behandling via Studenterrådgivnin-gen, såfremt dette er nødvendigt i deres stu-dietid.

Majoriaq og uddannelsesinstitutionerne har deres egne vejledere, der har kontakt til stu-derende og uddannelsessøgende. Center for National Vejledning har det overordnede an-svar for vejledning og skal sikre, at vejleder-ne på Majoriaq, uddannelsesinstitutionerne og i folkeskolen kan yde kvalificeret vejled-ning. Center for National Vejledning skal des-uden tilbyde landsdækkende psykologisk og social rådgivning og terapiforløb for stude-rende på uddannelsesinstitutionerne og bor-gere i Majoriaq-forløb. Centret har derfor primært to funktioner. Den ene er studenter-rådgivning og den anden er udvikling af vej-ledningsområdet, inklusive vejledergrundud-dannelsen (VGU).

Der blev i 2019 gennemført 2 forskellige evalueringer inden for vejledning:

1. "Grønlands uddannelsessektor; Undersøgelse til vurdering af den aktuelle samlede uddannelses- og er-hvervsvejledningsindsats"
2. Evaluering af vejlednings- og opkvalificeringsindsatser i Majoriaq

Da vejledningsområdet har flere aktører, der henhører under forskellige ressortområder, skal der tages højde for, at nedenstående ikke alene eller i alle sammenhænge vedrører Center for National Vejledning.

Killiffik

Nunami Tamarmi Ilinniartunut Siunnersuisarfik:

Qularnaarumallugit suliassat siuliani pineqartut suliarineqartarnissaat naammassineqartarnissaallu Nunami Tamarmi Ilinniartunut Siunnersuisarfik pilersinneqarpoq 2014-imi, ingerlaavartumillu oqaloqatigiittoqartarpoq ilinniartitaanernik ingerlatsiviit illoqarfinni annerni tallimani peqatigalugit, tassa Qaqortoq, Nuuk, Sisimiut, Aasiaat aamma Ilulissat. Nunami Tamarmi Ilinniartunut Siunnersuisarfik ataatsimoortitsisuuvoq tarnip pissusaanik immikkut ilisimasalinnik aammalu isumaginninnikkut siunnersortinik, ilitersuisarnertigut suliassanik qitiusunik aammalu siunnersuisartut ilinniartitaanernik, kiisalu aamma allattoqarfiulluni Siunnersuisarnernut Siunnersuisoqatigiinnut. Siunnersuisarnernik ingerlatsinerit nalilersuivigineqarnerisa malitseqartinneqarnerani Nunami Tamarmi Ilinniartunut Siunnersuisarfik ilaatigut suliaqarpoq siunnersuisarnernut/ilitersuisarnernut nalunaarutip imaanik, tassani inatsisit ilitersuisartut/siunnersuisartut akornanni apequtunik amerlasuunik pilersitsisarmata. Atorfissaqartinneqarpoq qulaajaasoqarnissaa siunnersuisartut sunik suliaqartussaaneri pillugit, apeqqut aaqqiissutissarsineqassaaq, tamatumani ilanngullugu ilinniartitaanernik ingerlatsiviillu suleqatigiinnerup qanoq aqqissuussaasusaanera. Qulaajaalluni suliat taamaattumik imaqarput siullertut meeqqat atuarfianniit ukioqatigiit ilinniartitaanernut ingerlaqqinnerisa isumagineqartarnissaanik, tamatumani aamma ilitersuisartut/siunnersuisartut suliassaannik allasimaffiit, qanoq ilinniagaqarniarluni saaffiginnissutit isumagineqartassanersut, qanoq inuttut ajornartorsiutit pillugit saaffiginnissutit isumagineqartassanersut, aammalu killiliussat/suleqatigiinnerni killeqarfiit ikaarsaartunik siunnersuisarnerni ittuussanersut pillugit.

Tamatumalu saniatigut sulissutigineqassaaq ersarissunik suliassanik agguataarisoqarnissaa, Nunami Tamarmi Ilinniartunut Siunnersuisarfiup siunnersuisarnernillu ingerlatsisut allat akornanni. Tamanna ilaatigut imaalillugu suliassat ornigulluni siunnersuisarnernik ingerlatsisarnernik imaqartut inuusuttuaqqanik ilinniagaqanngitsunik aamma suliffeqanngitsunik ersarissumik suussusilersorneqassasut, suliassallu agguataarneqassasut, lærlinginillu siunnersuisarnerit nalilersoqqinneqassasut.

Siunnersuisarnernik suliassaqarfimmi aamma sulissutigineqarpoq nalilersuisimaneerit malitseqartinnissaat, siunnersuisarnernut qppersakkami aammalu allaffissornikkut aqqissuussinermi IT-reg.-imi.

Anguniagaavoq Nunami Tamarmi Ilinniartunut Siunnersuisarfiup ingerlaqqittumik sulissutigisinnaagaa ineriartortitseqqinnissaaq Sunngu-mik, siunnersuisarnernik ingerlatsinernit kisitsisinik paassutissanik, nalilersuisarnernik aammalu pitsaassusissanik qularnaarinernik suliaqarneq, Ilinniartitaanernut Periusissiamut maanna suliarineqartumut atatillugu.

Nunami Tamarmi Ilinniartunut Siunnersuisarfik neqerooruteqarpoq siunnersuisartutut/ilitersuisartutut ilinniartitaanernik, tamatu-

Status

Center for National Vejledning:

For at sikre udførelse af ovenstående opgaver, blev Center for National Vejledning oprettet i 2014 og der arbejdes løbende i dialog med uddannelsesinstitutionerne i de fem større uddannelsesbyer, dvs. Qaqortoq, Nuuk, Sisimiut, Aasiaat og Ilulissat. Vejledningscenteret samler landsdækkende psykologisk og social rådgivning, centrale vejledningsopgaver og vejlederuddannelsen, og har desuden sekretariatsfunktionen for Vejledningsrådet. Som opfølgning på Evalueringen af vejledningsindsatsen arbejder Center for National Vejledning blandt andet med indholdet til en vejledningsbekendtgørelse, idet lovgivningen fører til mange spørgsmål blandt mange lokale vejledere. Der er brug for klar afklaring på hvad vejlederne skal lave og hvorledes forskellige vejledningsmæssige spørgsmål skal løses, samt hvorledes samarbejdet mellem institutionerne skal fungere. Afklaringsarbejdet indeholder derfor i første omgang hvorledes overgange fra f.eks. folkeskolen og videre i uddannelsessystemet skal håndteres, herunder en overordnet stillings- og funktionsbeskrivelse for vejledere, hvorledes henvendelser om uddannelse skal håndteres, hvorledes henvendelser om personlige problemer skal håndteres og hvilke grænseflader/samarbejdsflader, der skal være for overgangsvejledning.

Herudover skal der arbejdes med en klar opgavefordeling både i forhold til Center for National Vejledning og alle andre parter på vejledningsområdet. Dette blandt andet således at opgaverne omkring opsøgende vejledning af unge uden for uddannelse og arbejde klart defineres, og så opgavefordelingen i forbindelse med vejledningen af lærlinge revurderes,

På vejledningsområdet arbejdes der ligeledes som opfølgning på evalueringerne med styrkelse af vejledningsportalen og det administrative system IT-reg.

Det er intentionen at Center for National vejledning kan arbejde videre for udviklingen af Sunngu, data, evaluering og kvalitetssikring på vejledningsområdet i sammenhæng med den kommende Uddannelsesstrategi.

mani aamma VGU aasat tamaasa ingerlanneqartartumik. Majoriami ilitersuisartut tamarmik, ilinniartitaanernik ingerlatsivinni kiisalu meeqqat atuarfianni ilitersuisartut pisussaapput inatsit naapertorlugu VGU-mi peqataasarnissamut. Qitiusumik ingerlatsivimmit kisaataavoq meeqqat atuarfianni ilitersuisartut tamarmik aammalu ilinniartitaanerni ingerlatsivinni ilitersuisartut tamarmik pisussaaffigissagaat VGU-p ingerlattarnissaa. Tamatumalu saniatigut ilitersuisartut/siunnersuisartut qaavatigut ilinniagassamik qinersisinaapput VGU-p ingerlatsereernerani. Tamatumani pineqarput ilinniagassat ilassutitut ilinniakkap qaavatigut ingerlanneqartartut ikaarsaartunik siunnersuisarnerni, ingerlatsisut naammassinissaanut siunnersuisarnerni, inersimasunik siunnersuisarnerni aammalu qaffasinnerusunik suliffeqalerniartunik siunnersuisarneq, kiisalu aamma inuusuttuaqqat inersimasullu immikkut ittunik siunnersorneqarnissamik pisariaqartitsisut.

Ilinniagaqartunut – Studentinut – siunnersuisarnerni sulianik ingerlatsisut 12-it sulisuupput, illoqarfinni ilinniagaqarfiusuni 5-ini agguassimasut, ilinniagaqartunik ajornartorsiortunik oqaloqatiginnittartut. Aamma neqeroorutigisarpaat, nukiit atornerqarsinnaasut apeqqutaatillugit gruppikkaartunik terapeertitsineq, aammalu ilinniartunut siunnersuuteqartarnerit. Ilinniagaqartuni siunnersorneqarnissamik pisariaqartitsineq minnerungitsumik Nuummi misigineqartarpoq ilinniakkamik aallartitsinerit nalaanni, kiisalu aamma piffissami soraarummeerfiusartumi. Utaqqisut ikinnerulersikkumallugit Nunami Tamarmi Ilinniartunut Siunnersuisarfik pilersitsisimavoq suleqatigiinnermik Nuummi sulisuusut aammalu Nuup avataani sulisuusut akornanni, Skype, oqarasuaat il.il. aqqutigalugit oqaloqatiginninnissamik neqerooruteqartarnikkut. Ilinniartoqarfiusuni tallimani aallaaveqartumik aamma isumagineqartarpoq angalasarneq illoqarfiit allat aamma nunaqarfiit tikillugit. Nunami Tamarmi Ilinniartunut Siunnersuisarfik nutaamik quppersagartaanikuvoq; www.aqqut.gl. Kisianni quppersagaq suli ineriartortinneqarpoq. Quppersagaq peqataasussaavoq misilittakkanik ineriartortitsinerinik attaveqatigiinnerinillu ataqatigiissitsinerinik, siunnersuisartut sumiiffinni ataasiakkaani sukkasuumik paasissutissamik aallertarsinnaaqqullugit, apeqqutinut ilinniagaqartunit pineqartunut attuumassuteqartunik. Kiisalu aamma quppersagaq imaqartussaavoq siunnersuisarnernut sakkussamik, siunnersuisartunut /ilitersuisartunut aammalu ilinniagaqartunut sammititaasunik.

Qitiusumik ingerlatsiviup anguniagaraa ilinniartitaanernik ingerlatsiviusunit suleqatigissallugu piumaneqartuunissi, ilitersuisarnertigut /siunnersuinertigut ineriartortitsinertigullu.

Siunnersuisarnernik suliniutinik ineriartortitsinerup ilaatut Nunami Tamarmi Ilinniartunut Siunnersuisarfiup qinersimavaa siunissami eqeersimaarnerusunik nunanik avannarlernik siunnersuisarnermut atatillugu suleqateqarnissi. NVL aqqutigalugu – tassa nunani avannarlerni ilikkagassatigut attaveqatigiiffik, – nordisk voksen lærings-netværk – Nunami Tamarmi Ilinniartunut Siunnersuisarfiup isumassarsiorneq pilersissimavaa, assersuutigalugu inuiaqatigiinni ikittunik inuttaqartuni siunnersuisarnernik ineriartortitsinerinik

Center for National Vejledning udbyder Vejledergrunduddannelse, herefter VGU, hver sommer. Alle vejledere i Majoriaq, uddannelsesinstitutionerne samt folkeskolen er ifølge loven forpligtet til at gennemføre VGU. Det er centrets ønske at alle vejledere i folkeskolen og uddannelsesinstitutioner også skal være forpligtet til at tage en VGU. Derudover er der fire overbygningsmoduler, som vejlederne kan vælge at tage efter at have gennemført VGU. Det drejer sig om overbygninger i overgangsvejledning, gennemførelsesvejledning, voksenvejledning og karriereudvikling samt unge og voksne med særlige vejledningsbehov.

I Studenterrådgivningen arbejder 12 behandlere, fordelt i 5 uddannelsesbyer, der varetager samtaler med studerende, der har det svært. De tilbyder også, afhængig af ressourcer, gruppeterapiforløb og oplæg på skolerne. Behovet for studenterrådgivning opleves især i Nuuk ved studiestart samt eksamensperioder. For at nedbringe ventelisten har Center for National Vejledning etableret samarbejde mellem personalet i Nuuk og uden for Nuuk ved at tilbyde samtale/behandling/terapi via Skype, telefon m.v. Med base i de fem uddannelsesbyer varetages også rejseholdsaktiviteter i øvrige byer og bygder. Center for National Vejledning har fået en ny hjemmeside: www.aqqut.gl. Hjemmesiden er dog stadig under udvikling. Hjemmesiden skal være med til at sikre erfaringsudveksling og vedligeholdelse af netværk, så vejlederne på de enkelte steder hurtigt kan indhente informationer, der er relevante for de spørgsmål, de studerende måtte komme med. Hjemmesiden skal desuden indeholde vejledningsværktøjer til brug for både vejledere og studerende.

Det er centrets mål at kunne være den foretrukne samarbejdspartner i uddannelsesområdet angående vejledning og udviklingen af det.

Som et led i arbejdet med at udvikle vejledningsindsatsen, har Center for National Vejledning valgt fremover at tage mere aktivt del i det nordiske samarbejde om udvikling af vejledningsindsatsen. Gennem NVL, som er et nordisk voksen lærings-netværk, kan Center for National Vejledning hente inspiration til f.eks. udvikling af vejledning i små

tortitsisarneq, kisiannili aamma isumassarsiornissamut periarfissaqarpoq kulturimut tunngasutigut aammalu inuiaqatigiinni unammilligassatigut, nunani avannarlerni allani misigineqartartutigut. Tamatumalu saniatigut nunami tamarmi siunnersuisarnikut / ilitersuisarnikkut suliniutit pillugit nalilersuinernik suliaqartoqarsimavoq, qitiusumillu ingerlatsiviup inassuteqaatissat Naalakkersuisoqarfik peqatigalugu suliaralugit.

Majoriaq:

Meeqqat atuarfiat pisussaaqqarpoq iliuusissanut pilersaarusiortarnissamik atuartunut tamanut meeqqat atuarfianni inaaru-taasumik atuartitaanernik klassini ingerlatsiviusuniittuni. Ilusissamik iliuusissanut pilersaarutitut pineqartunut atatillugu suliaqartoqarnikuvoq. Iliuusissanut pilersaarussiaq naammassineqartoq tamatuma kingorna najukkami namminerimi Majoriamut ingerlatsinneqartussaavoq, Majoriaq ornigulluni ilitersuisarnermik ingerlatsisinnaaqqullugu, qularnaarumallugu inuusuttuaqqat amerlanerusut ilinniakkamik aallartitsisalernissaat. 2018-imi Majoriami tiguneqarput meeqqat atuarfianniit iliuusissatut pilersaarussiaq 379-it. Ornigulluni ilitersuisarneq nalinginnaasumik ingerlanneqartarpoq meeqqat atuarfiani klassinut angajullernut pulaarnikkut, inuusuttuaqqanullu nammineq inuttut meeqqat atuarfianniit ukioq sioqqullugu anereersimasunut attaveqartartertigut. Tamannali sumiiffimmiit sumiiffimmut assigiinngissinnaasarpoq. Nunaqarfinni minnerpaamik inuusuttoqarfiusuni 10-nik 30-it inorlugit ukioqartunik Qitiusumik ingerlatsivik Majoriaq piffissamut ikaarsaarfiusumut atatillugu siunnersuinernik suliaqartoqarsimavoq, paasisutissanik siaruarternikkut, ilinniagaqalersinnaanermut suliffeqalersinnaanermullu tunngasuni.

Meeqqat atuarfianni atuartunut iliuusissatut pilersaarussiaq tunngaviasarput inuusuttuaqqat kinaassusilersornerannut, ilaatigut inuttut inooqataasutullu unammilligassani, ilaatigut inuttut unammilligassani, pingaaruteqartumillu aallaaviasarluni siusinnaartumik iliuuseqartarneq, inuusuttuaqqat immikkut ikiorserneqarnissamik siunnerfiusartut ikinnerulersikkumallugit. Suliffeqarnermut Naalakkersuisoqarfiup 2017-imi suliaraa suleriaasisanik allaaserinnineq annertoq, siunnerfigalugu assigiissaa-gaasunik suleriaaseqartoqarnissaa, sullissinerlu pitsaanerulersikkumallugu. Tamatumalu saniatigut Nuummi Niuernerimik Ilinniartitaanermut Naalakkersuisoqarfik suleqatigalugu ingerlappaa suliffeqarnermut tunngasunik siunnersortitut ilinniartitaaneq, siunnerfeqartoq nunatsinni Majoriaqarfinni sulisusunut, aamma Majoriap sullissisarneranik nukittorsaasusaaq.

Suliniut "NUIKI - Nunaqarfinni ilinniarsimassutsimik kivitsineq" 2011-imiit sulissuteqarpoq inuusuttuaraqatigiiaanik kivitsinier-nernik, ilaatigut meeqqat atuarfiannik qimatsisimasunut atorsinnaasumik misilitsinnermi angusaqarsimanatik, imaluunniit ilinniartitaanernut ingerlaqqingitsoorsimasunut, taamaattumillu suliffisaleqisunut piffissallu ilaannaani suliamik ilinniarsiman-

samfund, men der kan også hentes inspiration fra de kulturelle og samfundsmæssige udfordringer, som opleves i andre nordiske lande. Derudover er der gennemført evaluering af vejledningsindsatsten på landsplan og centret arbejder på anbefalingerne i samarbejde med departementet.

Majoriaq:

Folkeskolen har pligt til at lave handleplaner for alle elever i folkeskolens afgangsklasser. Der er udviklet en skabelon til disse handleplaner. Handleplanen sendes herefter til det lokale Majoriaq-center, således at Majoriaq kan lave opsøgende vejledning for at sikre, at flere unge kommer i gang med en uddannelse. I 2018 modtog Majoriaq centrene i alt 379 handleplaner fra folkeskolen. Den opsøgende vejledning foregår som regel ved besøg i folkeskolernes ældste trin og ved personlig kontakt til en ungdomsårgang, der er gået ud af folkeskolen året før. Dette kan dog variere fra sted til sted. I bygder med minimum 10 unge under 30 år skal de tilknyttede Majoriaq-centre lave overgangsvejledning ved at udbrede information om mulighederne for uddannelse og arbejdsmarked.

Handleplanerne for eleverne i folkeskolens afgangsklasse danner grundlag for identificering af unge med, blandt andet, sociale udfordringer og er et væsentligt udgangspunkt for en tidlig og målrettet indsats, som kan reducere ungemålgruppen. Departementet for Arbejdsmarked har i 2017 udarbejdet omfattende arbejdsgangsbeskrivelser med henblik på en ensartet og bedre sagsbehandling. Derudover er Handelsskolen i Nuuk i samarbejde med Departementet for Arbejdsmarked i gang med at udarbejde en arbejdsmarkedsuddannelse målrettet personalet på landets Majoriaq-centre, som ligeledes vil styrke kvaliteten på Majoriaq fremover.

Projektet "NUIKI - Uddannelsesløft i bygder" har siden 2011 arbejdet for at løfte den gruppe af unge, der enten forlader folkeskolen uden et brugbart eksamensresultat eller ikke fortsætter videre i et uddannelsesforløb, og som derfor ender i arbejdsløshed eller med

ngitsutut suliffeqartartunut saaffiginnittunik.¹¹ Inuusuttuaqqat taakkua amerlasuutigut inuttut oqimaatsunik misigissutisigut nassataqartarput, soqassanatillu misilittakkanik ilinniartitaanernut, imaluunniit annikitsuinnarnik misilittagaqartarlutik, taamaattumillu immikkut ittumik ikiorneqartariaqartarlutik ilinniartitaanerni ingerlaqqissagaangamik. Najukkami Majoriaq siunner-suinerneq suliaqartangilaq nunaqarfanni NUIKI-mik ingerlatsiviusuni.

Naalakkersuisut kissaatigaat ikinnerulersikkumallugit inuusuttut ilinniagaqanngitsut imaluunniit suliffeqanngitsut. Inuusuttuaqqat immikkut ittumik sullinneqartariaqartut siunnerfiusut ikinnerulersikkumallugit anguniagaavoq Majoriami siunnersuisarnikkut / ilitersuisarnikkut suliniutit nukittorsaavigineqarnissaat. Majoriamit innuttaasut naammassisaqarfiusunik siunnerfilersugaasumillu siunnersorneqarsinnaaqqullugit pingaaruteqarpoq ersarisunik maleruagassaqarnissaa ornigulluni siunnersuisarnek eqqarsaatigalugu, tamanna ullumikkut ersarissunik maleruagassanik amigaateqarfiummat.

Aningaasaqarneq

2020-imi immikkoortitsisoqarpoq 18 mio. kr.-inik kontumi 40.90.13 Nunami Tamarmi ilinniartunut Siunnersuisarfik.

8.2.5 ATTAT-mi naammassisinnaasanik annertunerulersitsineq

Anguniagaq

Qularnaarumallugu meeqqat atuarfiisa IKT-mik atuartsinermit atuinissamut periarfissaat pitsaanerusut, Naalakkersuisunut pingaaruteqarsimavoq ATTAT-mi aqqutit annertusinissaat. ATTAT tassaavoq ataatsimut taaguutigineqartoq atuarfiit internet-imi aqqutaannut, ingerlatsivinnullu 115-inut internet-ip aqqutaanik ingerlatsiviulluni. Ilinniarfinni /ingerlatsivinni taakkunani atuartut tamarmik atuartsisullu atuisut 15.000-ngajaallutik.

ATTAT 6. januar 2020-mi ataatsimeeqatigiitarnernik aqqissuussinermit FirstClass-imiit Office 365-imut nuuppoq. Tamanna isumaqarpoq nunatsinni atuartut aamma atuartsisut tamarmik tamakkiisumik isersinnaasut tamakkiisumik ingerlasumut Outlook atorlugu allaffeqarfimmut mail-imut, tassungalu atasunut aqqissuussinerneq Office-imi program-inut, ilaatigullu 1 Terrabyte-imik inissamik toqqorsivimmik atuisinnaallutik atuisut tamarmik atortorissaarummi OneDrive-imi. Siullermik taamaallaat atuartsisusut Office 365-imik atuisinnaassapput, kisiannili atuartsisut aqqissuussinerneq tamatuminnga atuilersimatsiaannartut, piartuaartumik atuartut ilanngukkiartulisavaat program-imi taakkunaniittuni. Kiisalu aamma isertoqar-

¹¹ Naammassisunik eqikkaaneq pillugu takuuk Suliffissaqartitsinermit Nassuiaasiaq 2016-2017. <https://naalakkersuisut.gl/-/media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Arbejdsmarked/Arbejdsmarkedsredogørelse%20DK%20red%20januar%202019.pdf>

periodevisse ufraglærte jobs.¹¹ Denne gruppe af unge har ofte en tung bagage og ingen eller begrænset erfaring med uddannelsessystemet og kræver derfor ekstra støtte for at komme videre i uddannelsessystemet. De lokale Majoriaq-centre foretager ikke vejledning i de bygder, hvor der kører NUIKI-forløb.

Naalakkersuisut ønsker at nedsætte antallet af unge, der ikke er under uddannelse eller i arbejde. For at nedsætte antallet af unge i den målgruppe, er det målet at styrke vejledningsindsatsen i Majoriaq. For at Majoriaq kan vejlede borgerne effektivt og målrettet, er det vigtigt at der er klare retningslinjer for opsøgende vejledning. Initiativet kommer til at handle om at sætte fokus på opsøgende vejledning, som i dag mangler klare retningslinjer for.

Økonomi

I 2020 er der afsat 18 mio. kr. på konto 40.90.13 Center for National Vejledning.

8.2.5 Øget kapacitet på ATTAT

Formål

For at sikre folkeskolerne en bedre mulighed for at gøre brug af IKT i undervisningen har det været vigtigt for Naalakkersuisut at øge kapaciteten på ATTAT-forbindelsen. ATTAT er et fællesnavn for det eksisterende skole-net og leverer internetforbindelser til 115 institutioner. På disse institutioner oprettes samtlige elever og undervisere som brugere, hvilket pt. er knap 15.000 brugere.

ATTAT overgik 6. januar 2020 fra mail- og konferencesystemet FirstClass til Office 365. Dette betyder, at alle landets elever og undervisere nu har adgang til en fuldt ud fungerende Outlook mail og dertilhørende Office programmer, bl.a. 1 Terrabyte lagerplads i hver eneste brugers OneDrive. I første omgang vil det kun være underviserne, der kommer til at bruge Office 365, men så snart underviserne er kommet ind i de nye systemer, vil de gradvist inddrage eleverne i programmerne. Endvidere er der adgang til

¹¹ For en opsummering af resultaterne, se Arbejdsmarkedsredogørelsen 2016-2017. <https://naalakkersuisut.gl/-/media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Arbejdsmarked/Arbejdsmarkedsredogørelse%20DK%20red%20januar%202019.pdf>

sinnaavoq isaaffinnut arlaqartunut SharePoint-portal-inut, ilaatigut ilisimasaniq avitseqatigiittarfiusunut atuisut akornanni. Kiisalu aamma ATTAT atugassiisarpoq ilinniartitaanernut naleqquttunik akiliuteqarluni kiffartuussiviusartunik atuisuminut akeqanngitsumik. Tamakkua assersuutigalugu tassaapput danskit oqaasilerissutaat ordbogen.com, filmcentralen.dk, faktalink.dk aamma forfatterweb.dk.

Killiffik

Tusass-ip 2019-ip ingerlanerani nalunaarasuartaaserinikkut attaveqaammik – radiokæde-mik sakkortunerulersitsivoq, atuarfiillu arlallit fiberimik attaveqaatit atorlugit attavilersorlugit. Attaveqaatit taakkua internet-imut aqqutunik malunnaatilissuarmik pitsaanerulersitippit, ATTAT atorlugu atuisut amerlanersaannut. Taamaasillutillu sinerissatsinni illoqarfinni atuarfiit annerusut tamangajammik attaveqaatit sukkasuut – fiberforbindelse – atorlugu attaveqalerput, sekuntimut 1 gigabyte angullugu sukkaasilinnik. Tamanna tigussaanerumik isumaqarpoq atuarfiit ilaasa siusinnerusukkut attaveqaatigisaminut sanilliullugu 20-eriaat sinnerlugu sukkanerusunik attaveqalerannik, atuarfiit amerlasuut 45 megabyte-inik attaveqaateqaraluar mata, atuartunut hunnorjulikkaanut. Aamma nunaqarfiit sumiiffinni amerlanerpaani internet atorlugu aqquataat pitsaanerulersinneqarput, sumiiffiit ilaanni 2 megabyte-inik attaveqaataasunut 45 megabyte-inut nuummata.

Aningaasaqarneq

ATTAT atorlugu internet-ip aqqutai aningaasalersorneqarput 13 mio. kr.-inik konto pingaarneq 40.90.08 IKT ilinniartitaanerni atorlugu, ilaatigullu kommuninit ilinniartitaanernillu ingerlatsivinnit akilersueqataavigneqarlutik.

8.2.6 IKT-mik atuilluni kiffartuussineq

Siunertaq

Naalakkersuisut kissaatigaat IKI atorlugu kiffartuussinerit atuartunut ilinniartunut neqeroorutaasartut suli ingerlaqqittumik ineriartortinneqarnissaat. Taamaattumik atuarfiit ilaatigut attavilerneqarsimapput UNI-login-imut, isertarfittut kiffartuussinerusumut – log-on service – kiffartuussissutinut arlalissuarnut, assersuutigalugit oqaasilerissutinut ordbog-inut aammalu allaaserisanik atortussanullu allanut qarasaasiatigut toqqorsivinnut “artikel- og materialedatabaser”. UNI-login aqqutigalugu siunissami isertoqarsinnaalissaaq kiffartuussissutinut nutaanut pineqartunut. Kiisalu aamma UNI-login assigiissaagaasunik attaveqaasersuinerit akileeqqaarluni kiffartuussissutinut atornerqartuuvoq, naqeterisitsisarfinit amerlasuunit atornerqartatut.

Killiffik

UNI-login eqqortumik atuussinnaaqqullugu pingaaruteqarpoq atuartut aamma atuartitsisartut tamarmik atuarfimmini /ilinniarfimmi namminerimi peqataaffigisaminni nalunaarsorsimanissaat. Tamatumunngalu atatillugu atuisunut aqutsinermik aqqissuusi-

flere SharePoint-portaler, der bl.a. fungerer som videndelingssystem for brugerne. Endelig stiller ATTAT et antal undervisningsrelevante betalingstjenester frit til rådighed for brugerne. Det er eksempelvis ordbogen.com, filmcentralen.dk, faktalink.dk og forfatterweb.dk.

Status

Tusass har i løbet af 2019 opgraderet radiokædeforbindelserne og fået koblet en del skoler på fiberforbindelser. Disse forbedringer har betydet en markant forbedring af internetforbindelserne til langt de fleste af ATTATs brugere. Således har de fleste store byskoler langs vestkysten nu fået en fiberforbindelse med op til 1 gigabyte per sek. Det betyder i praksis for nogle skoler mere end en 20-dobling af deres tidligere internetforbindelse, da mange af skoler havde en 45 megabyte forbindelse til deling mellem flere hundrede elever. Også bygderne har lagt de fleste steder fået forbedret deres internetforbindelser, så de nogle steder er gået fra at have en 2 megabyte forbindelse til at have helt op til 45 megabyte forbindelse nu.

Økonomi

ATTAT internetforbindelserne er finansieret med 13 mio. kr. gennem Hovedkonto 40.90.08 IKT i uddannelsessystemet og en delvis medfinansiering fra kommunerne og uddannelsesinstitutionernes bevillinger.

8.2.6 IKT-tjenester

Formål

Naalakkersuisut ønsker en fortsat udbygning af de IKT-tjenester, der tilbydes vores elever og studerende. Derfor er skoler blandt andet blevet koblet på UNI-login, der er en log-on service til en lang række services som f.eks. ordbøger og artikel- og materialedatabaser. Igennem UNI-login vil der i fremtiden blive adgang til nye tjenester. Endelig benyttes UNI-login nærmest som standardssystem i forbindelse med kommercielle onlinematerialer, som tilbydes fra en lang række forlag.

Status

For at UNI-login kan fungere korrekt er det vigtigt, at alle elever og undervisere er registrerede på deres respektive undervisningsinstitution. I den forbindelse er der implemen-

nermik atortuulersitsisoqarsimavoq, qularnaarisumik nalunaarsuinernik, kiisalu paasissutissat isumannaannerujussuarmik aamma sukkannerujussuarmik ullumikkut periaasiusunut sanilliullugu ingerlasarnissaannik. Taamaasilluni qularnaarneqarpoq peqataasut tamarmik nalunaarsorsimanissaasa qularnaatsumik pisarnissaat, ilinniartup /ingerlatsivimmi inissisimaffigisaminni, atuarup/ilinniartup allaffissornikkut atortutigut nalunaarsorneqareernerani.

Aningaasaqarneq

Atuisunik aqutsinermut atortorissaarut akilersorneqarpoq kontumit pingaarnermi 40.90.08 IKT ilinniartitaanernik aaqqissuussinerni.

8.2.7 Ilinniartitaanernut atatillugu sanaartukkat

Siunertaq

Atuartut amerlanerulernerisa kingunerisaannik, aamma unammilligassat illuutit nungullarsimasut oqummillu skimmel-svamp-imik eqqugaasartut kingunerisaannik pisariaqartitsisoqarpoq allileroqarnissaa allannguisoqartarnissaalu avatanggisini, inini atuartitsiviusuni, faginut immikkut inini aammalu sulisorisat suliffiini. Tamanna pingaaruteqarpoq qularnaarumallugu sumiiffiit ilikkagassaleriffiusut ilalersuisuunissaat atuartunut amerlassusiannik, kiisalu atuartut nukarliit amerleriaataannik, aammalu ilinniartut meerallit eqqarsaatigalugit.

Ullumikkut inuusuttuaqqanik ilinniartitaanerni naammassisinnaasat ima qaffasitsigipput ukioqatigiiaat ataatsimoortut ukut tamaasa meeqqat atuarfiannik qimatsisut ilinniakkamik aalartitsisinnaallutik. Taamaattoq sulii immikkut ittumik pisariaqartitsisoqarallarpoq inissaqartitsisoqarnissaannik, innuttaasuni ilinniagaqarsimangitsuni.

Naammassineqarsinnaasut tamakkersinnaajumallugit ilinniartitaanernut Naalakkersuisoqarfiup immikkoortumut pilersaarut ilusilersussavaa suliaasaqarfimmu atatillugu. Immikkoortumut pilersaarummi isumaliutigineqassaaq eqaatsunik aaq-qissuussigallartoqartarsinnaanera, pisariaqanngitsunik sanaartortitsisoqarqanagu. Immikkoortumut pilersaarummi naammassisamik peqalernissaata tungaanut illuutini maanna pioreersuni aaqqiissutissarsiniartoqartassaaq, immikkut ittunik pisariaqartitsinerit naammassisinnaajumallugit.

Killiffik

Inuusutissarsiutinut ilinniartitaanernut naatsunut nutaanut atatillugu KTI-Sisimiuni hal-imik kiassakkamik pilersitsisoqassaaq, ilinniakkami sungiusaammik sulisarnermik imaqartussamik, kiisalu atuagarsorfiusartussamik. Hal-imik ilaatigut kiassaasumik sanaartorneq KTI-Sisimiuni november 2018-imi aalartinneqarpoq. Inersuaq – hal – sungiusaammik suliffiusartutut atorqassaaq aammalu inuusutissarsiutinut ilinniartitaanernut naatsunut.

Nuummi Saviminilerinermik ilinniartitullumikkut nalilerneqarpoq ukuni 3-5-imi sulii atasinnaasutut, taamaattumillu Savimi-

teret et nyt brugerstyringssystem, som sikrer registrering samt at behandling af data foregår langt sikrere og hurtigere end i dag. Hermed sikres alle en registrering på den aktuelle institution umiddelbart efter elevens registrering i institutionens administrationssystem.

Økonomi

Driften af brugerstyringssystemet betales via bevilling på Hovedkonto 40.90.08 IKT i uddannelsessystemet.

8.2.7 Uddannelsesbyggeri

Formål

Som følge af stigningen i relevantallet og udfordringer i forbindelse med nedslidte bygninger og skimmel-svamp er der behov for udvidelser og ændringer i den fysiske kapacitet i form af klasserum, faglokaler og arbejdspladser til personalet. Dette er vigtigt i forhold til at sikre, at læringsmiljøerne er tilstrækkelige og understøtter mængden af elever samt den stigende gruppe af yngre elever og gruppen af elever med børn.

I dag er kapaciteten på ungdomsuddannelserne så stor, at hele den ungdomsårgang, der hvert år forlader folkeskolen, kan starte på en uddannelse. Der er dog fortsat et midlertidigt behov for også at skabe plads til den del af befolkningen, der endnu ikke har taget en uddannelse.

For at dække kapacitetsbehovet, skal Departementet for Uddannelse udforme en sektorplan for området. I sektorplanen skal der overvejes at gøre brug af fleksible og kreative løsninger for at undgå unødige anlægsinvesteringer. Indtil en færdig sektorplan foreligger skal der i stedet søges løsninger i eksisterende bygninger, som kan imødekomme behovet for ekstra kapacitet.

Status

I tilknytning til de nye korte erhvervsuddannelser etableres en delvist opvarmet hal ved KTI-Sisimiut, der skal indeholde et skolepraktikmiljø samt teorilokaler. Anlægget af den delvist opvarmede hal ved KTI-Sisimiut startede i november 2018. Hallen, der skal anvendes til skolepraktik og korte erhvervsuddannelser ibrugtaget.

Jern- og Metalskolen i Nuuk vurderes i dag til at have en levetid på 3-5 år, hvorfor nyanlæg af Jern- og Metalskolen er et mål for Naalakkersuisut. I 2020 blev et byggeprogram af en ny Jern-

nilerineramik Ilinniartissamik nutaamik pilersitsinissaq Naalakkersuisunit anguniagaalluni. Tamanna siunnerfiuvoq pissasoq nutaamik sanaartornertut Sisimiuni KTI-mut atatillugu, taa-maasillunilu kivitseqataasussaalluni qitiusumik ilinniartissamik nukittuumik ingerlalluarmillu. Saviminilerineramik Ilinniartissamik nutaamik suliniutitut pilersaarusiorneq pisariaqarpoq, piviusunik tunngavilimmik aalajangiinissamut tunngavissaliorumalluni, Saviminilerineramik Ilinniartissamik nuunnissaanut atatillugu. Naatsorsuutigineqarpoq suliniummik allaaserinninneq titartaanerlu 2021-imi pissasut.

Kiisalu aamma Naalakkersuisut misissorpaat nutaamik Upernaviarsummi sanaartornissamik pisariaqartitsineq. Nunatsinni illuutit allat assigalugit Nunalerineramik Ilinniartitaaneri illutaat oqummit eqqorneqarsimavoq, tamatumalu kinguneralugu illu sulisunut inigitinneqartoq, lærlingitut inissiaq kiisalu atuartitsiviusoq oqummit eqqorneqarsimalluni. Naalakkersuisut sulissutigaa aqqiissutissarsiniarneq, nutaamik sanaartornikkut siuliani pineqartut Nunalerineramik Ilinniartissamik ilanngullugit isiginiarneqarumaarlutik.

Aningaasaqarneq

Kontumi pingaarnermi 84.40.10 Kommunini atuarmi immikkoortitsisoqarnikuvoq 26,56 mio. kr.-inik ilinniartissamik aammalu ilinniartut ineqarfissaannik Qassiarsummi sananissamut.

Immikkoortitsisoqarpoq 36,5 mio. kr.-inik ilaannakuusumik kiasakkamik hal-imik pilersitsinissamut KTI Sisimiuni. Aningaasaliissutit aamma atorineqassapput suliniutinik allaaserinninnernut, immaqalu hal-imik ilinniartitaanernut atugassamik pisinnermut.

Kontumi pingaarnermi 84.40.12 Ilinniartitaanernut atatillugu sanaartorneq immikkoortitsisoqarpoq 10 mio. kr.-inik suliniummik piareersaasiornissamut – suliniut nr. 080.51.024 Saviminilerineramik Ilinniartissamik Sisimiut.

Aningaasanut 2020-imut inatsimmi kontumi pingaarnermi 80.00.80 sillimmatit suliniutissamik pilersaarusiornernut immikkoortinneqarsimapput 10 mio. kr.-it, atorineqartussaasut suliniutinik aallarnisaanissamut, naalakkersuinikkut tulleriarineramik tunngaveqartunik sanaartugassamut iluarsaanernullu, piviusumik aalajangiinissamut tunngavissamik pilersitsiumalluni. Taakkunannga aningaasaliissutit ilaannik Upernaviarsummi sanaartugassamut pilersaarusiornermut immikkoortitsisoqassaaq.

8.2.8 Ilinniartut ineqarfii inik sanaartorneq

Siunertaq

Suli assut pisariaqartitsisoqarpoq ilinniagaqartunut inissianik amerlanerusunik. Ilinniagaqartut illoqarfinnit allaneersut siulliutinneqartarput ilinniartunut maanna inissiani ilinnialernerup aallartinnerani. Ilinniartunut inissianik amigaaqarneq pissutigalugu 2019-imi atorineqarput 13,5 mio. kr.-it, pingaarnertut Nuummi, Maniitsumi, Qaqortumi aamma Aasianni. Ilinniartut

og Metalskole udarbejdet. Dette med henblik på at kunne projektere et kommende nybyggeri som en del af KTI i Sisimiut, som derved får et yderligere løft som et stærkt fagligt uddannelsescenter. Projekteringen af en ny Jern- og Metalskole er nødvendig med henblik på at tilvejebringe et reelt beslutningsgrundlag om flytning af Jern- og Metalskolen til Sisimiut. Projekteringen forventes udarbejdet i 2021.

Endeligt undersøger Naalakkersuisut nødvendigheden af nyt byggeri i Upernaviarsuk. På lige fod med andre bygninger i landet, så er Fåreholderskolen ramt af skimmelsvamp, hvilket har medført, at bygningen hvor personalet bor, lærlingekollegiet samt undervisningslokaler er ramt af skimmel. Naalakkersuisut arbejder derfor på en løsning, hvor et nybyggeri kan tilgode-se alle ovenstående nævnte dele af Fåreholderskolen.

Økonomi

Der er på Hovedkonto 84.40.10 Kommunale skoler afsat 26,56 mio. kr. til byggeri af skole og elev-hjem i Qassiarsuk.

Der er afsat 36,5 mio. kr. til etablering af den delvist opvarmede hal ved KTI i Sisimiut. Bevilningen anvendes også til projektering og evt. køb af haller til generelle uddannelsesformål.

Der er på Hovedkonto 84.40.12 Uddannelsesbyggeri afsat 10 mio. kr. til projektering af projekt nr. 080.51.024 Jern- og Metalskolen i Sisimiut.

Der er i Finanslov 2020, på Hovedkonto 80.00.80 Dispositionsbeløb til påbegyndelse af projekteringer, afsat 10 mio. kr., der skal anvendes til at udmønte bevillinger til indledende projektering af politisk prioriterede anlægs- og renoveringsopgaver med henblik på at tilvejebringe et reelt beslutningsgrundlag. Af disse arbejdes der på, at der afsættes midler til projektering af byggeri i Upernaviarsuk.

8.2.8 Kollegiebyggeri

Formål

Der er stadig et stort behov for flere kollegiepladser. Udenbys studerende prioriteres ved tildeling af tilgængelige kollegieboliger ved uddannelsesstart. På grund af manglende kollegieboliger blev der i 2019 brugt 13,5 mio. kr. på eksterne lejemål til kollegier primært i Nuuk,

ineqarfissaannik attartortarnek ersiutaavoq ilinniartunut inissianik amigaateqarnermut. Tamatumalu saniatigut attartukkanik allaffissornikkut aqutsineq piffissamik annertuumik atuiffiusarpoq. Taamaattumillu sulii pisariaqartitsisoqarluni ilinniartunut inissianik nutaamik, kiisalu maanna pioreersut aserfallat-saalineqartarnerinut.

Inissat pigisat pitsaanerpaamik iluaqutigisinnaajumallugit inuusuttuaqqat ilinniartitaaneranni ukiukinnerit aamma siunissami ilinniartut ineqarfiini naleqquttuni marlukkaarlutik najugaqartassapput. Tamanna inissat killegarnerannik ajornartorsiutinut iluaqutaassaaq, periarfissiilluni inuusuttuaqqat imminnut tapersersoqatigiissinnaanerannik, taamalu ilinniakkaminik naammassisartut procentinngorlugu amerlanerunerannik. Tamatumunngalu atatillugu aamma maanna misissorneqarpoq ilinniarnernik aallartitsisarnerit nikerartunik pisarsinnaanissaat, inissatigut qaammatini august aamma september ajornartooqqasarneq annikinnerulersikkumallugu.

Misillitakkamik naammattunik pigisaqarnissaq qularnaarumallugu, sanaartornerlu akikillisarumallugu ineriartortitsisoqarsimavoq ilinniartunut ineqarfinnik angissutsimikkut, atortussat qanoq ittut atorineqartarnerisigut ineqarfiillu atorluarsinnaasusiisigut naleqqussaannikkut. Assigiissaagaasunik suliniutit ataasiakkaat najukkani piumasaqaatinut, toqqaveqarnikkut periarfissanut, atortorissaarusuinikkullu naleqqussarneqartarput, ilaatigut aamma silataasa isikkussaasigut.

Ilinniartut ineqarfissaannik assigiissaagaasunik sanaartortarnek immikkoortunut 3-nut agguagaasarpoq. Immikkoortoq siulleq tassaavoq ilinniartut ineqarfiinik amerlanerulersitsineq, maanna immikkut ittunik pisariaqartitsinerneq atatillugu. Immikkoortut aappaat naatsorsuutigineqarpoq 2023-imi aallartinneqassasoq, tassaassallunilu ineqarfinnik amerlanerulersitsineq inuit ilinniagaqarsinnaasut amerlanerusut ilinniagaqartalerneqarsigut. Sanaartornerit naammassippata ilinniartunut inissiat amerlisimassapput 2.497-it siniffiit missaanniit, siniffiit 3.536-it missaannut, qaffariaat 40%-it missaat.

Killiffik

Suliariumannittussarsiuussinerit aammalu sanaartortussanut isumaqatigiissuteqartarnerit immikkoortumi siullermi august 2020-imi aallarnerneqarput. Immikkoortumut pilersaarummi sanaartugassat 2021-imi suliaralugit aallartinneqarput.

Tabeli 1: 2019-imi ataatsimut pisariaqartitsineq

Ilulissat	76
Aasiaat	179
Sisimiut	208
Nuuk	530
Qaqortoq	76
Katillugit	1069

Maniitsoq, Qaqortoq og Aasiaat. Leje af kollegiekapacitet er indikator for den akutte mangel på kollegiepladser. Hertil er administration af disse tidskrævende og besværligt. Derfor er der stadigvæk behov for opførelse af nye kollegier samt vedligeholdelse af de eksisterende.

For at udnytte kapaciteten bedst muligt skal de yngste på ungdomsuddannelserne også i fremtiden bo sammen to og to på egnede kollegieværelser. Dette er med til at løse kapacitetsproblemet, og giver samtidig de unge mulighed for at støtte hinanden, hvilket er med til at øge gennemførselsprocenten. Dertil er man også i gang med at undersøge mulighederne for forskudte studiestarter, for at udjævne den store kapacitetsefterspørgsel i august og september.

For at sikre en tilstrækkelig erfaringsopsamling og billiggøre byggeriet er der udviklet standardkollegier i forhold til dimensionering, materialevalg og funktionalitet. De enkelte standardprojekter kan tilpasses de stedlige krav til fundering, installationer og evt. facadeudtryk.

Byggeriet af standardkollegierne er opdelt i 3 etaper. Etape 1 består af en udvidelse af kollegiekapaciteten ift. det nuværende akutte kollegiebehov. Etape 2 som forventes igangsat i 2023 og derefter etape 3, består af udvidelse af kollegiekapaciteten ift. kommende uddannelsesfremskrivninger samt nye uddannelsesinitiativer. Når byggeriet er færdigt, vil den samlede kollegiekapacitet være øget fra ca. 2.497 sengepladser til ca. 3.536 sengepladser, svarende til ca. 40% forøgelse.

Status

Udbud og licitation af sektorplanens etape 1 blev igangsat i august 2020. Byggeriet af sektorplanens etape påbegyndte i 2021.

Tabel 1: Samlet behov 2019

Ilulissat	76
Aasiaat	179
Sisimiut	208
Nuuk	530
Qaqortoq	76
I alt	1069

Aningaasaqarneq

2019-imut aningaasanut inatsimmi immikkoortitsisoqarpoq 51 mio. kr.-inik kontumi 84.40.15 Ilinniagaqartunut ineqarfiliortiterneq. Aningaasaliissutigineqartut pilersaarusionernut titartaasinernut ilinniartullu ineqarfissaannut immikkoortumi siullermi pilersaarusionermi atorneqartussaapput, ilinniartunut ineqarfissanik sanaartornissamat suliariumannittussarsiuussisoqareer-nissaata tungaanut. Juni qaammat 2020 Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap akuersissutigaa Naalakkersuisut inassuteqaataat, kontumi pingaarnermi 84.40.15 Ilinniagaqartunut ineqarfiliortiterneq qaffanneqassasoq 105,4 mio. kr.-inik. Taamaasillunilu neqeroortitsineq suliariumannittussarsiuussilluni immikkoortumi siullermi aallartinneqarsinnaalerpoq.

8.2.9 Nunami tamarmi inuuneq naallugu ilinniagaqartarnermut piginnaasanut killiliussat

Siunertaq

National Qualifications Framework (NQF) allaaserinnippoq ataatsimut, aaqqissuussanik qaffasissusissakkaartunillu takussutissanik angusassanik aamma ilinniagaqarsimanernut uppernarsaatinik, ilinniartitaanernik aaqqissuussinerni anguneqarsinnaasunik, – meeqqat atuarfianniit angusassanut qaffasin-nerpaanut, – aamma ilinniaqqittarnermut. Nunami namminermi angusassanut killiliussatut aaqqissuussinerit ilalersuisuusarput akimut ersittunik ilinniartitaanernik aaqqissuussinernik, siuarsaallutillu periarfissanik nuttarsinnaanermut aamma inuuneq tamaat ilinniagaqartarnermik. Taanna atorneqarsinnaavoq innuttaasunut, suliffeqarfinit aamma ilinniartitaanernut ilitsersuisartunit, ataatsimut isiginnissinnaanermik pisariaqartitsisartunit. Ilinniartitaanernik ingerlatsivinnut aamma pisortanut angusassanut killiliussat atorneqartussaapput iluaqutissatut siunnersuisarnerni, allaaserinnittarnermi, sanilliusisarnerni ilinniakkaniillu akuerinnittarnermut.

Naalakkersuisut sulissutigiumavaat nunatsinni nunamut tamar-mut atortussanik pitsaassusissanut killiliussanik pilersitsisoqar-nissaa, inuuneq tamaat ilinniagaqartarnermut, ilinniartitaanernik pisortanit akuerisaasunik ataatsimut isiginnittoqarsinnaaqqul-lugu. Nunamut tamarmut atuuttunik pitsaassusissanut killiliussat ilinniartitaanerit pitsaassusissaannut ikiuutaapput, takussutis-siillutillu ilinniakkat qanoq qaffasissuseqarnerinik, ilikkagassanillu qanoq ittunik naatsorsuutigisaqarsinnaanermik. Pitsaassusissanut killiliussat peqataasarput aqqutissanik assigiinngitsunik ersarissaatit, ilinniartitaanerit akimut ersittuunissaannut, ilin-niartitaanernilu piginnaasat anguneqarsinnaasut sanilliunneqar-sinnaanerinut, siuarsaallutillu illugiillu akuerinninnissanik kalaalini aamma nunani allani piginnaanerit eqqarsaatigalugit. Pitsaas-susissanut killiliussanik peqarnikkut ajornannginnerulissaaq paa-sissallugu piginnaanernik qanoq iliorluni ineriartortitsisoqarsin-naanersoq, nammeneq pigeriikkaniit, akimullu ersittunik pilersit-silluni nalilersuisinnaanernik, angoriikkanik aaqqissuussanik ilin-

Økonomi

Der blev i Finanslov 2019 afsat 51 mio. kr. på konto 84.40.15 Kollegiebyggeri. Den afsatte bevilling var til projektering og afholdelse af udgifter i kollegiesektorplanens etape 1 indtil licitation er afholdt for kollegiebyggerierne. I juni 2020 godkendte Finans- og Skatteudvalget Naalakkersuisuts indstilling om at forhøje hovedkonto 84.40.15 Kollegiebyggeri med 105,4 mio. kr. Hermed kunne udbud og licitation af sektorplanens etape 1 igangsættes.

8.2.9 National kvalifikationsramme for livslang læring

Formål

National Qualifications Framework (NQF) beskriver en samlet, systematisk og niveaudelt oversigt over grader og uddannelsesbeviser, der kan erhverves inden for et uddannelsessystem – fra folkeskoleniveau til universitetsud-dannelser på højeste niveau og voksen – og efteruddannelser. En national kvalifikationsramme understøtter gennemsigtigheden i uddannelsessystemet og fremmer mulighederne for mobilitet og livslang læring. Den kan bruges af borgere, virksomheder og vejledere, der har behov for at få et overblik. For uddannelsesin-stitutioner og myndigheder er kvalifikation-rammen et redskab, der kan bruges til vejledning, beskrivelse, vurdering, sammen-ligning og anerkendelse af uddannelser.

Naalakkersuisut vil arbejde for at få en grøn-landsk national kvalifikationsramme for livs-lang læring, som giver et samlet overblik over alle offentligt godkendte uddannelser. En nati-onal kvalifikationsramme understøtter kvali-tetssikring af uddannelserne, og viser uddan-nelsernes niveau og forventet læringsudbytte. Kvalifikationsrammen er med til at synliggøre forskellige veje gennem uddannelsessystemet og sammenligne og anerkende kvalifikationer i uddannelsessystemet, og fremmer gensidig anerkendelse mellem grønlandske og uden-landske kvalifikationer. Med en kvalifikations-ramme bliver det lettere at finde ud af hvordan man kan bygge videre på de kvalifikationer, man allerede har, og giver gennemsigtighed i forhold til at vurdere kompetencer opnået

niartitaanerniit, qaavatigut piginnaasanut ilanngunneqarsinnaasunik piginnaasanik ilinniakkatigut pissarsiarineqartunik taak-kualuunniit ilaannik.

Killiffik

Suliassanut allasimaffimmik – kommissorium – suliaqartoqareerpoq, suleqatigiissitamillu pilersitsisoqarluni, nunamut tamarmut atuuttunik piginnaanertigut pitsaassusissanut killiliussassanik suliaqarnissamut, inuuneq tamaat kalaallit ilinniartitaanerini ilinniagaqarsinnaaneq eqqarsaatigalugu. Qularnaarneqasaaq kalaallini pitsaassusissanut killiliussat inuuneq tamaat ilinniagaqartarnermi Europamiut pitsaassusissanut killiliussaannik naammassinnittuunissaat, tamannalu pissalluni nunanit alla-neersunik immikkut ilisimasalinnik akulerussisoqarneratigut.

Aningaasaqarneq

2021-imi aningaasaliissuteqartoqarpoq 32.000-inik kontumi 40.01.08 immikkut ilisimasalinnik marlunnik NQF-imit nunani avannarlerni paasiniaasitsinissanut, misissuinissamut pitsaassusissanillu qularnaarinissanut kalaallini pitsaassusissanut killiliussassanut atatillugu.

både inden for og uden for det formelle uddannelsessystem, som kan godskrives i form af merit for hele eller dele af en given uddannelse ved realkompetencevurderinger.

Status

Der er udarbejdet et kommissorium og nedsat en arbejdsgruppe, som skal udarbejde en national kvalifikationsramme for livslang læring for de grønlandske uddannelser. Det skal sikres at den grønlandske kvalifikationsramme for livslang læring lever op til den Europæiske kvalifikationsramme, hvilket sker med inddragelse af internationale eksperter.

Økonomi

I 2021 er der bevilliget 32.000 på konto 40.01.08 til at indhente to eksperter i NQF fra de nordiske lande til at gennemgå og kvalitetssikre den kommende grønlandske kvalifikationsramme.

9 Ilanngussat – Inaarutaa- sunik suliniutissat

9.1 Aallarniut

Ilanngussaq manna imaqarpoq suliniutinik ilinniartitaanernut Pilersaarut II-meersunik 2018-imi, ingerlatsinermut ingerlaqqe-reersimasunik, imaluunniit naammassineqarsimasutut isigine-qartunik.

9.2 Suliniutit

9.2.1 Atuagarsornikkut pikkorissaqqittarneq

Qitiusumik ingerlatsiviit Majoriaq pingaarnertut suliassaqarput siunnersuisarnernik /ilitersuisarnernik ataatsimoortitsinissamik, suliffissanut aammalu siunnersuisarnernik ilinniartitaanernut suliffinnilu pikkorissaqqinnissanut, atuagarsornikkut aamma atuagarsornerunngitsuni. Suliassap tamatuma pingaartutut ilagaa ingerlaqqittumik neqerooruteqartarneq ilikkagassanut – faginut tunngaviusunut atuartitsinermik: kalaallisut, danskisut, matematikkimi aamma tuluttut FA-mi pikkorissarnertigut (Meeqqat atuarfinni inaarutaasumik misilitsittarneq). Pikkorisarnerit nuna tamakkerlugu misilitsinnertigut marlutigut naggaserneqartarput.

Majoriami atuagarsornikkut pikkorissaqqinneq saaffiginnittarpoq innuttaasunut meeqqat atuarfiannit misilitsinnermi angusaminnik pitsanngorsaaniartunut: 10. klasse. Tassani pineqarput karakterinik amigaateqartut, karaktereqareersut assersuutigalugu appasissunik qaffasinnerusunillu karakterinik atorfissaqartitsisut, imaluunniit ilinniagassaminnut kissaatigisaminnut iserusuttut.

Atuartut tamarmik allattariarsornikkut Meeqqat Atuarfianni misilitsinnernut ingerlasarput, danskisut, tuluttut, matematikkimi, kalaallisut immaqalu oqaluttariarsorluni misilitsinnernut fysikkimi aamma suliniutinik suliaqarnerni. Tamatuma sania-tigut atuartut neqeroorfigineqartarput oqaluttariarsorlutik misilitsinnissanut inuit ataasiakkaarlugit nalilersorumallugit siunnersorumallugillu, innuttaasup qanoq ittumik ilinniagaqar-nissi kissaatigineraa eqqarsaatigalugu.

Majoriamit nalunaarusiat atuagarsorlutik pikkorissartartunut tunngatillu 2017-imi suliaasut ersersippaat atuartut 43%-ii FA-mik naammassillugu ingerlatsisut toqqaannartumik ilinniarnertuunngorniarnertut imaluunniit inuussutissarsiutinut ilinniartitaanernut ingerlaqqittartut.

9.2.2 Nunaqarfinni siunnersuisarneq / ilitersuisarneq

Majoriaq pisussaaffeqarpoq nunaqarfinni minnerpaamik 10-inik 30-it inorlugit ukioqartunik inuusuttortaqartunik siunnersuisarnissamik, ikaarsaariarnermut pingaarnertut paasis-

9 Bilag – Afsluttede initiativer

9.1 Indledning

Dette bilag indeholder de initiativer fra Uddannelsesplan II 2018, der enten er overgået til driftsfase, eller anses som afsluttet.

9.2 Initiativer

9.2.1 Boglig opkvalificering

Majoriaq-centrenes hovedopgave er at samle vejledningen inden for job- og arbejdsmarkedet og vejlede til uddannelser og jobopkvalificeringer inden for såvel boglige som ikke-boglige forløb. En væsentlig del af dette arbejde består fortsat i at udbyde og tilbyde undervisning i grundfagene: Grønlandsk, dansk, matematik og engelsk gennem FA-kurser (Folkeskolens Afgangsprøve). Kurserne afsluttes med to landsdækkende prøver.

Den boglige opkvalificering hos Majoriaq henvender sig til de borgere, som har brug for at forbedre deres karakterer fra folkeskolens afgangsprøve: 10. klasse. Det gælder både dem, som mangler karakterer, som har karakterer på Fx eller lavere, og dem som har brug for højere karakterer eller for at komme ind på den ønskede uddannelse.

Alle elever bliver ført til skriftlige prøver i Folkeskolens Afgangsprøver i dansk, engelsk, matematik, grønlandsk og evt. mundtlig-praktisk prøve i fysik og projektopgave. Derudover bliver eleverne tilbudt at komme op til mundtlig-prøve ud fra en individuel vurdering og vejledning i forhold til, hvilke uddannelsesmål borgerne har.

Afrapporteringerne fra Majoriaq vedrørende de boglige opkvalificeringstilbud i 2017 viste, at 43% af eleverne, der gennemførte et FA-forløb, fortsatte direkte på gymnasiet eller på en erhvervsuddannelse.

9.2.2 Vejledning i bygder

Majoriaq har vejledningspligt i tilhørende bygder med minimum 10 unge under 30 år, og skal foretage overgangsvejledning i bygderne, pri-

sutissikkumallugit ilinniagaqalernissamut suliffeqalernissamulluunniit periarfissanik. Majoriaqarfiit ilaasa periarfissaq atortarpaat suliffissaaleqisut ukioqqortunerusut siunnersornerinut. Ilitersuisarnek /siunnersuisarnek pisarpoq inuit pineqartut ataasiakkaarlugit oqaloqatiginerisigut ammasumik aqqissuussinikkut, kommuninit neqeroorutinik saqqummiusuiiffiusunik, innuttaasullu pisinnaatitaaffiinik oqaluttuarfiusunik.

Suliniutit 2013-imi aallartinneqarput, immikkut ittunik 15-18-inik ukiulinnut suliniutinut atatillugu. Sila apeqqutaasarpoq nunaqarfinni siunnersuiartornissanik pilersarusiornerni. Majoriaqarfiit ilaasa nunaqarfinni siunnersuinerit aasakkut ingerlattarpaat, sila, sikut angalaniarnermut akornutaanngiffiini. Siunnersuisarnek /ilitersuisarnek internet atorlugu aamma ingerlanneqarsinnaasarpoq.

9.2.3 Inuussutissarsiutinut ilinniartitaanerit naatsut

Naalakkersuisut suliniut manna aqquqatigalugu kissaatigaat periarfissamik ammaassinissaq inuussutissarsiutinut ilinniartitaanerit inuussutissarsiutinut ilinniartitaanerit naatsumik ingerlatsisinnaaneq periarfissaalersissallugu. Inuussutissarsiutinut ilinniartitaanerit naatsut assigiinngitsunik sivisussuseqartarsinnaapput, ukiumit ataatsimiit ukiut marluk angullugit, aqqissuunneqartarlutillu piginnaanngorsaaviusunik pikkorissartitsisarnerit aqquqatigalugit suliffeqarfinni sungiusaammik sulinertalittut. Modul-itut aqqissuussaanerisa periarfissaatippaat ilinniakkamik ingerlatsinermit anigallartarsinnaaneq iseqqittarsinnaanerlu. Ilinniartitaanerit pilersarusiorneqassapput imaasillugit, inuussutissarsiutinut ilinniartitaanerup ingerlaqqiffissaa kingornagut naamassillugu ingerlanneqarsinnaasunnorlugu.

Inuussutissarsiutinut ilinniartitaanerit naatsut inuussutissarsior-tunut ujartorneqarput, sulianik ilinniarsimasunik amigaateqarnermik tunngaveqartumik. Ilutigisaanillu ilinniartitaanerit suliamik ilinniarsimannngitsunik sanaartornermi sulisuusunik piginnaanngorsaanerullutik.

Ingerlaqqiffiusunik naatsunik ilinniartitaanerit suliniutinut matumatut ittut Ilinniartitaanernut Naalakkersuisoqarfinniit akuerisaapput, KTI-millu neqeroorutigineqarnissamut piareerlutik.

Iserasuaat

Iserasuaat tassaavoq ilinniartitaanernut qarasaasiatigut qupper-sagaq, meeqqat atuarfianni, Majoriami aamma ilinniarnertuunngorniarni atuartitsinermi ilinniartitsinermilu paasisstissanik assigiinngitsunik tamanik katersiffiusoq. Iserasuaatip siunertaraa atuartitsinerup pitsaassusissaanik annertuneru-lersitsinissaq, ilisimasanik paarlasseqatigiittarnermi ilinniartitsisut atuartitsisuusartullu akornanni nunamut tamarmut atuuttumik pitsaanusumik periarfissiinikkut. Iserasuaat tamatuma saniatigut pisortatigoortumik isaaffiuvoq paasisstissanut ilisimatitsissutinullu atuartitsinermit atasunut. Iserasuaat tassaavoq Namminersorlutik Oqartussat IKT-mi periusissiaata ilaa, ilinniartitaanerit ingerlatsivinnut atasoq. Iserasuaat ingerlalerpoq 2017-ip ingerlanerani. Ilinniartitaanernut Naalakkersuisoqarfiup isumaliutersuutigaa periarfissaq Isera-

mært med henblik på at informere om mulighederne for uddannelse og beskæftigelse. Nogle Majoriaq benytter lejligheden til også at vejlede ældre arbejdsledige. Vejledning foregår ved individuelle samtaler og ved åbne arrangementer, hvor kommunale tilbud formidles og der fortælles om borgernes rettigheder.

Initiativet blev igangsat i 2013 i forbindelse med den ekstraordinære indsats for 15-18-årige. Vejret spiller en rolle for planlægningen af vejledningen i bygderne. Nogle Majoriaq foretager vejledning i bygderne i sommer- og tidlig efterårssæson, da vejr- og isforhold kan besværliggøre rejserne. Vejledning kan også foretages via internettet.

9.2.3 Korte erhvervsuddannelser

Med dette initiativ ønsker Naalakkersuisut at gøre det muligt for erhvervsskolerne at udbyde korte erhvervsfaglige uddannelser. De korte erhvervsfaglige uddannelser kan variere fra 1 års til 2 års varighed og opbygges som kompetencegivende kurser med praktisk arbejde i en virksomhed. Modulopbygningen giver mulighed for afstigning og påstigning i uddannelsesforløbet. Uddannelserne skal planlægges således, at overbygningen til en hel erhvervsuddannelse kan gennemføres efterfølgende.

De korte erhvervsuddannelser efterspørges af erhvervslivet på grund af den manglende faglærte arbejdskraft. Samtidigt vil uddannelserne være med til at opkvalificere den ufaglærte arbejdskraft i bygge- og anlægsbranchen.

De korte videregående uddannelser, som dette initiativ omfatter, er godkendt af Departementet for Uddannelse og klar til at blive udbudt hos KTI.

Iserasuaat

Iserasuaat er en undervisningsportal, der samler informationer om alle forhold vedrørende undervisning inden for folkeskole-, Majoriaq- og gymnasieområdet. Formålet med Iserasuaat er at øge kvaliteten af undervisningen ved at give bedre muligheder for udveksling af viden imellem lærere og undervisere både på de enkelte uddannelsesinstitutioner og på tværs af landet. Iserasuaat er derudover en samlet offentlig indgang til tilgængelig viden og oplysning om undervisning. Iserasuaat er en del af Selvstyrets IKT-strategi, men skal på længere sigt forankres i uddannelsesmiljøerne. Iserasuaat er overgået til drift i løbet af 2017. Departementet for Uddannelse overvejer nu mu-

suaammik aaqqissuusseqqinnissamut, quppersagaq atuisut pisariaqartitsinerannik naammassinninnerusunngortikkumal-lugu.

9.2.4 Ilinniagaqarnersiutit aamma ilinniartut ineqarfeqarneranni aaqqissuusseqqinneq

Ilinniagaqarnersiutit aamma ilinniartunut inissiat kikkut tamaasa periarfissaqartissavaat ilinniagaqarsinnaanermik, nunatsinni sumiluunniit najugaqaraluartut, inuttut qanorluunniit inissimasut aamma angajoqqaat akissarsiaat apeqqutaatinnagit. Ilinniagaqarnersiuteqarnermik aaqqissuusinnermut nunat tamalaat akornanni pitsaanerit ilagaat, qaammammut tigusartakkat qaffasissut, nunani tamalaani annertussutsinut sanilliullugit aamma ilinniartut ineqarfiini najugaqarnermut akiliutissat appasissut ilinniagaqartunut aqutissiuussimmata aningaasaqarnikkut pitsaasunik atu-gaqarnissamut.

Naalakkersuisut ilinniagaqarnersiuteqarnermut ilinniartullu ineqarfiinut akiliutit pillugit aaqqissuusseqqinneq 2017-imi aallarnerpaat, ilaatigut imaqartussaasoq akinut isertitanullu atasumik malinnaatitsisarnermik, ilinniagaqarnersiutit ilinniartullu ineqarfiinut akiliutit eqqarsaatigalugit. Siunertaasoq tassaasimavoq ilinniagaqartut aningaasaqarnermik sanngiinnerusut nukittor-saaviginissaat. Kiisalu aamma siunertaasimavoq ilinniakkamik ingerlatsisarnerup naammassisaqartarnerullu piffissaliussaare-sup iluani ingerlanneqartarnissaa, ilinniartunullu ineqarfiit pitsaanerumik iluaqutigineqarnissaa, ilaatigut ilinniartut ineqarfiini najugaqartut inuusunnerit ineqatigiillutillu atortulersuutini- k avitseqatigiittarnerisigut.

Ilinniagaqarnersiutinut malittarisassat eqqarsaatigalugit taakkua kingullermik aaqqissuunneqarput Ilinniagaqarnersiutit pillugit Inatsisartut inatsisaata allanngortinneqarneranik Inatsisartut inatsisaat nr. 16, 6. juni 2016-imeersoq aqutigalugu allanngortit-sinikkut ilinniagaqarnersiutit pillugit Inatsisartut inatsisaannik nr. 12, ulloq 22. November 2011-imeersumik, aamma Namminersor-lutik Oqartussat nalunaarutaatigut nr. 9, 19. juli 2017-imeersuk-kut. Naatsorsuutigineqarpoq malittarisassat nalilersoqqinneqar-nissaa 2021-2022-imi.

Ilinniartunut ineqarfinnut atatillugu Naalakkersuisut 2019-imi saqqummiuppaat Ilinniartut ineqarfii pillugit Inatsisartut inatsi-sissaattut siunnersuut. Siunnersuut akuersissutigineqarpoq Ilin-niartut ineqarfii pillugit Inatsisartut inatsisaattut nr. 42, ulloq 12. december 2019-imeersutut. Siunnersuut saqqummiunneqarner-mini imaqarpoq aalajangersakkamik ilinniartut ineqarfianni naju-gaqartoq ineqarnermut akiliuteqarlunilu kiassaannermut, innaalla-gissamut, gas-imut aamma imermut akiliuteqartalissasoq. Siun-nersuullu aammattaq imaqarpoq aalajangersakkanik pissutsit qanoq ittut isiginiarneqartarnissaannik ineqarnermut akiliutit aalajangersarneqarnerani, ineqarnermullu akiliut ukiumoortumik aaqqiivigineqartassasoq naleqqussaannermut procentimik, iserti-tanullu atuuttunut atasumik.

Kiisalu siunnersuuteqartoqarpoq aalajangersakkamik Naalakker-suisut ineqarnermut akiliutit qanoq naatsorsorneqartarnissaan-nik aalajangersaanissaat pillugu, tamatumani aamma isertitat tunngavigalugit annertussusiliisarnermut, depositum-imik akiliu-

lighederne for at redesigne og omstrukturere lserasuaat, så portalen bedre kan imødekomme brugernes behov.

9.2.4 Uddannelsesstøtte- og kollegiereform

Uddannelsesstøtten og kollegierne skal give alle en mulighed for at tage en uddannelse uanset bosted, social status og forældrenes indkomstforhold. Vores uddannelsesstøtte-ordning er internationalt set i topklasse, hvor kombinationen af højt månedligt stipendium set i forhold til international standard og meget lav kollegiehusleje giver vores studerende gode økonomiske vilkår.

Naalakkersuisut påbegyndte i 2017 et re-formarbejde af uddannelsesstøtten og kolle-giehuslejen, der blandt andet skulle omfatte en prisregulering og indkomstregulering i for-hold til både uddannelsesstøtten og kollegie-huslejen. Formålet var at styrke den økono-misk svageste del af de studerende. Desuden var det et formål at gennemføre og afslutte uddannelse på normeret tid og at forbedre ud-nyttelsen af den eksisterende kollegiekapaci- tet blandt andet ved, at unge kollegieboere i langt højere grad deler værelser og fællesfaci- liteter.

For så vidt angår uddannelsesstøttereglerne er de senest revideret ved Inatsisartutlov nr. 16 af 6. juni 2016 om ændring af Inatsisartut- lov nr. 12 af 22. november 2011 om uddannel- sesstøtte og ved Selvstyrets bekendtgørelse nr. 9 af 19. juli 2017 om uddannelsesstøtte. Reglerne påregnes revideret igen i løbet af 2021-2022.

For så vidt angår kollegieområdet fremsatte Naalakkersuisut i 2019 et forslag til en Inatsi- sartutlov om kollegier. Forslaget blev vedta- get som Inatsisartutlov nr. 42 af 12. december 2019 om kollegier. Forslaget indeholdte ved fremsættelsen en bestemmelse om, at kolle- gieboeren både skal betale husleje og beta- le for forbrug af varme, el, gas og vand. Forsla- get indeholdte desuden en bestemmelse om, hvilke forhold, der skal tages hensyn til ved huslejefastsættelsen, og at huslejen årligt re- guleres med satstilpasningsprocenten i hen- hold til Inatsisartutlov om en satstilpasnings- procent og om aktuel indkomst.

Der var desuden foreslået en bestemmelse, hvorefter Naalakkersuisut skulle fastsætte regler om beregning af husleje, herunder om indtægtsregulering, depositum, betaling af

teqartarnermut, ineqarnermut akiliuteqartarnermut aamma atuinermut kiassaannermik, innaallagissamik aamma imermik, tamatumaniisaaq atuinermut akiliutissani annikinnerulersitsisarnissamik. Ilutigisaanillu aalajangersarneqarsimavoq Naalakkersuisut aalajangersakkat eqqaaneqartut qaqugu atortuulernissaannik aalajangiisussaasut. Tamatumunnga pissutaavoq nalilersuinerik aallartitsisoqarsimanera, Namminersorlutik Oqartussaniit inissianik kommuninut tunniussisoqartussaaneranut atatillugu, naammassineqarnissaannik utaqqineqartunik, aaqqissuussinerik atortuulersitsisoqannginnerani.

Aalajangersakkat taakkua Kulturimut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Ataatsimiititaliamit saaffiginnissut tunngavigalugu taamaattoq allannguutissatut siunnersuutikkut peerneqarput. Ataatsimiititaliaq isumaqarpoq piffissami pineqartumi naammattumik qaammarsaavigineqarsimangitsut aalajangersagaliassanut tunngavissat. Ataatsimiititaliali ilutigisaanik oqaatigaa, Ataatsimiititaliap itigartingikkaa nutaamik oqaloqatigiittoqarnissaa, Naalakkersuisunut pisinnaatitsinissamik attartornermut akiliummik aalajangersaasarnissamik, nalilersuinerit pineqartut naammassineqareepata, paasissutissallu kissaatigineqartut pissarsiarineqareepata. Ataatsimiititaliallu ingerlaqqilluni ersersippaa saaffiginneq itigartitsinertut paasineqassanngitsoq, siunissami isertitat tunngavigalugit malittarisassiorsinnaaneq eqqarsaatigalugu, allatulluunniit attartornermut akiliummik aalajangersaasinnaaneq eqqarsaatigalugu, aammalu nalilersuinerit inernerisa ersersippasuk pisariaqartitsisoqartoq nutaanik malittarisassioarnissamik, attartornermut akiliummik aalajangersaasarnermut, ataatsimiititaliaq piareersimassasoq siunissami siunnersuutaajumaartumik suliarinninnissamut, Inatsimmik allannguisoqarnissaa Naalakkersuisut siunnersuutigippasuk, Inatsisartut tamanna kissaatigisimappasuk.

Nalilersuinerit eqqaaneqartut naammassineqareepata Naalakkersuisut taamaattumik nalilersussavaat tunngavissaqarnersoq ilinniartut ineqarfiinut atatillugu inatsimmik allannguinissamut, aaqqissuusseqqinnermi siunertaasut naammassinia- rumallugit.

9.2.5 Ilinniartitaanernut sanaartorneq

NI Qaqortumi aamma GUX Qaqortummi 2013-imi ataatsimut kattunneqartuni inutigut atugassarititaasut ajornartorsiuteqarfiusimapput ilaatigut oqummik peqquteqartumik. Ilinniartinnik kattussinerimut atatillugu taamaattumik tulleriarinik kut suliassaalerput aserfallatsaaliineq aamma ilinniartinnik allilerineq, ilinniartefeqarnikkut ataatsimoortinneqartutigut pisariaqartitsinerit naammassisinnaajumallugit, qularnaarumallugillu kattunnikkut pitsaaqutissarsiassat. Aserfallatsaaliinikkut allilerinikkullu Qaqortumi suliassat naammassineqarput. Nutaanik sanaartukkat ilaat 20187-imi atorneqalerput, inaarutaasumillu tamakkiisumik atuilerneq januar 2019-imi pilluni. Tamanna isumaqarpoq illutatigut avatangiisit inuusutissarsiutinut ilinniartitaanernik, ilinniarnertuunngorniarfimmik aamma qaffasinnerusunik naatsunik ilinniartitaanernik ilinniartinnik neqeroorutaasunik imaqsinnaalersoq.

husleje og forbrug af varme, el, gas og vand, herunder om for-holdsmæssigt nedslag i forbrugsbetalingen. Samtidig var det fastsat, at Naalakkersuisut skulle fastsætte ikrafttrædelsestidspunktet for de nævnte bestemmelser. Dette skyldtes, at der var igangsat et analysearbejde i forbindelse med påtænkt overdragelse af Selvstyrets boligmasse til kommunerne, som man ønskede at afvente færdiggørelsen af, inden nærmere regulering kunne ske.

Disse bestemmelser blev på baggrund af anmodning herom fra Udvalget for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke imidlertid ved et ændringsforslag udtaget af forslaget. Udvalget fandt, at der på det tidspunkt ikke var et tilstrækkeligt oplyst grundlag for bestemmelserne. Udvalget tilkendegav dog samtidig, at Udvalget ikke er afvisende over for en fornyet drøftelse af en bemyndigelse til Naalakkersuisut vedr. lejefastsættelsen, når de nødvendige analyser er færdiggjort, og de ønskede informationer er tilvejebragt. Udvalget tilkendegav videre, at udvalgets anmodning ikke forstås som en afvisning af relevansen af fremtidige regler om indtægtsbestemt eller på anden vis ændrede regler for lejefastsættelse, og at såfremt resultatet af de nævnte analyser viser et behov samt grundlag for indførelse af nye regler om lejefastsættelse, stiller udvalget sig gerne til rådighed for en behandling af et fremtidigt forslag til lovændring fra Naalakkersuisut, såfremt Inatsisartut måtte ønske dette.

Når det nævnte analysearbejde er færdiggjort, vil Naalakkersuisut derfor vurdere, om der er grundlag for at fremsætte forslag til ændring af kollegieloven med henblik på at fremme de formål, der var tilsigtet med reformarbejdet.

9.2.5 Uddannelsesbyggeri

Den fysiske kapacitet på NI Qaqortoq og GUX-Qaqortoq, der i 2013 fusionerede, har været presset blandt andet på grund af skimmel-svamp. I forbindelse med sammenlægningen af skolerne, blev der derfor prioriteret en renovering og udvidelse af skolerne for at imødekomme det nye behov for en sammenhængende skole, samt sikre den ønskede synergieffekt af fusionen. Processen med renovering og udvidelse af skolen i Qaqortoq er færdiggjort. Dele af nybyggeriet blev taget i brug i juli 2017 og den endelige ibrugtagning skete januar 2019. Dette betyder nu, at de fysiske rammer kan rumme både erhvervsuddannelserne, den gymnasiale uddannelse og de kortere videregående uddannelser, som institutionen tilbyder.

9.2.6 Kalaallisuuliornermik Ilinniarfimmi aallarnisaasut

Siunertaq

2019-imi paasinarsimavoq Kalaallisuuliornermik Ilinniarfiup ilinniagaqartut suliffissaaleqinermit ilinniartittara, tassami ilinniagaqartut ilinniakkaminnik naammassinnereernerminni suliffissamik amigaateqalertarmata. Ilinniarfimmi brancheudvalgi tamatum kingorna suliniuteqalerpoq aallarnisaasutut fagimik nutaamik, ilinniagaqareermermi suliffissaaruttarneq iliuseqarfigiumallugu.

Killiffik

Ilkkagassat - fagimi "aallarnisaaneq" naammassineqarput 2019-ip naanerani, ilinniartitsinermit januar 2020-imiit ilaalerlutik. Ilinniagaqartut taamaasillutik periarfissaqalerput namminneq ilinniarnissamut ilisimasanillu katersinissamut, namminerisamik sulissaqarfimmi tassani suliffeqarfiuteqalernissamut. Siusinnerusukkut ilinniakkamik naammassisaqartartut pikkorissarnermut tassunga aamma neqeroorfigineqarput.

Aningaasaqarneq

2020-imi kontumi pingaarnermi 40.01.08 Ilinniartitaanerut immikkoortumi pilersaarutit 123.000 kr.-inik ilinniartitaanermit immikkoortitsisoqarpoq, taamalu ukiunut missingersuusi-orfiusunut kontumi pingaarnermi 40.91.08 Kalaallisuuliornermik Ilinniarfik aningaasaliissutinik immikkoortitsisoqarluni.

9.2.7 Kalaallisuuliornermik Ilinniarfimmi atuartitsissutissanik ineriartortitsineq

Siunertaq

Inuiattut arnat atisaannik kalaallisuunik ilinniarfimmi - Kalaallisuuliornermik ilinniarfimmi - ukiuni 10-ine taassuma atuuffigisimasaani atuartitsinermit atornerqartarsimapput atuagarsorluni atuartitsinermit assilisat - kopi - naqiterutinillu naqitikkat duplikatit. Ajornartorsiutaasarsimavoq atuartitsissutitut atortut tamakkiisumik atorsinnaassusiat, amerlasuutigut atortussat ataqatigiissinniarneri ajornartorsiutaasarmat, ilikkagassanut ilinniartitsisusut annertunerpaamik ilitersuinngippata, atortussanik ataqatigiinngitsunik assilisanillu. Kalaallisuuliornermik Ilinniarfik piffissami sivisuumi kissaateqarsimavoq ataqatigiissunik tunngaviusunillu atuartitsissutissanik peqarnissamik, ilinniartunit tamanit atornerqarsinnaasunik, aamma ilinniarfiup nammineq killingisa avataanni. Tunngavioq atugaq ilinniarfimmi tamanut assigiimmik atuagarsornikkut periarfissaqartitsilissaaq, periarfissaqartitsilersussamik ilinniakkami ingerlaqqinnissamut, - immikkoortuni immikkuullarissuni.

Killiffik

Tassani pineqarpoq ataasiartamik aningaasaliissutissat, siunerfigalugu ilinniutissanik tunngaviusunik ilinniarfimmi pilersitsinissamut. Atuartitsinermit ilinniusiassat 2020-ip naanerani naammassineqarnissat naatsorsuutigineqarpoq.

9.2.6 Iværksættere på Kalaallisuuliornermik Ilinniarfik

Formål

I 2019 kom det frem, at nationaldragtskolen Kalaallisuuliornermik Ilinniarfik uddanner de studerende til arbejdsløshed, eftersom eleverne ofte mangler beskæftigelse efterfølgende færdiggørelse af studiet. Brancheudvalget for skolen tog herefter initiativ til at igangsætte arbejdet med et nyt iværksætterfag på skolen med henblik på at imødegå ledighed efter endt uddannelse.

Status

Udviklingen af faget "Iværksætter" blev til endebragt ultimo 2019 med undervisningsstart i januar 2020. Studerende har således nu mulighed for at lære selv eller tilegne sig viden og redskaber til at etablere egen virksomhed inden for området. Tidligere dimittender tilbydes også kurset.

Økonomi

Der er i 2020 afsat 123.000 kr. på Hovedkonto-konto 40.01.08 Sektorprogram for Uddannelse, hvorefter finansieringen i overslagsårene overgår til Hovedkonto 40.91.08 Kalaallisuuliornermik Ilinniarfik.

9.2.7 Udvikling af undervisningsmaterialer til Kalaallisuuliornermik Ilinniarfik

Formål

Nationaldragtskolen Kalaallisuuliornermik ilinniarfik har, i de 10 år skolen har eksisteret, benyttet kopier og duplikater i forbindelse med den teoretiske undervisning. Det har været vanskeligt at få undervisningsmaterialet til at virke som helhed, idet sammenhængen i materialet ofte ikke er realiserbart og optimalt uden faglærernes instruktion af brugen af de uredigerede og sammensatte kopier og duplikater. Kalaallisuuliornermik Ilinniarfik har længe haft et ønske om et fælles grundlæggende og sammenhængende undervisningsbog som alle elever kan benytte også uden for skolens fire vægge. En ny grundbog vil give alle på skolen en mere ensartet teoretisk undervisning, som giver basis for det videre uddannelse i faget - specialedelen.

Status

Der er tale om engangsbevilling med henblik på optimering af undervisningsmaterialer på grundlæggende niveau på skolen. Undervisningsmaterialet forventes færdigudviklet ultimo 2020.

Aningaasaqarneq

2020-imi immikkoortitsisoqarpoq 200.000 kr.-inik suliniutinut pineqartunut, kontumi pingaarnermi 40.01.08 Ilinniartitaanernut immikkoortumi pilersaarutit.

9.2.8 KTI-mi kalaallisut atuakkanik tunngaviumik ineriartortitsineq**Siunertaq**

Naalakkersuisut kissaatigaat innuttaasut kalaallisut oqaaseqartut assassornikkut inuussutissarsiutinut ilinniagaqarsinnaanerisa annertunerulersinneqarnissaat. Tamatumunngalu atatillugu kissaataasimavoq ilinniutinut atuakkamik tunngaviumik kalaallisuumik suliaqartoqarnissaa, assassornikkut inuussutissarsiutinut ilinniartitaanernut.

Pissutigalugu assassornikkut ilinniartitaanerit assigiinngitsut akornanni ilisimasassat tunngaviusut ilinniartitaanerit assigiinngitsuni tunngavimmikkut assigiitarneri, takuneqarsinnaasimavoq periarfissaq ataatsimoorussamik tunngaviumik ilinnisioqarnissamut, ukiuni arlaqartuni atorqarsinnaasussamik, nutarterisoqarnissaanik pisariaqartitsisoqalernissaata tungaanut.

Inuussutissarsiutinut ilinniartitaanerit ilinniakkamik taamaatsiinnartarnerit annersaat ukiumi siullermi pisarput. Ataatsimoorussamik kalaallisut tunngaviumik ilinniuteqarneratigut ilinniagaqartut ilikagassalerinermikkut – fagitigut – nammineq inunnguuseralugu oqaatit atorlugit fagiminni isumannaanerusunik tunngavissaqalissapput, tassuunala neriusaagut ilinniakkamik taamaatsiinnartarnerit pinngitsoorneqartassasoq.

Killiffik

Tamanna tunuliaqutaralugu KTI aningaasartuutissanut missingersuummik suliaqarsimavoq, kalaallisut tunngaviumik assassornikkut ilinniartitaanerit atorqartussamik suliaqarnissamut.

Aningaasaqarneq

2020-imi suliniummut immikkoortitsisoqarpoq 120.000 kr.-inik kontumi pingaarnermi 40.01.08 Ilinniartitaanernut immikkoortumi pilersaarutit. Atuagaq tunngaviumissaq naatsorsuutigineqarpoq 2021-ip naalernerani naammassineqassasoq.

9.2.9 Maskinmesteritut ilinniartitaaneq**Siunertaq**

Issittumi maskinmesteritut ilinniartitaanermik pilersitsinissamut atatillugu siunertaavoq suussusilersuinissaq piffissamut qaninnerusumut aamma ungasinnerusumut maskinmesterinik pisariaqartitsinerit suussusilersorneqarnissaat, issittumi pisariaqartitsinerit immikkut ittut aallaavigalugit. Naliliisoqarpoq pisariaqartitsineq piffissap ingerlanerani annertusiartussasoq, suliffissuaqarnikkut aatsitassarsiornermi imaanilu ingerlatsinerit annertusinerisigut. Ullumikkut aningaasaliissuteqartarpoq suliniutinut annertoorsuarnut, misissuineritigullu ineriartortinnaanerup periarfissaanik aatsitassarsiornermi assigii-

Økonomi

Der er i 2020 afsat 200.000 kr. til initiativet på Hovedkonto 40.01.08 Sektorprogram for Uddannelse.

9.2.8 Udvikling af grundbog på grønlandsk til KTI**Formål**

Naalakkersuisut ønsker at arbejde for at øge mulighederne for, at grønlandsktalende borgere kan gennemføre håndværksmæssige erhvervsuddannelser. I den sammenhæng har der været et ønske om udfærdigelse af en grundbog på grønlandsk til de håndværksmæssige erhvervsuddannelser.

Idet, der er en stor mængde grundlæggende viden, der går på tværs af flere håndværksmæssige uddannelser, har man set muligheder i, at udarbejde en fælles grundbog, der vil kunne der kunne benyttes over en årrække før der opstår behov for en opdatering.

Den største andel frafald på erhvervsuddannelserne sker i løbet af det første år. En fælles grundbog på grønlandsk vil kunne give eleverne en større faglig sikkerhed ved, at de får mulighed for at læse på deres modersmål, og derved forhåbentlig undgå frafald.

Status

På den baggrund har KTI kommet med et økonomisk overslag til udfærdigelse af grundbog på grønlandsk til de håndværksmæssige erhvervsuddannelser.

Økonomi

Der er i 2020 afsat 120.000 kr. til projektet på Hovedkonto 40.01.08 Sektorprogram for Uddannelse. Grundbogen forventes færdig ultimo 2021.

9.2.9 Maskinmesteruddannelse**Formål**

Formålet med etableringen af Arktisk Maskinmesteruddannelsen er at der er identificeret et både kort- og langsigtet behov for maskinmestre med udgangspunkt i de særlige arktiske forhold. Det vurderes, at behovet på sigt vil vokse sig større i takt med et eventuelt industrielt boom inden for minedrift og offshorevirksomhed. Allerede i dag investeres der betydelige summer i storskalaprojekter og i undersøgelser af mulighederne for udvinding af en række for-

ngitsunik ingerlatsinertigut, ilaatigut guld-imik ujarlernerimi, saviminissamik ujarlernerimi aamma uuliasiornerimi. Misissuinerit tamakkua uppernarsarpaat teknikkimut tunngasutigut ilisimasanik ineriartortitsinissanik pisariaqartitsisoqartoq. Siunissami ineriartortoqarnissaani naatsorsuutigineqarpoq annertoorsuar-mik sulisussanik pisariaqartitsisoqalernissaa, pinngortitamik atuinerimi teknikkimut tunngasutigut, taakkunungalu atasunik ilisimasaqassutsimik, maskinmesterisigut ersersinneqartartunik.

Tamatuma saniatigut maskinmesterinik pisariaqartitsisoqarpoq silaannaap aamma avatangiisinut tunngasutigut qaffakkiartortussatut naatsorsuunneqartunik, soorluttaaq maskinmesterinik atorfissaqartitsisoqassasoq nalinginnaasutigut ingerlatsinernik suliani, aqqusinniorfinni, timmisartunut mittarfinni aamma umiarsualivinni, inissiani aamma imermik pilersuinerimi, nukis-siuteqarnermi il.il. Kiisalu aammattaq pisariaqartitsisoqassaaq siunnersuisarfinni, ingerlatsinerni aamma pilersaarusiornernik suliassaqarfinni.

Anguniagaq tassaavoq Issittumi maskinmesterinut ilinniartitaanermi Sisimiuni pilersitsinissaq, København-imi maskinmesterinut ilinniarfik suleqatigalugu, tunngaveqartumik "Cross Border Education". Tamatumalu saniatigut pilersitsisoqassaaq pikkoris-sarnissamut piareersaataasunik pikkorissartarnermik (iluarsaasarfinnik ilinniarfinni GUX-imi ilinniarnertuunngorniartunut aamalu ilinniarnertuunngorniarnermi ilassutitut pikkorissartarner-nut, ilinniagaqartunut assasornikkut tunuliaqtaqartunut.

Maskinmesterinut ilinniartitaanermik pilersitsisinnaanermut aallaaviussaaq avatangiisinik annertunerusunik peqalernissaaq KTI Sisimiunut atasunik, atuagarsornikkut atuartitsivinnik pisariaqartitsineq kiisalu laboratorianik sannavinnillu pisariaqartitsinernut. Tamatumalu saniatigut ilinniagaqartunut inissiat.

Killiffik

2018-imi suleqatigiissitamik pilersitsisoqarpoq, ilinniartitaanerni ineriartornernik sammisaqartussamik. Taakkua suliaat aallaaveqartussaapput pissutsinik imaattunik qulaajaanernik:

- Maskinmesteritut ilinniarsimasunik pisariaqartitsineq
- Ilinniagaqalernissaaq sioqqullugu pikkorissarnernut aningaasartuutit
- Ilinniartitsinernut avatangiisinik pisariaqartitsineq, matumani aamma fagini pineqartuni pisariaqartitsinerit
- Ilinniartitaanernut avatangiisinut aamma ilinniartut ineqarfiinut atatillugu aningaasaqarnikkut kingunerisassai
- Sisimiuni Saviminilerinermik Ilinniarfimmi ininik atuartitsiviusunik avitseqatigiissinnaanermi pitsaaqutit aamma ajoqutaasinnaasut.

Suleqatigiissitap nassuiaasiani Ilinniartitaanernut Naalakkersuisoqarfimmu 2019-imi februarip naanerani tunniuppa.

Pilersaarutaqqaaraluartoq maskinmesterinik ilinniartitsiner-mik aallartitsinissamut pikkorissartitsisarnerit ilanngullugit tassaasimavoq sannaviit/sulliviit aamma isersinnaanermut pikkorissarnerit aallartinneqarnissaat aningaasanut ukiumi 2020-imi, maskinmesteritut ilinniartitaanernik august 2021-

skellige råstoffer, heriblandt guld, jernmalm og olie. Disse undersøgelser dokumenterer et substantielt behov for teknisk knowhow. Den fremtidige udvikling forventes medføre en massiv efterspørgsel på flere medarbejdere med netop de polytekniske og anvendelsesori-enterede kompetencer, som kendetegner ma-skinmestre.

Derudover forventes behovet for maskinme-stre inden for klima- og miljøområdet også at stige, ligesom der vil blive brug for maskinme-stre inden for de klassiske driftsopgaver i for-bindelse med vejanlæg, lufthavne og havne, boliger og vandforsyning, energi m.m. Endelig vil der være behov for rådgivning på manage-ment- og planlægnings-området.

Målsætningen er, at få etableret en Arktisk maskinmesteruddannelse i Sisimiut i samar-bejde med Københavns maskinmesterskole på baggrund af "Cross Border Education". Hertil kommer etablering af for-kurser (værksted-skole for GUX-studerende og gymnasial supple-ring for studerende med håndværksmæssig baggrund).

Forudsætningerne for etablering af maskin-mesteruddannelsen er, blandt andet, øgede fysiske rammer (tilbygning) på KTI Sisimiut, for at imødekomme behovet for teorilokaler samt laboratorie- og værkstedsaktiviteter. Hertil kommer kollegieværelser.

Status

Der blev i 2018 nedsat en arbejdsgruppe, der skal beskæftige sig med udviklingen af uddan-nelsen. Deres arbejde vil tage udgangspunkt i at afdække følgende forhold:

- Behovet for uddannede maskinmestre
- Økonomien for for-kurserne
- Behovet for fysiske rammer, herunder de enkelte fagområders behov
- Økonomiske konsekvenser for etablerin-gen af faglige fysiske rammer og kollegier
- Fordele og ulemper ved eventuelt at dele fysiske rammer med Jern og Metalskolen i Sisimiut.

Arbejdsgruppen afleverede sin redegørelse til Departementet for Uddannelse ultimo februar 2019.

Den oprindelige plan for igangsættelse af til-hørende kurser til maskinmesteruddannelsen er, at værkstedskolen og adgangskurserne skulle igangsættes i finansåret 2020 med

imi aallartitsilluni, KTI-p avatangiisaani pioreersuni, kisianni-li illup iluani tulleriiaarinerit kingunerisaannik MSK-mi sulianik maanna 2022-imi aallartinnissat siunnerfigalugu sulisoqarpoq.

Aningaasaqarneq

AIS 2022-imut atatillugu qinnutigineqarput Issittumi maskinmesterinik ilinniartitaanerit ingerlanneqarnissaannut aningaasaliissutissat.

9.2.10 FishTechGL

Aalisakkanik suliffissuarni nioqutissiornermi sulisut amerlasuut suliamik ilinniagaqarsimangitsuupput, pissutsillu assiginnigitsutigut ersersippaat suliffeqarfinnut iluaqutaassaasiq sulisuusut akornanni piginnaasat annertunerulersinneqarnissaat, – imaluunniit kivinneqarnissaat. Inuussutissalerinermik ilinniartitit INUILI-p taamaattumik suliniutit aallartissimavai ineriartortitsinernik ilinniartitaanertigut iliuusissanik nutaanik Royal Greenland aamma Nuumi Suliffissarsiuussisarfik. Ilinniartitaaneq eqaatsumik aaqqissuussaassaaq aammalu modul-inut immikkoortitigaalluni, taamalu piginnaanernik ineriartortitsisoqarsinnaassalluni, ineriartoqqinnissamullu periarfissaqartitsiviusalluni.

Ilinniartitaaneq alloriartarnernik pingasunik tunngaveqassaaq, alloriarnerlu siulleg marlunnik isaariaqassalluni:

- Aalisakkanik suliffissuarni sulisuusut pikkorissartinneqarneri. Ingerlatsineq immikkoortukkaartuussaaq – modul-ikkaartoq – siunnerfiusut sivisuumik ilinniartitit issiasarsimanginnerat isiginiarneqassamat. Immikkoortut ingerlareernerit tamaasa uppersaammik naammassisimanermut allagartaliisoqartassaaq, immikkoortumut tullermut ingerlaqqinnissamut ammaassisuusumik.
- Aalisakkanik suliffissuarni sulisartoq suliamik ilinniarsimasooq, inuussutissarsiutinut ilinniartitaaneq tunngavuisooq, ilinniagaqartussaaq lærlingit aalisakkanik suliffissuarni atorfinitsinneqartassalluni.

Tamatuma kingorna alloriarnerit immikkoortut 2 aamma 3 malitsigisassavai, piginnaanernik ineriartortitseqqiffiusut, atuagarsornikkut aamma assarsornikkut.

Killiffik

Ilinniartitaanernut Naalakkersuisoqarfiup INUILI suleqatigalugu ilinniartitaanernut FishTech-GL-imi pilersaarut suliarisimavaa, taannalu taamaasilluni august 2021 aallartinnissamut piareerpoq, aningaasaliissutinik nuussinikkut kontumi pingaarnermi 40.91.21. Inuussutissarsiornermut, Nukissiuuteqarnermut, Ilisimatusarnermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik piffissap ingerlanerani aalajangiussimavaa Fish Tech-imi atorulersuutit – teknologii annertunerulersinneqassasooq PKU-mi pikkorissartarnertigut qitiusumik ilinniartitit INUILI-mi ingerlanneqartussanik, sullivinni avatangiisinut, sillimaniarnermut aamma suleqatigiinnermut tunngasuni, aamma fagimi allami nioqutissiornermik ilinniarnermut tunngasunik, tamatumani

opstart af maskinmesteruddannelsen august 2021 i eksisterende fysiske rammer for KTI, men på grund af interne prioriteringer ved MSK arbejdes der nu frem i mod en opstart i 2022.

Økonomi

Der vil i forbindelse med FFL 2022 søges bevilling til driften af Arktisk maskinmesteruddannelsen.

9.2.10 FishTechGL

Mange af de eksisterende produktionsarbejdere på fiskerifabrikkerne er ufaglærte, og meget tyder på, at det vil kunne gavne virksomhederne at løfte kompetenceniveauet blandt disse medarbejdere. Levnedsmiddelskolen INUILI har derfor igangsat arbejdet med udvikling af et nyt uddannelsesinitiativ i samarbejde med Royal Greenland og Arbejdsmarkedskontoret i Nuuk. Uddannelsen skal være fleksibel og modulopbygget, så der kan opbygges kompetencer og give mulighed for videreudvikling.

Uddannelsen skal opbygges som en tretrinnet, hvor første trin består af to indgangsvinkler:

- Opkvalificering til medarbejdere ved fiskefabrikkerne. Forløbet er modulopbygget for at tage hensyn til, at målgruppen ikke har været på skolebænken længe. Efter hvert modul vil der udstedes et bevis for gennemførelse, der er adgangsgivende til næste modul.
- Faglært fiskefabrikarbejder, som er en grundlæggende erhvervsuddannelse, hvor eleven bliver ansat som lærling i fiskeindustrien.

Derefter følger trin 2 og 3, hvor kompetencerne videreudvikles på teoretisk og praktisk niveau.

Status

Departementet for Uddannelse har i samarbejde med INUILI udarbejdet uddannelsesplanen for FishTech-GL uddannelsen er således klar til at blive opstartet august 2021 med omrokering af midler på hovedkonto 40.91.21. Departementet for Erhverv, Energi, Forskning og Arbejdsmarked har i mellemtiden besluttet at være med til at løfte kompetenceniveauet inden for Fish Tech teknologien med PKU kurser under brancheskolen INUILI, med et fag omhandlende arbejdsmiljø, sikkerhed og samarbejde og andet fag om produktionslære herunder omhandlende håndfilete-

aamma assessorluni tisaneq, pitsaassusilersuineq aamma inuus-sutissanut atatillugu isumannaallisaaneq. Pikkorissartitsinerit pineqartut siullermik 2020-ip ukiaani ingerlanneqarput.

Aalisakkanik nakkutilliisutut ilinniartitaanermik pilersitsinissamik suliat ingerlanneqarput, ilinniartitaanerullu aaqquissuussaanissaa Naalakkersuisoqarfimmi juli 2021-imi akuerineqassasooq naatsorsuutigineqarluni.

Aningaasaqarneq

Aalisakkanik nakkutilliisutut ilinniartitaanermik aallartitsinissamut aningaasaliissutissat 2022-imit aningaasanut inatsisissami qinnutigineqassapput.

9.2.11 Aalisakkerinermik teknologiimi Diplomingeniøri

Issittumi Aalisakkerinermik Diplomingeniøritut ilinniartitaaneq siunnerfilersugaavoq inuiaqatigiinnut kalaallinut, tassanilu pisariaqartitsinernut nukittuunik ingeniørinik, aalisakkanik suliffissuarnut attuumassutilinnik suliassanik isumaginnissinnaasunik, aammalu Kalaallit Nunaata eqqaani immap pisuussutaanik iluaquteqarnermik isumaginnissinnaasunik. Ilinniartitaaneq taamaa-silluni ilalersuisuussaaq kalaallinut sulisussanut, teknologiimi piginnaanertigut qularnaarumallugit piujuaannartitsinermik tunngavilinnik naammassisaqarfiusunillu imaani pisuussutitsinnik iluaquteqarneq, kiisalu piujuaannartitsinermik tunngavilinnik suliffissuaqarnikkut ineriartortitsineq, aalisarnermut aalisakka-nillu suliffissuaqarnermut atatillugu.

Diplomingeniøritut Issittumi aalisakkerinermi teknologimi ilin-niartitaaneq aallarnisarneqarpoq 2019-imi KTI-mit suleqatiga-lugit Danmarks Tekniske Universitet (DTU) kiisalu ilaalluni ARTEK Vision 125-imi.

Ilinniartitaanernut, Kultureqarnermut Ilageeqarnermullu Naa-lakkersuisoqarfiup aallartinniarpaa misissuineq nunanik avan-narlernik suleqateqarnikkut (tamatumani minnerunngitsumik Danmark/Savalimmut) kalaallini imarsiornermi sulisuusunik, tassani minnerunngitsumik umiarsuarni naalagassanik Imarsior-nermik Ilinniarfimmit neqeroortugineqartannngitsumik, kiisalu pisariaqarpat nunami maani Imarsiornermik ilinniartitaanerit ineriartortinneqarnerinut atasumik.

Aningaasaqarneq

Diplomingeniøritut ilinniartitaanermut Issittumi Aalisakkeriner-mik teknologiimut atatillugu ilinniartitaaneq siunissami aningaa-salersorneqassaaq kontumit 40.91.09.

Nunanik avannarlernik suleqateqalersinnaanerit pillugit misis-suinerni aningaasartuutaasinnaasut imarsiornermik ilinniarti-taanernut atatillugu akilerneqassapput kontumit 40.01.08.

ring, kvalitet og fødevarer sikkerhed. Disse kurser blev gennemført første gang i efteråret 2020.

Arbejdet med etableringen af fiskerikontrolløruddannelsen pågår og studieordning forventes godkendt af departementet medio juli 2021.

Økonomi

Igangsættelse af Fiskerikontrolløruddannelsen vil blive søgt indarbejdet i Finanslov 2022.

9.2.11 Diplomingeniør i Fiskeriteknologi

Diplomingeniøruddannelsen Arktisk Fiskeriteknologi er målrettet det grønlandske samfunds behov for stærke ingeniører, der kan varetage funktioner i relation til fiskeindustrien og udnyttelse af ressourcerne i havet omkring Grønland. Uddannelsen skal således være med til at understøtte den grønlandske arbejdsstyrke med teknologiske kompetencer til sikring af effektiv og bæredygtig udnyttelse af akvariske ressourcer samt en bæredygtig industriudvikling i forhold til fiskeri som føde-vareindustri.

Diplomingeniøruddannelsen i Arktisk Fiskeriteknologi blev igangsat i 2019 på KTI i samarbejde med Danmarks Tekniske Universitet (DTU) som en del af ARTEK Vision 125.

Departementet for Uddannelse, Kultur og Kirke vil igangsætte en undersøgelse af mulighederne for samarbejde med de nordiske lande (herunder særligt Danmark/Færøerne) omkring uddannelse af grønlandske søfolk – i særlig grad inden for skibsføreruddannelsen som ikke udbydes i Imarsiornermik ilinniartit – samt i forhold til eventuelt samarbejde omkring udvikling af Søfartsuddannelserne her i landet.

Økonomi

Udgifterne til Diplomingeniøruddannelsen i Arktisk Fiskeriteknologi vil fremover blive afholdt under konto 40.91.09.

Eventuelle udgifter til en undersøgelse af samarbejde i Norden om søfartuddannelser vil afholdes på konto 40.01.08.

